

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2561

Phuket Rajabhat University Academic Journal

Volume 14 No.2

July - December , 2018

ISSN 1905 - 162X

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

บรรณาธิการที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.สุวิชา วิริยมานูญษ์

กองบรรณาธิการกิตติมศักดิ์

ศ.ดร.สุภางศ์ จันทวานิช	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ.ดร.คุณหญิงสุมณฑา พรหมบุญ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ศ.วิรุณ ตั้งเจริญ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ศ.ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ.ดร.เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รศ.ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

กองบรรณาธิการ

ศ.ดร.สุภางศ์ จันทวานิช	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศ.กิตติคุณ ดร.สุเทพ เชาวลิตร	มหาวิทยาลัยรังสิต
รศ.ดร.ชาติวี ฝ้ายคำตา	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ.ดร.ขจรศักดิ์ บัวระพันธ์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.สมสงวน บัณฑิตโก	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.ศศิเทพ ปิติพรเทพิน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ.ดร.โชคชัย ยืนยง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.ชนินทร์ พฤษะประมูล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.ชีวันน์ นิเจนตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ผศ.ดร.ชยานิส ลือวานิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ผศ.ดร.รุ่งรัตน์ ทองสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ดร.เพียงเพ็ญ ณ พัทลุง	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ดร.ศิริวรรณ ชัตรมณีรุ่งเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ดร.อดุล นาคะโร	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
Dr.Jeffrey Dale Hobbs	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ผู้ทรงคุณวุฒิ

รศ.ดร.ชีวันน์ นิเจนตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
รศ.ดร.นาพร ทศนัยนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
รศ.ดร.ประพัฒน์ ลักษณพิสุทธิ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ.เครือวัลย์ ชัชกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ผศ.ดร.จุฬามาต บัตรเจริญ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ.ดร.ณัฐวุฒิ บุญศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ผศ.ดร.เทอดศักดิ์ ยอแสงรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ผศ.ดร.ทรงเกียรติ ภาวดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ผศ.ดร.ปราโมทย์ เจียบประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ผศ.ดร.รุ่งรัตน์ ทองสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ผศ.ดร.หิรัญ ประสารการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ดร.ณัฐวดี สิทธิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ดร.วิญญู วีระยางกูร	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ดร.วราพงศ์ ภูมิปอพลับ	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ดร.ศิววรรณ ชัตรมณีรุ่งเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ดร.อดุล นาคะโร	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ดร.อนุสรา สว่างชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

เจ้าของ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

วัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และผลการศึกษา วิจัยทางด้านการศึกษา สังคม ตลอดจนด้านการบริหารธุรกิจ และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแก่คณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจ

ต้นฉบับที่ตีพิมพ์จะต้องได้รับการกลั่นกรอง (Peer review) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่กองบรรณาธิการเรียนเชิญ

สำนักงาน กองบรรณาธิการวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
 สำนักงานบัณฑิตศึกษา อาคาร 5 มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
 อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 83000
 หมายเลขโทรศัพท์ 076 – 523094 – 7 ต่อ 1400 โทรสาร 076 – 211778

บทความหรือข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในวารสารเป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพาะ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตและบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ และเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ผลงานอันเป็นประโยชน์ต่อการนำไปต่อยอดองค์ความรู้ หรือประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศ มีการนำเสนอบทความจากหลากหลายสาขาวิชา ที่มีมิติเกี่ยวข้องของด้านการศึกษา และการบริหารจัดการองค์ความรู้ของชุมชนท้องถิ่น

สำหรับในฉบับนี้ มีบทความวิจัยนำเสนอทั้งหมด 16 เรื่อง แสดงถึงมุมมองทางการศึกษาที่มีการปรับเปลี่ยนให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 (The 21st Century Skills) และเป็นพลเมืองโลก (World Citizen) ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชนท้องถิ่น เห็นคุณค่าการใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม มีการรู้ดิจิทัลอย่างเหมาะสม (Digital Literacy) โดยผ่านการจัดการเรียนรู้ที่ประเด็นสังคมสิ่งแวดล้อมสู่บทเรียน (Socioscientific Issue based Teaching and Learning) มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมงานวิจัยสู่การนำไปใช้ในพื้นที่ ซึ่งบทความวิจัยทั้ง 13 เรื่อง ล้วนแต่มีความน่าสนใจ มีคุณค่าทางวิชาการและสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษา และการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นได้

วารสารฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่าย คือ คณะที่ปรึกษา กองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิภายในและภายนอกที่กรุณาพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขบทความให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ทางกองบรรณาธิการคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความจากวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทั้งในทางวิชาการ และวิชาชีพ หากผู้เขียนท่านใดสนใจประสงค์ส่งบทความเพื่อเผยแพร่ หรือผู้อ่านท่านใดมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อวารสาร สามารถส่งมาได้ทั้งที่เบอร์โทรศัพท์ 0-7652-3094-7 ต่อ 1400 หรือ อีเมล journal@pkru.ac.th ทางกองบรรณาธิการจะนำไปปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น เพื่อก้าวไปสู่มาตรฐานระดับอาเซียนและระดับนานาชาติต่อไป

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2561

Phuket Rajabhat University Academic Journal

Volume 14 No. 2 July – December, 2018

สารบัญ

ศักยภาพทางด้านนันทนาการของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร.....1	
อดิศักดิ์ มัดเดช, ชินะโอภาส สะพานทอง, ดร.วิพงษ์ชัย ร้องขันแก้ว, กนกวดี พึ่งโพธิ์ทอง	
การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม	
ของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย.....20	
นิติกร อ่อนโยน, วัชรุฑณ์ อยู่ในคิด, พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์	
แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาค	
ใต้ฝั่งทะเลอันดามัน.....42	
ยินดี ชาบุญณรงค์, ดร.วรารักษ์ เทพสัมฤทธิ์พร, ศ.ดร.สมบุญ สุขสำราญ	
ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมเกมพลศึกษาที่มีต่อการเห็นคุณค่าตนเองทางกาย	
ของนักเรียนประถมศึกษา.....71	
ดร.ณัฐวุฒิ สิทธิชัย	
แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	
ตำบลรัชฎา อำเภอมะนัง จังหวัดภูเก็ต.....91	
จารุวัฒน์ ดิงหงะ	
โมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมไม่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน	
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 สังกัดสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.....121	
บุญยพงศ์ อุทธร, ภัทราพร เกษสังข์, พงษ์ศักดิ์ ศรีจันทร์	
การสื่อสาร การต่อรองความขัดแย้ง และการปรับตัวของชุมชนการท่องเที่ยว	
กรณีศึกษาเปรียบเทียบกับชุมชนในแถบจังหวัดอันดามัน.....144	
วัชร หิรัญพันธุ์, รศ.ดร.อัศวิน แสงพิบูล, รศ.ดร.สมสุข หินวิมาน	
การพัฒนาเทคนิคการประเมินการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน	
ด้วยการสร้างโมเดลภาวะสันนิษฐานทางทฤษฎีและการวัดแบบราชส์.....174	
โสภิตา เสนาะจิต, ชนม์ชกรณ์ วรอินทร์, สวณีย์ เสริมสุข	

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2561

Phuket Rajabhat University Academic Journal

Volume 14 No. 2 July – December, 2018

สารบัญ (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง.....201

ธนาญ ภูวิทยาธร

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอบ้านลาด จังหวัดพังงา.....217

อมรศักดิ์ เจาะผล , ดร.วรารมณ เทพสัมฤทธิ์พร

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดของเกษตรกร

ในพื้นที่ 5 อำเภอ จังหวัดพัทลุง.....238

พรทิพย์ เสี่ยมหาญ

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดภาวะผู้นำกลุ่ม

ของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร : การวิเคราะห์กลุ่มพหุ.....260

พุดิศักดิ์ แนวทอง , องอาจ นัยพัฒน์ , อรุณา เจริญสุข

ความสำเร็จในการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ

ของเทศบาลเมืองกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต.....284

กรณรัช คณานุรักษ์

การสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐานผ่านสิ่งแวดล้อม

ทางการเรียนรู้บนคลาวด์คอมพิวเตอร์ เพื่อส่งเสริมผลงานสร้างสรรค์ และทักษะ

การทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....299

ศิริพล แสนบุญส่ง , ธันว์วิสต์ สีนธนะกุล , กฤษ สีนธนะกุล

การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีของเกษตรกร จังหวัดพัทลุง.....325

กาญจนา ปลั่งอ่อน

การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์

และผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมผ่านความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจของ

อาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.....349

นฤมล จิตรเชื้อ , วิโรจน์ เจริญลักษณ์

ศักยภาพทางนันทนาการของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร

The Recreational Potential of Public Parks in Bangkok

อดิศัย มัตเตช¹ ชินะโอภาส สะพานทอง² ดร.วิพงษ์ชัย ร้องขันแก้ว³

กนกวดี พึ่งโพธิ์ทอง⁴

Adisai Mutdeth¹ Chinaopas Sapanthong² Wipongchai Rongkhankaew³

Konokvadee Puingphothong⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาศักยภาพทางด้านนันทนาการของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ที่ใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร ขอบเขตของการวิจัย โดยมีทั้งหมด 10 แห่ง ได้แก่ สวนลุมพินี สวนจตุจักร สวนสราญรมย์ สวนเสรีไทย สวนรมณีนาถ สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ สวนสันติภาพ สวนวชิรเบญจทัศ สวนกีฬารามอินทรา และสวนรมณีย์สุสาน กลุ่มตัวที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ที่ใช้บริการสวนสาธารณะ จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินศักยภาพของสวนสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเชื่อมั่น .90 และแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเชื่อมั่น .90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

^{1,2}อาจารย์ประจำ สาขาวิชานันทนาการ ภาควิชาสันนนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ สาขาวิชานันทนาการ ภาควิชาสันนนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

⁴ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ สาขาวิชานันทนาการ ภาควิชาสันนนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ Independent t – test และ one – way ANOVA ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD ผลการวิจัยพบว่า

1) สวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 10 แห่ง มีศักยภาพอยู่ในระดับสูง โดยกิจกรรมนันทนาการมีความหลากหลายตรงกับความต้องการของผู้ที่มาใช้บริการ มีเจ้าหน้าที่คอยบริการข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ประปา ไฟฟ้า ป้ายบอกทาง ห้องสุขา เก้าอี้ไม้ และการรักษาความปลอดภัยมีเพียงพอแก่ผู้ที่มาใช้บริการ

2) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปร เพศ อายุ และสถานภาพสมรส พบว่า เพศ อายุ และสถานภาพสมรส ที่แตกต่างกันของผู้ใช้บริการ มีความพึงพอใจต่อการใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ศักยภาพทางนันทนาการ สวนสาธารณะ

Abstract

The purposes of this study were to investigate the recreation potential of public parks in Bangkok and to compare the users' satisfaction with recreational activities in the public parks in Bangkok. This research aimed to study ten public parks: Lumpini Park, Chatuchak Park, Saranrom Park, Seri Thai Park, Romaneenart Park, Queen Sirikit Park, Santi Phap Park, Vachirabenjatas Park, Ram Indra Sport Park, and Rommani Thungsikan Park. Four-hundred participants, who used the public parks, were selected by the accidental random sampling method. The data collection was done by using a checklist about the recreation potential of public parks in Bangkok (reliability = .90) and a questionnaire on the users' satisfaction with recreational activities in

the public parks in Bangkok (reliability = .90) as the research instruments. The data in the study was analyzed by using percentages, means, standard deviations, Independent t – tests, and one – way ANOVAs (LSD). The results were as follows:

1) The ten parks in Bangkok had high potential. The recreational activities in these parks were diverse and equivalent to what the users needed. The staff of the parks provided the users with thorough information. Also, the number of facilities available was sufficient for the users in the area.

2) The result of comparing the satisfaction of the users who were different in gender, age and marriage status showed that the users' satisfaction in the different gender groups, different age groups and different marriage status groups was not different.

Keywords : Recreation Potential, Parks

บทนำ

สภาพสังคมปัจจุบันมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติ ถ้าทรัพยากรของชาติสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคง และมีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างต่อเนื่องแล้วนั้น การพัฒนาคุณภาพประชากรในประเทศก็ย่อมมีความสำคัญด้วย ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม และวัฒนธรรม ซึ่งการมีประชากรที่มีคุณภาพย่อมสามารถสร้างความเจริญให้แก่ชาติ และทำให้เกิดการพัฒนาอย่างมีคุณภาพได้เป็นอย่างดี อีกทั้งการที่พลเมืองมีสมรรถภาพทางกายและใจนั้น จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศได้เป็นเลิศ (ประเวศ วะสี, 2530) ดังนั้น กิจกรรมนันทนาการจึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่ช่วยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกๆ ด้าน

กิจกรรมนันทนาการจึงถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อประชาชน ช่วยให้ประชาชนรู้สึกผ่อนคลายความเครียดจากการทำงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ประจำของตนเอง (สมบัติ กาญจนกิจ, 2542) โดยกิจกรรมนันทนาการที่ประชาชนส่วนใหญ่นิยมเลือกที่จะปฏิบัตินั้นก็คือ กิจกรรมการออกกำลังกาย และกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งสถานที่ที่ประชาชนในเมืองส่วนใหญ่นิยมเลือกไปทำกิจกรรมออกกำลังกาย และพักผ่อนหย่อนใจคือ สวนสาธารณะซึ่งเป็นสถานที่ที่เปิดให้บริการสำหรับประชาชนทั่วไปเข้ามาใช้บริการได้อย่างทั่วถึง และความต้องการในส่วนนี้เองจึงทำให้ภาครัฐให้ความสำคัญรวมไปถึงมีการส่งเสริมนโยบายในการบริหารจัดการสวนสาธารณะให้ตรงกับความต้องการของประชาชนที่จะมาใช้บริการมากที่สุด

หน่วยงานภาครัฐจึงได้ให้ความสำคัญในเรื่องของกิจกรรมนันทนาการและการออกกำลังกายโดยการส่งเสริมให้มีสวนสาธารณะ สนามกีฬาประจำจังหวัด อำเภอและตำบล บางส่วนถึงระดับหมู่บ้าน เพื่อเป็นการส่งเสริมในเรื่องของกิจกรรมนันทนาการและออกกำลังกายให้กับประชาชน และยังเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ โดยจะเห็นได้จากการที่มีการจัดตั้งสำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร ขึ้นมารับผิดชอบโดยตรง ซึ่งมีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร(สำนักงานสวนสาธารณะ, 2546) ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน รวมไปถึงการดูแลรักษาสวนสาธารณะบางแห่งก็ยังไม่มีความเสื่อมโทรม และไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนที่จะเข้าไปใช้บริการจึงอาจทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น การรองรับการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนโดยรอบ การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการวางแผนจัดการสวนสาธารณะ เป็นต้น ทำให้การใช้สวนสาธารณะไม่เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการสวนสาธารณะนั้นต้องจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อตอบสนองกับความต้องการของคนในชุมชนบริเวณใกล้เคียงที่มาใช้บริการ (สาลี ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา, 2540) เพื่อที่จะได้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้ที่มาใช้บริการ และตัวของแหล่งพื้นที่ที่จัดตั้งเป็นสวนสาธารณะขึ้นมา แต่จากการจัดตั้งสวนสาธารณะในส่วนใหญ่มิได้มีจัดสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนบริเวณใกล้เคียงจึงทำให้

เกิดปัญหาในการจัดตั้งสวนสาธารณะขึ้นมา และไม่ตรงตามความต้องการของคนในชุมชนจึงทำให้สวนสาธารณะไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควรในการเดินทางไปพักผ่อนหย่อนใจและทำกิจกรรมออกกำลังกายของประชาชน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548) ได้มีการศึกษามาตรฐานของสวนสาธารณะต่อประชากรในรายงานการวิจัยการจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต: สวนสาธารณะ ตามมาตรฐานสากลเพื่อเปรียบเทียบและกำหนดมาตรฐานสวนสาธารณะของประเทศไทย โดยมาตรฐานสากลนั้นจะมีเนื้อที่สวนสาธารณะต่อประชากร 1 คน จะต้องไม่น้อยกว่า 15 ตารางเมตร และประชากร 1,000 คน จะต้องไม่น้อยกว่า 9.8 ไร่ โดยประเทศที่มีการพัฒนาแล้วส่วนใหญ่จะมีเนื้อที่สวนสาธารณะเกินกว่าค่ามาตรฐาน เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ เป็นต้น ส่วนประเทศไทยจากการศึกษาพบว่ามีความต่ำกว่าค่ามาตรฐานสากลอยู่มาก โดยมีเนื้อที่ต่อประชากร 1 คน อยู่ที่ 1.8 ตารางเมตร และประชากร 1,000 คน อยู่ที่ 2.8 ไร่ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าประชาชนได้รับประโยชน์จากการใช้บริการสวนสาธารณะเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะประชาชนในเขตกรุงเทพฯ เนื่องจากสวนสาธารณะต่างๆ ได้รับการพัฒนาเป็นสวนธรรมชาติรูปแบบชนิดต่าง ๆ มีความสวยงาม เป็นสถานที่ที่สงบเหมาะแก่เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกาย ซึ่งการใช้การเป็นจำนวนมาก สิ่งอำนวยความสะดวก และศักยภาพต่างๆ ก็ต้องเพียงพอกับความต้องการของผู้ที่มาใช้บริการด้วย

จากปัญหาที่ได้กล่าวมาในข้างต้นจึงทำให้คณะผู้วิจัยได้สนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่องศักยภาพทางด้านนันทนาการของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานที่สนใจ หรือเกี่ยวข้องกับสวนสาธารณะนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนา ปรับปรุง และเป็นนโยบายในการพัฒนาสวนสาธารณะของกรุงเทพมหานครให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพทางด้านนันทนาการของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ และสถานภาพ

วิธีการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะจำนวน 10 แห่ง ได้แก่ สวนลุมพินี สวนจตุจักร สวนสราญรมย์ สวนเสรีไทย สวนรมณีนาถ สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ สวนสันติภาพ สวนวชิร – เบญจทัศ สวนกีฬารามอินทรา และสวนรมณีย์ ทุ่งสีกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ดังนั้นเพื่อให้ได้กลุ่มเป้าหมายที่สามารถเป็นเสมือนตัวแทนของประชากรที่ทำการวิจัยครั้งนี้ จึงทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยกำหนดตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณประชากรกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากร โดยต้องการให้มีความผิดพลาดไม่เกิน 5% ด้วยระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนี้โดยใช้สูตรคำนวณ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2545)

$$N = \frac{Z^2}{4E^2}$$

เมื่อ N แทน กลุ่มจำนวน

Z แทน ระดับความเชื่อมั่นที่กำหนดไว้

คือ Z มีความเท่ากับ 1.96 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยที่ $\alpha = .05$

E แทน ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ มีค่าเท่ากับ .05

$$n = \frac{(1.96)^2}{4(.05)}$$

$$= 3.85$$

ด้วยขนาดตัวอย่าง 385 คน เพื่อป้องกันการผิดพลาดจากการเก็บข้อมูลผู้วิจัย จึงได้เก็บเพิ่มตัวอย่างอีก 15 คน รวมตัวอย่างเป็น 400 คน และกำหนดสัดส่วนให้เท่ากัน โดยเก็บแต่ละ 40 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

- 1.ตัวแปรอิสระ คือ ศักยภาพของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร
ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ที่มาใช้บริการ ประกอบด้วย เพศ อายุ และสถานภาพสมรส
- 2.ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจต่อผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

ความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ คือ

1) แบบประเมินศักยภาพของสวนสาธารณะ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยดัดแปลงมาจากงานวิจัยสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2549) มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ 1.1) ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการและการให้บริการ จากระดับศักยภาพ 3 ระดับ คือ สูง ปานกลาง และต่ำ ที่มีการจัดและให้บริการในสวนสาธารณะ การแปลผล (Interpretation) และการอธิบายผลโดยการนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับศักยภาพ ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

ค่าเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง มีระดับศักยภาพสูง

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง มีระดับศักยภาพปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง มีระดับศักยภาพต่ำ

2) แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลผู้ที่ใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ คือ พอใจมากที่สุด พอใจมาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ที่เกิดขึ้นมาเข้ามาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครทั้ง 10 แห่ง โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล เป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 3 ข้อ ประกอบไปด้วย เพศ อายุ และสถานภาพสมรส

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ที่ใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเป็นแบบวัดมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert's Scale) ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง ผู้ที่มาใช้บริการมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง ผู้ที่มาใช้บริการมีระดับความพึงพอใจมาก
 ระดับ 3 หมายถึง ผู้ที่มาใช้บริการมีระดับความพึงพอใจปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง ผู้ที่มาใช้บริการมีระดับความพึงพอใจน้อย
 ระดับ 1 หมายถึง ผู้ที่มาใช้บริการมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

การแปลผล (Interpretation) และการอภิปรายผลการวิจัย ลักษณะแบบสอบถามที่ใช้ในระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) เป็นการวัดมาตราช่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ในแบบสอบถามผู้วิจัยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการอภิปรายผล ซึ่งผลจากการคำนวณโดยใช้สูตรการคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ, 2540) กำหนดเป็นเกณฑ์ในการประเมินค่าระดับความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการอยู่ในระดับพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการอยู่ในระดับพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการอยู่ในระดับพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการอยู่ในระดับพึงพอใจน้อยที่สุด

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1.การทดสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบประเมินศักยภาพ และแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความสมบูรณ์ถูกต้องตามเนื้อหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย

นำผลคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญให้มาพิจารณา โดยผู้วิจัยจะเลือกข้อคำถามที่มีตรรกะนี้ความสอดคล้อง (IC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

2. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ ซึ่งเป็นนิสิตภาควิชาสหนันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เคยใช้บริการสวนสาธารณะ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach, 1970) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินศักยภาพ เท่ากับ .90 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .90

การรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอหนังสือจากอนุญาตจากสำนักงานสวนสาธารณะ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บและรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกและเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ตามขอบเขตการวิจัย โดยมีการเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยการสุ่มแบบบังเอิญ แล้วสอบถามอายุที่ไม่ต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งเต็มใจให้ข้อมูล และผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บข้อมูล

3. นำแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบมาไปตรวจสอบความสมบูรณ์ พบว่าแบบสอบถามมีข้อมูลครบถ้วนทั้งหมด 400 ชุด แล้วนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามเพื่อแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

ขั้นตอนที่ 2 การลงรหัส (Coding) นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้วมาลงรหัสตามที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และแปลผลข้อมูล โดยผู้วิจัยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ

Independent t – test และ one – way ANOVA ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

1.จากการศึกษาศักยภาพทางด้านนันทนาการของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ สวนจตุจักร สวนสราญรมย์ สวนเสรีไทย สวนรมณีนาถ สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ สวนสันติภาพ สวนวชิรเบญจทัศ สวนกีฬารวมอินทรา และสวนรมณีย์ทุ่งสีกัน ดังตารางแสดงต่อไปนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของศักยภาพสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร

รายชื่อสวนสาธารณะ	$\bar{X}$	S.D.	ศักยภาพ
สวนลุมพินี	4.31	0.63	มาก
สวนจตุจักร	3.78	0.93	มาก
สวนสราญรมย์	4.07	0.68	มาก
สวนเสรีไทย	3.67	0.81	มาก
สวนรมณีนาถ	3.86	0.58	มาก
สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์	3.93	0.75	มาก
สวนสันติภาพ	4.00	0.79	มาก
สวนวชิรเบญจทัศ	3.89	0.93	มาก
สวนกีฬารวมอินทรา	3.70	0.98	มาก
สวนรมณีย์ทุ่งสีกัน	3.72	0.81	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ส่วนลุ่มพินี มีศักยภาพอยู่ในระดับสูง ส่วนจตุจักร สวนสราญรมย์ สวนเสรีไทย สวนรมณีนาถ สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ สวนสันติภาพ สวนวชิรเบญจทัศ สวนกีฬารามอินทรา และสวนรมณีย์ทุ่งสีกัน มีศักยภาพอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} \geq 3.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ศักยภาพของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร

อันดับที่ 1 ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กิจกรรมมีความหลากหลาย รองลงมา คือ กิจกรรมมีความสอดคล้องกับผู้ที่มาใช้บริการ และกิจกรรมมีเพียงพอต่อผู้ที่มาใช้บริการ ตามลำดับ

อันดับที่ 2 ด้านการให้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เวลาเปิด – ปิด ในการให้บริการมีความเหมาะสม รองลงมา คือ มีเจ้าหน้าที่คอยบริการข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง และมีการจัดการด้านทัศนียภาพและสิ่งแวดล้อมที่ดี ตามลำดับ

อันดับที่ 3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีป้ายบอกทางและวิธีใช้งานที่ชัดเจน รองลงมา คือ มีการรักษาความปลอดภัยมีเพียงพอต่อผู้ที่มาใช้บริการ และ มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเพียงพอต่อผู้ที่มาใช้บริการ ตามลำดับ

2.จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.00 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 37.50 รองลงมา คือ อายุ 21 – 30 ปี ร้อยละ 28.50 และอายุ 31 – 40 ปี ร้อยละ 20.00 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 65.50 รองลงมา คือ สมรส ร้อยละ 29.00 และหย่าร้าง ร้อยละ 20.00

3.ความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

4.ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปร เพศ อายุ และสถานภาพสมรส ดังตารางแสดงต่อไปนี้

ตาราง 2 ตารางเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะ
ในเขตกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปร เพศ อายุ และสถานภาพสมรส

เพศ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	F	p-value
ชาย	3.80	.86	.74	.46
หญิง	4.04	.90		
อายุ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	F	p-value
18-20ปี	3.83	.78	2.08	.08
21-30 ปี	4.08	.68		
31-40 ปี	4.01	.70		
41-50 ปี	3.74	.62		
50 ปีขึ้นไป	3.98	.57		
สถานภาพ สมรส	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	F	p-value
โสด	3.95	.64	1.92	.10
สมรส	4.23	.64		
หย่าร้าง	4.12	.60		

จากตาราง พบว่า เพศ อายุ และสถานภาพสมรส ที่แตกต่างกันของผู้ที่มาใช้
บริการ มีความพึงพอใจต่อการใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครไม่
แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย สามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญ ดังนี้

การวิเคราะห์ศักยภาพของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร โดยลงสำรวจพื้นที่ในการเก็บข้อมูล และจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความเห็นว่าในภาพรวมศักยภาพของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่เข้ามาใช้บริการส่วนใหญ่ ชื่นชอบ และมีความต้องการที่อยากจะมาใช้บริการของสวนสาธารณะ ซึ่งจะเห็นได้จากการสอบถามผู้ที่เข้ามาใช้บริการว่าสวนใหญ่จะกลับมาใช้บริการซ้ำอีกครั้งอย่างแน่นอน โดยให้เหตุผลว่าสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครมีการจัดให้บริการที่ดี เช่น ศักยภาพทางของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่มีพร้อมรองรับในการมาใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปริดา คัยร้านหญ้า, 2547) ที่ทำการศึกษาสภาพและความต้องการการออกกำลังกายของประชาชน ณ สถานที่ ออกกำลังกายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า สภาพการออกกำลังกายของประชาชน ณ สถานที่ออกกำลังกายในเขตอำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี มีสภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่และอุปกรณ์ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ และด้านบริหารจัดการ ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพดี ทำให้มีประชาชนมาใช้บริการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความพึงพอใจ พบว่า การเปรียบเทียบ ดังนี้

1.ความพึงพอใจต่อผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร มีการจัดการในเรื่องการจัดขนิດประเภทของกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลายเพื่อรองรับการเข้ามาใช้บริการของทุกเพศ ทุกวัย ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมนันทนาการมีความเหมาะสมต่อผู้ที่มาใช้บริการตลอดทั้งวัน มาตรฐานความปลอดภัยก็เป็นส่วนในการตัดสินใจของผู้ที่จะเข้ามาใช้บริการทั้งในความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน และการประชาสัมพันธ์ถึงกิจกรรมนันทนาการที่มีจัดขึ้นภายในสวนสาธารณะได้อย่างเหมาะสมเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (คณิต เขียววิชัย, 2531) ว่าการจัด

กิจกรรมนันทนาการไม่ว่าจะจัดประเภทใดก็ตาม ผู้จัดจะต้องรู้จักวางแผน และจัดการนันทนาการสำหรับประเภทนั้น ๆ การวางแผนที่ดีจะช่วยให้การจัดสามารถกำหนดรูปแบบที่เป็นประโยชน์กับสมาชิก จะช่วยให้กิจกรรมนันทนาการที่เลือกมาเป็นกิจกรรมอยู่ในความสนใจความต้องการ ช่วยสร้างประสบการณ์ และช่วยพัฒนาให้สมาชิกพร้อมที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พีระพงศ์ บุญศิริ, 2542) ได้กล่าวว่า หลักการจัดระบบบริหารงานนันทนาการที่ดี คือ การจัดการกิจกรรมนันทนาการอย่างมีประสิทธิภาพ จัดระเบียบขององค์กรให้น่าสนใจและทำงานอย่างเป็นระบบโดยการจัดโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการที่น่าสนใจแก่สมาชิกทุกเพศ ทุกวัย จัดให้มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารอย่างทั่วถึง และจัดตามความต้องการ ความสนใจของผู้ที่มาใช้บริการ

2. ผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร เพศชายและเพศหญิงมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่ว่าเพศชายหรือเพศหญิง ก็ต้องการที่จะประกอบกิจกรรมนันทนาการด้านการออกกำลังกาย เพื่อส่งเสริมด้านสุขภาพให้แข็งแรงเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปริญา มั่นประเสริฐ, 2552) ได้ทำการศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการออกกำลังกาย ณ สวนสาธารณะขนาดกลางในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2552 ผลการศึกษพบว่า ประชาชนมีแรงจูงใจในการออกกำลังกาย เพื่อส่งเสริมให้มีสุขภาพร่างกายที่ดีขึ้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะว่า สวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีการจัดแบ่งพื้นที่การทำกิจกรรมนันทนาการ และมีกิจกรรมนันทนาการให้ผู้เข้ามาใช้บริการหลากหลาย ตรงกับความต้องการ หรือความสนใจของผู้ที่มาใช้บริการ ตั้งแต่วัยเด็ก จนถึงวัยผู้ใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (สมบัติ กาญจนกิจ, 2542) ไว้ว่า ในการจัดกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ นั้นเป้าหมายหลักคือ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการมีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน พัฒนาสุขภาพกายและจิตใจ สร้างลักษณะนิสัยแห่งความเป็นคนดี มีคุณภาพชีวิตที่งดงาม บนพื้นฐานสำคัญ คือ มีกิจกรรมให้ทุกคน ทุกเพศ ทุกช่วงอายุวัยได้กระทำ, จัดการในเวลาว่างหรือเวลาอิสระ

และเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปกรณ รงค์ศรี, 2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพและความต้องการการออกกำลังกายของประชาชนในอำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท ผลการศึกษาพบว่า สภาพและความต้องการการออกกำลังกายของประชาชนทุกช่วงอายุวัยในอำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท มีความต้องการด้านกิจกรรมนันทนาการประเภทการออกกำลังกาย ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่เพียงพอเหมาะสมต่อความต้องการของประชาชนในระดับมากที่สุด

4. ผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีสภาพเหมาะสมต่างกันมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะบางครั้งไม่ได้เพียงแค่ต้องการมาออกกำลังกาย หรือทำกิจกรรมนันทนาการเพียงอย่างเดียว บางครั้งยังมีการเข้าร่วมกันในกลุ่มสังคม ที่จะเห็นได้จากสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครมีการจัดแบ่งพื้นที่ หรือว่าชมรมต่างๆ ให้กับผู้ที่มาใช้บริการได้ทำกิจกรรม และพบปะ พูดคุยกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปริญญานันท์ ประเสริฐ, 2552) ได้ทำการศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการออกกำลังกาย ณ สวนสาธารณะขนาดกลางในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2552 ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มาใช้บริการสวนสาธารณะส่วนใหญ่ไม่ได้มาออกกำลังกายเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีการเข้าร่วมกิจกรรมตามชมรมต่างๆ ที่สวนสาธารณะได้จัดให้บริการ และยังมีความต้องการด้านสังคมที่มาพบปะพูดคุยกับผู้ที่มาใช้บริการคนอื่นๆ ด้วยเช่นกัน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า สวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร มีศักยภาพอยู่ในระดับสูงในการรองรับการทำกิจกรรมนันทนาการต่อผู้ที่มาใช้บริการ จึงเสนอแนะให้มีการวางแผนการจัดโปรแกรมนันทนาการที่รองรับต่อความต้องการของผู้ที่มาใช้บริการเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการใช้บริการและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อศักยภาพของสวนสาธารณะที่มีอยู่

2.จากผลการวิจัย พบว่า สวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร มีกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลาย เพียงพอต่อความต้องการของผู้ที่มาใช้บริการ จึงเสนอแนะให้มีการส่งเสริมทักษะทางด้านกีฬาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และนำไปปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1.การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเฉพาะสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร 10 แห่ง เท่านั้น ควรขยายผลในการศึกษาให้ครอบคลุมไปยังสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครทั้งหมด เพื่อสามารถนำไปวิเคราะห์ภาพรวมและวางแผนพัฒนาสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.การวิจัยครั้งเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ควรวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลไปสู่การพัฒนาศักยภาพสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครต่อไป

3.ควรวิจัยขีดความสามารถในการบริหารจัดการกิจกรรมนันทนาการของสวนสาธารณะ เพื่อหาจำนวนที่เหมาะสมต่อการให้บริการสวนสาธารณะที่ไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติของสวนสาธารณะ

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). **การวิเคราะห์สถิติ : สำหรับการบริหารและวิจัย**.

พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คณิต เขียววิชัย. (2531). **การจัดกิจกรรมนันทนาการชุมชนในเขตภาคตะวันตกของประเทศไทย**. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ประเวศ วะสี. (2530). **ทิศทางอนาคตไทยเพื่อความสุขทั่วหน้า**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชาวบ้าน.

ปรีดา คัยรัมย์หน้า. (2547). **สภาพและความต้องการการออกกำลังกายของประชาชน ณ สถานที่ออกกำลังกายในเขตอำเภอเมือง จังหวัด**

ชลบุรี ปี พ.ศ. 2547. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปริญญา มั่นประเสริฐ. (2552). **แรงจูงใจในการออกกำลังกายของประชาชนที่มา
ออกกำลังกาย ณ สวนสาธารณะขนาดกลางในกรุงเทพมหานคร ปี
พ.ศ. 2552.** (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปรกรณ์ ธงศรี. (2551). **สภาพและความต้องการการออกกำลังกายในอำเภอหันคา
จังหวัดชัยนาท ปี พ.ศ. 2550.** (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พีระพงศ์ บุญศิริ. (2542). **นันทนาการและการจัดการ.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2540). **สถิติการวิจัย.** กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาณ
วัดผลและการวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). **ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย :** เรื่องง่ายๆ ที่บางครั้งก็
พลาดได้. ข่าวสารการวิจัยศึกษา. 18(3) : 8 – 11.

สมบัติ กาญจนกิจ. (2542). **นันทนาการชุมชนและโรงเรียน.** พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. _____. (2544).
นันทนาการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สาลี ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา. (2540). **ปรัชญานันทนาการ.** กรุงเทพฯ :
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. (2549). **เอกสารประกอบการ
สอนนโยบาย และการปฏิบัติงานการท่องเที่ยว.** กรุงเทพฯ: สถาบัน
พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานสวนสาธารณะ. (2546). **หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลสวนสาธารณะ**

สืบค้นเมื่อ กรกฎาคม 2555, จาก

<http://203.155.220.217/office/ppdd/publicpark/thai/organization/history.htm>

สำนักงานสวนสาธารณะ.(2552). **สวนสาธารณะของกรุงเทพมหานคร.**

สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). **รายงานการวิจัยการจัดการเรียนรู้ของ**

แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต : สวนสาธารณะ. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

Cronbach, Lee J. (1970). **Essentials of Psychological Testing.** 3rd Ed. New York: Harper & Row.

การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของพฤติกรรมที่รับผิดชอบ
ต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย¹

**DEVELOPMENT OF A LINEAR STRUCTURAL
RELATIONSHIP MODEL OF RESPONSIBLE
ENVIRONMENTAL BEHAVIORS
OF UPPER PRIMARY STUDENTS¹**

นิติกร อ่อนโยน² วัยวุฒม์ อยู่โนนศิลป์³ พิมพันธ์ เดชะคุปต์⁴

Nitikorn Onyon², Waiyawut Yoonisil³, Pimpan Dechakupt⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 337 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน ตัวแปรในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรแฝง จำนวน 4 ตัว ได้แก่ ความรู้ทางสิ่งแวดล้อม เจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม แบบสอบถามเจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม แบบสอบถามความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อม และแบบสอบถามความรู้ทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93, 0.93, 0.97 และ 0.70 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิง

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์นิพนธ์ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Email: o.nitikorn@gmail.com

³ อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

⁴ รองศาสตราจารย์ (ข้าราชการบำนาญ) ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรยาย การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นด้วยโปรแกรมลิสเรล ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 83.82 องศาอิสระ (df) เท่ากับ 72 ความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ 0.161 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.94 ค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.022

2. ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม คือ ความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อม ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม คือ ความรู้ทางสิ่งแวดล้อม และเจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุด คือ เจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ ตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อม และน้อยที่สุดคือ ความรู้ทางสิ่งแวดล้อม

สำหรับผลการวิจัยที่พบว่า เจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อม ความรู้ทางสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา ได้แก่ วิทยุทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมาย และประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ได้แก่ การสร้างหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ : โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น, พฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

Abstract

This study involved causal relationship research. The purpose of this research was to develop and examine the goodness of fit of a linear structural relationship model of responsible environmental behaviors of upper primary students. The sample was 337 fifth grade students in Pathumthani province, randomly selected by two-stage random sampling. There were four latent variables: environmental knowledge, attitude toward responsible environmental behaviors, intention to act for the environment, and responsible environmental behaviors. The research instruments consisted of a responsible environmental behaviors questionnaire, an attitude toward responsible environmental behaviors questionnaire, an intention to act for the environment questionnaire, and an environmental knowledge test with reliabilities at 0.93, 0.93, 0.97 and 0.70 respectively. The collected data was analyzed by descriptive statistics, pearson product moment correlations, and LISREL analysis. The research findings were as follows:

1.The linear structural relationship model of responsible environmental behaviors of upper primary students fit the empirical data with a Chi-square of 83.82, $df = 72$, $p = 0.161$, $GFI = 0.97$, $AGFI = 0.94$, and $RMSEA = 0.022$.

2.A variable having a direct effect on responsible environmental behaviors was the intention to act for the environment. The variables having indirect effects on responsible environmental behaviors were environmental knowledge and attitude toward responsible environmental behaviors. The variables having the highest total effect on responsible environmental

behaviors were the attitude toward responsible environmental behaviors, the intention to act for the environment, and environmental knowledge respectively.

This research suggests that attitudes toward responsible environmental behaviors, intentions to act for the environment, and environmental knowledge influence responsible environmental behaviors. The research findings can be applied to set school policies such as visions, missions, and aims. It can also be applied in classroom settings, for example, curriculum designed to enhance responsible environmental behaviors

Keywords : Linear structural relationship model, Responsible environmental behaviors

บทนำ

ความห่วงใยต่อสิ่งแวดล้อมที่สังคมโลกให้ความสำคัญมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ สืบเนื่องจากการพัฒนาความเจริญเติบโตที่ขาดความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงจนกลายเป็นปัญหาระดับโลกและภูมิภาคที่ได้ถูกนำเสนอผ่านรายงานขององค์การสิ่งแวดล้อมของสหประชาชาติ ชื่อว่า “Global Environmental Outlook 5 (GEO-5)” ซึ่งสะท้อนให้เห็นประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในสภาพปัจจุบันได้จากตัวบ่งชี้จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 2) สารเคมีและของเสีย 3) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ (Johnson, 2013 : Online) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โลกเรากำลังดำเนินไปในเส้นทางของการพัฒนาที่ไม่สมดุลและไม่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง สำหรับปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศ พบว่า ประเทศไทยเผชิญปัญหาสิ่งแวดล้อมจำนวนหลายปัญหามาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ 1) ปัญหาขยะมูลฝอย พบว่า มีแนวโน้มปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี พ.ศ.2556 อัตราการผลิตขยะต่อคนต่อวันที่เพิ่มขึ้นจากเดิมในปี พ.ศ.2551 เท่ากับ 1.03 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เป็น 1.15 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2557 : 5-1) 2) ปัญหา

คุณภาพน้ำเสื่อมโทรม พบว่า ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2551-2556 แหล่งน้ำที่มีคุณภาพในเกณฑ์พอใช้และเสื่อมโทรม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และจากค่าพารามิเตอร์ที่ใช้บ่งชี้การปนเปื้อนในรูปสารอินทรีย์สะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมมีสาเหตุมาจากการระบายน้ำทิ้งจากชุมชน การเกษตรกรรมและการปศุสัตว์ (กรมควบคุมมลพิษ, 2557 : 1-25, 5-3) 3) ปัญหามลพิษทางอากาศ พบว่า มีปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กแก๊สไอโซน และสารอินทรีย์ระเหยง่าย (สารเบนซีน 1,3- บิวทาไดอิน และ 1,2-ไดคลอโรอีเทน) สูงกว่าค่ามาตรฐานอย่างต่อเนื่องมาตลอดในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา โดยแหล่งกำเนิดมลพิษมาจากยานพาหนะและการจราจรที่เพิ่มมากขึ้นเป็นสำคัญ (กรมควบคุมมลพิษ, 2557 : 5-2)

จะเห็นได้ว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่กล่าวมาส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ (Human activities) มนุษย์จึงเป็นสาเหตุหลัก (Human causes) ของปัญหาสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อไม่มีความเอื้ออาทรดูแลเอาใจใส่สิ่งแวดล้อมให้มากขึ้นจึงเป็นเป้าหมายสูงสุดของสิ่งแวดล้อมศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Rene Dobois ที่ว่า คิดในระดับโลก แต่ลงมือทำในระดับท้องถิ่น (Think globally, Act locally) ซึ่งเป็นข้อคิดที่ดีในการเตือนใจให้ตระหนักว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้น มักจะเป็นปัญหาใหญ่ระดับโลก แต่การแก้ปัญหาที่ดีที่สุดคือการเริ่มทำในระดับปัจเจกบุคคลหรือระดับชุมชน (Braus, & Wood, 1993 : 8) อันจะช่วยให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่การมีพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (Responsible environmental behaviors) โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชากรในวัยเรียน นับเป็นกลุ่มที่ถูกให้ความสำคัญเนื่องจากเป็นวัยที่สามารถปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ง่ายกว่าวัยผู้ใหญ่ซึ่งรวมถึงด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วย วัยเด็กตอนกลาง (อายุ 6-12 ปี) เป็นช่วงวัยที่เหมาะสมที่จะสอนให้เด็กเรียนรู้ว่า พฤติกรรมใดถูกหรือผิด ดีหรือชั่วได้ ซึ่งสามารถสอนให้เด็กเข้าใจเกี่ยวกับผลร้ายของการทำลายธรรมชาติได้ในช่วงวัยนี้ ซึ่งหากเด็กเข้าใจดีแล้วก็จะพัฒนาเป็นนิสัยและติดตัวตั้งแต่เด็กไปจนเป็นผู้ใหญ่ซึ่งอาจช่วยดูแลรักษาและแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549 : 268-269)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า มีปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนหลากหลายปัจจัย ดังนี้ 1) จากงานวิจัยของ Alp, et al (2006 : 210-223), Fielding, & Head (2012 : 171-186) และ พรณี บุญประกอบและจรัส อุ่นจิตวิวัฒน์ (2546) พบว่า เจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นตัวแปรที่มีประสิทธิภาพในการทำนายพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี 2) จากงานวิจัยของ Fielding, & Head (2012 : 171-186) และ Levine, & Strube (2012 : 308-326) พบว่า ความรู้ทางสิ่งแวดล้อมเป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญของพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมได้เช่นเดียวกัน แต่มีอิทธิพลกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมไม่มากนัก และ 3) จากงานวิจัยของ Alp; et al (2006 : 210-223), Fielding, & Head (2012 : 171-186), Hwang, Kim, & Jeng (2000 : 19-25) และ Levine, & Strube (2012 : 308-326) พบว่า ความตั้งใจกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อมเป็นตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมได้โดยมีบทบาทเป็นตัวแปรส่งผ่าน (Mediational role) กล่าวคือ ความตั้งใจกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อมถูกกำหนดโดยความรู้ทางสิ่งแวดล้อม (Alp, et al, 2006 : 210-223, Fielding, & Head, 2012 : 171-186) และเจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (Hwang, Kim, & Jeng, 2000 : 19-25, Levine, & Strube, 2012 : 308-326) ทั้งนี้เมื่อนำทั้ง 3 ตัวแปร มาสังเคราะห์จะได้โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุของตัวแปรต่างๆ ด้วยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยที่ได้จะสามารถอธิบายความสัมพันธ์และอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมนักเรียน รวมถึงจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

วิธีการวิจัย

ประชากรและตัวอย่างการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และเขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 25,463 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-stage random sampling) คือ ขั้นที่ 1 สุ่มโรงเรียนซึ่งจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม และขั้นที่ 2 สุ่มห้องเรียนจากโรงเรียนในชั้นที่หนึ่ง โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ผู้วิจัยกำหนดขนาดของตัวอย่างการวิจัยตามแนวคิดการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) ดังที่ Hair, et al. (2010) เสนอไว้ว่า ควรใช้ขนาดตัวอย่างการวิจัยอย่างน้อย 10-20 คน ต่อการประมาณค่า 1 พารามิเตอร์ ซึ่งการวิจัยนี้มีพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า จำนวน 16 พารามิเตอร์ และการวิจัยนี้กำหนดขนาดของตัวอย่างไว้ 20 คนต่อ 1 ตัวแปร ดังนั้นจะต้องใช้ตัวอย่างการวิจัยอย่างน้อย 320 คน สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบบสอบถามตอบกลับมาและมีความสมบูรณ์ จำนวน 337 คน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 57.86 ส่วนเพศชายมีจำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 42.14 ซึ่งจำนวนแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้มีปริมาณเพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย

1.แบบสอบถามพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) การจัดการเงินเวิศ 2) การเป็นผู้บริโภคที่ดี 3) การเชิญชวน และ 4) การแสดงออกทางสังคม-การเมือง แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติน้อยที่สุด ปฏิบัติน้อย ปฏิบัติปานกลาง ปฏิบัติมาก ปฏิบัติมากที่สุด ซึ่งมีทั้งข้อคำถามเชิงบวกและเชิงลบ จำนวน 26 ข้อ คุณภาพของแบบสอบถามมี

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.21-0.71

2.แบบสอบถามเจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) การจัดการเชิงนิเวศ 2) การเป็นผู้บริโภคที่ดี 3) การเชิญชวน และ 4) การแสดงออกทางสังคม-การเมือง แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ เห็นด้วย เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งมีทั้งข้อคำถามเชิงบวกและเชิงลบ จำนวน 25 ข้อ คุณภาพของแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.21-0.76

3.แบบสอบถามความตั้งใจกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) การจัดการเชิงนิเวศ 2) การเป็นผู้บริโภคที่ดี 3) การเชิญชวน และ 4) การแสดงออกทางสังคม-การเมือง แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ เห็นด้วย เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 26 ข้อ คุณภาพของแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.50-0.79

4.แบบสอบวัดความรู้ทางสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ความรู้เกี่ยวกับนิเวศวิทยา 2) ความรู้เกี่ยวกับสังคม-การเมือง 3) ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม และ 4) ความรู้เกี่ยวกับยุทธวิธีการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ คุณภาพของแบบสอบมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.70 นอกจากนี้ผู้วิจัยได้หาคุณภาพด้านค่าความยากระหว่าง 0.22-0.62 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20-0.67

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis, CFA) พบว่า โมเดลการวัดของทุกตัวแปรมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือวิจัยโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

เครื่องมือวิจัย	การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA)					
	χ^2	df	p	GFI	AGFI	RMSEA
1. พฤติกรรมที่รับผิดชอบ ต่อสิ่งแวดล้อม	0.028	1	0.870	1.000	1.000	0.000
2. เจตคติต่อพฤติกรรมที่ รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม	0.910	1	0.340	1.000	0.990	0.000
3. ความตั้งใจกระทำเพื่อ สิ่งแวดล้อม	0.630	1	0.428	1.000	0.990	0.000
4. ความรู้ทางสิ่งแวดล้อม	0.720	1	0.700	1.000	0.990	0.000

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรม LISREL โดยค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังตารางที่ 2 พร้อมทั้งคำนวณขนาดอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

ตาราง 2 เกณฑ์ในการตัดสินค่าดัชนีความสอดคล้อง (สูวิมล ตีรกันันท์, 2555 : 249;
อ้างอิงจาก Schermelleh-Engel, Moosbrugger, & Muller. 2003 : 52)

ดัชนีความสอดคล้อง	ค่าที่แสดงความสอดคล้อง
ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square)	$.05 < p \leq 1.00$
ค่าสถิติ χ^2/df	$.0 < \chi^2/df \leq 2$
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	$.95 < GFI \leq 1.00$
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (AGFI)	$.90 < AGFI \leq 1.00$
ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA)	$0 < RMSEA \leq .05$

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นภายหลังจากการปรับแก้แล้วมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 83.82 องศาอิสระ (df) เท่ากับ 72 ความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ 0.161 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.97 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.83 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.094 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 0 ตามเกณฑ์ในการตัดสินค่าดัชนีความสอดคล้องดังตารางที่ 2 แสดงว่า โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กล่าวคือ ตัวแปรในโมเดลทั้ง 3 ตัว คือ ความรู้ทางสิ่งแวดล้อม เจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อ

ต่อสิ่งแวดลอม และความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดลอมสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอมได้ร้อยละ 24 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอมเท่ากับ 0.24

2.ผลการวิเคราะห์อิทธิพลซึ่งเป็นการอธิบายความสัมพันธ์ว่าตัวแปรทั้ง 4 ตัวในโมเดลมีความเป็นเหตุเป็นผลกันอย่างไร เมื่อพิจารณาอิทธิพลรวมของตัวแปรในโมเดล พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอมมากที่สุดคือ เจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอม มีขนาดอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.45 รองลงมา คือ ความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดลอม มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.31 และความรู้ทางสิ่งแวดลอม มีขนาดอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.15 ตามลำดับ ทั้งนี้หากพิจารณาเส้นทางอิทธิพลของตัวแปรต่างๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอมปรากฏดังนี้

2.1 ความรู้ทางสิ่งแวดลอมนั้นไม่ส่งผลทางตรงต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอม แต่ส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอมผ่านเจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอมและความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดลอมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.13 แสดงว่า หากนักเรียนที่มีความรู้ทางสิ่งแวดลอมที่ดีจะส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอมและความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดลอมที่ดี และท้ายที่สุดจะส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอมสูงขึ้น

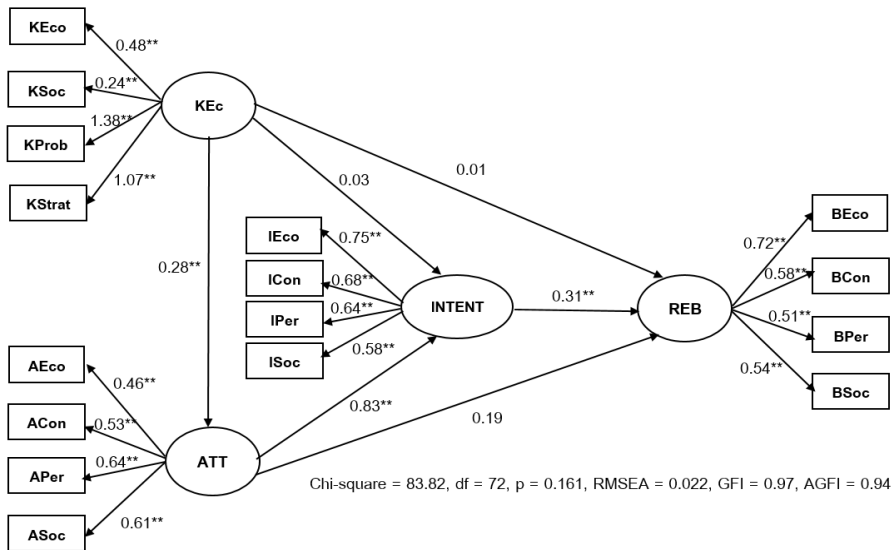
2.2 เจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอมไม่ส่งผลทางตรงต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอม แต่ส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอมผ่านความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดลอมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.26 แสดงว่า หากนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอมจะส่งผลให้นักเรียนมีความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดลอมสูงขึ้น และท้ายที่สุดจะส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอมสูงขึ้น

2.3 ความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อมส่งผลทางตรงต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.31 แสดงว่า หากนักเรียนมีความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อมจะส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมสูงขึ้น รายละเอียดดังตารางที่ 3 และภาพที่ 1

ตาราง 3 ค่าสถิติอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (ID) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

ตัวแปรผล	ตัวแปรสาเหตุ								
	KEc			ATT			INTENT		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
ATT	0.28**	-	0.28**	-	-	-	-	-	-
	(0.07)	-	(0.07)	-	-	-	-	-	-
INTENT	0.26**	0.23**	0.03	0.83**	-	0.83**	-	-	-
	(0.07)	(0.06)	(0.04)	(0.06)	-	(0.06)	-	-	-
REB	0.15**	0.13**	0.01	0.45**	0.26**	0.19	0.31**	-	0.31**
	(0.05)	(0.04)	(0.04)	(0.06)	(0.09)	(0.12)	(0.11)	-	(0.11)
สมการโครงสร้างของตัวแปร				ATT			INTENT		REB
R-Square (R ²)				0.08			0.70		0.24

หมายเหตุ **p<.01, *p<.05 ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของพฤติกรรมที่
 รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

หมายเหตุ KEc=ความรู้ทางสิ่งแวดล้อม; KEco=ความรู้เกี่ยวกับนิเวศวิทยา; KSoc=ความรู้เกี่ยวกับสังคม-การเมือง; KProb=ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม; KStrat=ความรู้เกี่ยวกับยุทธวิธีการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม; REB=พฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม; BEco=พฤติกรรมการจัดการเชิงนิเวศ; BCon=พฤติกรรมการเป็นผู้บริโภคที่ดี; BPer=พฤติกรรมการเชิญชวน; BSoc=พฤติกรรมการแสดงออกทางสังคม-การเมือง; ATT=เจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม; AEco=เจตคติต่อพฤติกรรมการจัดการเชิงนิเวศ; ACon=เจตคติต่อพฤติกรรมการเป็นผู้บริโภคที่ดี; APer=เจตคติต่อพฤติกรรมการเชิญชวน; ASoc=เจตคติต่อพฤติกรรมการแสดงออกทางสังคม-การเมือง; INTENT=ความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อม; IEco=ความตั้งใจกระทำด้านการจัดการเชิงนิเวศ; ICon=ความตั้งใจกระทำด้านการเป็นผู้บริโภคที่ดี; IPer=ความตั้งใจกระทำด้านการเชิญชวน; ISoc=ความตั้งใจกระทำด้านการแสดงออกทางสังคม-การเมือง

สรุปและอภิปรายผล

โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 ตัวแปร โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุด คือ เจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ ตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อม และน้อยที่สุดคือ ความรู้ทางสิ่งแวดล้อม โดยความรู้ทางสิ่งแวดล้อม เจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อม สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมได้ร้อยละ 24 จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรทั้งหมดในโมเดลและมีข้อน่าสังเกต ดังนี้

1.เจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ เจตคติต่อพฤติกรรมการจัดการเชิงนิเวศ เจตคติต่อพฤติกรรมการเป็นผู้บริโภคที่ดี เจตคติต่อพฤติกรรมการเชิญชวน และเจตคติต่อพฤติกรรมการแสดงออกทางสังคม-การเมือง ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม แต่มีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกส่งผ่านความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นว่า การที่นักเรียนจะมีพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมได้นั้น นักเรียนจะต้องได้รับการพัฒนาส่งเสริมเจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกระหนักและเห็นคุณค่าของการแสดงพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความตั้งใจหรือมุ่งมั่นที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อมในลำดับต่อมา ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (A theory of reasoned action) และทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (A theory of planned behavior) ซึ่งมีทฤษฎีที่ว่า เจตคติมีส่วนเป็นสาเหตุของพฤติกรรม โดยพฤติกรรมของบุคคลต่อที่หมายหนึ่งๆ จะถูกกำหนดโดยความตั้งใจที่จะกระทำ และความตั้งใจที่จะกระทำของบุคคลหนึ่งก็ถูกกำหนดโดยเจตคติ (ธีระพร อูวรรณโณ, 2557 : 25; อ้างอิงจาก Fishbein, & Ajzen, 1975) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Levine, & Strube (2012 : 308-326) พบว่า เจตคติมีอิทธิพลอย่างโดดเด่นต่อความตั้งใจที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ความตั้งใจมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเป็นอย่างยิ่ง และความตั้งใจมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเป็นอย่างยิ่ง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hwang, Kim, & Jeng (2000 : 19-25) ที่พบว่า เจตคติเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความตั้งใจที่จะกระทำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Fielding, & Head (2012 : 171-186) พบว่า ความห่วงใยต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งก็คือ ตัวแปรเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมในงานวิจัยนี้ส่งผลต่อความตั้งใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2.ตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ ความตั้งใจที่จะกระทำด้านการจัดการเชิงนิเวศ ความตั้งใจที่จะกระทำด้านการเป็นผูบริโภคที่ดี ความตั้งใจที่จะกระทำด้านการเชิญชวน และความตั้งใจที่จะกระทำด้านการแสดงออกทางสังคม-การเมือง มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่มีความตั้งใจหรือเจตนาที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อมในระดับสูง มีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับสูงด้วย ในขณะที่นักเรียนที่มีความตั้งใจหรือเจตนาที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ ก็จะมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (A theory of planned behavior) ที่กล่าวว่า ความตั้งใจที่จะกระทำเป็นปัจจัยที่มีความใกล้ชิดกับพฤติกรรมเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ การที่บุคคลใดจะทำพฤติกรรมใดขึ้นอยู่กับความตั้งใจของบุคคลนั้น (Fishbein, & Ajzen, 1975; Ajzen, & Fishbein, 1980) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาของ Hines, Hungerford, & Tomera (1986-87) ซึ่งสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัจเจกบุคคลที่แสดงออกถึงความตั้งใจที่จะกระทำ (Intention to act) มีแนวโน้มที่จะลงมือปฏิบัติได้ดีกว่าปัจเจกบุคคลที่ไม่แสดงออกถึงความตั้งใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Alp, et al (2006 : 210-223) พบว่า ความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อม สามารถทำนายพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมได้ ส่วน Fielding, & Head (2012 : 171-186) ทำการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.59 และ Levine, & Strube (2012 : 308-326) พบว่า ความตั้งใจมี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเป็นอย่างดี ซึ่งมีค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.66

นอกจากนี้ การที่ความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อมสามารถทำนาย พฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมได้นั้น จะต้องแน่ใจว่าการวัดความตั้งใจมี ความจำเพาะสอดคล้องกับการวัดพฤติกรรมทั้งในด้านเป้าหมาย การกระทำ บริบท และเวลา ดังนั้นผู้วิจัยได้คำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างความตั้งใจกับพฤติกรรม (Correspondence between intention and behavior) (ธีระพร อูวรรณโณ, 2546; อ้างอิงจาก Ajzen, 1991) จึงได้พัฒนาข้อคำถามวัดความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อ สิ่งแวดล้อมที่มีความสอดคล้องกับข้อคำถามวัดพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้การทำนายพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมจากความตั้งใจที่จะกระทำ เพื่อสิ่งแวดล้อมมีความแม่นยำขึ้น

3. ความรู้ทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ ความรู้ เกี่ยวกับนิเวศวิทยา ความรู้เกี่ยวกับสังคม-การเมือง ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม และความรู้เกี่ยวกับยุทธวิธีการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งความรู้ทางสิ่งแวดล้อมไม่มี อิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Alp, et al (2006 : 210-223) พบว่า ความรู้ทางสิ่งแวดล้อมนั้นไม่สามารถทำนาย พฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมได้ แต่มีอิทธิพลทางอ้อม ในทิศทางบวก ส่งผ่านเจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อ สิ่งแวดล้อม แม้ว่าจะมีอิทธิพลไม่มากนักซึ่งพิจารณาได้จากค่าขนาดอิทธิพลซึ่งมีค่าไม่ สูงนัก คือ มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.15 คิดเป็นร้อยละ 16.48 ของขนาดอิทธิพลรวม ทั้งหมด แสดงให้เห็นว่า การที่นักเรียนจะแสดงพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม หรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับความรู้ทางสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกัน ดังนั้นหากต้องการให้นักเรียนมี พฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม จะต้องให้ความรู้ทางสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความรู้ เกี่ยวกับนิเวศวิทยา ความรู้เกี่ยวกับสังคม-การเมือง ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม และความรู้เกี่ยวกับยุทธวิธีการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามประเพณีนิยมซึ่งเป็นโมเดลเก่าและง่ายที่สุดโดยมีความเชื่อ

ว่า ถ้ายังมีมนุษย์มีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น มนุษย์จะเป็นผู้ที่มีความตระหนักหรือมีเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมและประเด็นปัญหามากยิ่งขึ้น และจะยังมีแรงจูงใจที่จะปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อมในวิถีทางที่รับผิดชอบมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในแบบประเพณีนิยมมีลักษณะเชิงเส้น (Hungerford, & Volk, 1990 : Online) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hines, Hungerford, & Tomera (1986-87) ซึ่งได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม พบว่า ก่อนที่ปัจเจกบุคคลจะแสดงออกถึงความตั้งใจที่จะกระทำต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้น ปัจเจกบุคคลต้องรับรู้ถึงปัญหาและมีความรู้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม (Knowledge of issue) ซึ่งนับเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมาก่อนที่จะลงมือกระทำเพื่อแก้ไขปัญหารวมถึงยังต้องมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงาน (Knowledge of action skills) ซึ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับแนวทางที่จะดำเนินการต่อประเด็นปัญหานั้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hwang, Kim, & Jeng (2000 : 19-25) ที่พบว่า ตัวแปรความรู้เกี่ยวกับประเด็นทางสิ่งแวดล้อม (Knowledge about environmental issue) เป็นหนึ่งในตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีค่าอิทธิพลในทิศทางบวกเท่ากับ 0.09

อย่างไรก็ตาม จากข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุทั้ง 3 ตัว ได้แก่ ความรู้ทางสิ่งแวดล้อม เจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อม สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมได้ร้อยละ 24 ซึ่งในทางสถิติหมายความว่า ร้อยละที่เหลือนั้นเป็นอิทธิพลของตัวแปรที่ไม่ได้ถูกนำเข้ามาศึกษาในโมเดล ดังนั้น หากต้องการเพิ่มประสิทธิภาพของงานวิจัย อาจจะคัดเลือกตัวแปรทางจิตวิทยาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้โมเดลสามารถอธิบายพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น รวมถึงการเพิ่มเติมวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตัวแปรในโมเดลด้วยวิธีเชิงคุณภาพ ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลเชิงลึก เสริมข้อด้อยของการวิจัยเชิงปริมาณและช่วยเติมเต็มความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์หรือความเป็นเหตุเป็นผลของตัวแปรทั้ง 4 ตัว ในโมเดลได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อม ความรู้ทางสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ในเชิงนโยบายและการเรียนการสอน ดังนี้

1.1 การนำผลวิจัยไปใช้ในเชิงนโยบาย

ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายในการศึกษาเพื่อส่งเสริมนักเรียนให้มีพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งจะนำไปสู่ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลและสังคม

1.2 การนำผลวิจัยไปใช้ในเชิงการเรียนการสอน

1.2.1 การบูรณาการตัวแปรเชิงสาเหตุสู่กิจกรรมในชั้นเรียนโดยตรง ซึ่งครูผู้สอนสามารถนำตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง เช่น ความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมกับสิ่งมีชีวิต ปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน เป็นต้น

1.2.2 การสร้างหลักสูตรที่มีการใช้ตัวแปรเชิงสาเหตุมาประยุกต์เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร เพื่อใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยอาจนำหลักสูตรไปใช้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น การจัดค่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ชุมชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การนำผลวิจัยไปใช้ทั้ง 2 กรณีข้างต้นนั้น ผู้วิจัยเสนอแนะว่าควรกำหนดสัดส่วนเวลาในการพัฒนานักเรียนตามขนาดอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุจากมากไปน้อย คือ กำหนดสัดส่วนเวลาในการพัฒนาเจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมมากที่สุดเนื่องจากมีอิทธิพลรวมสูงสุด รองลงมา

คือ ความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดลอม และความรู้ทางสิ่งแวดลอม ตามลำดับ นอกจากนี้ ควรมีการจัดลำดับตัวแปรเชิงสาเหตุในการพัฒนานักเรียนตามผลการวิจัย คือ ครูควรพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ทางสิ่งแวดลอม ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอม และจะยังมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดลอม ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอมในที่สุด

2.ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรเชิงสาเหตุสามารถอธิบายพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอมของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายได้ร้อยละ 24 ผู้วิจัยจึงเสนอให้คัดเลือกตัวแปรอื่นๆ มาศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้โมเดลสามารถอธิบายพฤติกรรมได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เช่น การรับรู้ความสามารถของตนเอง การเห็นตัวแบบจากเพื่อน การเลี้ยงดูของครอบครัว เป็นต้น

2.2 ควรทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลของตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอมของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งขอ ยกตัวอย่างคำถามวิจัย เช่น การบูรณาการการจัดการเรียนรู้ด้วยตัวแปรเชิงสาเหตุ ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอม ความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดลอม ความรู้ทางสิ่งแวดลอม สามารถส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอมหรือไม่ อย่างไร

2.3 การวัดพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดลอมของนักเรียนในการวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยจึงเสนอว่าควรเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพร่วมด้วย เช่น การเขียนบันทึกพฤติกรรม การสังเกตพฤติกรรม เป็นต้น เพื่อให้รวบรวมข้อมูลพฤติกรรมได้ถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2557). รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2556. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ธีระพร อุวรรณโณ. (2546). เจตคติ : การศึกษาตามแนวทฤษฎีหลัก. กรุงเทพมหานคร : คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระพร อุวรรณโณ. (2557). เจตคติ. เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาและสังคมวิทยาพื้นฐานเพื่อการแนะแนว : หน่วยที่ 9. หน้า 2-80. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พรณี บุญประกอบ และจรัล ชุ่มจิตวิวัฒน์. (2546). รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะทางจิตสังคมกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเยาวชนไทย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2549). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (เล่ม 1) : แนวคิดเชิงทฤษฎี-วัยเด็กตอนกลาง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2555). การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980). Understanding attitudes and predicting social behavior. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- Alp, E., et al. (2006) . A Statistical Analysis of Children's Environmental Knowledge and Attitudes in Turkey. International Research in Geographical and Environmental Education. 15(3) : 210-223.
- Braus, J.A., & Wood, D. (1993). Environmental Education in the Schools: Creating a Program that Works. Washington, DC : Peace Corps Information Collection and Exchange.
- Fielding, K.S., & Head, B.W. (2012, April). Determinants of Young Australians' Environmental Actions: the Role of Responsibility Attributions, Locus

of Control, Knowledge and Attitude. **Environmental Education Research**. 18(2) : 171-186.

Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). **Belief, Attitude, Intention, and Behavior: An Introduction to Theory and Research**. MA : Addison-Wesley.

Hwang, Y.H., Kim, S.I., & Jeng, J.M. (2000) . Examining the Causal Relationships Among Selected Antecedents of Responsible Environmental Behavior. **The Journal of Environmental Education**. 31(4) : 19-25.

Levine, D.S., & Strube, M. (2012). Environmental Attitude, Knowledge, Intentions and Behaviors among College Students. **The Journal of Social Psychology**. 152(3) : 308-326.

Hair, et al.(2010).**Multivariate Data Analysis**. New Jersey : Pearson Education.

Hines, J.M., Hungerford, H.R., & Tomera, A.N. (1986-87). **Analysis and Synthesis of Research on Public Responsible Environmental Behavior : A Meta-Analysis**. [On-line]. Available : <https://www.d.umn.edu/~kgilbert/educ5165731/Readings/Analysis%20&%20Synthesis%20of%20Research%20on%20Responsible%20Env%20Behavior.pdf> [2016, December 17].

Hungerford H.R., & Volk, T.K. (1990). **Changing Learner Behavior Through Environmental Education**. [On-line]. Available : <http://www.cbtrust.org/atf/cf/%7BEB2A714E-8219-45E8-8C3D50EBE1847CB8%7D/Changing%20learner%20behavior%20-%20H%20and%20V.pdf> [2016, December 20].

- Johnson, B., & Manoli, C.C. (2011). The 2-MEV Scale in the United States: A Measure of Children's Environmental Attitudes Based on Theory of Ecological Attitude. **The Journal of Environmental Education**. 42(2) : 84-97.
- UNESCO, & UNEP. (2011). **Youth X Change : Guidebook Series Climate Change and Lifestyles**. A United Nations Publications.

แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู
จังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน¹

**Guidelines to Develop the Management of the Teachers' Savings
and Credit Cooperatives in the Southern Provinces
of the Andaman Coast¹**

ยินดี ชาญณรงค์² ดร.วรารณ เทพสัมฤทธิ์พร³ ศ.ดร.สมบุญ สุขสำราญ⁴

Yindee Channarong² Dr. Waraporn Thepsamritporn³

Prof. Dr. Somboon Suksamran

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามันในปัจจุบัน และวิเคราะห์ปัจจัยอุปสรรคและปัจจัยสนับสนุน ในการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน ตลอดจนแสวงหาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามันโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน โดย ศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) และการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 25 คนนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์สร้างแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามันที่ควรจะเป็น จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน จำนวน 9 คน

1 ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

2 นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

3 อาจารย์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

4 ศาสตราจารย์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์นำไปสู่การสร้างแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อบริษัทออมทรัพย์ครูในจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

การบริหารจัดการสินเชื่อบริษัทออมทรัพย์ครูในฝั่งทะเลอันดามันปัจจุบันโดยหลักทั่วไปมีคณะกรรมการดำเนินการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดระเบียบและเงื่อนไขการกู้ยืมและมีการบริหารจัดการได้อย่างเต็มที่และสามารถกำหนดนโยบายการบริหารจัดการสินเชื่อให้เป็นไปได้ทุกทิศทาง การบริหารจัดการสินเชื่อจะมีระบบหรือไม่ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการดำเนินการ โดยยึดหลักการบริหารจัดการแบบ Good Governance ปัญหาในการบริหารจัดการเงินของบริษัทออมทรัพย์ครูในจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน คือ การบริหารแบบประชานิยม ขาดระเบียบ หลักเกณฑ์เงื่อนไข ปัญหาเงินเดือนเหลือไม่พอหัก ณ.ที่จ่าย วงเงินให้กู้แก่สมาชิกสูงเกินไป ขาดการบริหารความเสี่ยง สมาชิกขาดวินัยทางการเงิน ขาดระบบการเรียนรู้ในการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรในการบริหารจัดการสินเชื่อบริษัทออมทรัพย์ครูสู่มาตรฐานสากลที่สำคัญคือผลกระทบจากนโยบายรัฐที่ก่อให้เกิดการแข่งขันด้านการให้สินเชื่อจนส่งผลกระทบต่อวินัยทางการเงินของสมาชิกและการมีหนี้หลายทางส่งผลโดยตรงต่อสภาพคล่องในการบริหารจัดการสินเชื่อบริษัทออมทรัพย์ครูในจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อบริษัทออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ควรเป็นกระบวนการเริ่มตั้งแต่ **ต้นน้ำ** คือ ต้นทางของกระบวนการพิจารณาในการรวบรวมข้อมูลของสมาชิก ขั้นตอนการตรวจสอบก่อนการอนุมัติสินเชื่อของคณะกรรมการปล่อยสินเชื่อ การตัดสินใจอนุมัติสินเชื่อโดยคณะกรรมการสินเชื่อ การพิจารณาเพื่อการอนุมัติสินเชื่อและการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการปล่อยสินเชื่อของบริษัทออมทรัพย์ครู **กลางน้ำ** คือ กระบวนการบริหารสินเชื่อหลังจากการอนุมัติสินเชื่อการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายเงินตามวัตถุประสงค์ของการกู้ การวางกลยุทธ์การติดตามหนี้ค้างชำระ หนี้สงสัยจะสูญของบริษัทออมทรัพย์ครู และแก้ไขปัญหาสมาชิกบริษัทออมทรัพย์ครูย้ายออกนอกแดนไม่มีตัวตนและปฏิเสธหนี้ **ปลายน้ำ** เป็นขั้นตอนการบริหารเงินที่ต้องส่งคืนสหกรณ์ของสมาชิก การแก้ปัญหาสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู

เป็นหนี้หลายทาง การแก้ปัญหาไม่สามารถบังคับชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย(สมาชิกเสียชีวิตหนี้ขาดอายุความตามกฎหมาย)และการบังคับคดีลูกหนี้ตามคำพิพากษา คณะกรรมการดำเนินการต้องยึดหลักกฎหมายอย่างเคร่งครัด ลดการใช้ระบบประชานิยมเปลี่ยนทัศนคติใหม่ในการดำเนินการ กรรมการจะต้องศึกษาหาความรู้ในข้อกฎหมายเพื่อได้พัฒนาสหกรณ์ต้องตรวจสอบข้อมูลก่อนปล่อยกู้อย่างเข้มงวด ต้องมีการวิเคราะห์การปล่อยสินเชื่ออย่างรอบคอบและต้องจัดอบรมให้ความรู้กับสมาชิกในการให้กู้เพื่อปลูกฝังให้สมาชิกมีวินัยทางการเงิน

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, สินเชื่อ, สหกรณ์ออมทรัพย์ครู

Abstract

The purposes of this research were to study the present state of management of the Teachers' Savings and Credit Cooperatives in the Southern provinces of the Andaman Coast, to investigate the factors affecting the management of the Teachers' Savings and Credit Cooperatives, and to acquire strategies to develop the management of the Teachers' Savings and Credit Cooperatives. The research employed qualitative methodologies, and was divided into two steps. In the first step, the researcher studied the present state of the Cooperatives and the obstacles in their management by document analysis and an in-depth interview techniques with 25 main informants. The researcher then created strategies for the management of the Teachers' Savings and Credit Cooperatives. Lastly, a focus group discussion was conducted to collect opinions and prioritize the strategies with nine experts. The results revealed that the present state of management of the Teachers' Savings and Credit Cooperatives was controlled by committees. The committee members of all Teachers' Savings and Credit Cooperatives in the Southern provinces create

regulations and conditions for the loans and work according to the regulations. However, there were no explicit systems found. The committee members claimed that the way they operated in their jobs was based on the principles of good governance.

The problems and obstacles found in the Teachers' Savings and Credit Cooperatives included: management by populist policy, unclear relations, high credit limits, and lack of risk management. The main problems were that most of the borrowers lacked discipline in returning the loans and the Cooperatives' systems lacked the knowledge for personnel development in their organizations in order to meet the standard level. Currently, the Cooperatives are affected by the government policy that encourages other financial institutions to provide easy loans for the people in the community.

The researcher proposed strategies for the Teachers' Savings and Credit Cooperatives as follows: **In the beginning of the process**, the Teachers' Savings and Credit Cooperatives should collect all of the members' information and check their financial history carefully. The committee members should make a decision for approval based on the information obtained. **After the loan approval process**, the Teachers' savings and Credit Cooperatives should check whether the borrowers followed the regulations strictly and according to the objectives of their loans. The Cooperatives should develop strategies regarding outstanding debts, doubtful accounts, and members who moved to other provinces. **In the last process**, the Cooperatives must work out how the members will return their loans, how to manage bad debts, and uncollectable debts. The advice for the Cooperative committee members was that the populist policy must be abandoned, the members must develop a system designed to understand and gain knowledge so they can run the Cooperatives effectively,

they must follow the regulations and check the information carefully before making decisions, and the members of the Cooperatives must be trained in the subject of financial disciplines regularly.

บทนำ

การดำเนินชีวิตภายใต้สภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยเฉพาะผู้ที่มียาได้ประจำที่มีรายได้น้อย และราคาสินค้าที่สูงขึ้น รายได้ที่ได้รับไม่เพียงพอกับรายจ่าย จึงมีการแก้ปัญหาด้วยการกู้ยืมเงินจากบุคคลภายนอกหรือสถาบันการเงินนอกระบบ ซึ่งคิดอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อนอกระบบที่สูงกว่าสถาบันการเงินที่อยู่ในระบบ จนทำให้เกิดภาระหนี้สินขึ้นมากมายและจำนวนมากจนไม่สามารถชำระคืนได้ สหกรณ์ออมทรัพย์ จึงมีบทบาท สำคัญในชีวิตประจำวันของผู้ที่มีรายได้ประจำ เนื่องจากสหกรณ์ออมทรัพย์ทำหน้าที่หลัก 2 ประการ คือ ช่วยเสริมการออมของสมาชิก และเป็นแหล่งกู้ยืมเงินเพื่อช่วยเหลือสมาชิกที่ โดยคิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ สมาชิกมีสิทธิที่จะกู้ตามระเบียบและมติของสหกรณ์ มีสมาชิกจำนวนมากไม่สามารถมาชำระตามกำหนด สาเหตุเกิดจาก 1) สหกรณ์ให้สินเชื่อแต่ละประเภทวงเงินสูง การคำนวณสิทธิการให้กู้ตามระเบียบคิดเงินได้เหลือร้อยละ 20 เงินได้นำมาคำนวณ เงินเดือนบวกเงินค่าตอบแทน วิทยฐานะ ทำให้สมาชิกกู้เงินได้มาก เงินเดือนเหลือน้อย ทำให้สมาชิกไม่สามารถชำระหนี้ สหกรณ์ให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยสินเชื่อแต่ละประเภท จากการติดตามข้อมูลเงินเดือนของข้าราชการบำนาญ พบว่าสมาชิกมีหนี้สินที่หักก่อนสหกรณ์ประกอบกับเงินเดือนบำนาญลดลง ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสหกรณ์ในระยะยาว หากไม่มีการคิดวางแผนการแก้ปัญหาอนาคตข้างหน้าสหกรณ์อาจจะเกิดปัญหาขาดสภาพคล่องได้ (สหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดกระบี่ จำกัด, 2556 : 16-19) ตรวจสอบพบว่าลูกหนี้ประเภทสินเชื่อพิเศษ ในระหว่างปีการอนุมัติจ่ายสินเชื่อพิเศษในจำนวนที่สูงขึ้น ส่งผลให้ลูกหนี้ประเภทนี้ผิดนัดชำระหนี้มีจำนวนสูงขึ้น เช่นเดียวกันการพิจารณาสินเชื่อพิเศษทุกครั้ง ควรพิจารณาอย่างรอบคอบ ตามความจำเป็นของผู้กู้และให้ผู้กู้ได้รับประโยชน์มากที่สุด จึงไม่เพียงพอแต่พิจารณาหลักประกันของผู้กู้เท่านั้น ควรคำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ การให้สมาชิกกู้เงินไปนั้นก็ เพื่อต้องการเพิ่มคุณภาพชีวิตของสมาชิกที่ดี มิใช่ไปลดคุณภาพชีวิตของสมาชิกให้แย่กว่าเดิม นอกจากนี้ ควรมี

กรรมการติดตามตรวจสอบสินเชื่อเพื่อการเคหะ เพื่อการลงทุนประกอบอาชีพ เพื่อซื้อรถยนต์หรือเพื่ออื่น ๆ ว่าสมาชิกได้นำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ในสัญญาหรือไม่ (สหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภูเก็ต จำกัด, 2556 :39-40) สมาชิกที่มีปัญหาหนี้สินต้องรับภาระหนี้สินหลายทาง มีรายได้ไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้ สมาชิกที่มีปัญหาเหล่านี้ แม้ว่าจะมีจำนวนไม่มาก เมื่อเทียบสัดส่วนกับสมาชิกทั้งหมด แต่ก็สร้างปัญหาให้สหกรณ์อยู่พอสมควร (สหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดพังงา จำกัด, 2556 :16)

ปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินเชื่อสหกรณ์จึงขึ้นอยู่กับ การเสริมสร้างความเข้มแข็งในธุรกิจการเงินของสหกรณ์ ทั้งด้านการบริหารการกู้เงิน การติดตามเร่งรัดหนี้ การบริหารความเสี่ยง การตรวจสอบการควบคุมภายในที่ดี เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จะสามารถแก้ปัญหาลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ได้ และเพื่อให้สหกรณ์มีแนวทางการปฏิบัติงานด้านกู้เงิน แก้ไขปัญหาลูกหนี้ผิดนัดชำระ

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน เพื่อประโยชน์สำหรับเจ้าหน้าที่และบุคลากรด้านการสหกรณ์ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานด้านกู้เงิน การแก้ไขปัญหาลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ และการบริหารจัดการธุรกิจกู้เงินให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานภาพของการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู จังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน
3. เพื่อสร้างแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู จังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน

สมมุติฐานการวิจัย

การบริหารจัดการสินเชื่อบริษัทของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเนื่องจากปัญหาอุปสรรคการบริหารจัดการสินเชื่อบริษัทของสหกรณ์ และเกิดจากการที่สมาชิกขาดวินัยการเงิน การขาดผ่อนชำระสินเชื่อบริษัท คณะกรรมการบริหารจัดการสินเชื่อบริษัทอย่างไม่มีระบบ

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Survey) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อสร้างแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อบริษัทของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน เมื่อได้แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อบริษัทแล้ว ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ซึ่งเป็นกระบวนการหาข้อเท็จจริงที่ลึกซึ้งเพื่อยืนยันความเป็นจริงจากการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้ว นำความคิดเห็นที่ได้มาวิเคราะห์สังเคราะห์ ทำให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์ชัดเจนในการนำไปใช้ต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การศึกษาจากเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับบริหารจัดการสินเชื่อบริษัทของสหกรณ์ออมทรัพย์ หลังจากนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลนำไปสู่การตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งถือว่าเป็นการเก็บข้อมูลเชิงลึกที่ผู้วิจัยจะไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้มีความรู้มีประสบการณ์การบริหารจัดการสินเชื่อบริษัทของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ตามพื้นที่ที่กำหนด และเป็นไปตามเกณฑ์ที่ได้วางไว้โดยตรง จากนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากนั้นได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ผ่านการวิเคราะห์สังเคราะห์ และจัดโครงสร้างข้อมูลเสร็จแล้วนำไปสู่กระบวนการสนทนากลุ่ม ให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ และสามารถตอบสมมุติฐานในการวิจัยได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.ด้านเนื้อหา ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับ สถานภาพของการบริหารจัดการสินเชื่อ ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการสินเชื่อ และ แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน

2.ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหาร สมาชิก และคณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ครู จังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน คือ จังหวัด ภูเก็ต พังงา กระบี่ จำนวน 25 คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ถูกคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด ตามตาราง 1

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่การวิจัยในการสัมภาษณ์เชิงลึก

ตำแหน่งหน้าที่	กลุ่มสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมาย
	จำนวน
คณะกรรมการดำเนินงาน	6
ฝ่ายจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์	4
สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์	15
รวมทั้งสิ้น	25

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน จำนวน 9 คน ซึ่งมีตำแหน่งในการบริหารจัดการสหกรณ์ ตามตาราง 2

ตาราง 2 กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่การวิจัยในการจัดสนทนากลุ่ม

ตำแหน่ง	จำนวน
ประธานกรรมการหอ.ครูพังงา จำกัด	1
รองประธานหอ.ครูพังงา จำกัด	1
เจ้าหน้าที่สินเชื่อหอ.ครูพังงา จำกัด	1
ผู้จัดการฝ่ายสินเชื่อหอ.ครูกระบี่ จำกัด	1
ประธานกรรมการหอ.ครูภูเก็ต จำกัด	1
ผู้จัดการหอ.ครูภูเก็ต จำกัด	1
ประธานกรรมการหอ.ครูกระบี่ จำกัด	1
เจ้าหน้าที่ฝ่ายเร่งรัดติดตามหนี้	1
รองประธานหอ.ครูพังงา จำกัด	1
รวมทั้งสิ้น	9

แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์นำไปสู่การสร้างแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันรวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด 34 คน

3.ด้านพื้นที่ ผู้วิจัยศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน คือ จังหวัดภูเก็ต กระบี่ และพังงา

4.ขอบเขตของเวลา ระยะเวลาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง พฤศจิกายน 2558 – มกราคม 2560

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแนวทางในการกำหนดกรอบคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ (Main Questions) ได้มาจากการศึกษาทฤษฎีแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปัญหาของคำถามในการวิจัย การสัมภาษณ์ครอบคลุมเนื้อหาตามที่ต้องการตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1 เพื่อ

ศึกษาศถานภาพของการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู จังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามันและหาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อเข้าไปทำการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีการขออนุญาตอย่างเป็นทางการ กำหนด วัน เวลาและสถานที่ พร้อมทั้งเตรียมประเด็นการสัมภาษณ์ตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้เพื่อเจาะลึกในทัศนคติ และมุมมองที่ต่อการวิจัยทั้งที่เป็นข้อเท็จจริง ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในลักษณะ ต่าง ๆ โดยใช้เครื่องบันทึกเสียง (ในกรณีที่ได้รับอนุญาตให้ใช้เครื่องบันทึกเสียง) ร่วมกับการจดบันทึก ที่ผู้วิจัยเตรียมขึ้น โดยผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองเพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดเชิงลึกทางข้อเท็จจริง ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

จริยธรรมในการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยเคร่งครัดต่อหลักการ 5 ประการ ตามแนวทางของ (เจษฎา นกน้อย 2554 : 11) คือ 1) เคารพความเป็นส่วนตัว 2) รักษาความลับ 3) ความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย 4) การอธิบายโครงการการวิจัยต่อผู้ให้ข้อมูล และ 5) ผลประโยชน์การแลกเปลี่ยน และการแบ่งปัน มาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

วิธีการตรวจสอบข้อมูล

ใช้วิธีการการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เพื่อยืนยันว่าข้อมูลที่ได้นั้นถูกต้องหรือไม่ และใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) โดยมีผู้ช่วยวิจัยเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลให้แน่ใจว่าเหมือนหรือต่างกันหรือไม่ นอกจากนี้ ใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theoretical Triangulation) โดยการตรวจสอบข้อมูลเรื่องเดียวกันจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่งจากนั้นพยายามสร้างมโนทัศน์ (Concept) ที่แตกต่างไปจากข้อมูลที่ได้มาแล้ว (Negative Case) จนกระทั่งข้อมูลไม่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติม เรียกได้ว่าข้อมูลถึงจุดอิ่มตัว (Theoretical Saturation) และได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎีการใช้วิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือแบบสามเส้า ช่วยลดความผิดพลาดในการตีความโดยใช้มุมมองที่หลากหลาย ในการยืนยันความหมายที่ชัดเจนและถูกต้อง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก มาแยกแยะตามเนื้อหาจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ และประเด็นที่สัมภาษณ์ จัดกลุ่มข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่รวบรวมมาได้ เรียบเรียง จัดลำดับตามเนื้อหาที่ต้องการวิจัยและจัดข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ตามประเด็นที่สัมภาษณ์เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ทำโดยการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื้อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน โดยประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ผนวกเข้ากับแนวคิดและหลักการในการบริหารจัดการสินเชื้อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.สถานภาพการบริหารจัดการสินเชื้อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัด

ภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามันในปัจจุบัน มีคณะกรรมการดำเนินการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดระเบียบและเงื่อนไขการกู้และม้อ่านาในการบริหารจัดการได้อย่างเต็มที่และสามารถกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการสินเชื้อให้เป็นไปได้ทุกทิศทาง การบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการยึดหลักการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) คือ ความน่าเชื่อถือ และมีกฎ เกณฑ์ที่ชัดเจน (Accountability) ความโปร่งใส (Transparency) การมีส่วนร่วม (Participation) ความสามารถคาดการณ์ได้ (Predictability) การปฏิสัมพันธ์ระหว่างหลักการทั้ง 4 ประการข้างต้น Interrelate เพราะการบริหารจัดการที่ดีต้องมีหลักธรรมาภิบาล ว่าจะต้องดำเนินการตามระเบียบและเงื่อนไขการกู้เท่านั้นเพราะสหกรณ์ออมทรัพย์แต่ละที่มีข้อกฎหมาย คือ พ.ร.บ.สหกรณ์ 2542 ที่ถือปฏิบัติเหมือนกันทุกสหกรณ์ และมีข้อบังคับและระเบียบเงื่อนไขเพื่อใช้ในการบริหารจัดการอย่างมีระบบอยู่แล้ว มีโครงสร้างการดำเนินงานที่มั่นคง มีการบริหารจัดการที่เป็นที่ยอมรับจากสมาชิกและสหกรณ์อื่น ๆ รวมทั้งมีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพการดำเนินงานได้รับความสำเร็จด้วยดีมาตามลำดับ ทั้งนี้เพราะเกิดจากความร่วมมือ ร่วมใจ จากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น

1) สมาชิกสหกรณ์ทุกคนมีจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของสหกรณ์ และมีความเชื่อมั่นในหลักการและอุดมการณ์ของสหกรณ์ รวมทั้งให้ความร่วมมือด้วยดี ตลอดมา และยึดถือเป็นสถาบันการเงินของตนเอง เป็นที่พึ่งพาในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ

2) คณะกรรมการดำเนินการทุกคณะ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ และมีความจริงใจต่อสมาชิกทุกคนด้วยความเสมอภาค

3) เจ้าหน้าที่สหกรณ์มีความรับผิดชอบงานในหน้าที่ มีความซื่อสัตย์ สุจริต บริการสมาชิกด้วยความจริงใจ และสามารถปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และนโยบายของคณะกรรมการดำเนินการได้อย่างถูกต้อง

4) กรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ รวมทั้งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้ส่งเสริมตรวจสอบและให้คำปรึกษาแนะนำ โดยมุ่งให้สหกรณ์ดำเนินงานไปด้วยความมีประสิทธิภาพ

2.ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน สรุปได้ดังนี้ คือ

1) ปัญหาการหาต้นทุนในการดำเนินการให้ต่ำที่สุดในการบริหารจัดการหาแหล่งทุนที่ต่ำและยั่งยืน ส่วนใหญ่มักจะสวนทางต้นทุนต่ำแต่ไม่ยั่งยืน

2) ปัญหาการบริหารแบบประชานิยม ล้มระเบียบ ล้มหลักเกณฑ์เงื่อนไข

3) ปัญหาที่เงินเดือนเหลือไม่พอหัก ณ.ที่จ่ายการขยายวงสินเชื่อสูงเกินไป ขาดการบริหารความเสี่ยง ทำให้มี

4) ปัญหาหนี้สงสัยจะสูญสูงเพราะมีการปล่อยสินเชื่อแบบไม่ต้องหัก ณ.ที่จ่ายถือว่าเป็นความเสี่ยงปล่อยสินเชื่ออย่างไรก็ได้แต่ต้องหัก ณ.ที่จ่ายเพียงพอเท่านั้นจึงจะหยุดความเสี่ยงนี้ได้

5) ปัญหาการโอนย้าย ทิ้งภาระไว้ให้กับผู้ค้าประกันตกภาระหนักที่สหกรณ์ที่สำคัญข้าราชการครูสามารถสร้างหนี้ได้หลายทาง หลายสถาบันเชื่อถือทำให้สร้างหนี้ได้สูง ขาดวินัยทางการเงินเพราะมีแต่รายจ่ายไม่มีรายได้เพิ่ม

6) ปัญหาลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้เมื่อเกิดปัญหาผิดนัดชำระหนี้ต่อเนื่อง โดยไม่มีการแก้ไข กลายเป็นปัญหาหนี้ค้างนานจะส่งผลโดยตรงต่อสภาพคล่องในการดำเนินงานของสหกรณ์ลดลง ขาดทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน ความสามารถในการก่อหนี้เพื่อนำเงินมาให้

สินเชื่อลดลง ปัญหาต่างๆ จะส่งผลต่อการขาดทุนในธุรกิจสินเชื่อและขาดทุนในการดำเนินงานของสหกรณ์ในที่สุด

3.แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามันที่ควรจะเป็น จาก In-depth Interview

การดำเนินธุรกิจสินเชื่อสหกรณ์มีปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานธุรกิจ เช่น การพิจารณาและวิเคราะห์สินเชื่อเป็นไปตามหลักการที่กำหนดหรือไม่ บุคลากรในสหกรณ์ปฏิบัติและยึดหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติอย่างเคร่งครัดหรือไม่ มีการสร้างวัฒนธรรมในองค์กรในทางที่ดีหรือไม่ ดังนั้นในการดำเนินธุรกิจสินเชื่อสหกรณ์โดยทั่วไปก็จะประสบปัญหาต่างๆ มากน้อยแตกต่างกันไป ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาค่าเงินธุรกิจสินเชื่อสหกรณ์ จะมีตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยมีแนวทางปฏิบัติได้ ดังนี้

1) การปรับเปลี่ยนนโยบาย จากภาครัฐและนโยบายการปรับยอวงสินเชื่อจะเป็นแนวทางที่จะช่วยเหลือสมาชิกในการออมและการใช้จ่ายเงินอย่างถูกต้องวัตถุประสงค์ ซึ่งการเพิ่มยอวงสินเชื่อมองว่าเป็นการช่วยเหลือสมาชิกแต่อีกด้านหนึ่งก็เป็นการสร้างภาระหนี้ขึ้นมาซึ่งผิดวัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจการสหกรณ์

2) การปรับเปลี่ยนนโยบายการบริหารการเงินภายในเรื่องแหล่งเงินทุนและนโยบายการปล่อยสินเชื่อยุติระยะสั้นและระยะยาว ถือเป็นการควบคุมทางวินัยการเงินให้กับสมาชิกและลดภาวะความเสี่ยงของสหกรณ์ในเรื่องปัญหานี้สูญหรือสมาชิกขาดชำระสินเชื่อ

3) แนวการบริหารโดยยึด หลักกฎหมาย ระเบียบ การแจ้งสิทธิ์ของสมาชิกในการกู้ ถือเป็นแนวทางที่สหกรณ์ยึดเป็นหลักในการบริหารจัดการที่สามารถลดภาวะความเสี่ยงของการปล่อยสินเชื่อให้กับสมาชิก และเป็นหลักการที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสหกรณ์ที่ต้องการช่วยเหลือสมาชิกโดยต้องยึดหลักกฎหมายและคุณธรรม

4) แนวทางการบริหารตามหลักความโปร่งใส การใกล้เคียงตามวิถีทางของสหกรณ์ เป็นแนวทางตามหลักการของสหกรณ์การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยแนวทางนี้ยึดหลักมีปัญหาช่วยกันแก้หรือหลักการมีส่วนร่วมและจะสร้างความศรัทธาให้กับสมาชิกอยู่กันอย่างสันติสุข

5) แนวทางการบริหารพัฒนาสินเชื่อสหกรณ์ออมทรัพย์ครูการตรวจสอบข้อมูลอย่างเคร่งครัด ร่วมมือกับสถาบันการเงินอื่นเพื่อได้ข้อมูลในการวิเคราะห์ การปล่อยสินเชื่อ

จะเป็นแนวทางที่ทำให้สหกรณ์มีข้อมูลครบถ้วนในการพิจารณาสินเชื่อตามกำลังความสามารถของสมาชิก ในการชำระสินเชื่อ และไม่เป็นการสร้างภาระระยะยาวให้กับสมาชิกด้วย

6) แนวทางการให้องค์ความรู้ในเรื่องของการบริหารการเงิน การใช้จ่ายอย่างประหยัดและการมีวินัยในการบริหารการเงินถือเป็นแนวทางในการบริหารของสหกรณ์ที่จะทำ ให้สมาชิกเกิดความรู้ความเข้าใจในการควบคุมและการนำสินเชื่อไปใช้อย่างถูกต้อง ประสงค์

สรุปการแก้ปัญหาในการบริหารจัดการของสหกรณ์ ออมทรัพย์สิ่งที่จะต้อง ดำเนินการและแก้ไขคือคณะกรรมการดำเนินการต้องยึดหลักกฎหมายอย่างเคร่งครัด ลดการใช้ ระบบประชานิยมเปลี่ยนทัศนคติใหม่ในการดำเนินการ กรรมการจะต้องศึกษาหาความรู้ในข้อ กฎหมายเพื่อได้พัฒนาสหกรณ์และตอบสมาชิกให้ได้ว่าต้องดำเนินการตามกฎหมาย ต้องอ้าง ระเบียบ อ้างกฎหมายให้ถูกต้องและต้องตรวจสอบข้อมูลอย่างเข้มงวดต้องขอความร่วมมือกับ หน่วยงานหักเงินให้สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นอันดับแรกตามกฎหมายกระทรวง ต้องมีการวิเคราะห์การ ปลดปล่อยเงินอย่างรอบคอบและต้องจัดอบรมให้ความรู้กับสมาชิกในการให้กู้เพื่อปลูกฝังให้สมาชิก มีวินัยทางการเงิน รู้จักรับผิดชอบในสิ่งที่กระทำไว้ ต้องจัดระเบียบในการปล่อยสินเชื่อใหม่ สร้างเกราะในการป้องกันหนี้สงสัยจะสูญของสหกรณ์ออมทรัพย์ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขจะทำให้ ข้าราชการครูจะถูกดำเนินคดีและอาจจะต้องถูกออกจากราชการเพราะผิดวินัยเมื่อถูกฟ้อง ล้มละลาย ต้องจัดการการทวงถามหนี้ให้มีระบบ จัดหานิติกรเพิ่มในแต่ละสหกรณ์เพราะ ต่อไปคดีฟ้องร้องจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง การดำเนินธุรกิจสินเชื่อ สหกรณ์ที่ดีควรต้องมีแผนการดำเนินงานในการพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อสหกรณ์ และแผน ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาต่างๆของสหกรณ์ อย่างเป็นรูปธรรม แนวทางที่สามารถนำไปจัดทำ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันได้ ดังนี้ ดังนี้

4. ผลการวิเคราะห์การสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

จากการสนทนากลุ่มสามารถสรุปแนวทางการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ดังนี้

1) แนวทางการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ควรใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาจับ สามห่วง สองเงื่อนไข สามห่วง เป็นทางสายกลาง พอประมาณ มีเหตุผล

มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีสองเงื่อนไข 1.เงื่อนไขความรู้-รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง 2.เงื่อนไขคุณธรรม- ซื่อสัตย์สุจริต สติปัญญา ขยัน อดทน แบ่งปัน นำไปสู่ ชีวิต เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม สมดุล มั่นคง ยั่งยืน

2) แนวทางการแก้ปัญหาสหกรณ์จะต้องร่วมมือ ร่วมใจกันจับมือกันบริหารจัดการ โดยเข้าใจกัน คือการทำ MOU กัน คือการรับสมาชิกโอนโดยไม่มีเงื่อนไข รับตามเกณฑ์เดิมจากสหกรณ์อื่นเพื่อขจัดปัญหานี้ค้างของสหกรณ์

3) แนวทางพัฒนาระบบนวัตกรรมคณะกรรมกร พบว่า คณะกรรมการดำเนินการยังต้องปรับระบบนวัตกรรมและกระบวนคิดเรื่องการขับเคลื่อนสหกรณ์ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจใหม่ซึ่งมีการแข่งขันสูง ตลอดจนการมองทิศทางการพัฒนาสหกรณ์ แบบองค์รวมให้มากขึ้น มีแผนพัฒนาการบุคลากรที่ชัดเจนสอดคล้องกับแผนพัฒนาสหกรณ์และเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วม

4) แนวทางการแก้ปัญหาสหกรณ์ต้องคิดใหม่แล้วว่าการบริหารจัดการให้สมาชิกอยู่ดี กินดี มีสุข ไม่ใช่เพียงแต่ขยายดินเชื่อให้มากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อให้สมาชิกนำไปบริโภคเพียงอย่างเดียวแต่ต้องคิดว่าทำอย่างไรให้สมาชิกนำเงินที่ได้รับไปต่อยอดให้มีรายได้เพิ่มขึ้นเพื่อสร้างอาชีพเสริมให้กับครอบครัว สหกรณ์อาจจะต้องมีการจัดการสอนและส่งเสริมให้ทำอาชีพหรืองานอดิเรก เช่น ทำขนม ทำของที่ระลึกขายเนื่องจากทางภูมิภาคเหมาะสมสำหรับการทำของที่ระลึกประจำจังหวัดเพื่อจำหน่ายให้กับต่างชาติอาจจะนำนักเรียนมาเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อให้มีรายได้เสริม ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้สมาชิกมีความรู้และมีอาชีพเสริม สามารถดำรงชีพได้อย่างพอเพียงและเพียงพอ

5) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อในส่วนของฝ่ายจัดการ พบว่าฝ่ายจัดการได้แก่ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์จากสภาพความเป็นจริงพบว่าฝ่ายจัดการนั้นมีศักยภาพและความพร้อมในการบริหารงานแต่ยังขาดแนวคิดและความรู้ที่เป็นทักษะในการบริหารงานให้ บรรลุเป้าหมายและมีเจ้าหน้าที่สหกรณ์บางคนยังขาดความสนใจระตือหรืออื่นในการเรียนรู้และพัฒนาตัวเอง สหกรณ์จะต้องพัฒนาการเรียนรู้ให้กับฝ่ายจัดการโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีการทำงานเป็นทีม มีวัฒนธรรมการทำงานที่เอื้อเพื่อ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ไม่แบ่งแยกเป็นฝ่ายต่าง ๆ มีความเคารพซึ่งกันและกันโดยผ่านการสนับสนุนจากสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์เพื่อพัฒนาสมรรถนะการเป็นมืออาชีพ

6) การบริหารด้านเงินทุน พบว่าสหกรณ์มีเงินทุนจำนวนหนึ่งที่เป็นส่วนเหลือ แต่สหกรณ์ยังขาดความเชื่อมโยงที่จะใช้ประโยชน์จากเงินทุนภายในขบวนการ เพื่อการเอื้อประโยชน์ให้แก่สมาชิก โดยการหาแนวทางการสำรวจข้อมูลฐานอาชีพของสมาชิกอย่างแท้จริง เพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลและวางแผนบริหารในการให้บริการด้านเงินทุนแก่สมาชิก

7) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ พบว่าสหกรณ์ยังไม่มีระบบการนำเอาระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัยมาใช้โดยมากมักจะบริหารจัดการเพียงให้อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย และระเบียบของสหกรณ์หรือตามคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์มักไม่การวางแผน ไม่มีการจัดโครงสร้างองค์กรและระบบงานเพื่อให้สอดคล้องกับธุรกิจ และบริการของสหกรณ์ เพื่อการเข้าถึงสมาชิก ขาดระบบสารสนเทศที่ทันสมัยมาช่วยสนับสนุนการดำเนินการ การตรวจทาน ติดตาม ตรวจสอบและประกอบการจัดตัดสินใจ บนฐานข้อมูลอย่างแท้จริง การปรับปรุงเว็บไซต์ของสหกรณ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์

8) แนวทางการสำรวจข้อมูลข้อค้นพบจากฐานข้อมูลจากการดำเนินงานที่ผ่านมาของสหกรณ์จนถึงปัจจุบัน ยังไม่เคยมีการรวบรวมข้อมูลด้านต่างของสมาชิกอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง จึงส่งผลให้เกิดปัญหาในการบริหารงานและการวางแผนการดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์เนื่องจากขาดฐานข้อมูล เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวสหกรณ์จึงควรจัดทำโครงการเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ ของสมาชิกขึ้นเพื่อให้เป็นหมวดหมู่และมีระบบ สะดวกในการเรียกใช้ข้อมูล

9) การป้องกันปัญหาหนี้ค้างชำระของสหกรณ์นั้น สหกรณ์จะต้องบริหารจัดการระบบสินเชื่อให้มีประสิทธิภาพ เริ่มตั้งแต่ การรับคำขอกู้ การตรวจสอบเอกสารหลักฐานตามระเบียบที่กำหนด การอนุมัติ สินเชื่อ การจ่ายสินเชื่อ ตรวจสอบการใช้สินเชื่อ การติดตามเร่งรัดหนี้ การส่งชำระหนี้ สิ่งเหล่านี้ต้องเข้มงวด ทุกขั้นตอน เนื่องจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ซึ่งแต่ละฝ่ายต่างมีบทบาทหน้าที่ แตกต่างกัน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่สินเชื่อต้องนำเสนอข้อมูล หาข้อมูลรายละเอียดของสมาชิกผู้กู้ให้มากที่สุด พร้อมนำเสนอ

คณะกรรมการสินเชื่อเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ สิ่งที่คณะกรรมการสินเชื่อต้องคำนึงถึงเรื่องต่างๆ คือ 1.ต้องกระทำการในขอบเขตอำนาจที่มีตามข้อบังคับ 2.ต้องกระทำการในขอบเขตอำนาจที่ได้รับมอบหมาย 3.ต้องกระทำการด้วยความสุจริต 4.ต้องกระทำการด้วยความรอบคอบในฐานะตัวแทนและตัวการ

10) สถานะภาพของคณะกรรมการสินเชื่อ ที่ได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการดำเนินการ ต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของคณะกรรมการดำเนินการ แต่ในขณะเดียวกัน คณะกรรมการสินเชื่อทุกคนต่างก็ เป็นกรรมการดำเนินการอยู่ด้วย ซึ่งในฐานะกรรมการดำเนินการ กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการ ดำเนินการเป็นผู้ดำเนินกิจการสหกรณ์ กรรมการดำเนินการแต่ละคนจึงอยู่ในฐานะตัวการ ซึ่งหากเกิด ความเสียหายจากการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการสินเชื่อ คณะกรรมการสินเชื่อต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการดำเนินการ-คณะกรรมการดำเนินการต้องรับผิดชอบต่อสหกรณ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นภาพของการเป็นตัวแทน และตัวการในเวลาเดียวกันได้เป็นอย่างดี

5.แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู จังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดสนทนากลุ่ม ผู้วิจัย สามารถสังเคราะห์เป็นแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่ง ทะเลอันดามัน เป็นกระบวนการเริ่มตั้งแต่ **ต้นน้ำ (UP STREAM) กลางน้ำ (MIDDLE STREAM) และปลายน้ำ (DOWN STREAM)** ได้ดังนี้

1) **ด้านการตัดสินใจอนุมัติสินเชื่อโดยคณะกรรมการสินเชื่อและการพิจารณาเพื่อการอนุมัติสินเชื่อแก่สมาชิกออมทรัพย์ครู** จะต้องอยู่บนพื้นฐานของ หลักเกณฑ์ที่อ้างอิงได้ คือ 1.การพิจารณาต้องเป็นไปตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่มีอยู่ในระเบียบว่าด้วยการให้สินเชื่อแก่สมาชิก คณะกรรมการสินเชื่อต้องดำเนินการไปตามขั้นตอน หากจำเป็นหรือมีเหตุที่ต้องปฏิบัติที่แตกต่างจากระเบียบหรือเงื่อนไขให้นำเสนอคณะกรรมการ ดำเนินการพิจารณา 2.คณะกรรมการสินเชื่อย่อมมีอำนาจในขอบเขตของการพิจารณาสินเชื่อ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการดำเนินการเท่านั้น 3.คณะกรรมการสินเชื่อพึงตระหนัก เสมอว่า การพิจารณาสินเชื่อเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของคณะกรรมการสินเชื่อทั้งคณะ ดังนั้น มติใดๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นมติที่มีสัดส่วนตามที่ระบุไว้ในระเบียบ และหรือ อาจจะเป็นข้อกำหนด หรืออำนาจที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายให้ทำได้ 4.การอนุมัติ

หรือไม่อนุมัติของคณะกรรมการสินเชื่อต้องเป็นไปด้วยความสุจริตใจและปราศจากข้อสงสัย หากมีความเข้าใจไม่ตรงกันในประเด็นใด ต้องทำความเข้าใจร่วมกัน ก่อนที่จะมีมติหรือตัดสินใจพิจารณาสินเชื่อแต่ละราย 5.คณะกรรมการสินเชื่อจะต้องสามารถออกตรวจสอบการใช้สินเชื่อได้ตามสมควร หมายถึง ภาวะผูกพันที่ต้องดูแลเอาใจใส่สมาชิกผู้กู้ นำเงินไปใช้ให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นคณะกรรมการดำเนินการควรทำความเข้าใจกับคณะกรรมการสินเชื่อให้ชัดเจน เกี่ยวกับกรอบการให้สินเชื่อแก่สมาชิกเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลสมาชิกในรูปแบบใด ปริมาณเท่าใด ลักษณะใด คณะกรรมการสินเชื่อต้องยึดข้อบังคับ ระเบียบมติคณะกรรมการดำเนินการ ประกาศที่เกี่ยวข้องเป็นหลักในการทำงาน การให้สินเชื่อของสหกรณ์ ซึ่งคณะกรรมการสินเชื่อเป็นผู้รับผิดชอบอยู่จะต้อง ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้ 1.การให้สินเชื่อแก่สมาชิกต้องตอบสนองความต้องการของสมาชิกในเวลาที่เหมาะสม คือการอนุมัติจ่ายสินเชื่อให้ทันกับความต้องการใช้เงิน 2.การให้สินเชื่อควรคำนึงถึงการนำสินเชื่อไปใช้ประโยชน์ ไม่ให้กู้เงินเกินความจำเป็นควรพิจารณาจาก แผนงานโครงการ วัตถุประสงค์ความมุ่งหมาย หากให้เกิดความจำเป็นจะกลายเป็นการสร้างปัญหาให้กับสมาชิกและสหกรณ์ในภายหลัง 3.สินเชื่อที่ให้สมาชิก จะต้องเป็นจำนวนที่สมาชิกสามารถผ่อนชำระได้โดยไม่กระทบกระเทือนต่อการดำรงชีวิตประจำวัน 4.การกำหนดวงสินเชื่อฉุกเฉิน จะต้องไม่ให้มีวงเงินสูงมากและไม่ควรให้ผ่อนชำระคืนเกินกว่า 4 เดือน 5.วงสินเชื่อที่พิจารณาให้สมาชิกกู้รายนั้นๆ ควรคำนึงถึงเสถียรภาพของสมาชิกและสหกรณ์ด้วย เช่น จะต้องคำนึงถึงสัดส่วนระหว่างทุนเรือนหุ้นของสมาชิกรายนั้นกับวงเงินที่จะกู้ 6.คณะกรรมการดำเนินการไม่ควรขยายวงสินเชื่อให้สูงขึ้นเรื่อยๆ และในขณะเดียวกันก็ยึด ระยะเวลาในการชำระหนี้ออกไปอย่างยาวนาน เพียงเพื่อหวังให้สมาชิกสามารถผ่อนชำระหนี้รายเดือน ได้ แต่ไม่คิดว่าสมาชิกจะมีหนี้ผูกพันไปยาวนานจนพ้นภาวะตามวิสัยในการชำระหนี้ได้หมด

2) ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการปล่อยสินเชื่อ ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ควรเริ่มจากขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ 1.กำหนดวันยื่นคำขอกู้ที่แน่นอน ประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกทราบ เพื่อเจ้าหน้าที่สินเชื่อจะได้มีเวลาจัดทำรายละเอียดเสนอคณะกรรมการสินเชื่อ และวางแผนวันออกพื้นที่ตรวจสอบการใช้สินเชื่อหรือ ติดตามเร่งรัดหนี้สิน การยื่นกู้สมาชิกต้องเตรียมหลักฐานมาให้พร้อมตามระเบียบที่สหกรณ์กำหนด เพื่อความรวดเร็วในการทำงานของเจ้าหน้าที่สินเชื่อ การยื่นคำขอกู้ให้ผ่านประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม ให้ความเห็นประกอบการ

พิจารณาทุกครั้ง 2.กำหนดวันพิจารณาสินเชื่อที่แน่นอน อาจเป็นสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง หรือเร็วกว่านั้น การปล่อย สินเชื่อด้วยความรวดเร็ว แสดงให้เห็นถึงการใช้สินทรัพย์ให้เกิดประโยชน์ ผลตอบแทนสูงสุด รอบการหมุนของ สินทรัพย์ยิ่งมากยิ่งดี สมาชิกจะได้รับสินเชื่อที่รวดเร็วทัน กับความต้องการ หากเป็นการจ่ายสินเชื่อฉุกเฉิน สินเชื่อสามัญให้หุ้นค้ำประกัน หรือวงสินเชื่อ ระยะสั้นที่มีวงเงินไม่เกิน 30,000 บาท อาจมอบอำนาจให้ ผู้จัดการเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติ โดยต้องทำเป็นมติคณะกรรมการดำเนินการ มอบอำนาจให้ชัดเจน และต้อง นำเสนอ คณะกรรมการสินเชื่อ คณะกรรมการดำเนินการทราบ 3.การเบิกรับสินเชื่อของสมาชิก เจ้าหน้าที่สินเชื่อจะต้องจัดทำหนังสือสัญญาสินเชื่อ หนังสือค้ำประกัน จำนวนอสังหาริมทรัพย์ จำนำ ส่งหาทรัพย์สิน ตรวจสอบข้อมูลให้ครบถ้วน ก่อนจ่ายสินเชื่อทุกครั้ง คณะกรรมการสินเชื่อ เจ้าหน้าที่สินเชื่อ ต้องประชุมชี้แจงสมาชิกก่อนรับสินเชื่อทุกครั้ง ตั้งแต่จำนวนที่อนุมัติ ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดของสัญญา อัตราดอกเบี้ย เบี้ยปรับ จำนวนเงินที่ผ่อนชำระรายงวด ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง 4.หลังจากสมาชิกรับสินเชื่อไปแล้ว คณะกรรมการสินเชื่อและเจ้าหน้าที่สินเชื่อออก จะต้องออกติดตามตรวจสอบการใช้สินเชื่อ อย่าคิดว่าให้สินเชื่อสมาชิกไปแล้วก็ให้สมาชิกรับผิดชอบสินเชื่อเอง สหกรณ์มักจะไม่มีการ ออกตรวจสอบการใช้สินเชื่อ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดหนี้ค้างชำระ การส่งแบบสอบถามไปยังสมาชิกให้ตอบกลับมาไม่ถือว่าเป็นการตรวจสอบการใช้สินเชื่อ ไม่ได้ลงลึกไปหาข้อเท็จจริงว่า ผู้กู้ได้ ใช้สินเชื่อตามวัตถุประสงค์หรือไม่อย่างไร จึงเป็นหน้าที่สำคัญของคณะกรรมการสินเชื่อ เจ้าหน้าที่สินเชื่อต้องไปตรวจสอบให้ได้ข้อเท็จจริงและพฤติกรรมจริงที่สมาชิกลำดับสินเชื่อไปใช้ในการตรวจสอบการใช้สินเชื่อ การยื่นคำขอกู้เงินของสมาชิก คณะกรรมการสินเชื่อ เจ้าหน้าที่สินเชื่ออาจดำเนินการ (1) ตรวจสอบโดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง (2) ตรวจสอบโดยวิธีพิจารณา พฤติกรรมของผู้กู้ (3) ตรวจสอบโดยวิธีติดตามข้อมูลข่าวสารที่ได้รับการบอกกล่าว (4) ออกไป พบสมาชิกโดยตรง จัดทำบันทึกการตรวจสอบแล้วให้สมาชิกลงชื่อ วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ดี และได้ผลมากที่สุด (5) ตรวจสอบเมื่อมีเหตุผิดปกติ การตรวจสอบคณะกรรมการสินเชื่ออาจ แต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อทำหน้าที่แทน ขณะเดียวกันก็สามารถมอบหมายให้ฝ่ายจัดการดูแล ส่งข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สินเชื่อของสมาชิกแต่ละราย โดยให้ฝ่ายจัดการมีรายงานเป็น ลายลักษณ์อักษร 5.ส่งเสริมให้สมาชิกจัดทำบัญชีครัวเรือน เมื่อสมาชิกมาขึ้นบัญชีให้แนบสมุด

บัญชีครัวเรือน รายได้ รายจ่าย ประกอบการพิจารณา สหกรณ์จะทราบได้ทันทีว่าสมาชิกรายนั้นสมควรอนุมัติสินเชื่อให้หรือไม่ กู้เงินไปแล้วมีผู้ทางชำระหนี้ได้มากน้อยเพียงใด 6.สหกรณ์ควรจัดทำฐานข้อมูลสมาชิกรายคน (ระบบ CPS) ซึ่งจะเป็นข้อมูลประวัติ อาชีพ รายได้ รายจ่าย พื้นที่ทำกิน บุคคลในครัวเรือนและอื่นๆ และปรับปรุงข้อมูลสมาชิกเป็นประจำทุกปี 7 สหกรณ์ควรจัดแบ่งสมาชิกเป็นกลุ่ม และจัดทำผังกระบวนการบริหารจัดการสินเชื่อใหม่ให้เป็นระบบ การติดตามเร่งรัดหนี้ เจ้าหน้าที่สินเชื่อต้องตรวจสอบติดตามเสมอว่า หนี้สมาชิกรายใดจะถึงกำหนดชำระ ควรมีการติดตามเร่งรัดอย่างต่อเนื่องมิใช่หนังสือเตือนหนี้เพียงอย่างเดียว

3) ด้านการวางกลยุทธ์การติดตามหนี้ค้างชำระและหนี้สงสัยจะสูญของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูควรเริ่มจากขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ 1.ส่งหนังสือเตือนหนี้โดยวิธีการลงทะเบียนตอบรับ จะใช้กับสมาชิกที่เป็นหนี้ปกติ หนังสือเตือนหนี้ห้ามฝากผู้อื่น เพราะเป็นการเปิดเผยข้อมูลหนี้ของสมาชิกโดยไม่ตั้งใจถือว่าละเมิด หรือการเปิดเผยข้อมูลของสมาชิกต่อผู้อื่นที่ไม่ใช่ผู้มีส่วนได้เสียห้ามกระทำถือเป็นการละเมิดเช่นกัน 2.โทรศัพท์ สหกรณ์ควรจะมีเบอร์โทรศัพท์ของสมาชิกไว้ทุกคน ร้อยละ 95 คนไทยมีโทรศัพท์อย่างน้อยคนละ 1 เครื่อง เป็นวิธีการที่ประหยัดเงินและเวลา วิธีการนี้ใช้กับสมาชิกกลุ่มหนี้ที่ดีเป็นหนี้ปกติ 3.ส่งหนังสือเรียกให้มาพบโดยวิธีลงทะเบียนตอบรับเป็นหลักฐาน ใช้กับสมาชิกที่มีหนี้ค้างชำระ สหกรณ์ควรจัดทำห้องไว้สำหรับสมาชิกมาปรึกษาหนี้ค้างชำระในลักษณะเป็นห้องส่วนตัว อาจพูดคุยกับผู้จัดการ คณะกรรมการสินเชื่อ หาแนวทางร่วมกันแก้ไขปัญหาหนี้ของสมาชิก อาจเรียกว่าคลินิกหนี้เสีย คลินิกคลายทุกข์ 4. ให้เจ้าหน้าที่สินเชื่อออกติดตาม เป็นวิธีการที่ดีที่สุดจะทำให้ทราบถึงเหตุที่ไม่สามารถชำระหนี้ ประสบปัญหาเรื่องใด ก่อนที่จะออกติดตามหนี้ตามบ้านสมาชิก เจ้าหน้าที่สินเชื่อต้องจัดเก็บข้อมูล สมาชิกที่มีหนี้ค้างชำระทุกราย แยกอายุหนี้ 1 ปี 2 ปี 3 ปี 4 - 5 ปี เกิน 5 ปีขึ้นไป ตรวจสอบหลักฐานการกู้ยืมครบถ้วนทุกรายหรือไม่ จัดทำแผนปฏิบัติการ (Action plan) ออกพื้นที่ติดตามสมาชิกรายคนเป็น ประจำทุกเดือน การเร่งรัดหนี้ การพูดคุยกับสมาชิกไม่มีแบบแผนตายตัวขึ้นอยู่กับเทคนิค จิตวิทยาของ เจ้าหน้าที่สินเชื่อ ประการสำคัญเมื่อพบสมาชิกให้พูดคุยเหมือนญาติมิตร ต้องจัดทำบันทึกการติดตาม หนี้รายคนต้องติดตามอย่างต่อเนื่อง และนำเสนอคณะกรรมการสินเชื่อเพื่อให้คณะกรรมการสินเชื่อ นำเสนอ ต่อคณะกรรมการดำเนินการ 5.การยื่นหนังสือบอกกล่าวให้ชำระหนี้ หลังจากก

เจ้าหน้าที่สินเชื่อออกติดตามจนถึงที่สุดแล้ว สมาชิกยังไม่ชำระ การไม่ชำระต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วนว่า สมาชิกใจบิดพลิ้วหรือไม่ เหนียวหนึ่มีเงินไม่ยอมชำระ หรือไม่มี ความสามารถส่งชำระได้จริงๆ อาจใช้วิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้หรือวิธีการอื่นๆ การยื่นหนังสือบอกกล่าวให้ชำระหนี้ ขอให้ เป็นวิธีการสุดท้ายเพราะอาจต้องเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดี

4) ด้านแก้ไขปัญหาสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูย้ายออกนอกแดนไม่มีตัวตนและปฏิเสธหนี้ ขั้นตอนในการบริหารจัดการพัฒนา ดังนี้ 1.วิเคราะห์ปัญหาสมาชิกที่มีการตรวจพบ เช่น หย่าร้าง ย้ายที่ทำกิน นำข้อมูลที่พบมาปรับปรุงข้อมูลที่อยู่ของสมาชิกทุกรายในรอบปี 2.กำหนดแบบตรวจสอบข้อมูลสมาชิก 3.ดำเนินการตรวจสอบสมาชิกที่ย้ายออกนอกแดน 4.รายงานผล ติดตามจัดทำฐานข้อมูลเพื่อง่ายต่อการติดตาม 5.ติดตามผู้ค้ำประกัน 6.ประสานกับฝ่ายทะเบียนของกรมการปกครองเพื่อตรวจสอบที่อยู่ปัจจุบันของสมาชิก ที่อยู่นอกแดน หรืออาจวิธีการสืบข้อมูลจากเพื่อนบ้านข้างเคียง หากพบว่าสมาชิกไม่มีตัวตนโดยสาเหตุใดๆ ซึ่งไม่สามารถติดต่อได้ มีกระบวนการการบริหารจัดการเพื่อปรับปรุงแก้ไขตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ 1.แต่งตั้งคณะทำงานออกติดตามเร่งรัดหนี้ของสมาชิก กรณีนี้อาจเกิดเหตุทุจริตขึ้นในสหกรณ์ 2.รวบรวมรายชื่อสมาชิกผู้กู้และผู้ค้ำประกันเป็นหมวดหมู่ 3.ติดต่อประสานงานกับฝ่ายทะเบียนของกรมการปกครองเพื่อตรวจสอบที่อยู่ของสมาชิกผู้กู้และผู้ค้ำประกัน 4.เมื่อทราบที่อยู่แล้ว นำเสนอคณะกรรมการดำเนินการเพื่อกำหนดแนวทางขั้นตอนค่าใช้จ่ายในการติดตามหนี้ รวมทั้งมอบอำนาจในการติดตามหนี้และรายงานความคืบหน้าต่อที่ประชุมเป็นประจำทุกเดือน 5.เมื่อดำเนินการถึงที่สุดแล้ว กล่าวคือเป็นไปตามระเบียบของสหกรณ์และทางบัญชีแล้ว ก็นำเสนอที่ประชุมใหญ่ขอตัดหนี้สูญ

5) ด้านการแก้ไขปัญหาสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูเป็นหนี้หลายทาง มีกระบวนการบริหารจัดการเพื่อปรับปรุงแก้ไข ดังนี้ 1.การสอบทานหนี้สมาชิกทุกราย ซึ่งกรณีนี้อาจเกิดทุจริตในสหกรณ์ 2.ตรวจสอบเอกสารการกู้ การรับเงิน หลักฐานอื่นๆ ของสมาชิกและสหกรณ์ 3.ยืนยันยอดหนี้กับสมาชิกเพื่อการยอมรับมูลหนี้ กรณีสมาชิกรับสินเชื่อไปจริง สมาชิกมีหนี้สินหลายทางเป็นปัญหาที่สหกรณ์พบมากที่สุด มีแนวทางพัฒนาระบบการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้ 1.สำรวจจำนวนสมาชิกที่เป็นหนี้หลายทาง โดยเฉพาะหนี้นอกระบบ 2.กำหนดระเบียบว่าด้วยการให้สินเชื่อสมาชิกที่เป็นหนี้นอกระบบ 3.เรียกสมาชิกมาประชุมชี้แจงเงื่อนไขข้อเสนอของสหกรณ์ โดยพูดคุยทีละคนเพื่อสร้างความเข้าใจอย่างชัดเจน 4.สมาชิกต้องทำ

สัญญาและร่วมกันค้าประกันกลุ่ม 5.อัตราดอกเบี้ยเป็นไปตามระเบียบที่กำหนดส่งชำระหนี้ เป็นรายเดือนสูงสุดไม่เกิน 40 เดือน (12 เดือนถึง 40 เดือน แล้วแต่วงเงินที่สมาชิกเป็นหนี้ในระบบ) 6.เมื่อยื่นคำขอกู้แล้ว สหกรณ์จะไปตรวจสอบที่บ้านรายคนจัดทำข้อมูลเพิ่มเติม รายละเอียดทรัพย์สิน รายได้ รายจ่าย ถ่ายรูป 7.สมาชิกที่เป็นหนี้บัตรเครดิต ต้องมอบบัตรเครดิตให้สหกรณ์และยกเลิกบัตร โดยสหกรณ์จะชำระหนี้ให้ตามใบแจ้งหนี้ 8.วันรับเงิน สมาชิกต้องนำเจ้าหน้าที่มารับเงินด้วยตนเอง และก่อนรับเงินเชื่อ ประชุมชี้แจงรายละเอียดแต่ละคนอีกครั้ง 9.นิมนต์พระมาเทศน์ให้ความรู้ อบรม และทุกคนต้องตั้งมั่นสำบานว่าจะไม่ไปกู้เงินนอกระบบอีก 10.คณะกรรมการดำเนินการ ฝ่ายจัดการ จะส่งตัวแทนไปพบสมาชิกที่บ้านทุกเดือน และหาแนวทางส่งเสริมอาชีพให้กับสมาชิกทุกราย 11.ส่งเสริมให้สมาชิกจัดทำบัญชีครัวเรือน

6) ด้านการแก้ปัญหาเมื่อไม่สามารถบังคับชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย (ตาย หนี้ขาดอายุความ) และการบังคับคดีลูกหนี้ตามคำพิพากษา มีกระบวนการปรับปรุง และการดำเนินการดังนี้ 1.ตรวจสอบเอกสารหลักฐานทางการเงินของสมาชิกและสหกรณ์ 2.เจรจาสมาชิกหรือทายาทเพื่อให้รับสภาพหนี้ 3.เจรจาสมาชิกเกี่ยวกับจำนวนเงินต้น ดอกเบี้ย ค่าปรับ อาจยกเลิกลดดอกเบี้ย ค่าปรับ นำเสนอคณะกรรมการดำเนินการพิจารณา และหากพบว่าปัญหาการบังคับคดีตามคำพิพากษา มีกระบวนการปรับปรุงและดำเนินการแก้ไข ดังนี้ 1.จำแนกลูกหนี้ตามคำพิพากษา ตามกระบวนการขั้นตอนการบังคับคดี 2.วางแผนติดตามเร่งรัด ลูกหนี้ตามคำพิพากษา 3.ดำเนินการสืบทรัพย์และยึดทรัพย์ขายทอดตลาดภายในกำหนด 10 ปี นับแต่ศาลมีคำพิพากษา

จากข้อมูลผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยในภาพรวมได้ดังนี้

1. การบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในฝั่งทะเลอันดามัน ในปัจจุบัน มีคณะกรรมการดำเนินการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดระเบียบและเงื่อนไข การกู้และมีอำนาจในการบริหารจัดการได้อย่างเต็มที่และสามารถกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการสินเชื่อให้เป็นไปได้ทุกทิศทาง คณะกรรมการยึดหลักการบริหารจัดการแบบ Good Governance สอดคล้องกับการศึกษาของประสพชัย พสุนนท์ สุดา ตระการเล็งศักดิ์ วลัยลักษณ์ อัครธีรวงศ์ พัทธ์ภัส ศิริวงศ (2559:157) ศึกษาทฤษฎีสถานะรากของความหมายและตัวชี้วัดเชิงคุณภาพของการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพ พบว่า

1) ความหมายของการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพมีความหมายในรูปการเป็นสถาบัน โดยแบ่งออกเป็น ความหมาย 3 ความหมาย คือ สถาบันอันเป็นที่พึ่งของสมาชิก สถาบันที่เป็นกระบวนการสหกรณ์ และสถาบันทางการเงิน และ 2) ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพที่เหมาะสมในการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์คือ ตัวชี้วัด SMAARTS ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด คือ โครงสร้างการบริหาร (Structure) การจัดการ (Management) ระเบียบปฏิบัติ (Agreement) สินทรัพย์ (Asset) ความเสี่ยง (Risk) ความเชื่อมั่น ของสมาชิก (Trust) และความพอเพียง (Sufficiency) นอกจากนี้ยังพบว่าในการ ประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ควรมีการบูรณาการ ร่วมกันระหว่างตัวชี้วัดเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

2. ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ จังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน

ปัญหาการหาต้นทุนในการดำเนินการให้ต่ำที่สุดในการบริหารจัดการแหล่งทุนที่ต่ำและยั่งยืน ส่วนใหญ่มักจะสวนทางต้นทุนต่ำแต่ไม่ยั่งยืน ปัญหาการบริหารแบบประชานิยม ดูแลพวกพ้องตัวเองก่อนเสมอล้มหลักการ ล้มระเบียบ ล้มหลักเกณฑ์เงื่อนไขส่วนปัญหาที่เงินเดือนเหลือไม่พอหัก หนี้จ่าย วงเงินสินเชื่อสูงเกินไป ขาดการบริหารความเสี่ยง ปัญหาที่สำคัญคือสมาชิกขาดวินัยการเงิน ส่งผลโดยตรงต่อสภาพคล่องในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสอดคล้องกับการศึกษาของ คลีเมน โอโก โอลันโด อัมบรอส จากองโก มาร์ติน โอ มิวา (2013:3) ศึกษาการบริหารทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และกู้เงินต่อการเติบโตของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯในประเทศเคนยา พบว่า สหกรณ์ฯไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมายทั้งหมด และรายได้จากการลงทุนไม่ได้ครอบคลุมต้นทุนอย่างเพียงพอ การศึกษาแนะนำว่าสหกรณ์ฯ ควรจะทบทวนนโยบายกู้เงินอย่างต่อเนื่อง สร้างนโยบายการจัดการหนี้เสีย พัฒนานโยบายการรับบุคลากร และใช้การประสานการจัดหาเงินทุนที่เหมาะสมนอกจากนั้นแล้ว รัฐบาลควรจะต้องทบทวนกฎหมายเพื่อเป็นการประกันว่ากองทุนสถาบันได้นำมาใช้เพื่อเพิ่มความมั่นคงของสหกรณ์ฯ และการขาดการเติบโตของความมั่นคงของสหกรณ์ฯ ทำให้องค์กรมีปัญหจากการขาดทุนจากการปฏิบัติการซึ่งเป็นอุปสรรคต่อความยั่งยืนขององค์กร และจะส่งผลถึงการขาดทุนของเงินฝากของสมาชิกและทุนเรือนหุ้น และ จุฬาทิพย์ ภัทราวาท (2554) วิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาระบบการเงินสหกรณ์ที่เกื้อหนุนการพึ่งพาตนเองและการร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ พบว่า ข้อบ่งชี้ให้เห็นประเด็นของข้อจำกัดด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์ออมทรัพย์

ข้อจำกัดในการเข้าถึงสมาชิกเพื่อการรณรงค์ด้านการประหยัด การออมและการสร้างวินัยทางการเงิน อันเป็นคุณค่าพื้นฐานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ขาดระบบการเรียนรู้ในการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรในการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์สู่มาตรฐานสากล ขาดระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงสู่การพัฒนาาระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจและการเชื่อมโยงธุรกิจ ในลักษณะ Corporate System ยังขาดเครื่องมือทางการเงินที่จะช่วยประกันความเสี่ยงและการบริหารสภาพคล่องในระบบการเงิน และประการที่สำคัญคือผลกระทบจากนโยบายรัฐที่ก่อให้เกิดการแข่งขันด้านการให้สินเชื่อจนส่งผลกระทบต่อวินัยทางการเงินของสมาชิกและการมีหนี้หลายทาง และ สราวุธ โตพันธ์ (2553) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรเมืองเลย จำกัด พบว่า ปัญหาการจัดระบบควบคุมภายในของสหกรณ์การกำหนดนโยบายที่ไม่ชัดเจน ปัญหาฝ่ายจัดการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบของสหกรณ์ 2.แนวทางพัฒนาบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรเลย คือ ด้านบุคคล แนวทาง พัฒนาการสอบคัดเลือกพนักงานควรพิจารณาความรู้ความสามารถให้ตรงกับตำแหน่งงานที่เปิด ควรมีการเชื่อมโยงจากฝ่ายบริหารสู่พนักงานลูกจ้างอย่างเหมาะสม คณะกรรมการ พนักงานและลูกจ้างของสหกรณ์ ต้องเรียนรู้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบโครงสร้างของสหกรณ์ให้ชัดเจน เพื่อการปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ และเกิดประสิทธิภาพ

3. แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

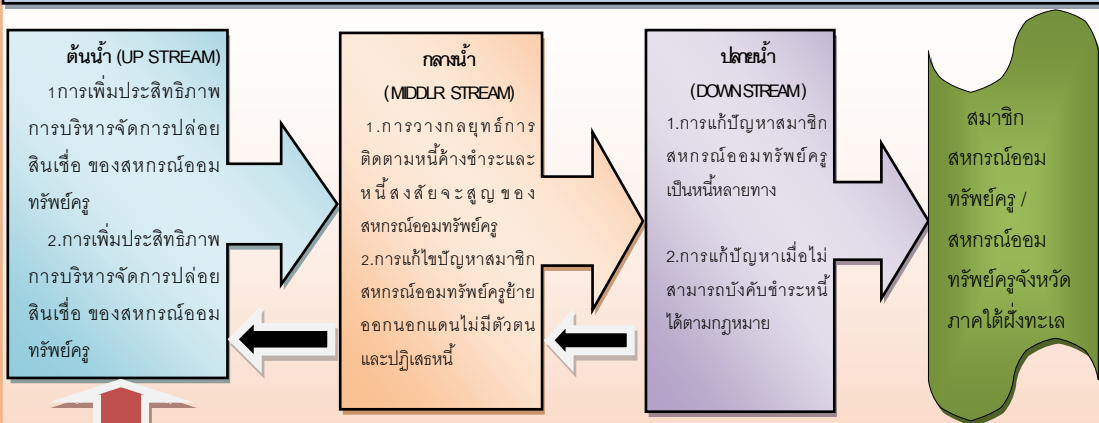
ควรเริ่มตั้งแต่ **ต้นน้ำ** ซึ่งเป็นต้นทางของกระบวนการพิจารณาในการรวบรวมข้อมูลของสมาชิก ขั้นตอนการตรวจสอบก่อนการอนุมัติสินเชื่อแก่สมาชิกของคณะกรรมการปล่อยสินเชื่อ และการตัดสินใจอนุมัติสินเชื่อโดยคณะกรรมการสินเชื่อและการพิจารณาเพื่อการอนุมัติสินเชื่อแก่สมาชิกออมทรัพย์ครู และการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการปล่อยสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู **กลางน้ำ** คือกระบวนการบริหารสินเชื่อหลังจากการอนุมัติสินเชื่อ การติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายเงินตามวัตถุประสงค์ของการกู้และการวางกลยุทธ์การติดตามหนี้ค้างชำระและหนี้สงสัยจะสูญของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและแก้ไขปัญหาสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูย้ายออกนอกแดนไม่มีตัวตนและปฏิเสธหนี้ และ **ปลายน้ำ** เป็นขั้นตอนการบริหารเงินที่ต้องส่งคืนสหกรณ์ของสมาชิก การแก้ปัญหาสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูเป็นหนี้หลายทางและการแก้ปัญหาไม่สามารถบังคับชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย (ตาย หนี้ขาดอายุความ) และการบังคับ

คดีลูกหนี้ตามคำพิพากษา คณะกรรมการดำเนินการต้องยึดหลักกฎหมายอย่างเคร่งครัด ลดการใช้ระบบประชานิยมเปลี่ยนทัศนคติใหม่ในการดำเนินการ กรรมการจะต้องศึกษาหาความรู้ในข้อกฎหมายเพื่อได้พัฒนาสหรณณ์ ต้องตรวจสอบข้อมูลอย่างเข้มงวด ต้องมีการวิเคราะห์การปล่อยเงินอย่างรอบคอบและต้องจัดอบรมให้ความรู้กับสมาชิกในการให้กู้เพื่อปลูกฝังให้สมาชิกมีวินัยทางการเงินสอดคล้องกับการศึกษาของโจเซฟ มากาลี (2013:2) ศึกษา ผลกระทบของการจัดการความเสี่ยงด้านกู้เงินต่อการให้ผลกำไรของสหรณณ์ออมทรัพย์และกู้เงินท้องถิ่น: กรณีศึกษาของรัฐเทนเนสซี พบว่า การจัดการความเสี่ยงด้านกู้เงินมีผลกระทบต่อการให้ผลกำไรในสหรณณ์ฯ ท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญการศึกษานี้แนะนำว่าสหรณณ์ฯท้องถิ่นควรจะนำวิธีการบรรเทาความเสี่ยงด้านกู้เงินที่มีประสิทธิภาพมาประยุกต์ใช้ มีความสนใจในการดำเนินการของการกู้เงินดูแลและติดตามผล การปล่อยกู้เฉพาะผู้กู้ที่มีคุณสมบัติและมีประกันที่ครอบคลุมสินเชื่อนอกจากนั้นแล้วยังแนะนำอีกว่ารัฐบาลควรควบคุมและดูแลสหรณณ์ออมทรัพย์และกู้เงินท้องถิ่นในรัฐเทนเนสซีต่อไป และพบว่า การเติบโตและความมั่งคั่งของสหรณณ์ฯ ขึ้นอยู่กับการจัดการสินเชื่อ ความเข้มแข็งขององค์กร และความมีนวัตกรรมของสหรณณ์ฯ สอดคล้องกับ เดชาวุธ เจ๊ะเต๊ะ (2550) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารสหรณณ์ออมทรัพย์ตำรวจ ในทศวรรษหน้า กรณีศึกษาสหรณณ์ออมทรัพย์ตำรวจ ภาคใต้ผลการศึกษาพบว่า ด้านการบริหารเงินฝาก ได้ลำดับความสำคัญคือ การสร้างความมั่นใจในระบบเงินฝากและความพึงพอใจในผลตอบแทน การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อความรวดเร็วและคล่องตัว และการกำหนดระเบียบข้อบังคับที่สนับสนุนให้สมาชิกฝากเงินกับสหรณณ์ด้านการบริการสินเชื่อได้ลำดับ ความสำคัญคือ การสร้างระบบพิจารณาสินเชื่อที่ชัดเจน รวดเร็ว โปร่งใสและเป็นธรรม การให้บริการกู้เงิน อย่างมีคุณภาพสามารถเพิ่มรายได้ทำให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และการประกันชีวิตสมาชิก เพื่อลด ความเสี่ยงของสินเชื่อหรือจัดตั้งกองทุนประกันสินเชื่อกรณีสมาชิกเสียชีวิตหรือออกจากกราชการสอดคล้องกับ ดวงพร หัษชะวณิช และปัญญา ชลาภิรมย์ (2554 : 107) พบว่าจากการวิเคราะห์จุดแข็งของสหรณณ์ในประเทศเกาหลีและประเทศญี่ปุ่น คณะกรรมการดำเนินการเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและบางส่วนมีการจัดจ้างกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กระบวนการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นวิทยาลัยสหรณณ์เข้มแข็ง มีการสร้างเครือข่ายทางการเงินที่เข้มแข็งในรูปแบบของธนาคาร

สหกรณ์ การจัดการความเสี่ยงมีระบบการประกันภัย ระบบการควบคุมตนเองตามหลักประชาธิปไตย โดยการมีสหภาพสหกรณ์กลางเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาระบบและมีกฎหมายเกี่ยวกับสหภาพสหกรณ์ โดยสหภาพสหกรณ์จังหวัดมีความสัมพันธ์กับสหภาพสหกรณ์ระดับประเทศดังนั้น หน่วยงานราชการจึงไม่มีความจำเป็นในการทำกับดูแลสหกรณ์มากนัก เพราะสหกรณ์จะบริหารจัดการกันเอง ขบวนการสหกรณ์ต่างประเทศได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและรับผิดชอบต่อสมาชิกโดยตรงในการส่งเสริมให้สหกรณ์สมาชิกรวมกลุ่มทางการค้าและจัดโครงสร้างสำนักงานขององค์กรสูงสุดให้เกื้อหนุนต่อการส่งเสริมธุรกิจของสหกรณ์ให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจกันและผนึกกำลังในการพัฒนาเศรษฐกิจของระบบสหกรณ์

เส้นทางสู่ความสำเร็จในการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานการบริหารจัดการสินเชื่อ
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน ดังภาพ 1

เส้นทางความสำเร็จในการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานการบริหารจัดการสินเชื่อสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน

การวางโครงสร้าง หน้าที่	การวิเคราะห์ สถานการณ์	แนวทางการพัฒนา	การออกแบบการ บริหารจัดการ	ระบบสนับสนุนการ บริหารความเสี่ยง	ความพึงพอใจ	การบริหารจัดการ สถานการณ์
คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ในสหกรณ์ ออมทรัพย์ครู	1.ปัญหาที่เกิด จากการปล่อย สินเชื่อ ของ สหกรณ์ 2.การบริหาร จัดการสินเชื่อ	การดำเนินการสู่ เป้าหมายการ บริหารจัดการ สินเชื่อสหกรณ์ ออมทรัพย์ครู	การเชื่อมโยงเครือข่าย สถาบันการเงิน การ ตรวจสอบสภาพหนี้	การเขียนรู้เป้าหมาย เจตนารมณ์ ของ สหกรณ์ การบริหาร ความเสี่ยง กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ	สมาชิกสหกรณ์มี ความพึงพอใจใน การบริหาร จัดการสินเชื่อ	การจัดการสินเชื่อในห้วง เวลาต่างๆ การบริหาร จัดการ การชำระคืนเงินต้น ดอกเบี้ย การจัดการเงินปัน ผลเฉลี่ยคืน

ภาพ 1 เส้นทางสู่ความสำเร็จในการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานการบริหารจัดการสินค้า
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูฝั่งทะเลอันดามัน

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปปรับใช้

1. การบริหารจัดการสินค้าของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ฝั่งทะเลอันดามัน ต้องให้คณะกรรมการบริหารสหกรณ์และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ จะต้องยึดหลักการบริหารโดยกฎหมายและระเบียบสหกรณ์อย่างเข้มแข็ง และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของสหกรณ์

2. การบริหารจัดการสินค้าของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ฝั่งทะเลอันดามัน จะต้องระมัดระวังการให้สินเชื่อแก่สมาชิกอย่างรอบคอบ ตรวจสอบความสามารถในการชำระคืนและมีการติดตามเร่งรัดหนี้้อย่างจริงจัง โดยการติดตามเร่งรัดหนี้ค้ำชำระจะต้องทำในเชิงธุรกิจไม่ใช่ดำเนินการแบบเครือญาติ

3. การบริหารจัดการสินค้าของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ฝั่งทะเลอันดามัน ต้องให้การศึกษาอบรมผู้บริหารและฝ่ายจัดการให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานสหกรณ์ และให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกให้เข้าใจหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์

4. การบริหารจัดการสินค้าของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ฝั่งทะเลอันดามัน ไม่ควรพิจารณาให้สินเชื่อแก่สมาชิกโดยอาศัยการบริหารแบบประชานิยม แต่ควรคำนึงถึงหลักการอำนวยสินค้าที่ดี เพื่อป้องกันปัญหาหนี้ค้ำชำระที่อาจจะเกิดขึ้น รวมทั้งการรับสมาชิกที่มีคุณภาพจะเป็นการช่วยให้สหกรณ์สามารถติดตามเร่งรัดหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การบริหารจัดการสินค้าของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ฝั่งทะเลอันดามัน จะต้องระมัดระวังในการบริหารสินค้า ซึ่งเงินทุนส่วนใหญ่มาจากการกู้ยืมเงินและเงินรับฝากจากสมาชิก โดยจะต้องวางแผนการส่งชำระหนี้และการติดตามทวงถามหนี้้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อสหกรณ์

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยสหกรณ์เกี่ยวกับการปรับโครงสร้างการบริหารงานโดยมีพื้นที่ปรึกษาโครงการต่าง ๆ และทีมกลยุทธ์ เพื่อวิเคราะห์ถึงความจำเป็นได้ในการบริหารงานเพื่อให้เกิดคุณค่ากับสหกรณ์และสมาชิก การขับเคลื่อนการกระจาย

ข้อมูลข่าวสารผ่านเครือข่าย กลุ่มสายเลือดใหม่โดยการสร้างจิตสำนึกความร่วมมือจากสมาชิก และพัฒนาระบบการสื่อสารสองทางเพื่อให้เกิดความใกล้ชิดและเข้าใจกันมากขึ้นทั้ง 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายคณะกรรมการฝ่ายจัดการและสมาชิก การวิจัยการพัฒนาภายใต้การมีส่วนร่วม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงนโยบายโดยการทำการสำรวจข้อมูลเฉพาะเรื่องๆ ไป เพื่อให้การดำเนินงานได้สนองความต้องการของสมาชิกอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- จุฑาทิพย์ ภัทราวาท (2554)และคณะสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์.รายงาน
**ฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย “แนวทางการพัฒนาระบบการเงินที่เกื้อหนุนการ
 พึ่งพาตนเองและร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์”** มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เสนอ
 ต่อชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด
- เจษฎา นกน้อย (2554) **การจัดการความหลากหลายในองค์กร : ตัวแบบทางด้านทรัพยากร
 มนุษย์เพื่อความเท่าเทียมกันของผู้มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศ** กรุงเทพฯ
 : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ดวงพร หัซชะวณิช และ บัญชา ชลาภิรมย์ (2554) **โครงสร้างขบวนการสหกรณ์ไทย**
 วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 เดือนเมษายน -
 มิถุนายน 2554
- เดชารุณ เจ๊ะเต๊ะ (2550) **การพัฒนารูปแบบการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ ใน
 ทศวรรษหน้า กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ ภาคใต้** วิทยานิพนธ์
 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะล
- ประสพชัย พสุนนท์ สุดา ตระการเกลิงศักดิ์ วลัยลักษณ์ อัครธีรวงศ์ พิทักษ์ ศิริวงศ (2559)
**ทฤษฎีฐานรากของความหมายและ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพของการดำเนินงาน
 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพ** ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการ
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปศาสตร์
- สรายุทธ โดพันธ์ (2553) **แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ การเกษตรเมือง
 เลย** จำกัด : วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์เพื่อการ
 พัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกระบี่ จำกัด (2556). **รายงานประจำปี 2556**. รุ่งโรจน์ การพิมพ์: เมืองกระบี่ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกระบี่ จำกัด

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดพังงา จำกัด (2556) **รายงานประจำปี 2556** สหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดพังงา จำกัด

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูภูเก็ต จำกัด (2556) **ข้อบังคับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูภูเก็ต จำกัด แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 5) สหกรณ์ออมทรัพย์ครูภูเก็ต จำกัด**

Clement Ooko Olando, Ambrose Jagongo, Martin O. Mbewa (2013) The Contribution of Sacco Financial Stewardship to Growth of Saccos in Kenya Department of Accounting and Finance Kenyatta University Kenya

Denzin and Lincoln (2008) The landscape of qualitative research. Vol. 1. Sage, 2008

Joseph John Magali (2013) The Impacts of Credits Risk Management on Profitability of Rural Savings and Credits Cooperative Societies (SACCOS): The Case Study of Tanzania PhD Scholar-Dongbei University of Finance and Economics, International Institute of Chinese Language and Culture, P.O Box 116025, Hei Shi Jiao, Dalian, P.R. China and Assistant Lecturer of the Open University of Tanzania, P. O. Box 23409, Dar es salaam, Tanzania

**ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมเกมพลศึกษาที่มีต่อ
การเห็นคุณค่าตนเองทางกายของนักเรียนประถมศึกษา¹**

**The Effect of Participation in Physical Education
Game Activities on Elementary School Students'
Physical Self – Esteem**

ณัฐวุฒิ สิทธิชัย ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมเกมพลศึกษาที่มีต่อการเห็นคุณค่าตนเองทางกายของนักเรียนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มทดลอง 43 คน และกลุ่มควบคุม 39 คน โดยกลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมเกมพลศึกษา จำนวน 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์คะแนนความก้าวหน้า และทดสอบค่า “ที” โดยกำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษา 12 สัปดาห์พบว่า

1)กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนความก้าวหน้าของการเห็นคุณค่าตนเองทางกายโดยรวม เพิ่มขึ้น และแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2)กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนความก้าวหน้าของการเห็นคุณค่าตนเองทางกายในองค์ประกอบย่อยด้านสมรรถนะทางกายเพิ่มขึ้น และแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

¹ งานวิจัยเพื่อพัฒนาทางวิชาการที่ได้รับทุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

² อาจารย์สาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

สรุปได้ว่าการเข้าร่วมกิจกรรมเกมพลศึกษาช่วยพัฒนาการเห็นคุณค่าตนเองทางกายของนักเรียนประถมศึกษาได้

คำสำคัญ : เกมพลศึกษา การเห็นคุณค่าตนเองทางกาย

Abstract

This research study investigated the effect of participation in Physical Education Game Activities [PEGA] on elementary school students' Physical Self-Esteem [PSE]. The samples were randomly divided into two groups: 43 subjects for a treatment group and 39 subjects for a control group. The treatment group participated in PEGA for 12 weeks (one day per week for 45 minutes). The data was analyzed statistically using means, standard deviations, gain score analysis, and independent t-tests.

The results of the 12-week study found that:

1) The treatment group had a higher PSE gain score mean than the control group and the difference between the means of the two groups was statistically significant at the .05 level.

2) The treatment group had a higher physical performance subdomain gain score mean than the control group and the difference between the means of the two groups was statistically significant at the .05 level.

These results indicate that participation in PEGA can improve physical self-esteem in elementary school students.

Keywords: Physical education game, Physical self-esteem

บทนำ

การเห็นคุณค่าตนเองทางกาย (Physical self - esteem) เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของความผาสุกทางจิตใจ (Psychological well-being) (Fox, 2000) และเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของการปรับตัวทางจิตวิทยา (Psychological adjustment) ของนักเรียนระดับประถมศึกษา (Rosenberg, 1985; Bracken, 1996) การมีระดับการเห็นคุณค่าตนเองทางกายสูงมีความสัมพันธ์กับการเห็นความสามารถตน (Self – efficacy) ความรู้สึกต่อภาพลักษณ์ทางร่างกาย (Body image) และ ภาวะความเป็นผู้นำ (Leadership) (Strong et al., 2005) ขณะเดียวกันยังลดระดับของการเกิดภาวะซึมเศร้า (Depression) และความวิตกกังวล (Anxiety) (Trzesniewski et al., 2003) อีกทั้งยังเป็นตัวแปรหนึ่งที่สัมพันธ์เชิงบวกต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางกาย (Physical activity) (Raustorp and Lindwall, 2015) ซึ่งการประกอบกิจกรรมทางกายได้รับการยืนยันจากผลการวิจัยว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการมีสุขภาพกายและใจที่สมบูรณ์ในนักเรียนระดับประถมศึกษา (Burnsall, 2014; Eime et al., 2013) ตรงกันข้ามกับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่เห็นคุณค่าตนเองทางกายต่ำมีความสัมพันธ์กับความผิดปกติทางจิตและพฤติกรรม (Mental and behavioural disorders) (DeHart et al., 2006) อาทิเช่น การใช้ยาเสพติด (Drug use) (Schulenberg and Maggs, 2001) การใช้ความรุนแรง (Violence) การคิดฆ่าตัวตาย (Suicidal thought) (Bridge et al., 2006) การกลัวการเข้าสังคม (Social phobia) (Zeigler-Hill, 2011) เป็นต้น

การส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางกายเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยให้ นักเรียนเกิดการเห็นคุณค่าตนเอง (Biddle and Asare, 2011; Ekeland et al., 2005; Fox, 2000) เกมพลศึกษาเป็นรูปแบบหนึ่งของกิจกรรมทางกายที่ให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวร่างกาย (Physical movement) ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา (National Association for Sport and Physical Education [NASPE], 2004) การบูรณาการเกมพลศึกษาเข้ากับการเรียนการสอนพลศึกษาในโรงเรียนเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะการเคลื่อนไหวร่างกายเบื้องต้น (Fundamental movement skills) และทักษะกีฬาเบื้องต้น (Fundamental

sports skills) ด้วยความสนุกสนาน ส่งเสริมการเรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนและการปฏิบัติตามกฎกติกา รวมทั้งช่วยสร้างเสริมทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต (ประพัฒน์ ลักษณพิสุทธิ์, 2551)

ด้วยความสำคัญของการเห็นคุณค่าตนเองทางกาย และประโยชน์ของเกมพลศึกษา รวมทั้งยังไม่มียานวิจัยเรื่องใดทั้งในประเทศ และต่างประเทศที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมเกมพลศึกษา และการเห็นคุณค่าตนเองทางกาย ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเรื่องผลของการเข้าร่วมกิจกรรมเกมพลศึกษาที่มีต่อการเห็นคุณค่าตนเองทางกายของนักเรียนประถมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลของการเข้าร่วมกิจกรรมเกมพลศึกษาที่มีต่อการเห็นคุณค่าตนเองทางกายของนักเรียนประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลของการเข้าร่วมกิจกรรมเกมพลศึกษาที่มีต่อการเห็นคุณค่าตนเองทางกายของนักเรียนระดับประถมศึกษาเป็นการวิจัยเสมือนทดลอง (Quasi experimental research) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลบ้านสามกองจำนวน 3 ห้อง ได้แก่ ห้อง 6/1 มีนักเรียนจำนวน 43 คน ห้อง 6/2 มีนักเรียนจำนวน 39 คน และ ห้อง 6/3 มีนักเรียนจำนวน 40 คน รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 122 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก (Lottery method) เลขห้อง 6/1 6/2 และ 6/3 ผลการจับฉลากได้เลขห้อง 6/1 และ 6/2 จากนั้นผู้วิจัยทำการสุ่มเพื่อ จัดห้องเรียนทั้งสองเข้ากลุ่ม (Random assignment) โดยกำหนดให้ห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง (Treatment group) และอีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม (Control group) ด้วยวิธีการจับฉลาก ผลการจับฉลากได้ห้อง 6/1 มีนักเรียนจำนวน 43 คน เป็นกลุ่มทดลอง และห้อง 6/2 มีนักเรียนจำนวน 39 คน เป็นกลุ่มควบคุม

เกณฑ์การคัดเข้าร่วมการวิจัย

1. ไม่มีโรคประจำตัว
2. นักเรียนได้รับการลงนามยินยอมจากผู้ปกครองให้เข้าร่วมการวิจัย

เกณฑ์การคัดออกจากการวิจัย

1. ไม่สนใจเข้าร่วมการทดลองต่อ หรือ เกิดเหตุสุดวิสัยที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมการทดลองต่อได้ เช่น การบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ หรือ มีอาการเจ็บป่วย เป็นต้น
2. ขาดการเข้าร่วมกิจกรรมเกมพลศึกษามากกว่า 2 ครั้ง จากทั้งสิ้น 12 ครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนสมบูรณ์ จากนั้นได้ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนการเห็นคุณค่าตนเองทางกายระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนความก้าวหน้า (Gain score) ของแต่ละกลุ่มโดยใช้สูตรผลคะแนนหลังการทดสอบ (Posttest) - ผลคะแนนก่อนการทดสอบ (Pretest) (Cribbie and Jamieson, 2000) จากนั้นทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนความก้าวหน้าระหว่างกลุ่มด้วยสถิติ Independent t-test

การสร้าง และหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดการเห็นคุณค่าตนเองทางกาย

แบบวัดการเห็นคุณค่าตนเองทางกายที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะของคำถามเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check lists) และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าตนเองทางกายมีลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราวัดประเมินค่า (Rating scale) ชนิด 4 ระดับ มีการะบวนการสร้าง และหาคุณภาพทั้งสิ้น 7 ขั้นตอนตามลำดับดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าตนเองทางกาย เพื่อกำหนดขอบเขตของเนื้อหาสาระและความคิดรวบยอดที่สำคัญที่จะนำไปใช้ในการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสอบถามการเห็นคุณค่าตนเองทางกายให้มีรายการคำถามครอบคลุมเนื้อหาสาระและความคิดรวบยอดที่สำคัญตามที่ได้ศึกษาจากขั้นตอนที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ที่ปรึกษางานวิจัยพิจารณา และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของที่ปรึกษางานวิจัย

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านประเมินความสอดคล้องระหว่างรายการกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence: IOC) (Rovinelli and Hambleton, 1977)

ขั้นตอนที่ 6 นำผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างรายการกับวัตถุประสงค์ โดยกำหนดค่าดัชนีไว้ที่ .5 ขึ้นไป แสดงว่ารายการคำถามนั้นสามารถนำไปใช้ในการสอบถามได้โดยรายการคำถามที่ผ่านเกณฑ์ดังกล่าวมีทั้งสิ้น 20 รายการ แบ่งออกเป็นรายการคำถามเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าตนเองด้านสมรรถนะทางกาย 14 รายการ ตัวอย่างเช่น ฉันสามารถกระโดดได้ไกลเช่นเดียวกับที่เพื่อนส่วนใหญ่สามารถทำได้ ฉันสามารถเรียนรู้

ทักษะการเคลื่อนไหวร่างกายได้เร็วเช่นเดียวกับที่เพื่อนส่วนใหญ่สามารถทำได้ เป็นต้น และรายการคำถามเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าตนเองด้านรูปลักษณ์ทางกาย 6 รายการ ตัวอย่างเช่น ฉันหลีกเลี่ยงที่จะอยู่ใกล้กับเพื่อนบางคนเพราะรู้สึกว่ารูปร่างของฉันไม่ดี ฉันรู้สึกพอใจในขนาดกล้ามเนื้อของฉัน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 7 นำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มจริง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค (Cronbach's α -Coefficient) พบว่าได้ค่าความเชื่อมั่น .83

การสร้างและหาคุณภาพของกิจกรรมเกมพลศึกษา

การสร้างและหาคุณภาพของกิจกรรมเกมพลศึกษามีกระบวนการทั้งสิ้น 8 ขั้นตอน ตามลำดับดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร หนังสือที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของเกมพลศึกษา แนวคิด และหลักการที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับสร้างกิจกรรมเกมพลศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ร่างกิจกรรมเกมพลศึกษาขึ้นตามลักษณะของทักษะการเคลื่อนไหวร่างกายเบื้องต้น (Fundamental movement skills) ที่ประกอบด้วยทักษะการเคลื่อนไหวร่างกายอยู่กับที่ (Non-locomotor movement skill) ทักษะการเคลื่อนไหวร่างกายเคลื่อนที่ (Locomotor movement skill) และทักษะการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบวัตถุ (Manipulative movement skill) (Broomfield, 2011)

ขั้นตอนที่ 3 นำกิจกรรมเกมพลศึกษาที่ร่างขึ้นไปให้ที่ปรึกษางานวิจัยพิจารณา และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงกิจกรรมเกมพลศึกษาตามคำแนะนำของที่ปรึกษางานวิจัย

ขั้นตอนที่ 5 นำกิจกรรมเกมพลศึกษาที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยการให้ผู้เชี่ยวชาญทางเกมพลศึกษาจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ประเมินความเหมาะสมของเกมพลศึกษา

ขั้นตอนที่ 6 นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาคำนวณหาค่าดัชนีความเหมาะสมของกิจกรรมเกมพลศึกษาแต่ละเกม โดยกำหนดค่าดัชนีไว้ที่ .5 ขึ้นไป แสดงว่าเกมพลศึกษานั้นมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้กับนักเรียนได้ ผลการประเมินพบว่ามี 31 เกมที่ผ่านการประเมิน แบ่งเป็นเกมเคลื่อนไหวร่างกายอยู่กับที่ 6 เกม เกมเคลื่อนไหวร่างกายเคลื่อนที่ 13 เกม เกมเคลื่อนไหวร่างกายประกอบวัตถุ 12 เกม

ขั้นตอนที่ 7 ผู้วิจัยนำกิจกรรมเกมพลศึกษาที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทางเกมพลศึกษามาทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาข้อบกพร่องของแต่ละเกมๆ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจริง โดยขณะทดลองใช้ผู้วิจัยประเมินแต่ละเกมๆ ด้วยการสังเกต และการสอบถามปัญหาจากนักเรียน

ขั้นตอนที่ 8 นำปัญหาของเกมที่เกิดจากการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไข ในการนี้ผู้วิจัยขอเสนอตัวอย่างเกมพลศึกษาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 3 เกม ดังนี้

1) เกมมวยปล้ำ

ลักษณะเกม	เคลื่อนไหวร่างกายอยู่กับที่
สถานที่	ห้องเรียน หรือลานกว้าง
จำนวนผู้เล่น	ไม่จำกัด

วิธีเล่น

1. ให้ผู้เล่นจับคู่โดยคู่ของตัวเองควรมีความสูงใกล้เคียงกัน
2. ให้ผู้เล่นแต่ละคู่หันหน้าเข้าหากัน จากนั้นใช้มือทั้งสองจับหัวไหล่คู่ของตนเอง เท้าทั้งสองแยกกันประมาณไหล่
3. เมื่อได้ยินสัญญาณเริ่มเล่น ให้ผู้เล่นออกแรงดันคู่ของตนให้เสียทรงตัว ผู้เล่นคนใดที่สามารถทำให้คู่เล่นของตนขยับเท้าไปข้างหลังได้เป็นผู้ชนะ
4. สามารถเพิ่มความท้าทายแก่ผู้เล่นได้โดยให้ผู้เล่นแต่ละคู่ยืนขาเดียว หรือ ใช้ฝ่ามือประสานกัน หรือ ใช้หัวไหล่ เป็นต้น

2) เกมจลามนักล่า

ลักษณะเกม	เคลื่อนไหวร่างกายเคลื่อนที่
สถานที่	โรงยิม

จำนวนผู้เล่น ไม่จำกัด

วิธีการเล่น

1. ขออาสาสมัครผู้เล่นจำนวน 5-7 คน สมมติเป็นปลาฉลาม ส่วนผู้เล่นคนอื่น ๆ สมมติเป็นปลาโลมา
2. ให้ผู้เล่นฝ่ายปลาฉลามพยายามไล่จับผู้เล่นฝ่ายปลาโลมาให้ได้มากที่สุด หากผู้เล่นที่เป็นปลาโลมาถูกจับได้ต้องกลายเป็นส่วนหนึ่งของผู้เล่นที่เป็นปลาฉลามโดยการจับมือกันไว้ และไล่จับผู้เล่นฝ่ายปลาโลมาที่เหลืออยู่ด้วยกัน
3. ผู้เล่นฝ่ายปลาโลมาที่เหลืออยู่ 1 คนสุดท้ายเป็นผู้ชนะ

3) เกมสงครามบอลกระดาด

ลักษณะเกม	เคลื่อนไหวร่างกายประกอบวัตถุ
สถานที่	โรงยิม
จำนวนผู้เล่น	ไม่จำกัด
อุปกรณ์	กระดาด A4 ใช้แล้ว

วิธีการเล่น

1. แบ่งทีมออกเป็น 2 ทีม ทีมละเท่าๆกัน
2. แบ่งเขตแดนระหว่างผู้เล่นทั้ง 2 ทีมโดยอาจใช้เทปขาวติดบนพื้น หรือ ใช้เส้นกลางสนามที่มีอยู่แล้วในโรงยิมถือเป็นเส้นแบ่งแดน
3. ให้ผู้เล่นทั้งสองทีมยืนในแดนของตน หันหน้าเข้าหากัน
4. แจกกระดาด A4 ใช้แล้ว ให้ผู้เล่นทุกคน คนละ 1 แผ่น จากนั้นให้ผู้เล่นยกกระดาดเป็นทรงกลม (บอลกระดาด)
5. เมื่อได้ยินสัญญาณเริ่มเล่นให้ผู้เล่นปาบอลกระดาดของตนไปยังทีมตรงข้าม และเก็บบอลกระดาดของทีมตรงข้ามที่ตกอยู่ในแดนของตนปาลับไปให้เร็วที่สุด
6. ผู้นำเกมควบคุมเวลาในการเล่นแต่ละครั้งประมาณ 1 นาที โดยผู้นำเกมจะต้องไม่แจ้งระยะเวลาที่ใช้ในการเล่นให้ผู้เล่นทราบล่วงหน้า เนื่องจากผู้เล่นอาจเก็บลูกบอลกระดาดไว้ในฝั่งของตนเพื่อไว้ปายังฝั่งตรงข้ามในวินาทีสุดท้าย

7. ทีมใดที่มีบอลลกระดาษตกอยู่ในแดนของตนเองน้อยที่สุด
เป็นผู้ชนะ

วิธีการทดลอง

ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมเกมพลศึกษาที่ผ่านการหาคุณภาพไปใช้กับกลุ่มทดลอง
ตามรายละเอียดดังนี้

1) ผู้วิจัยจะนำกิจกรรมเกมพลศึกษาไปใช้กับกลุ่มทดลองในช่วงว่างกิจกรรม
นอกเวลาเรียน ทั้งสิ้น 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 45 นาที

2) การนำกิจกรรมเกมพลศึกษาผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 สอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการบาดเจ็บของผู้เรียน หาก
พบว่าผู้เข้ารับการทดลองคนใดมีอาการบาดเจ็บจะไม่ได้รับอนุญาตให้เล่นเกม

2.2 บอกชื่อเกม และแบ่งกลุ่มผู้เล่น

2.3 อธิบายกติกา และสาธิตวิธีการเล่น

2.4 ตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับกติกาและวิธีการเล่นเกมโดยให้
ทดลองเล่น

2.5 เริ่มเล่นเกมจริง

2.6 สรุปการเล่นในเกม ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะเริ่มต้นด้วยการบอกให้ผู้
แพ้ปรบมือให้ผู้ชนะ จากนั้นบอกให้ผู้ชนะปรบมือให้ผู้แพ้ เพื่อแสดงถึงความมีน้ำใจ
นักกีฬา และจะถามคำถามให้ผู้เรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น เช่น ได้รับประโยชน์
อะไรจากการเล่นเกม สอบถามผู้/ทีมที่ชนะว่าทำอะไรถึงชนะ เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบวัดการเห็นคุณค่าตนเองทางกายของณัฐภูมิ สิทธิชัย เก็บ
รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองในวัน และเวลา
เดียวกัน โดยทุกกลุ่มจะเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self-administered
questionnaire)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลได้ผลดังนี้

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนความก้าวหน้าของการเห็นคุณค่าตนเองทางกายโดยรวมระหว่างกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนความก้าวหน้าสูงกว่ากลุ่มควบคุม และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนความก้าวหน้าของการเห็นคุณค่าตนเองทางกายระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองโดยรวม

กลุ่ม	ค่าเฉลี่ยผลต่าง คะแนน ความก้าวหน้า	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	df	t	p-value
กลุ่มควบคุม	2.07	2.05	80	2.52	.01*
กลุ่มทดลอง	3.12	1.66			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนความก้าวหน้าของการเห็นคุณค่าตนเองทางกายด้านสมรรถนะทางกาย (Physical competency) ระหว่างกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนความก้าวหน้าสูงกว่ากลุ่มควบคุม และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนความก้าวหน้าของการเห็นคุณค่าตนเองทางกายด้านสมรรถนะทางกายระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

กลุ่ม	ค่าเฉลี่ยผลต่าง คะแนน ความก้าวหน้า	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	df	t	p-value
กลุ่มควบคุม	1.84	1.74	80	2.59	.01*
กลุ่มทดลอง	2.80	1.55			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนความก้าวหน้าของการเห็นคุณค่าตนเองทางกายด้านรูปลักษณ์ทางกาย (Physical appearance) ระหว่างกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง พบว่า กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนความก้าวหน้าไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนความก้าวหน้าของการเห็นคุณค่าตนเองทางกายด้านรูปลักษณ์ทางกายระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

กลุ่ม	ค่าเฉลี่ยผลต่าง คะแนน ความก้าวหน้า	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	df	t	p-value
กลุ่มควบคุม	.23	.66	80	.69	.48
กลุ่มทดลอง	.32	.56			

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องผลของการเข้าร่วมกิจกรรมเกมพลศึกษาที่มีต่อการเห็นคุณค่าตนเองทางกายของนักเรียนประถมศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการวิจัยที่พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเกมพลศึกษาเห็นคุณค่าตนเองทางกายโดยรวม และในด้านสมรรถนะทางกายสูงกว่านักเรียนที่ไม่เข้าร่วม สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าเด็กวัยรุ่น ที่เข้าร่วมกิจกรรมกีฬา มีการเห็นคุณค่าตนเองทางกายสูงกว่าเด็กวัยรุ่นที่ไม่เข้าร่วม (Bowker, 2006) เช่นเดียวกับผลการวิจัยที่พบว่า การแทรกแซงด้วยการออกกำลังกาย (Exercise intervention) ช่วยเพิ่มระดับการเห็นคุณค่าตนเองทางกายของเด็กวัยรุ่นที่รับรู้ว่าคุณค่าตนเองมีความสามารถในการเคลื่อนไหวร่างกายต่ำภายในระยะเวลาที่รวดเร็ว (McIntyre et al., 2014) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเกมพลศึกษาเห็นคุณค่าตนเองทางกายโดยรวม และในด้านสมรรถนะทางกายสูงกว่านักเรียนที่ไม่เข้าร่วม มี 2 ประการ คือ 1) มีการปรับระดับของเกมพลศึกษาจากง่ายไปยาก และ 2) มีการเสริมแรงทางบวก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) มีการปรับระดับของเกมพลศึกษาจากง่ายไปยาก บางเกมที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ผู้เรียนเริ่มเล่นจากเงื่อนไขที่ง่ายซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่สามารถทำได้ จากนั้นค่อยๆ เพิ่มเงื่อนไขที่ยากขึ้น ยกตัวอย่างเกมเดาะบอลกระดาด ผู้วิจัยสร้างเงื่อนไขโดยให้นักเรียนใช้มือด้านถนัดเดาะบอลให้หล่นพื้นน้อยที่สุดภายในเวลา 30 วินาที นักเรียนคนใดที่บอลตกพื้นน้อยที่สุดเป็นผู้ชนะ จากนั้นผู้วิจัยค่อยๆ เพิ่มความยากขึ้นโดยใช้การเพิ่มเวลา และ/หรือเปลี่ยนเงื่อนไขในการใช้มือควบคุมบอลฯ เช่น ให้เดาะสลับมือซ้ายขวา เดาะด้วยมือข้างที่ไม่ถนัด เป็นต้น การที่นักเรียนรับรู้ว่าคุณค่าตนเองสามารถเล่นเกมฯ ได้ดีเท่ากับเพื่อนร่วมชั้นคนอื่นๆ หรือทำได้ดีกว่า อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยเพิ่มระดับการเห็นคุณค่าตนเองทางกาย สอดคล้องกับ Bodenheimer and Handley (2009) ที่กล่าวไว้ว่า การกำหนดเป้าหมาย (Goal setting) ของการประกอบกิจกรรมทางกายให้บุคคลสามารถบรรลุได้ (Achievable) มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของระดับความเชื่อมั่น และการเห็นคุณค่าตนเองทางกาย เช่นเดียวกับ Monsma (2007) ที่กล่าว

ไว้ว่า การกำหนดเป้าหมายที่ไม่ยากหรือง่ายจนเกินไปเป็นสิ่งที่ช่วยผลักดันให้นักกีฬามุ่งมั่นฝึกซ้อม และเกิดความภาคภูมิใจเมื่อสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และ Csikszentmihalyi (2014) ที่กล่าวว่าไว้ว่า หากผู้เล่นเกมต้องเผชิญกับเกมที่ยากจนเกินความสามารถของตนเอง/คู่แข่งที่มีความสามารถสูงกว่าตนเองมาก ผู้เล่นจะรู้สึกกังวลและสูญเสียความมั่นใจ

2) มีการเสริมแรงทางบวก ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การเสริมแรงทางบวกกับนักเรียนกลุ่มทดลอง เช่น ทุกครั้งในขั้นตอนของการสรุปเกมผู้วิจัยมีการกล่าวชมความสามารถและความตั้งใจของนักเรียน ให้นักเรียน/ทีมที่ชนะในเกมนั้นๆแนะนำเทคนิคการเล่น เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเกมพลศึกษารู้สึกมั่นใจในความสามารถทางกายของตนเองมากขึ้น สอดคล้องกับ Smoll et al.(1993) ที่กล่าวว่าไว้ว่ารูปแบบเชิงบวกของการสอนเช่น การชื่นชมในสมรรถนะและความพยายาม การให้คำแนะนำโดยปราศจากการตำหนิในข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น นำไปสู่การเพิ่มขึ้นของการเห็นคุณค่าในตนเอง เช่นเดียวกับ Henderlong and Lepper (2002) ที่กล่าวว่า การกล่าวชื่นชม (Praise) เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในความสามารถของตน (Self – efficacy) และต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น

จากผลการวิจัยที่พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมเห็นคุณค่าตนเองทางกายด้านรูปลักษณ์ทางกาย (Physical appearance) ไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การเข้าร่วมกิจกรรมเกมพลศึกษาอาจไม่มีอิทธิพลเพียงพอที่จะทำให้นักเรียนรู้สึกพอใจในรูปลักษณ์ทางกายของตน เนื่องจากในชีวิตประจำวันมีหลากหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้สึกพอใจดังกล่าว หนึ่งในปัจจัยเหล่านั้นคือสื่อ (Media) ต่างๆเช่น โทรทัศน์ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ เป็นต้น การที่นักเรียนได้เห็นรูปร่างของบุคคลที่มีชื่อเสียงโดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลในวงการบันเทิง และกีฬาซึ่งส่วนใหญ่มีรูปร่างดี กล่าวคือ ผู้ชายมักมีรูปร่างสูง และมีกล้ามเนื้อ ส่วนผู้หญิงมักมีรูปร่างผอมบาง การเห็นรูปร่างลักษณะดังกล่าวจากสื่อในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่องอาจทำให้นักเรียนเชื่อว่าลักษณะรูปร่างเหล่านั้นคือรูปร่างที่ดี และเมื่อเปรียบเทียบกับรูปร่างของตนกับรูปร่าง

ของบุคคลในสื่อ อาจทำให้รู้สึกไม่พอใจในรูปร่างของตน สอดคล้องกับ Tiggemann (2006) ที่กล่าวว่า สื่อเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดมโนภาพทางร่างกายเชิงลบ (Negative body image) ในกลุ่มวัยรุ่น (Adolescent) สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าการบริโภคสื่อ (Media consumption) สัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของความไม่พอใจรูปร่าง (Body dissatisfaction) ความกังวลเกี่ยวกับน้ำหนักตัว (Weight concerns) ภาวะซึมเศร้า (Depression) และภาวะวิตกกังวล (Anxiety) (McCabe et al., 2016; Tatangelo and Ricciardelli, 2013; Ricciardelli et al., 2006; Stice et al., 2001) สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า เด็กชายและหญิงตั้งแต่อายุ 8 ขวบเริ่มมีต้นแบบรูปร่าง (Body ideal) โดยต้นแบบรูปร่างที่ปารณาของเด็กชายคือการมีรูปร่างแบบนักกีฬา และการมีกล้ามเนื้อที่ใหญ่ ขณะที่ของเด็กหญิงคือการมีรูปร่างที่ผอมเพรียว (Slim) ซึ่งต้นแบบดังกล่าวได้รับอิทธิพลสำคัญจากสื่อ (Hart et al., 2015; Halliwell and Diedrichs, 2014) และสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าเด็กหญิงมีระดับความรู้สึกไม่พอใจทางกาย (Body dissatisfaction) สูงมีแนวโน้มที่จะบริโภคสื่อที่นำเสนอบุคคลที่มีรูปร่างผอม (Lopez-Guimera et al., 2010)

รายการอ้างอิง

- ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธิ. (2551). **เกมพลศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Bodenheimer, T. and Handley, M. A.(2009). **Goal-setting for behavior change in primary care: an exploration and status report** (Online). <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/19560895>, March 13, 2017.
- Bowker, A. (2006). **The relationship between sports participation and self-esteem during early adolescence** (Online).<http://psycnet.apa.org/psycinfo/2006-12375-002>, March 29,2017.
- Bracken, B. A. (1996). **Handbook of self-concept**. New York: John Wiley & sons Inc.

- Bridge, J. A., Goldstein T. R., and Brent, D. A. (2006). **Adolescent suicide and suicidal behavior** (Online).
<http://www.dhmmh.maryland.gov/suicideprevention/Documents/Youth%20Suicide%20Risk%20Factor%20Review%202006.pdf>, January 8, 2017.
- Barnett, N. P., and Everett, J. J. (1993) . **Enhancement of children's self-esteem through social support training for youth sport coaches** (Online). <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/8407704>, November 27, 2016.
- Biddle, S. J. H. and Asare, M. (2011). Physical activity and mental health in children and adolescents: A review of reviews.**British Journal of Sports Medicine**, 45, 886–895.
- Burnsnall, P. (2014). **The relationship between physical activity and depressive symptoms in adolescents: A systematic review** (Online).<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25213686>, December 9, 2016.
- Cribbie, R. A., and Jamieson, J. (2000). Structural equation models and the regression bias for measuring correlates of change. **Educational and Psychological Measurement**, 60(6), 893-907.
- DeHart, T., Pelham, B. W., and Tennen, H. (2006). What lies beneath. Parenting style and implicit self-esteem. **Journal of Experimental and Social Psychology**, 42, 1-17.
- Mihaly, C. (2014) . **Applications of Flow in Human Development and Education**. New York: Springer.

- Ekeland, E., Heian, F. and Hagen, K. B. (2005). Can exercise improve self-esteem in children and young people?: A systematic review of randomised controlled trials. **British Journal of Sports Medicine**, 39, 792–798.
- Eime, R. M., Young, J. A., Harvey J. T., Charity, M. J., and Payne, W. R. (2013). A systematic review of the psychological and social benefits of participation in sport for children and adolescents: Informing development of a conceptual model of health through sport (Online). <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/23945179>, December 7, 2016.
- Fox, K. R. (2000). The effects of exercise on self-perceptions and self-esteem. In S. J. H. Biddle, K. R. Fox and S. H. Boutcher (eds), **Physical Activity and Psychological Well-being** (pp. 88–117). London: Routledge.
- Henderlong, J. and Lepper, M. R. (2002). **The Effects of Praise on Children's Intrinsic Motivation: A Review and Synthesis** (Online). <https://www.reed.edu/motivation/docs/PraiseReview.pdf>, February 19, 2017.
- Halliwell, E. and Diedrichs, P.C. (2014). **Testing a dissonance body image intervention among young girls** (Online). <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/23668845>, June 22, 2017.
- Hart, L. M., Cornell, C., Damiano, S. R., and Paxton, S. J. (2015). **Parents and prevention: A systematic review of interventions involving parents that aim to prevent body dissatisfaction or eating disorders** (Online). <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/eat.22284/abstract>, June 22, 2017.
- Lopez-Guimera, G., Levine, M. P., Sanchez-Carracedo, D., and Fauquet, J. (2010). **Influence of mass media on body image and eating**

disordered attitudes and behaviors in females: A review of effects and processes. *Media Psychology*, 13(4), 387-416

McCabe, P. M., Connaughton, C., Tatangelo, G., and Mellor, D.(2016).

Healthy me: A gender-specific program to address body image concerns and risk factors among preadolescents (Online).

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S17401445>

15301121, June 22, 2017.

McIntyre, F., Chivers, P., Larkinc, D., Roseb, E., and Handsb, B. (2014).

Exercise can improve physical self-perceptions in adolescents with low motor competence (Online).

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0167945714002176>

, March 29, 2017.

Monsma, V.(2007).**Principles of Effective Goal Setting** (Online).

[http://www.appliedsportpsych.org/resources/resources-for-](http://www.appliedsportpsych.org/resources/resources-for-athletes/principles-of-effective-goal-setting/)

[athletes/principles-of-effective-goal-setting/](http://www.appliedsportpsych.org/resources/resources-for-athletes/principles-of-effective-goal-setting/), March 16, 2017.

NASPE. (2004). **Moving into the future: National standards for physical education.** 2nd ed. Virginia: NASPE Publications.

Rosenberg, M. (1985).Self-concept and psychological well-being in

adolescence. In Leary, R. L (Ed.),**The Development of the Self**

(pp. 205 -246). New York: Academic Press.

Raustorp, A. and Lindwall, M.(2015). **Physical self-esteem – a ten-year follow-up study from early adolescence to early adulthood** (Online) .

<https://www.degruyter.com/view/j/ijamh.2015.27.issue-1/ijamh-2014-0001/ijamh-2014-0001.xml> ,November 27, 2016.

Ricciardelli, L. A., McCabe, M. P., Lillis, J., and Thomas, K.(2006).

A Longitudinal Investigation of the development of weight and muscle concerns among preadolescent boys (Online).

<https://link.springer.com/article/10.1007/s10964-005-9004-7>, June 22, 2017.

Rovinelli, R. J. and R. K. Hambleton. (1977). "On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity". **Dutch Journal of Educational Research**, 49-60.

Strong, W. B., Malina, R. M., Blimkie, C. J., Daniels, S. R., Dishman, R. K., Gutin, B., Hergenroeder, A. C., Must, A., Nixon, P. A., Pivarnik, J. M., Rowland, T., Trost, S., and Trudeau, F. (2005). **Evidence based physical activity for school-age youth** (Online).

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/15973308>, December 7, 2016.

Stice, E., Spangler, D., and Agras, W. S. (2001). Exposure to media-portrayer thin-ideal images adversely affects vulnerable girls: A longitudinal experiment. **Journal of Social and Clinical Psychology**, 20(3), 270-288.

Schulenberg, J. and Maggs, J. (2001). Moving targets: modeling developmental trajectories of adolescent alcohol misuse, individual and peer risk factors, and intervention effects **Journal of Applied Developmental Science**, 5, pp. 237-253

Trzesniewski, K. H., Donnellan, M. B., and Robins, R. W. (2003). **Stability of self-esteem across the life span** (Online).

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/125189800>, November 27, 2016.

Tatangelo, G. and Ricciardelli, L. A. (2013). **A qualitative study of preadolescent boys' and girls' body image: gendered ideals and sociocultural influences** (Online. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24018337>, June 6, 2017.

Tiggemann, M. (2006). The role of media exposure in adolescent girls' body dissatisfaction and drive for thinness: Prospective results. **Journal of Social and Clinical Psychology**,25(5), 523-541.

Zeigler-Hill.(2011). The Connections between Self-Esteem and Psychopathology (Online).
https://www.researchgate.net/publication/227318231The_Connections_Between_Self-Esteem_and_Psychopathology, January 15, 2017.

แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต¹

**Guidelines to improve the Garbage Management of
Phuket Rajabhat University**

จารุวัฒน์ ดิงหงะ**

Jaruwat Ting-nga**

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงการบริหารจัดการขยะมูลฝอย 2) ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ บุคลากรภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จำนวน 235 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตในภาพรวม มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และด้านการคัดแยกขยะ มีการดำเนินการสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย ส่วนด้านการติดตามประเมินผล มีการดำเนินการต่ำสุด 2) ปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ ถึงขยะไม่

¹วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 2560

** นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

เพียงพอ ยังมีขยะตกค้างไม่มีการคัดแยกขยะ ขาดจิตสำนึกที่ดี ไม่มีนโยบายหรือกฎระเบียบการจัดการขยะ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ และการจัดเก็บขยะมีความล่าช้า และ 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต คือ กำหนดนโยบายที่ชัดเจน ปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้อง กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วม การคัดแยกขยะ ระบบการเก็บขนขยะ บริหารจัดการกำจัดขยะด้วยวิธีที่เหมาะสม และส่งเสริมให้มีการแปรรูปใหม่ (Recycle) หรือนำกลับมาใช้ใหม่ (Reuse)

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, การบริหารจัดการขยะมูลฝอย, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

Abstract

The purposes of this research were to study the current level of garbage management at Phuket Rajabhat University, to investigate the problems found, and to propose guidelines to improve the garbage management at Phuket Rajabhat University. The sample group consisted of 235 people who were working at Phuket Rajabhat University. Questionnaires were used as tools to collect the data. The statistics employed in analyzing the collected data were frequencies, percentages, arithmetic means, and SDs.

The results of the study revealed: 1) the level of the problems regarding garbage management as a whole was found to be moderate. When considering each aspect studied, they were ranked from highest to lowest as follows: policy regarding garbage management, sorting garbage, and follow-up and evaluation. 2) Problems found were as follows: insufficient garbage bins, ineffective sorting of the garbage, lack of knowledge and awareness regarding garbage management, unclear measures regarding garbage

management, and ineffective garbage collecting services. 3) Guidelines to improve the garbage management at Phuket Rajabhat University were as follows: setting clear policy about garbage; encouraging participation from the public by arranging activities to build awareness in the people as well as to teach them how to sort garbage; improving the garbage management system; and using appropriate methods to manage the garbage such as recycling and reusing.

Suggestions to improve the garbage management of Phuket Rajabhat University were that the university should plan how to manage the garbage more effectively. The following improvements were needed: more garbage bins, sorting garbage before throwing, and other garbage projects. Most importantly, the university must plan the garbage management project continuously and in a sustainable way.

Keywords: Guidelines to improve, garbage management, Phuket Rajabhat University.

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญประการหนึ่งของชุมชนทุกประเทศทั่วโลกเพราะมีส่วนสัมพันธ์กับความหนาแน่นของประชากร การประกอบอาชีพและสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมนั้นๆ จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ส่งผลให้มีการผลิตสินค้าและบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ มากมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้นซึ่งสินค้า และบรรจุภัณฑ์ส่วนใหญ่มีการผลิตที่ซับซ้อน ใช้องค์ประกอบที่กำจัดยาก อีกทั้งประชาชนไม่เห็นความสำคัญในการคัดแยกขยะมูลฝอยและของเสีย จึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ เช่น เกิดมลพิษทางดิน มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ และปัญหาด้านสาธารณสุข

ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน อาทิ มีกลิ่นเหม็น เป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงวัน และสัตว์นำโรคอื่นๆ แล้วนำเชื้อโรคมาสู่คน จากขยะที่อาจซึมลงไปในน้ำใต้ดิน ทำให้เกิดมลพิษในน้ำและในดิน รวมทั้งเกิดสภาพภูมิทัศน์ที่ไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดความรำคาญแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับโลก และในปัจจุบันการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยในประเทศไทยยังขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากหน่วยงานรัฐ แต่ละแห่งขาดงบประมาณ ขาดบุคลากร ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการที่เหมาะสม และเกิดความขัดแย้งในการดำเนินการ รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม เพราะในปัจจุบันส่วนใหญ่จะนำขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากแหล่งชุมชนมากองรวบรวมบนพื้นดิน แล้วปล่อยให้ย่อยสลายเองตามธรรมชาติหรืออาจมีการเผา ซึ่งการกำจัดโดยวิธีนี้ ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน นอกจากนั้นยังพบปัญหาเรื่องการจัดหาสถานที่ทิ้งและทำลายที่หายาก และมีราคาแพง อีกทั้งพฤติกรรมของประชาชนโดยทั่วไป ยังทิ้งขยะมูลฝอยโดยขาดจิตสำนึกและปล่อยให้ปนเปื้อนของหน่วยงานที่รับผิดชอบทำให้มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นมากมายทั้งนี้ในส่วนของจังหวัดทุกจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกหน่วยงาน ทุกระดับ รวมทั้งมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วประเทศ ล้วนแล้วแต่ประสบปัญหาเดียวกัน จึงได้มีการรณรงค์เพื่อลดแก้ไขปัญหारेื่องขยะมูลฝอยมาอย่างต่อเนื่องและมีแนวคิดที่จะทำการจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (ธงชัย ทองทวี, 2553 : 1)

จังหวัดภูเก็ตได้ชื่อว่าเป็นเมืองอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและจากการเจริญเติบโตทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดปริมาณของ “ขยะ” เพิ่มสูงขึ้น จากการสำรวจพบว่า จังหวัดภูเก็ต มีขยะเพิ่มขึ้นเฉลี่ยวันละประมาณ 600 ตัน ต่อวัน โดยภาพรวมแล้วประชากร 1 คนต่อการสร้างขยะวันละ 2 กิโลกรัม ส่งผลให้ภาพรวมขยะในจังหวัดภูเก็ตเพิ่มสูงขึ้นในอัตราร้อยละ 6 - 7 ต่อปี ในขณะที่โรงงานเตาเผาขยะสามารถกำจัดขยะได้เพียง 250 ตันต่อวัน (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 15, 2551) ในขณะที่เขตเทศบาลนครภูเก็ตมีปริมาณขยะสูงถึง 120 ตันต่อวัน และมีปริมาณขยะที่เป็นขยะเปียกหรือขยะอินทรีย์กว่าร้อยละ 60 ซึ่งขยะอินทรีย์เหล่านี้จะส่งผลต่อการเผาทำลายขยะ

ทำให้การกำจัดขยะของโรงงานเตาเผาทำได้ไม่เต็มที่ และทำให้เกิดความสูญเสียทั้งด้านงบประมาณที่ใช้ในการกำจัดขยะ ซึ่งหากมีการคัดแยกขยะจะลดความสูญเสียในส่วนนี้ลงได้ นอกจากนี้มีผลการศึกษาจากการคาดการณ์ปริมาณขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต กรมควบคุมมลพิษ มูลนิธิเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม (DEE) และจังหวัดภูเก็ต พบว่า ในระยะเวลา 5 ปี ข้างหน้า จังหวัดภูเก็ตมีปริมาณขยะประมาณ 900 – 1,000 ตันต่อวัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 7 (เทศบาลนครภูเก็ต, 2558 : 6)

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตเป็นสถาบันการศึกษาเก่าแก่ของจังหวัดภูเก็ตได้ก่อตั้งมาเป็นเวลานานประมาณ 40 ปี โดยตั้งอยู่ที่ 21 หมู่ที่ 6 ตำบลรัชฎา อำเภอเมืองจังหวัดภูเก็ตบนที่ดินเนื้อที่ประมาณ 354 ไร่ 78 ตารางวา ปัจจุบันได้จัดให้มีการเรียนการสอนทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกในบางสาขาวิชา ซึ่งมีสาขามากกว่า 54 สาขาวิชา รวมทั้งยังมีโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ที่เปิดทำการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาอยู่ภายในกำกับอีกด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มีคณาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนจำนวนประมาณ 608 คน (งานกิจการเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 2560) และมีจำนวนนักศึกษา รวมทั้งสิ้นประมาณ 13,034 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 2560) ซึ่งจากจำนวนนักเรียนนักศึกษาและบุคลากรที่กล่าวข้างต้น รวมทั้งบุคคลภายนอกที่เข้ามาติดต่อกับมหาวิทยาลัยอยู่เป็นประจำแล้วจะเห็นได้ว่ามีจำนวนมาก เนื่องจากในปัจจุบันมหาวิทยาลัยกำลังมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้มีการพัฒนาในด้านต่างๆ นำไปสู่ความเจริญมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านการศึกษา การบริการด้านวิชาการ หรือแม้แต่การพัฒนาเพื่อเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาของสังคมและท้องถิ่น ดังนั้นสถานภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตจึงไม่ได้เป็นเพียงแค่สถานศึกษาเท่านั้นแต่สามารถจัดได้ว่าเป็นชุมชนที่มีการพัฒนาขึ้นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถมองจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษาอาจารย์และบุคลากรในหน่วยงานต่างๆ ได้ และผลกระทบที่ตามมาจากการขยายตัวของชุมชนและการเพิ่มขึ้นของประชากรก็คือพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นและจำนวนขยะมูลฝอยที่มากขึ้นตามไปด้วย

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตได้มีการจ้างหน่วยงานเอกชนให้เข้ามาดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นภายในบริเวณมหาวิทยาลัยแต่อย่างไร แต่เป็นการกองในที่โล่งแจ้ง และมีการฝังกลบเป็นครั้งคราว ซึ่งเป็นหลักการที่ไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ทำให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรค เกิดมลพิษในดิน และมลพิษในอากาศซึ่งมีผลต่อสุขภาพตามมา โดยในปี 2559 พบว่ามีขยะเกิดขึ้นเฉลี่ย 2.10 - 2.40 ตัน/วัน ในช่วงเปิดเทอมโดยนับจากจำนวนเที่ยวของรถปิกอัพบรรทุกขยะแบบเทท้ายจำนวนเฉลี่ย 6 เที่ยว/วัน ซึ่งน้ำหนักบรรทุกเต็มเที่ยวของขยะรวมทั้งขยะเปียกและแห้งอยู่ที่ 350-400 กิโลกรัมต่อเที่ยว ข้อมูลได้มาจากการนำรถบรรทุกพร้อมขยะไปขึ้นเครื่องชั่งของโรงงานรับซื้อของเก่าด้านหลังมหาวิทยาลัยฯ และนำรถเปล่ากลับไปยังใหม่เพื่อหาค่าเฉลี่ยจำนวน 3 ครั้ง และได้ขออนุญาตกับทางหัวหน้าฝ่ายอาคารสถานที่ ทั้งนี้บริเวณดังกล่าวในอนาคตจะมีการก่อสร้างอาคารเรียนต่างๆ และอิมพัจน์สนามกีฬารอบบริเวณ อาจทำให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่สวยงามภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตขึ้นได้

จากที่มาของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะดำเนินการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนา การบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตในปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร เพื่อใช้เป็นแผนพัฒนาในการบริหารจัดการด้านขยะ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อทางมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ตำบลรัชฎา อำเภอมะนัง จังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ตำบลรัชฎา อำเภอมะนัง จังหวัดภูเก็ต
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ตำบลรัชฎา อำเภอมะนัง จังหวัดภูเก็ต

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคคลากรภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ปี 2560 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 608 คน (งานกิจการเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 2560)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคคลากรภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ปี 2560 จำนวน 235 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ซึ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยคำนวณจากสูตรของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสร้างโดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามกรอบแนวคิดของตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ตำบลรัชฎา อำเภอมือง จังหวัดภูเก็ต แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ บุคคลากรภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา ประเภทบุคลากร ภาระสภาระณทำงานและหน่วยงานที่สังกัด มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต 5 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ด้านการคัดแยกขยะ ด้านการเก็บขยะมูลฝอย ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย และด้านการติดตามประเมินผล มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ ดังนี้ (Likert, 1932 : 1-55)

5	หมายความว่า	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายความว่า	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
3	หมายความว่า	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

1 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการ
ขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ
ขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เป็นแบบสอบถาม แบบสอบถามแบบ
ปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้ศึกษาได้
ดำเนินการโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรง และความครอบคลุมของเนื้อหา
ของข้อคำถามในแต่ละข้อว่า ตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษารั้งนี้หรือไม่ พร้อมนำ
ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

2. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน
3 ท่าน ได้แก่ 1) นางสาวปาริฉัตร ตั้วสิขเรศ 2) ผศ.รัฐพล พรหมสะอาด และ
3) ดร.อดุล นาคะโร เพื่อพิจารณาความสอดคล้องเกี่ยวกับประเด็นวัตถุประสงค์ของการ
วิจัยโดยการหาค่าดัชนี (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) ตลอดจน
รูปแบบของแบบสอบถาม (Formal) ความเหมาะสมด้านภาษา (Wording) และความ
เหมาะสมว่าข้อคำถามหรือข้อความแต่ละข้อ เมื่อรวมแล้วทุกข้อตรงและครอบคลุม
เนื้อหาตามที่ต้องการศึกษาหรือไม่ รวมถึงมีความสอดคล้องตามทฤษฎีหรือแนวคิดที่
เกี่ยวข้องหรือไม่ ค่าถามใดที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .05 ขึ้นไปถือว่ามีความ
เที่ยงตรงสูงใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ ซึ่งได้ค่าความเที่ยงตรง (IOC) เท่ากับ 1.00

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากร
ภายในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต รวมได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30
คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง

4. นำแบบสอบถามวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha Coefficient) (Cronbach, 1990 : 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.958

5. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปจัดพิมพ์เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามให้บุคลากรภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต หลังจากนั้นรวบรวมแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากการตอบแบบสอบถาม

2. แปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยยึดหลักเกณฑ์ประเมินค่าของ เบสต์ (Best, 1981 : 182) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายความว่า	เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายความว่า	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายความว่า	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต โดยการจัดหมวดหมู่และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต โดยการจัดหมวดหมู่และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.ด้านเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จำนวน 235 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 54.04 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 45.96

2.ด้านวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 77.02 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 15.32 และน้อยที่สุดคือ ระดับปริญญาเอก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.70

3.ด้านประเภทบุคลากร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ส่วนใหญ่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 43.83 รองลงมาคือ พนักงานสัญญาจ้าง จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 40.43 และน้อยที่สุดคือ พนักงานราชการ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.26

4.ด้านประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 49.79 รองลงมาคือ มีประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 23.40 และน้อยที่สุดคือ มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 30 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.13

5.ด้านหน่วยงานที่สังกัด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ส่วนใหญ่สังกัดหน่วยงานคณะวิทยาการจัดการจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 18.72 รองลงมาคือ สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 18.30 และน้อยที่สุดคือ สังกัดสำนักงานบัณฑิตศึกษาและสังกัดสำนักงานสภามหาวิทยาลัย ในสัดส่วนที่เท่ากัน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.43

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ในภาพรวม

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	2.67	.87	ปานกลาง
2. ด้านการคัดแยกขยะ	2.67	.87	ปานกลาง
3. ด้านการเก็บขยะมูลฝอย	2.58	.93	ปานกลาง
4. ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย	2.61	.92	ปานกลาง
5. ด้านการติดตามประเมินผล	2.56	.90	ปานกลาง
รวม	2.62	.90	ปานกลาง

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ในภาพรวม มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และด้านการคัดแยกขยะ มีการดำเนินการสูงสุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 รองลงมาคือ ด้านการกำจัด

ขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.61 ส่วนด้านการติดตามประเมินผล มีการดำเนินการต่ำสุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56

1.การบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ด้านนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอย มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มหาวิทยาลัยมีแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ชัดเจน มีการดำเนินการสูงสุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยตระหนักถึงความสำคัญและมีการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.76 ส่วนมหาวิทยาลัยมีประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือบทลงโทษในการทิ้งขยะมูลฝอยของหน่วยงานภายใน บุคลากร และนักศึกษาอย่างชัดเจน มีการดำเนินการต่ำสุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.41

2.การบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มหาวิทยาลัยมีการแบ่งประเภทถังขยะมูลฝอย ได้แก่ ขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ขยะเปียก และขยะทั่วไป มีการดำเนินการสูงสุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์ และมีการให้ความรู้ในการคัดแยกขยะมูลฝอยให้กับบุคลากรและนักศึกษา โดยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ ข้อดี ข้อเสีย ในการคัดแยกขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.63 ส่วนมหาวิทยาลัยมีการคัดแยกขยะมูลฝอยตามประเภท ได้แก่ ขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ขยะเปียก และขยะทั่วไป มีการดำเนินการต่ำสุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.46

3.การบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ด้านการเก็บขยะมูลฝอย มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ถังขยะมูลฝอยที่มหาวิทยาลัยวางไว้ตามจุดต่างๆ มีปริมาณเพียงพอต่อปริมาณขยะมูลฝอยในแต่ละวัน มีการดำเนินการสูงสุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.65 รองลงมาคือ ถังขยะมูลฝอยที่มหาวิทยาลัยจัดเตรียมไว้มีสภาพดี ไม่ชำรุดแตก รั่ว และมีฝาปิดมิดชิด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.64 ส่วน มหาวิทยาลัยมีจุดพักรวมขยะ

หรือสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่เหมาะสม มีความปลอดภัย ไม่สร้างมลพิษหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมีการดำเนินการต่ำสุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.43

4.การบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มหาวิทยาลัยมีกระบวนการกำจัดขยะ ถูกต้องตามหลักวิชาการไม่เกิดมลพิษกับสิ่งแวดล้อม และพื้นที่ของชุมชนบริเวณใกล้เคียง มีการดำเนินการสูงสุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 รองลงมาคือ รูปแบบการกำจัดขยะที่มหาวิทยาลัยดำเนินการอยู่ในปัจจุบันมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 ส่วนมหาวิทยาลัยมีการนำขยะรีไซเคิลมาสร้างรายได้ให้กับมหาวิทยาลัย มีการดำเนินการต่ำสุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.47

5.การบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ด้านการติดตามประเมินผล มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มหาวิทยาลัยมีการจัดทำรายงานข้อมูลจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารและการตัดสินใจ มีการดำเนินการสูงสุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยมีการนำข้อมูลจากผลการประเมินการบริหารจัดการขยะมูลฝอย มาปรับปรุงแก้ไขอย่างทันเวลา และมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.57 ส่วนมหาวิทยาลัยมีการติดตามและประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินการต่ำสุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พบว่า

1.ปริมาณถังขยะมีไม่เพียงพอ ไม่สะอาด หรือชำรุด และจัดวางไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งมหาวิทยาลัย

2.การจัดเก็บขยะยังมีขยะตกค้างเนื่องจากการเก็บไม่หมด ประกอบกับสถานที่วางถังขยะไม่มิดชิด ทำให้สภาพบริเวณรอบๆ มีกลิ่นเหม็น ไม่สะอาด

3.จุดที่ตั้งวางถังขยะส่วนใหญ่มีแค่เพียงถังเดียว ยังไม่มีการติดสัญลักษณ์และแยกถังขยะประเภทต่างๆ

4. บุคลากรและนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตขาดจิตสำนึกที่ดีในการบริหารจัดการขยะ มักทิ้งขยะไว้เรี่ยราดตามสถานที่ต่างๆ

5. ยังไม่มีนโยบายหรือกฎระเบียบเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะที่ชัดเจน เช่น การคัดแยกขยะก่อนทิ้ง การนำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ซ้ำ หรือการรีไซเคิล การรณรงค์ไม่ใช้วัสดุบรรจุภัณฑ์ที่กำจัดยาก เช่น โฟม พลาสติก เป็นต้น หรือมีแต่ไม่ปฏิบัติตาม

6. ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ หรือการนำขยะหรือสิ่งของเหลือใช้มาแปรสภาพหรือนำมาใช้ซ้ำ

7. การจัดเก็บขยะบางครั้งมีความล่าช้า ไม่ได้จัดเก็บทุกวัน ทำให้ขยะส่งกลิ่นเหม็น

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พบว่า

1. ด้านนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอย มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1.1 กำหนดนโยบาย กฎระเบียบ และแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย พร้อมทั้งกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบให้ชัดเจน เพื่อให้มีแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน

1.2 ปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องแก่บุคลากร โดยการให้การศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและรณรงค์ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติ มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพื่อให้บุคลากรได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และให้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

1.3 ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเต็มที่ รวมถึงการสนับสนุนการศึกษา วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีระบบ

2. ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการจัดการขยะมูลฝอย มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นตั้งแต่กระบวนการร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพ

ปัญหาการบริหารจัดการขยะในปัจจุบัน ร่วมวางแผนและตัดสินใจ ร่วมทำกิจกรรม โครงการ ร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานต่างๆ

2.2 สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยใช้ร่วมกันภายในมหาวิทยาลัย ส่งเสริมการพัฒนาเกี่ยวกับการทิ้งขยะมูลฝอย หรือการคัดแยกขยะให้กับบุคลากร

2.3 กระจายการให้ข้อมูลข่าวสาร การรณรงค์การอบรม/ประชุมให้ความรู้ ความเข้าใจกับบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยให้มากขึ้นและมีความต่อเนื่อง

3.ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

3.1 สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธีให้กับบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ส่งเสริมให้มีการลดการใช้บรรจุภัณฑ์โดยการนำกลับมาใช้ใหม่ (Reuse)

3.2 จัดเตรียมถังขยะสำหรับการคัดแยกประเภทอย่างชัดเจน เช่น ขยะเปียก ขยะทั่วไป ขยะรีไซเคิล และมีสัญลักษณ์ประกอบติดไว้ที่ถังขยะ พร้อมทั้งมีฝาปิดที่มิดชิด โดยวางไว้ตามจุดต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยให้เพียงพอ โดยเฉพาะบริเวณโรงอาหารซึ่งมีขยะมากเป็นพิเศษ เพื่อให้บุคลากรได้มีการคัดแยกขยะในเบื้องต้น

3.3 กำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธี และเป็นระบบ โดยอาจตั้งเป็นโครงการธนาคารขยะ เพื่อช่วยให้บุคลากรมีความสนใจ และให้ความร่วมมือในการดำเนินการมากขึ้น เนื่องจากสามารถสร้างรายได้เสริมให้กับบุคลากรได้

4.ด้านการเก็บขยะมูลฝอย มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

4.1 กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเก็บขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวัน เวลาในการเก็บขนขยะ และกำหนดจุดรวมขยะที่ได้มีการคัดแยกไว้แล้ว

4.2 จัดให้มีรถและอุปกรณ์ในการเก็บขยะมูลฝอยที่เพียงพอกับปริมาณขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต และควบคุมมิให้มีการฟุ้งกระจายหรือการหกรั่วไหลของขยะที่จัดเก็บ

4.3 ให้ความรู้ความเข้าใจในการเก็บขยะที่ถูกต้องและปลอดภัยแก่เจ้าหน้าที่ มีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลให้เพียงพอสำหรับเจ้าหน้าที่เก็บขยะ เช่น ถุงมือ รองเท้า ผ้าปิดจมูก รวมทั้งการแต่งกายที่ถูกต้องลักษณะโดยใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายตลอดการปฏิบัติหน้าที่

5. ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

5.1 บริหารจัดการกำจัดขยะด้วยวิธีที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยและบริเวณใกล้เคียง ควรจัดหาสถานที่ฝังกลบขยะให้เหมาะสมหรือนำขยะส่วนที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้

5.2 ให้ความรู้และการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับวิธีการกำจัดขยะที่ถูกต้องวิธี เช่น การทำปุ๋ยหมัก การฝังกลบ การทำน้ำหมักชีวภาพ การแปรรูปเป็นพลังงาน หรือวิธีการอื่นๆ

5.3 ติดตั้งเตาเผาขยะที่ได้มาตรฐานและไม่ส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมบริเวณใกล้เคียง หรือจัดจ้างหน่วยงานภายนอก (Outsource) เข้ามาดำเนินการในการกำจัดขยะแทน

6. ด้านการนำขยะมูลฝอยมาแปรสภาพและนำกลับมาใช้ใหม่ มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

6.1 สนับสนุนให้บุคลากรไปศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอกที่มีระบบจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เช่น ขยะรีไซเคิล ขยะย่อยสลายได้ และขยะเปียก กระดาษ, พลาสติก โลหะ นำไปใช้ซ้ำ หรือนำไปขาย/รีไซเคิล ขยะเศษอาหาร นำมาหมักทำปุ๋ย

6.2 จัดให้มีโครงการมัดจำ-คืนเงิน เช่น การรับซื้อคืนขวดน้ำดื่ม เป็นต้น เพื่อเป็นการลดขยะได้อย่างดี

6.3 ส่งเสริมให้มีการแปรรูปใหม่ (Recycle) หรือนำกลับมาใช้ใหม่ (Reuse) และการทำประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ จากวัสดุเหลือใช้

สรุปและอภิปรายผล

1.การบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

พบว่า

1.1 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการคัดแยกขยะ ส่วนด้านการติดตามประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เนื่องจากในการดำเนินงานขององค์กรใดๆ ก็ตามย่อมต้องมีการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายในการดำเนินการรวมทั้งแผนงานที่จะปฏิบัติการเพื่อให้เป็นไปตามทิศทาง หรือเป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กรนั้นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสุทธิ์ มหายศนันท์ (2550) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ปัญหาและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลท่าวังผา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ที่พบว่า แนวทาง การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่เหมาะสมของเทศบาลตำบลท่าวังผาในอนาคต ควรกำหนดเป็นนโยบายหลักของหน่วยงาน มีแผนการดำเนินงาน เป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน และการควบคุมกำกับ ประเมินผลงานที่ชัดเจน และมีการดำเนินงานแบบพหุภาคี โดยกระบวนการมีส่วนร่วมกันระหว่าง คณะผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้ง แต่งตั้ง พนักงานเจ้าหน้าที่ ประชาชนผู้รับบริการ ตลอดจนหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น สาธารณสุข อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง

1.2 ด้านนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มหาวิทยาลัยมีแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยตระหนักถึงความสำคัญและมีการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ส่วนมหาวิทยาลัยมีประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือบทลงโทษในการทิ้งขยะมูลฝอยของหน่วยงานภายใน บุคลากร และนักศึกษาอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ประเมินสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมพบว่าของเสียมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน

ปริมาณขยะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและไม่สามารถกำจัดได้หมดแผนพัฒนาฉบับนี้มีเป้าหมายที่จะนำขยะกลับมาใช้ใหม่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะกระจายอำนาจการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสนับสนุนให้จังหวัดจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะรวมนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทั้งสามฉบับมีความสอดคล้องกันในประเด็นที่ต้องการกระจายอำนาจการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการทำงานร่วมกันโดยการลงทุนร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลงทุนร่วมกับเอกชนหรือให้เอกชนลงทุนเองส่วนการกำจัดขยะมีความต้องการที่จะให้มีศูนย์กำจัดขยะรวมระดับจังหวัด

1.3 ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มหาวิทยาลัยมีการแบ่งประเภทถึงขยะมูลฝอย ได้แก่ ขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ขยะเปียก และขยะทั่วไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์ และมีการให้ความรู้ในการคัดแยกขยะมูลฝอยให้กับบุคลากรและนักศึกษา โดยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ ข้อดี ข้อเสีย ในการคัดแยกขยะมูลฝอย ส่วนมหาวิทยาลัยมีการคัดแยกขยะมูลฝอยตามประเภท ได้แก่ ขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ขยะเปียก และขยะทั่วไป มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการคัดแยกขยะมูลฝอยโดยการแบ่งประเภทถึงตามสีและสัญลักษณ์เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตได้ง่ายและสร้างความสะดวกในการคัดแยกขยะในเบื้องต้นได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพนทิพา พัฒนภิรัช (2555) ศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองหัวหินตามหลักธรรมาภิบาล ที่พบว่า (1) ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองหัวหินตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับสูงและสัมพันธ์กับปัจจัยลักษณะประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) ประชาชนมีส่วนร่วมในตัดสินใจและการกำหนดนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองหัวหิน (3) ปัญหาอุปสรรคคือประชาชนขาดความรู้และขาดจิตสำนึกในการให้ความร่วมมือด้านการจัดการขยะมูลฝอยอาจเป็นเพราะการประชาสัมพันธ์ข้อมูล

ข่าวสารของเทศบาลไปยังประชาชนไม่เพียงพอ (4) ข้อเสนอแนะควรปรับทัศนคติของประชาชนโดยให้ความรู้ประชาชนและนักเรียนในเขตเทศบาลประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง เปิดให้มีการประชุมภาคประชาคมและท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างมีส่วนร่วมจัดระเบียบผู้ประกอบการอาชีพเก็บของเก่าควรจัดให้มีถังขยะแยกประเภทขยะและนำเศษวัสดุมาควบคุมผู้ฝ่าฝืนและลงโทษผู้กระทำผิดอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

1.4 ด้านการเก็บขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ถึงขยะมูลฝอยที่มหาวิทยาลัยวางไว้ตามจุดต่างๆ มีปริมาณเพียงพอต่อปริมาณขยะมูลฝอยในแต่ละวัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ถึงขยะมูลฝอยที่มหาวิทยาลัยจัดเตรียมไว้มีสภาพดี ไม่ชำรุด แตก รั่ว และมีฝาปิดมิดชิด ส่วนมหาวิทยาลัยมีจุดพักรวมขยะ หรือสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่เหมาะสม มีความปลอดภัย ไม่สร้างมลพิษหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณของขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตค่อนข้างมาก สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของวสันต์ชาย กลิ่นกลิ่น (2555 : 9) ที่กล่าวว่า ปริมาณและลักษณะของขยะมูลฝอยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้ 1) ลักษณะชุมชนหรือที่ตั้งของท้องถิ่นชุมชนการค้า จะมีปริมาณขยะมูลฝอยมากกว่าชุมชนที่อยู่อาศัยส่วนบริเวณเกษตรกรรมจะมีปริมาณขยะมูลฝอยอีกรูปแบบหนึ่ง 2) ความหนาแน่นของประชากรในชุมชนบริเวณที่อยู่อาศัยหนาแน่นปริมาณขยะเก็บมากกว่าบริเวณที่มีประชากรอาศัยอยู่น้อย 3) ฤดูกาลมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของปริมาณขยะเป็นอย่างมากเช่นฤดูที่ผลไม้มากปริมาณขยะมูลฝอยจำพวกเปลือกเมล็ดของผลไม้จะมีมาก 4) สภาพเศรษฐกิจชุมชนที่มีฐานะดีย่อมมีกำลังซื้อสินค้าสูงกว่าชุมชนที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำจึงมีขยะมูลฝอยมากตามไปด้วยชุมชนที่มีฐานะเศรษฐกิจดีจะมีขยะมูลฝอยจากบรรจภัณฑ์เช่น กล่องกระป๋อง โฟม ถุงพลาสติก ส่วนพวกฐานะที่ไม่ดีมักเป็นเศษอาหารเศษผัก 5) อุปนิสัยของประชาชนในชุมชนประชาชนที่มีอุปนิสัยรักษาความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยจะมีปริมาณขยะมูลฝอยในการเก็บขนมากกว่าประชาชนที่มีอุปนิสัยมักง่ายและไม่เป็นระเบียบซึ่งจะทิ้งขยะมูลฝอยกระจัด

กระจายไม่รวบรวมนั้นที่เป็นทางปริมาณขยะมูลฝอยที่จะเก็บขนจึงน้อยลงแต่ไปมากอยู่ตามลำคลอง ถนนสาธารณะ เป็นต้น ตัวแปรอีกตัวหนึ่งคือพฤติกรรมการบริโภคและค่านิยมของคนแต่ละกลุ่มมีผลต่อลักษณะของขยะมูลฝอย เช่น กลุ่มวัยรุ่นนิยมอาหารกระป๋อง น้ำขวด อาหารใส่โฟมพลาสติกกล่องกระดาษ 6) การจัดการบริการเก็บขยะมูลฝอย ถ้าบริการเก็บขยะมูลฝอยไม่สม่ำเสมอประชาชนก็ไม่กล้านำขยะมูลฝอยออกมา ความไม่สะดวกในการจัดเก็บขยะมูลฝอย 7) ความเจริญของอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีเนื่องจากคนบริโภคอาหารสำเร็จรูปกันมากขึ้นทั้งภาชนะฟุ่มเฟือย ขวดกระป๋อง กล่อง ถุงพลาสติก ฯลฯ กันมาก

1.5 ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มหาวิทยาลัยมีกระบวนการกำจัดขยะ ถูกต้องตามหลักวิชาการไม่เกิดมลพิษกับสิ่งแวดล้อม และพื้นที่ของชุมชนบริเวณใกล้เคียง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือรูปแบบการกำจัดขยะที่มหาวิทยาลัยดำเนินการอยู่ในปัจจุบันมีความเหมาะสม ส่วนมหาวิทยาลัยมีการนำขยะรีไซเคิลมาสร้างรายได้ให้กับมหาวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่สำคัญ ส่งผลโดยตรงต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการขยะของ แผนการจัดการขยะแห่งชาติ นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559 และแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นมีความต้องการให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมการกระจายอำนาจหน้าที่ไปสู่จังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยให้มีระบบกำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐเอกชนและประชาชน เป้าหมายสำคัญของนโยบายคือการลดอัตราการเกิดขยะในพื้นที่เทศบาลไม่ให้มีขยะตกค้างต้องมีการเก็บขนขยะให้หมดทุกวันพื้นที่นอกเขตเทศบาลให้มีขยะตกค้างไม่เกินร้อยละ 10 ให้ทุกจังหวัดมีระบบกำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะโดยมีแนวทางการจัดการที่สำคัญคือให้มีการจัดการขยะเป็นระบบและครบวงจรตั้งแต่การเก็บขนการขนส่งการกำจัดในรูปของการกำจัดสับสลายให้เอกชนดำเนินธุรกิจด้านการเก็บขนการขนส่งการกำจัดในรูปของการ

ว่าจ้างการร่วมลงทุนหรือการให้สัมปทานก่อสร้างสถานที่กำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะโดยรัฐร่วมลงทุนกับภาคเอกชนรัฐลงทุนทั้งหมดหรือการสมทบงบประมาณบางส่วนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสุทธิ์ มหายศนันท์ (2550) ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลท่าวังผา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของ ตำบลท่าวังผา ด้านการจัดการขยะมูลฝอย ยังไม่ถูกหลักสุขาภิบาล โดยเฉพาะการคัดแยกขยะก่อนนำไปกำจัดทำให้มีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น และวิธีการกำจัดขยะยังไม่ถูกต้องทำให้เกิดข้อร้องเรียนจากประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงแหล่งกำจัดขยะ

1.6 ด้านการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มหาวิทยาลัยมีการจัดทำรายงานข้อมูลจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารและการตัดสินใจ รองลงมาคือมหาวิทยาลัยมีการนำข้อมูลจากผลการประเมินการบริหารจัดการขยะมูลฝอย มาปรับปรุงแก้ไขอย่างทันเวลา และมีประสิทธิภาพ ส่วนมหาวิทยาลัยมีการติดตามและประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เนื่องจากการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานจะทำให้ทราบถึงเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นหรือลดลง ผลที่ได้สามารถช่วยกระตุ้นหรือสามารถสร้างกำลังใจในการร่วมมือบริหารจัดการขยะต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการของ Gulick, Luther, and L. Urwick (1939 : 13) ที่กล่าวว่า การรายงาน (Reporting) หมายถึง การเสนอรายงานให้ผู้บริหารที่รับผิดชอบต่างๆ ทราบความเคลื่อนไหว ความเป็นไปเป็นระยะๆ ทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบความก้าวหน้าของงานของตนอยู่เสมอ การเสนอรายงานจำเป็นต้องมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน มีการวิจัย การประเมินผล และมีการตรวจสอบเป็นระยะๆ เพื่อการปรับปรุงได้ทันทีหรือการปรับปรุงในอนาคต

2. ปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พบว่า ปริมาณถังขยะมีไม่เพียงพอ ไม่สะอาด หรือชำรุด และจัดวางไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งมหาวิทยาลัย การจัดเก็บขยะยังมีขยะตกค้าง สถานที่

วางถึงขยะไม่มิดชิด นอกจากนี้จุดที่ตั้งวางถังขยะส่วนใหญ่มีแค่เพียงถังเดียว ยังไม่มีการติดสัญลักษณ์และแยกถังขยะประเภทต่างๆ รวมทั้งบุคลากรและนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตส่วนใหญ่ขาดจิตสำนึกที่ดีในการบริหารจัดการขยะ ทางมหาวิทยาลัยยังไม่มียุทธศาสตร์หรือกฎระเบียบเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะที่ชัดเจน ส่งผลให้บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ หรือการนำขยะหรือสิ่งของเหลือใช้มาแปรรูปหรือนำมาใช้ซ้ำ อีกทั้งการจัดเก็บขยะบางครั้งมีความล่าช้า ไม่ได้จัดเก็บทุกวัน ทำให้ขยะส่งกลิ่นเหม็น สอดคล้องกับงานวิจัยของพรณทิพา พัฒนาภิรัช (2555) ศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองหัวหิน ตามหลักธรรมาภิบาล ที่พบว่า ปัญหาอุปสรรคคือประชาชนขาดความรู้และขาดจิตสำนึกในการให้ความร่วมมือด้านการจัดการขยะมูลฝอยอาจเป็นเพราะการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาลไปยังประชาชนไม่เพียงพอ

3.แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พบว่า

3.1 ด้านนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ 1)กำหนดนโยบายกฎระเบียบ และแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย พร้อมทั้งกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบและแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน 2)ปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องแก่บุคลากร โดยการให้การศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและแรงจูงใจ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติ มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพื่อให้บุคลากรได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และให้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง 3)ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเต็มที่ รวมถึงการสนับสนุนการศึกษา วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีระบบ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยงยุทธ เกื่อนกลาง (2550) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชนโดย กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ ตำบลโดนด อำเภอนนทบุรี จังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่า ผลของกระบวนการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชน พบว่า แก่นนำสาธารณสุขประจำครอบครัวมี ความตระหนักใน

การจัดการขยะชุมชนอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชน

3.2 ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่

1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นตั้งแต่กระบวนการร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหาการบริหารจัดการขยะในปัจจุบัน ร่วมวางแผนและตัดสินใจ ร่วมทำกิจกรรมโครงการ ร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานต่างๆ 2) สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยใช้ร่วมกันภายในมหาวิทยาลัย ส่งเสริมการพัฒนาเกี่ยวกับการทิ้งขยะมูลฝอย หรือการคัดแยกขยะให้กับบุคลากร 3) กระจายการให้ข้อมูลข่าวสาร การรณรงค์ การอบรม/ประชุมให้ความรู้ความเข้าใจกับบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยให้มากขึ้นและมีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตติกาล อินทอง (2554) ศึกษาความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการทิ้งและการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนรวมทั้งปัญหาอุปสรรคและแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูงแต่ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนก่อนนำออกทิ้งและนำไปกำจัดต่อไปสำหรับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ พบว่า มีอยู่บ้างแต่ไม่มากนักทั้งนี้เพราะขาดการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในทุกขั้นตอน แนวทางในการส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของชุมชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่ได้จากการศึกษาคือการสร้างความตระหนักให้ประชาชนในชุมชนเห็นถึงความสำคัญและผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อมส่งเสริมและกระตุ้นให้ทุกครัวเรือนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการปัญหาขยะในชุมชนอย่าง

ต่อเนื่องและส่งเสริมทุกหมู่บ้านอย่างจริงจังเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้แสดงความคิดเห็นร่วมคิดหาแนวทางการแก้ไขและการควบคุมไม่ให้ปริมาณขยะมูลฝอยมีเพิ่มขึ้น

3.3 ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ได้แก่ 1) สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธีให้กับบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ส่งเสริมให้มีการลดการใช้บรรจุภัณฑ์โดยการนำกลับมาใช้ใหม่ (Reuse) 2) จัดเตรียมถังขยะสำหรับการคัดแยกประเภทอย่างชัดเจน เช่น ขยะเปียก ขยะทั่วไป ขยะรีไซเคิล และมีสัญลักษณ์ประกอบติดไว้ที่ถังขยะ พร้อมทั้งมีฝาปิดที่มิดชิด โดยวางไว้ตามจุดต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยให้เพียงพอ โดยเฉพาะบริเวณโรงอาหารซึ่งมีขยะมากเป็นพิเศษ เพื่อให้บุคลากรได้มีการคัดแยกขยะในเบื้องต้น 3) กำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธีและเป็นระบบ โดยอาจตั้งเป็นโครงการรณรงค์ขยะเพื่อช่วยให้บุคลากรมีความสนใจและให้ความร่วมมือในการดำเนินการมากขึ้น เนื่องจากสามารถสร้างรายได้เสริมให้กับบุคลากรได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์ชาย มุกดาเสถียร (2551: ง) ศึกษาความรู้และพฤติกรรมการคัดแยกขยะของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี ที่พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพามีความรู้การคัดแยกขยะประเภทต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อดูรายด้านแล้วพบว่า พฤติกรรมการคัดแยกขยะรีไซเคิลค่อนข้างดี พฤติกรรมการคัดแยกขยะย่อยสลายค่อนข้างดี และพฤติกรรมการคัดแยกขยะอันตรายค่อนข้างดี ผลการเปรียบเทียบความรู้และพฤติกรรมในการคัดแยกขยะของนิสิต มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า นิสิตที่มีเพศ อายุ ชั้นปี การศึกษา อาชีพของผู้ปกครองแตกต่างกัน มีพฤติกรรมในการคัดแยกขยะไม่แตกต่างกัน แต่นิสิตที่เรียนคณะต่างกัน และนิสิตที่มีความรู้ในการคัดแยกขยะแตกต่างกัน มีพฤติกรรมในการคัดแยกขยะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะควรประชาสัมพันธ์ให้นิสิตได้รับความรู้ในเรื่องคำจำกัดความของขยะรีไซเคิลและให้ความรู้ในการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง รวมทั้งจัดหาภาชนะแยกประเภทขยะและสถานที่รองรับให้เพียงพอ พร้อมทั้งทำป้ายติดไว้บริเวณที่รองรับขยะมูลฝอย และบริเวณอื่นๆ ให้ชัดเจน

3.4 ด้านการเก็บขยะมูลฝอย ได้แก่ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเก็บขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวัน เวลา ในการเก็บขนขยะ และกำหนดจุดรวมขยะที่ได้มีการคัดแยกไว้แล้ว 2) จัดให้มีรถและอุปกรณ์ในการเก็บขยะมูลฝอยที่เพียงพอกับปริมาณขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต และควบคุมมิให้มีการฟุ้งกระจายหรือการหกรั่วไหลของขยะที่จัดเก็บ 3) ให้ความรู้ความเข้าใจในการเก็บขยะที่ถูกต้องและปลอดภัยแก่เจ้าหน้าที่ มีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลให้เพียงพอสำหรับเจ้าหน้าที่เก็บขยะ เช่น ถุงมือ รองเท้า ฝาปิดจุก รวมทั้งการแต่งกายที่ถูกต้องลักษณะโดยใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายตลอดการปฏิบัติงานที่ สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการขยะของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2552) ที่กล่าวว่า การดำเนินงานในขั้นตอนเก็บรวบรวม (Storage and Collection) นับตั้งแต่การเก็บขยะมูลฝอยใส่ไว้ในภาชนะเพื่อคอยรถที่จะมาเก็บขน จนกระทั่งถึงการนำภาชนะที่ใส่ขยะนั้นมาเทใส่ลงไปในรถบรรทุกขยะแล้วนำภาชนะนั้นกลับไปไว้ที่เดิมการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย (Collection) เป็นขั้นตอนที่เสียเวลาและค่าใช้จ่ายมากที่สุดเมื่อเทียบกับขั้นตอนอื่นๆ ในการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอย ประเมินว่ากว่าร้อยละ 80 ของค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปสำหรับการเก็บรวบรวมนี้ถ้าการจัดการในส่วนนี้มิชอบพอรองก็จะยิ่งทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นในทางตรงกันข้ามหากการจัดการในเรื่องของการเก็บรวบรวมทำได้มีประสิทธิภาพก็จะทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากนอกจากนั้นยังทำให้ชุมชนนั้นไม่มีขยะเหลือตกค้างอันทำให้เกิดความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อยอีกด้วย

3.5 ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย ได้แก่ บริหารจัดการกำจัดขยะด้วยวิธีที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยและบริเวณใกล้เคียง ควรจัดหาสถานที่ฝังกลบขยะให้เหมาะสมหรือนำขยะส่วนที่สามารถนำมากลับมาใช้ใหม่ได้ ให้ความรู้และการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับวิธีการกำจัดขยะที่ถูกวิธี เช่น การทำปุ๋ยหมัก การฝังกลบ การทำน้ำหมักชีวภาพ การแปรรูปเป็นพลังงาน หรือวิธีการอื่นๆ 3) ติดตั้งเตาเผาขยะที่ได้มาตรฐานและไม่ส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมบริเวณใกล้เคียง หรือจัดจ้างหน่วยงานภายนอก (Outsource) เข้ามาดำเนินการในการกำจัด

ขยะแทน สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุศรา สว่างชัย (2555) ศึกษายุทธศาสตร์การจัดการขยะเกาะภูเก็ต กรณีศึกษา: จังหวัดภูเก็ต ที่พบว่า ยุทธศาสตร์การจัดการขยะเกาะภูเก็ต ประกอบด้วย 1)ยุทธศาสตร์การสร้างจิตสำนึกในการจัดการขยะต้นทาง 2) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ 3)ยุทธศาสตร์การสร้างศูนย์การเรียนรู้การจัดการขยะ 4)ยุทธศาสตร์การจัดให้มีพื้นที่ต้นแบบในการลดปริมาณขยะในเกาะภูเก็ต 5)ยุทธศาสตร์การพัฒนานวัตกรรมระบบจัดการขยะ 6)ยุทธศาสตร์พัฒนาข้อมูลภูมิรายการทิ้งขยะเพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจ

3.6 ด้านการนำขยะมูลฝอยมาแปรสภาพและนำกลับมาใช้ใหม่ ได้แก่

1) สนับสนุนให้บุคลากรไปศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอกที่มีระบบจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เช่น ขยะรีไซเคิล ขยะย่อยสลายได้ และขยะเปียก กระดาษ, พลาสติก, โลหะนำไปใช้ซ้ำ หรือนำไปขาย/รีไซเคิล ขยะเศษอาหาร นำมาหมักทำปุ๋ย 2)จัดให้มีโครงการมัดจำ-คืนเงิน เช่น การรับซื้อคืนขวดน้ำดื่ม เป็นต้น เพื่อเป็นการลดขยะได้อย่างดี 3)ส่งเสริมให้มีการแปรรูปใหม่ (Recycle) หรือนำกลับมาใช้ใหม่ (Reuse) และการทำประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ จากวัสดุเหลือใช้ สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการขยะของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ม.ป.ป.) ที่กล่าวว่า นโยบายด้านการจัดการขยะของรัฐบาลตั้งแต่ พ.ศ. 2544 ที่กล่าวว่า นอกจากเน้นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วยังได้กำหนดนโยบายการจัดการขยะโดยการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติการนำสิ่งของและเศษวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่สร้างระบบการกำจัดขยะและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำจัดขยะการผลิตวัสดุที่สามารถย่อยสลายได้และการหมุนเวียนการใช้วัตถุดิบ

ข้อเสนอแนะ

1. ถึงรองรับขยะมูลฝอยมีไม่เพียงพอ ขำรุด และไม่มีฝาปิดมิดชิด ดังนั้นจึงควรพิจารณาในเรื่องงบประมาณการจัดซื้อถังขยะให้เพียงพอในการจัดวางได้ทั่วทั้งมหาวิทยาลัย

2. มหาวิทยาลัยมีการคัดแยกขยะมูลฝอยตามประเภท ได้แก่ ขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ขยะเปียก และขยะทั่วไป มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นในทางปฏิบัติ ควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง หรือมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอย เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย และลดปริมาณขยะมูลฝอย เช่น การจัดทำโครงการธนาคารขยะ เพื่อเสริมรายได้

3. ส่งเสริมให้โครงการจัดการขยะให้เหลือศูนย์ เริ่มจากการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม ร่วมกับการรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักแก่นักศึกษาและบุคลากรในการลดการผลิตขยะ ได้แก่ การคัดแยกขยะ ธนาคารขยะรีไซเคิล การทำปุ๋ยหมัก และการผลิตก๊าซชีวภาพจากขยะเศษอาหาร

4. ควรเน้นรูปแบบของการวางแผนจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดให้มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง สามารถนำไปสู่การลดปริมาณขยะเพื่อไม่ให้เกิดการปนเปื้อน ทำให้ได้วัสดุเหลือใช้ที่มีคุณภาพสูง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ใหม่หรือรีไซเคิล (Reuse-Recycle) ได้ง่าย รวมทั้งปริมาณขยะที่จะต้องนำไปกำจัดมีปริมาณน้อยลงด้วย เกิดการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ที่มีหลายวิธีขึ้นอยู่กับสภาพและลักษณะสมบัติของขยะ

5. จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้มีการใช้หลักลดปริมาณขยะมูลฝอย จัดศึกษาดูงานในหน่วยงานหรือชุมชนที่ประสบความสำเร็จเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย และควรมีการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม เพื่อหารูปแบบในการจัดการขยะแบบบูรณาการ

2. ควรขยายขอบเขตของกลุ่มประชากรที่ศึกษาให้ครอบคลุมกลุ่มนักศึกษาทุกระดับด้วย เพื่อจะได้ข้อมูลความคิดเห็นทั้งในด้านบุคลากรและนักศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, สำนักงาน. (2552). 5R ช่วยลดมลพิษขยะ. [Online]. Available <http://www.thaihealth.or.th/node/7775> [255 9 , พฤศจิกายน 11]

เทศบาลนครภูเก็ต. (2558). รายงานผลการติดตามและประเมินสมรรถนะระบบกำจัดขยะมูลฝอยชุมชนภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด. ภูเก็ต : เทศบาลนครภูเก็ต.

ธงชัย ทองทวี. (2553). สภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมโยธา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

พรพนทิพา พัฒนากิรัช. (2555). ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองหัวหินตามหลักธรรมาภิบาล. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, งานกิจการเจ้าหน้าที่. (2560). รายงานจำนวนบุคลากรทั้งหมดของปี. ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2560). รายงานจำนวนนักศึกษา. ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

ยงยุทธ เกื่อนกลาง. (2550). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชนโดยกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ ตำบลโดนดอ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์สาขารัฐศาสตร์-

มหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาศักยภาพชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

รัตติกาล อินทอง. (2554). **การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการมนุษยกับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วสันต์ชาย กลิ่นกลิ่น. (2555). **ความต้องการของประชาชนในการแก้ปัญหามลพิษ : กรณีศึกษา ศูนย์กำจัดขยะแบบครบวงจร จังหวัดระยอง**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต การจัดการสิ่งแวดล้อม คณะพัฒนาลังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ศักดิ์ชาย มุกดาเสถียร. (2551). **ความรู้และพฤติกรรมการคัดแยกขยะของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรม. (2550). **มาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
สำนักสิ่งแวดล้อม. (2558). **แนวคิดการจัดการขยะมูลฝอยของนานาชาติ**.
Online]. Available : <http://www.environnet.in.th/archives/3695> [2559, พฤศจิกายน 11]

อนุสรฯ สว่างชัย. (2555). **ยุทธศาสตร์การจัดการขยะเกาะภูเก็ต กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

Best, John W. (1981). **Research in Education** (4th ed.). New Jersey : Prentice - Hall.

Gulick, Luther, and L. Urwick. (1939). **Notes on the Theory of Organization in**
Gulick L.Urwick,L. Paper on The Science of Administration. New York
: Institute of Public Administration.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3) : 607-610.

Likert, R. A. (1932). Technique for the Measurement of Attitudes. *Arch Psychological*. 25 (140) : 1-55.

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมไม่เรียนรู้
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7
สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ¹

**The causal relationship model of mastery behavior of
Matthayomsueksa 3 students
in seventh group of Phrapariyattidhamma schools for general
education
under national office of Buddhism¹**

บุญยพงศ์ อุทาธร², ภัทราพร เกษสังข์³, พงษ์ศักดิ์ ศรีจันทร์⁴

Punyapong Ootathon², Pattharaporn Kessung³, Pongsak Srichun⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมไม่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมไม่เรียนรู้ ตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน 400 รูป โดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมไม่เรียนรู้ของนักเรียนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

¹ วิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย2560

² นักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

³ รองศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

(Chi-square = 49.61, df = 91, p = 0.99, GFI = 0.99, AGFI = 0.97, RMR = 0.01, RMSEA = 0.00, CN = 1000.16) ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน ได้ร้อยละ 91 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ มี 4 ปัจจัย คือ พฤติกรรมตามหลักไตรสิกขา อิทธิพลของสื่อ นิยักรักการอ่าน และบรรยากาศในชั้นเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐาน เท่ากับ 0.31, 0.27, 0.21 และ 0.16 ตามลำดับ และปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อม มี 4 ปัจจัย คือ บรรยากาศในชั้นเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต พฤติกรรมตามหลักไตรสิกขา และอิทธิพลของสื่อ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐาน เท่ากับ 0.12, 0.10, 0.09 และ 0.08 ตามลำดับ

คำสำคัญ : พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้, โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ, โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

The purposes of this research were 1) to validate a causal relationship model of the mastery behavior of Matthayomsueksa 3 students in the seventh group of Phrapariyattidhamma schools for general education under the national office of Buddhism with empirical data and 2) to examine the direct and indirect effects of the causal relationship model of the mastery behavior. Two-stage random sampling was applied to 400 Matthayomsueksa 3 students in the seventh group of Phrapariyattidhamma schools for general education under the national office of Buddhism. The research findings were as follows: The causal relationship model of students' mastery behavior was fitted with the empirical data (Chi-square = 49.61, df = 91, p = 0.99, GFI = 0.99, AGFI = 0.97, RMR = 0.01, RMSEA = 0.00, CN = 1000.16). Ninety-one percent of the variance of students' mastery behavior was explained by variables in the model. Direct effects on the mastery behavior involved four factors: Trisikkha behavior, media

influence, reading habits, and the classroom atmosphere with the standardized influence coefficients of 0.31, 0.24, 0.21 and 0.16 respectively. Indirect effects on the mastery behaviors involved four factors: the classroom atmosphere, future orientation, Trisikkha behavior, and media influence with the standardized influence coefficients of 0.12, 0.10, 0.09 and 0.08 respectively.

Keywords: Mastery behavior, causal relationship model, Buddhism educational school

บทนำ

การพัฒนาบุคคลให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อประเทศชาติได้นั้น จำเป็นต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่วัยเรียนเนื่องจากเป็นวัยที่ต้องพัฒนาและเติมเต็มศักยภาพอย่างเต็มที่ สนใจใฝ่รู้สิ่งรอบตัว อยากรู้อยากเห็น การจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับธรรมชาติของนักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับวัย ความถนัด ความสนใจเข้าใจน่าติดตามและท้าทาย จึงจะเกิดการพัฒนาแบบองค์รวมและต่อเนื่อง ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์รับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติได้อย่างมีคุณภาพต่อไปในอนาคต ผู้เรียนควรใฝ่รู้ หมั่นศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ ถึงแม้ว่าหลายคนมีระดับการศึกษาพื้นฐานในระบบต่ำ แต่ด้วยนิสัยใฝ่รู้หมั่นศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ ทำให้สามารถพัฒนาตนเองได้ถึงขั้นประสบความสำเร็จในการใช้ชีวิต ลักษณะนิสัยรักการอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญที่สามารถปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้โดยผ่านกิจกรรมต่างๆ และมีต้นแบบการเรียนรู้ที่ดีคือผู้ปกครองและชุมชนมีนิสัยใฝ่เรียนรู้อ่าน จึงจะเกิดเป็นการเรียนรู้ที่ยั่งยืนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นสถานศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลาง

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการให้กับนักเรียนคือ พระภิกษุและสามเณร ได้ศึกษาวิชาการทางโลกทั้ง 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ 1) ภาษาไทย 2) คณิตศาสตร์ 3) วิทยาศาสตร์ 4) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5) สุขศึกษา 6) ศิลปะ 7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี 8) ภาษาต่างประเทศ และมีวิชาเฉพาะ คือ วิชาภาษาบาลี และวิชาพระพุทธศาสนา อันประกอบด้วยพุทธประวัติ ธรรมวินัย และ ศาสนปฏิบัติ (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเชียงใหม่, 2552) ถึงแม้ว่าจะมีการศึกษาหลักธรรมะเพื่อประพุดิตนให้เหมาะสมแก่สมณะก็ตาม แต่ก็ยังมีสภาพ ปัญหาบางประการของนักเรียนที่ต้องแก้ไข เช่น จากการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา เจ้าหน้าที่ และจากการสังเกตของผู้วิจัย ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเลย พบว่า นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวนหนึ่ง ติดเกมชนิดต่างๆ ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ ทำให้ขาดเรียนบ่อย หรือไม่มาเรียน ขณะเรียนก็นำโทรศัพท์ขึ้นมาเล่นหรือกระทำการอย่างอื่นที่ไม่เกี่ยวกับเนื้อหาที่ครูกำลังสอน ดังนั้น สำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จึงควรสนับสนุนส่งเสริม สร้างแรงกระตุ้น ผลักดันให้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมุ่งมั่นพัฒนานตนในการครองชีวิตที่ดี

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมและพฤติกรรม ใฝ่เรียนรู้ ดังเช่น วิรัตน์ มั่นทานนท์ (2545) พบว่า อิทธิพลของหลักไตรสิกขามีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กจากการสอนโดยใช้หลักไตรสิกขาทำให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงทางกาย วาจา จิตใจ และสติปัญญาไปในทางที่ดี ในขณะที่ บังอร เกิดดำ (2549) พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นิสัยรักการอ่าน การอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สามารถพยากรณ์คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ คล้ายกับ รัตติมา บุญสวน (2554) พบว่า แรงจูงใจในการเรียน การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ การกำหนดเป้าหมายในอนาคต ความเชื่ออำนาจในภายในตน การอบรมเลี้ยงดู นิสัยรักการอ่าน และบรรยากาศในชั้นเรียนส่งผลต่อความใฝ่เรียนรู้ นอกจากนี้ อรวรรณ เกษสังข์ (2553) พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมความพอเพียงของนักศึกษา ได้แก่ ลักษณะ

มุ่งอนาคตและควบคุมตน อิทธิพลของสื่อ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พฤติกรรมการเลียนแบบ เหตุผลจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน และ ภัทราพร เกษสังข์ (2556) พบว่า อิทธิพลของสื่อ บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษา และลักษณะมุ่งอนาคต มีอิทธิพลทางตรงต่อการเตรียมความพร้อมด้านทักษะหลักที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ส่วน พรชัย ผาตโรสง (2555) พบว่า ตัวแปรจิตลักษณะเดิม จิตลักษณะตามสถานการณ์และสถานการณ์ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคม เจตคติต่อพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียน สอดคล้องกับ เกวรี แลใจ (2555) พบว่า ปัจจัยระดับนักเรียน ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และวิถีชีวิตชนเผ่า และปัจจัยระดับห้องเรียน คือ บรรยากาศทางการเรียน ส่งผลทางบวกต่อคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้อย่าง

จากประเด็นที่เกี่ยวกับแนวคิดและงานวิจัยข้างต้น แสดงให้เห็นว่ามีปัจจัยอิทธิพลหลายสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้อย่าง ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ จะมีในงานวิจัยเกี่ยวข้องกับผู้เรียนที่เป็นฆราวาส แต่ยังไม่มียงานวิจัยที่ศึกษากับผู้เรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า มีปัจจัยเชิงสาเหตุตัวใดบ้างที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้อย่างของนักเรียน โดยการวิเคราะห์ด้วยโมเดลลิสเรล ซึ่งสามารถอธิบายถึงปัจจัยเชิงสาเหตุต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมตามโมเดลเชิงสาเหตุ เพื่อเป็นสารสนเทศพื้นฐานในการวางแผน พัฒนา ส่งเสริมต่อการบริหารทางด้านวิชาการ ด้านปกครอง และด้านการจัดการเรียนการสอน ของคณะผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ เพื่อให้ นักเรียนมีสภาวะแห่งการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้อย่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประกอบด้วย 3 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น เลย และหนองบัวลำภู จำนวน 974 รูป จากโรงเรียน 47 โรง โดยแบ่งตามจังหวัดได้ดังนี้ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 522 รูป จากโรงเรียน 26 โรง จังหวัดเลย จำนวน 339 รูป จากโรงเรียน 15 โรง และจังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 113 รูป จากโรงเรียน 6 โรง

ตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ตัวแปรพหุคูณ การกำหนดขนาดตัวอย่าง ตั้งแต่ 100, 200 ถึง 500 หรือมากกว่า ขึ้นอยู่กับความซ้ำซ้อนของโมเดล (Schumacker and Lomax, 2010 อ้างถึงใน ภัทราพร เกษสังข์, 2556) ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดตัวอย่างเป็น 20 ต่อ 1 ตัวแปรสังเกตได้ ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ 20 ตัว จึงได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 400 รูป โดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-stage Random Sampling) มีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้ 1) การสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่มในแต่ละจังหวัดตามอัตราสัดส่วนร้อยละ 50 เนื่องจากขนาดโรงเรียนมี 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เฉพาะจังหวัดขอนแก่นมีขนาดใหญ่ 1 โรง และจังหวัดหนองบัวลำภูมีขนาดกลาง 1 โรง ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นขนาดตัวอย่าง 2) การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ใช้ขนาดโรงเรียนเป็นขั้นของการสุ่ม และทำการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ โรงเรียน และจังหวัด ตอนที่ 2 แบบวัดตัวแปรสังเกตได้ คือ

แบบวัด 1 พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ แบบวัด 2 พฤติกรรมตามหลักไตรสิกขา แบบวัด 3 อิทธิพลของสื่อ แบบวัด 4 บรรยากาคนชั้นเรียน แบบวัด 5 ลักษณะมุ่งอนาคต แบบวัด 6 นิสัยรักการอ่าน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการของตัวแปร

1. พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เตรียมตัวค้นคว้าล่วงหน้าก่อนเข้าเรียน เมื่อมีข้อสงสัย จะแสวงหาแนวทางแก้ไขหรือซักถาม และเพียรเสาะแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วย

2. พฤติกรรมตามหลักไตรสิกขา หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่ประพฤติตนในระเบียบวินัยทั้งทางกายและวาจา มีความพร้อมที่จะเรียนเป็นปกติ มีจิตแน่วแน่ที่จะกระทำบางสิ่งในการเรียน มีสติควบคุมจิตไม่ให้ฟุ้งซ่าน ไม่วิตกกังวลถึงเรื่องอื่นๆ มีสมองปลอดโปร่ง และใช้ปัญญาแก้ไขปัญหาในการเรียน จนสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้อย่างถูกต้องชัดเจน เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่ตนหวังไว้

3. อิทธิพลของสื่อ หมายถึง การได้รับข้อมูลข่าวสารของนักเรียน โดยวิธีการส่ง-รับสารด้วยการใช้สื่อรูปแบบต่างๆ ทำให้เกิดการรับรู้และความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดี และมีผลหรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

4. บรรยากาคนชั้นเรียน หมายถึง สภาพและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งส่งผลต่อพฤติการณ์ทางการเรียนการสอน ประกอบด้วย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน และสถานที่เรียน สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน

5. ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถทางสติปัญญาของนักเรียนในการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงผลดีและผลเสียเกี่ยวกับการเรียนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล โดยรู้จักการวางแผนทางการเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่วางแผนไว้ และการตัดสินใจแสวงหาแนวทางเลือกที่เหมาะสมกับตน โดยรู้จักการรอคอยผลดีหรือผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง ตลอดจนสามารถควบคุมตนเองในการกระทำหรือละเว้น

การกระทำบางอย่าง เพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายแห่งความสำเร็จ หรือผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือมีคุณค่ามากกว่า

6.นิสัยรักการอ่าน หมายถึง คุณลักษณะทางกายหรือพฤติกรรมของนักเรียน ที่มีแรงกระตุ้นจากภายในจิตใจ อันส่งผลต่อเจตคติที่ดี ชอบพอใจ สนใจในการอ่าน หนังสือหรือวัสดุการอ่านทุกชนิดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง แม้ในเวลาว่างก็หาหนังสือ มาอ่านหรือเข้าไปใช้บริการห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือ อันเกิดแต่ความต้องการของตนเอง ซึ่งไม่มีใครหรือสถานการณ์ใดๆ มาบังคับ รวมถึงการเห็นคุณค่าการอ่านว่ามีประโยชน์ ทั้งในการเรียนและในชีวิตประจำวัน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิง เนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อของตัวแปรกับนิยามศัพท์ แล้วหาค่า ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) ทดลองใช้เครื่องมือกับนักเรียนที่ ไม่ใช่ตัวอย่าง 100 รูป เพื่อตรวจสอบอำนาจจำแนกรายข้อของแต่ละตัวแปร โดยหาค่า Item Total Correlation ซึ่งคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า r อย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรือมีค่ามากกว่า 0.20 ขึ้นไป และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของ แบบสอบถามทั้งฉบับของแต่ละตัวแปร โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ซึ่งเกณฑ์ควรมีค่าความเชื่อมั่น ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ผลปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง อำนาจจำแนกรายข้อ และความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแต่ละตัวแปรแฝง

ตัวแปร	จำนวนข้อ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง	อำนาจจำแนกรายข้อ	ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ
1.พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้	10	0.80-1.00	0.64-0.76	0.92
2.พฤติกรรมตามหลักไตรสิกขา	9	0.80-1.00	0.61-0.76	0.91
3.อิทธิพลของสื่อ	12	0.80-1.00	0.60-0.77	0.93
4.บรรยากาศในชั้นเรียน	12	0.80-1.00	0.51-0.78	0.93
5.ลักษณะมุ่งอนาคต	11	0.80-1.00	0.66-0.84	0.95
6.นิสัยรักการอ่าน	17	0.80-1.00	0.66-0.83	0.96

เมื่อพิจารณาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแต่ละตัวแปรแฝง โดยพิจารณาจากค่าไคสแควร์ (χ^2) ต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) ควรมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) ควรมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) ควรมีค่าต่ำกว่า 0.05 ผลปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแต่ละตัวแปรแฝง

ตัวแปร	χ^2	df	p-Value	GFI	AGFI	RMSEA	น้ำหนักองค์ประกอบ
1.พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้	0.00	0	1.00	1.00	1.00	0.00	0.70-0.71

ตาราง 2 (ต่อ) แสดงค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแต่ละตัวแปรแฝง

ตัวแปร	χ^2	df	p-Value	GFI	AGFI	RMSEA	น้ำหนักองค์ประกอบ
2.พฤติกรรมตามหลักไตรสิกขา	0.00	0	1.00	1.00	1.00	0.00	0.73-0.79
3.อิทธิพลของสื่อ	0.00	0	1.00	1.00	1.00	0.00	0.68-0.77
4.บรรยากาศในชั้นเรียน	0.00	0	1.00	1.00	1.00	0.00	0.70-0.74
5.ลักษณะมุงอนาคต	0.00	0	1.00	1.00	1.00	0.00	0.72-0.87
6.นิสัยรักการอ่าน	2.99	3	0.39	0.99	0.94	0.00	0.71-0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 7 โดยนำแบบสอบถามที่มีคุณภาพไปเก็บกับตัวอย่าง จำนวน 430 รูป จากนั้นทำการตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์และตั้งใจตอบ ได้จำนวน 400 ฉบับ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้ทราบคุณลักษณะ ของตัวอย่าง และลักษณะของการแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในโมเดลการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การแปรผัน ความโด่ง ความเบ้ ระดับของตัวแปรแฝงแต่ละตัว โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้สถิติที และ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้สถิติเอฟ และ ตอนที่ 2

การวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ประกอบด้วย การวิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล ได้แก่ ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-square : χ^2) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index : GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index : AGFI) ค่าดัชนีรากกำลังสองของส่วนของส่วนที่เหลือ (Root Mean Squared Residual : RMR) ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความคาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Squared Residual : RMSEA) และค่าดัชนีวิกฤติของขนาดตัวอย่าง (Critical N : CN) และการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลในรูปคะแนนมาตรฐาน (β)

เมื่อพิจารณาผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า ค่าสถิติ Bartlett's test of sphericity มีค่าเท่ากับ 8441.49 ค่า p-Value = 0.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่า Kaiser Meyer-Olkin measure of sampling sdequacy มีค่าเท่ากับ 0.96 โดยมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่า ข้อมูลชุดนี้ ตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบในโมเดลลิสเรลต่อไป

ผลการศึกษา

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พบว่า หลังปรับแก้โมเดลโดยการเพิ่มเส้นความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อน จนโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีค่าดัชนีความกลมกลืนอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีค่าไคสแควร์ เท่ากับ 49.61 องศาอิสระ เท่ากับ 91 ความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ปรับค่าแล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนีฐานรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR) เท่ากับ 0.01 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่าง

โดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.00 และค่าวิกฤติขนาดตัวอย่าง (CN) เท่ากับ 1000.16

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรแฝง 6 ตัวแปร พบว่า 3 ตัวแปร คือ บรรยายากาในชั้นเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต และพฤติกรรมตามหลักไตรสิกขา มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.67, 3.58 และ 3.53 ตามลำดับ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.74, 0.80 และ 0.79 ตามลำดับ และ 3 ตัวแปร คือ พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ อิทธิพลของสื่อ และนิสัยรักการอ่าน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.48, 3.48 และ 3.44 ตามลำดับ มีค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน เท่ากับ 0.80, 0.83 และ 0.86 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การ แปรผัน (CV) ของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัว มีการกระจายแตกต่างกันมาก อยู่ระหว่าง ร้อยละ 23.15-29.19 เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Sk) ของตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ทุกตัว แปรมีการแจกแจงลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าเป็นลบ) แสดงว่าข้อมูลของตัวแปรส่วนใหญ่สูง กว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงของ ข้อมูลในลักษณะเตี้ยแบนกว่าปกติ (ค่าน้อยกว่า 0) แสดงว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีการ กระจายข้อมูลมาก และเมื่อพิจารณาค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) พบว่า ตัวแปรทุกตัวไม่มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ พบว่า มีความสัมพันธ์กัน ระหว่างตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 190 คู่ โดยความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์กันทางบวก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัว แปรตั้งแต่ 0.43-0.85

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง และทางอ้อมในรูปคะแนนมาตรฐานของตัว แปรสังเกตได้ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ พบว่า พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ ได้รับอิทธิพล ทางตรงมากที่สุดจากพฤติกรรมตามหลักไตรสิกขา ($\beta = 0.31$) รองลงมา คือ อิทธิพล ของสื่อ ($\beta = 0.27$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนิสัยรักการอ่าน ($\beta = 0.21$) รองลงมา คือ บรรยายากาในชั้นเรียน ($\beta = 0.16$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นอกจากนี้ พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากบรรยายากาใน

ชั้นเรียน ($\beta = 0.12$) และอิทธิพลของสื่อ ($\beta = 0.08$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยส่งผ่านลักษณะมุ่งอนาคตและนิสัยรักการอ่าน และอิทธิพลทางอ้อมจากลักษณะมุ่งอนาคต ($\beta = 0.10$) และพฤติกรรมตามหลักไตรสิกขา ($\beta = 0.09$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่งผ่านนิสัยรักการอ่าน เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรแฝงภายนอกและตัวแปรแฝงภายในที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรแฝงภายใน พบว่า นิสัยรักการอ่าน ได้รับอิทธิพลทางตรงจากลักษณะมุ่งอนาคต ($\beta = 0.49$) และพฤติกรรมตามหลักไตรสิกขา ($\beta = 0.42$) ส่วน ลักษณะมุ่งอนาคต ได้รับอิทธิพลทางตรงจากบรรยากาศในชั้นเรียน ($\beta = 0.53$) และอิทธิพลของสื่อ ($\beta = 0.35$) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของสมการโครงสร้างตัวแปรที่นำมาศึกษาในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 7 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ร้อยละ 91 รายละเอียดดังแสดงในตาราง 3 และภาพ 1

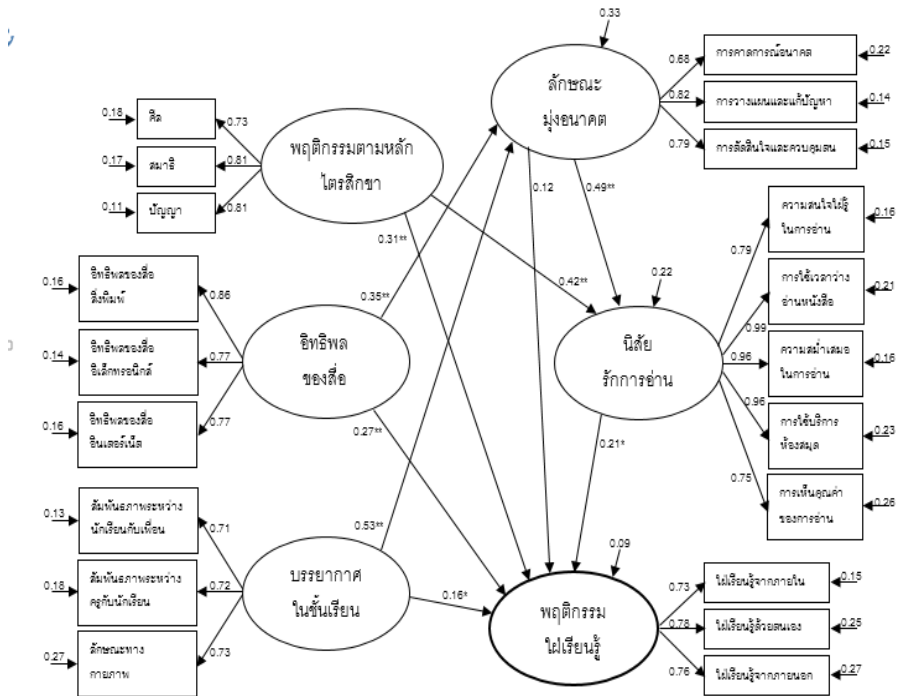
ตาราง 3 ค่าสถิติวัดระดับความสอดคล้อง สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐาน (β) ของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ตัวแปรผล	ลักษณะมุ่งอนาคต			นิสัยรักการอ่าน			พฤติกรรมไม่เรียนรู้อย่างจริงจัง		
ตัวแปรเหตุ	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
พฤติกรรมตามหลักไตรสิกขา				0.42**	-	0.42**	0.40**	0.09*	0.31**
อิทธิพลของสื่อ	0.35**	-	0.35**	0.17**	0.17**	-	0.35**	0.08**	0.27**
บรรยากาศในห้องเรียน	0.53**	-	0.53**	0.26**	0.26**	-	0.27**	0.11**	0.16*
ลักษณะมุ่งอนาคต				0.49**	-	0.49**	0.22**	0.10*	0.12
นิสัยรักการอ่าน							0.21*	-	0.21*

ค่าสถิติ $\chi^2 = 49.61$ df = 91 p = 0.99 GFI = 0.99 AGFI = 0.97 RMR = 0.01 RMSEA = 0.00 CN = 1000.16

สมการโครงสร้างของตัวแปร		ลักษณะมุ่งอนาคต		นิสัยรักการอ่าน		พฤติกรรมไม่เรียนรู้อย่างจริงจัง	
R ²		0.67		0.78		0.91	
	ลักษณะมุ่งอนาคต	นิสัยรักการอ่าน	พฤติกรรมไม่เรียนรู้อย่างจริงจัง	พฤติกรรมตามหลักไตรสิกขา	อิทธิพลของสื่อ	บรรยากาศในห้องเรียน	
-ลักษณะมุ่งอนาคต	1.00						
-นิสัยรักการอ่าน	0.86	1.00					
-พฤติกรรมไม่เรียนรู้อย่างจริงจัง	0.83	0.84	1.00				
-พฤติกรรมตามหลักไตรสิกขา	0.66	0.74	0.87	1.00			
-อิทธิพลของสื่อ	0.74	0.69	0.86	0.78	1.00		
-บรรยากาศในห้องเรียน	0.79	0.70	0.83	0.74	0.75	1.00	

หมายเหตุ : ** p < .01, * p < .05

ภาพ 1 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมไม่เรียนรู้ของของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สรุปและอภิปรายผล

การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมไม่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หลังปรับแก้โมเดลแล้วปรากฏว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าดัชนีความกลมกลืนอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดค่าสถิติวัดระดับความสอดคล้องของโมเดล โดย

พิจารณาค่าไคสแควร์แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลักที่ว่า โมเดลตามทฤษฎีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดลที่ปรับแก้แล้วอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเข้าใกล้ 1 หรือมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2538) ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR) (ภัทราพร เกษสังข์, 2555) ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) มีค่าเข้าใกล้ 0 หรือมีค่าน้อยกว่า 0.05 (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2538) และค่าวิกฤติขนาดตัวอย่าง (CN) มีค่าสูงกว่าหรือเท่ากับ 200 ของกลุ่มตัวอย่าง (Schumacker and Lomax, 2010 อ้างถึงใน ภัทราพร เกษสังข์, 2555) โดยตัวแปรแฝงส่วนใหญ่ในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ร้อยละ 91 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่นักวิจัยต้องการสำหรับความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรที่กำหนดเกณฑ์อย่างน้อยขั้นต่ำร้อยละ 50 (Hair and other, 2006 อ้างถึงใน ภัทราพร เกษสังข์, 2556)

รูปแบบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พบว่า พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ ได้รับอิทธิพลทางตรงสูงสุดจากพฤติกรรมตามหลักไตรสิกขา รองลงมา คือ อิทธิพลของสื่อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอิทธิพลทางตรงจากนิสัยรักการอ่าน และบรรยากาศในชั้นเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากบรรยากาศในชั้นเรียน และอิทธิพลของสื่อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยอ้อมผ่านทางลักษณะมุ่งอนาคตและอ้อมไปยังนิสัยรักการอ่าน และอิทธิพลทางอ้อมจากลักษณะมุ่งอนาคต และพฤติกรรมตามหลักไตรสิกขา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอ้อมผ่านทางนิสัยรักการอ่าน เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางและอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรแฝงภายนอกและตัวแปรแฝงภายในที่มีอิทธิพลต่อ

ตัวแปรแฝงภายใน พบว่า นิสัยรักการอ่าน ได้รับอิทธิพลทางตรงจากลักษณะมุ่งอนาคต และพฤติกรรมตามหลักไตรสิกขา และนิสัยรักการอ่านยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากบรรยากาศในชั้นเรียน และอิทธิพลของสื่อ ส่วนลักษณะมุ่งอนาคต ได้รับอิทธิพลทางตรงจากบรรยากาศในชั้นเรียน และอิทธิพลของสื่อ โดยภาพรวมสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย

ขนาดอิทธิพลของตัวแปรแฝงที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ที่พบว่า พฤติกรรมตามหลักไตรสิกขา มีอิทธิพลทางตรงทางบวกต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอิทธิพลทางอ้อมทางบวกต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่งผ่านนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเป็นไปตามกรอบแนวคิดการวิจัย เนื่องจากการใช้หลักไตรสิกขาในการสอนและการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านจริยธรรมมากกว่าทางวิชาการ (วิรัตน์ มั่นทนานนท์, 2545) ซึ่งนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา มีผลต่อการพัฒนาการของนักเรียนเป็นอย่างมาก (ธีรยุทธ์ พึ่งเที่ยร และคณะ, 2546) และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้มีคะแนนสูงกว่าการเรียนรู้แบบปกติ (อรรชรน เฉลยนาถ, 2553) ส่วน พระมหาเสกสรรค์ จัแสง (2552) พบว่า สมภาธิ ได้แก่ การส่งเสริมด้านอารมณ์และจิตใจ จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้รอบรู้และมีความสุข เช่น การแสดงความรักด้วยการโอบกอด เป็นต้น กิจกรรมที่ส่งเสริมปัญญา เช่น การเล่านิทานให้เด็กฟัง การหาของเล่นที่สร้างสรรค์ให้เด็ก

อิทธิพลของสื่อ มีอิทธิพลทางตรงทางบวกต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอิทธิพลทางอ้อมทางบวกต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยส่งผ่านลักษณะมุ่งอนาคตและนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเป็นไปตามกรอบแนวคิดการวิจัย เนื่องจากข่าวสารจากสื่อมีผลต่อนักเรียนโดยตรงและทันทีโดยสื่อมวลชนทำหน้าที่คัดสรร ตกแต่งเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก่อนที่จะนำเสนอไปยังผู้รับสาร (ขจรยุทธ ต่อทรัพย์สิน, 2554) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรชรน เกษสังข์ (2553) พบว่า อิทธิพลของสื่อเป็นตัวแปรส่งผล และเป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมความพอเพียงของนักศึกษา ส่วน ภัทราพร

เกษสังข์ (2556) พบว่า การเตรียมความพร้อมด้านทักษะหลักที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา ได้รับทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมจากอิทธิพลของสื่อมากที่สุด และ ภัทราพร เกษสังข์ (2558) พบว่า อิทธิพลของสื่อเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษา

นิสัยรักการอ่าน มีอิทธิพลทางตรงทางบวกต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามกรอบแนวคิดการวิจัย เนื่องจากการอ่านเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้และการพัฒนาสติปัญญาของคนในสังคม การอ่านทำให้เกิดการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม และค่านิยมต่าง ๆ รวมทั้งช่วยในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต พัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีที่สุดในชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549) ในขณะที่ บังอร เกิดดำ (2549) พบว่า นิสัยรักการอ่านเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์คุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพาวดี พิมพ์ลา (2556) พบว่า นิสัยรักการอ่านสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ส่วน รัตติมา บุญสวน (2554) พบว่า นิสัยรักการอ่านมีอิทธิพลทางตรงต่อความใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

บรรยากาศในชั้นเรียน มีอิทธิพลทางตรงทางบวกต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอิทธิพลทางอ้อมทางบวกต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยส่งผ่านลักษณะมุ่งอนาคต และนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเป็นไปตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังที่ Catherine A Franklin (1986) ได้ศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อสำรวจจินตนาการและความใฝ่เรียนรู้ในการจัดสภาพแวดล้อมห้องเรียนของนักเรียนเกรด 8 โดยใช้กรอบแนวคิดของทฤษฎีการศึกษาและจิตวิทยาในการสร้างจินตนาการ มีรูปแบบการจัดสภาพห้องเรียนคล้ายกับสมานิติบัญญัติ พบว่า มีการพัฒนาความเข้าใจที่ซับซ้อนขึ้น เพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์เหมือนสมาชิกวุฒิสภา ที่สะท้อนให้เห็นกระบวนการของสมานิติบัญญัติ ซึ่งงานวิจัยของ รัตติมา บุญสวน (2554) พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงมากที่สุด และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โดยส่งผ่านการกำหนดเป้าหมายในอนาคต ต่อมา เกรวี แลใจ (2555) พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียน

เป็นปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลทางบวกต่อคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชนเผ่า ส่วน ศิริวิมล ชูชีพวัฒนา (2556) พบว่า การส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้จากครูเป็นตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

ส่วนลักษณะมุ่งอนาคต มีอิทธิพลทางอ้อมทางบวกต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่งผ่านนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเป็นไปตามกรอบแนวคิดการวิจัย เนื่องจากนักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจะเห็นความสำคัญและตัดสินใจเลือกที่จะกระทำสิ่งที่เหมาะสมเพื่อเป้าหมายในอนาคต โดยหาแนวทางแก้ปัญหา วางแผนดำเนินการ และรู้จักอดทน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2545) ซึ่งครองทรัพย์ อุดนาม (2553) พบว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคตเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน และ รัตติมา บุญสวน (2554) พบว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคตเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านแรงจูงใจในการเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตน และการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ต่อความใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน ส่วน เกวรี แลใจ (2555) พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นปัจจัยระดับนักเรียนที่ส่งผลทางบวกต่อคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชนเผ่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

จากการศึกษาตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พบว่า พฤติกรรมตามหลักไตรสิกขา มีอิทธิพลทางบวกทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สูงสุด ดังนั้น สำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 จึงควรมุ่งเน้นส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีนิสัยใฝ่เรียนรู้โดยใช้หลักไตรสิกขา คือ ฝึกอบรมนักเรียนโดยการให้ประพฤติตนตามกิจวัตรประจำวัน เช่น ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนหรือสถานที่พัก บิณฑบาต กวาดลานวัด ทำวัตรเช้า-เย็น สวดมนต์ เจริญภาวนา เป็นต้น

เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนตามสมณสาธูป นอกจากนี้ยังพบว่า อิทธิพลของสื่อเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างง่ายและต่อเนื่อง ดังนั้น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 หรือโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ควรเน้นประชาสัมพันธ์ที่ช่วยเสริมแรงกระตุ้นให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ อาทิเช่น จัดทำป้าย จัดบอร์ด จัดนิทรรศการ จัดทำคู่มือ หรือเสียงตามสายในโรงเรียน เพื่อเชิดชูเกียรติคุณของนักเรียนที่มีวัตรปฏิบัติดีเด่น หรือนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนหรือการแข่งขันทางด้านทักษะวิชาการในระดับต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการทำวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 วิจัยเชิงปริมาณเพื่อพัฒนาพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกลุ่มอื่น ๆ วิจัยผลงานวิธีเพื่อพัฒนาพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และวิจัยและพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมตามหลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

เอกสารอ้างอิง

เกรวี แลใจ. (2555). การวิเคราะห์พระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชนเผ่า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- ขจรยุทธ ต่อทรัพย์สิน. (2554). **อิทธิพลของสื่อสารมวลชนที่มีผลกระทบต่อกระบวนการงานนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร.
- ครองทรัพย์ อุดนาม. (2553). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความไม่รู้ไม่เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2545). **ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรยุทธ พึ่งเพียร และคณะ. (2546). **การสังเคราะห์งานวิจัยแนวทางการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา**. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2538). **ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL) : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บั้งอร เกิดดำ. (2549). **องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะไม่รู้ไม่เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง**. วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พรชัย ผาดไธสง. (2555). **การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมพฤติกรรมไม่รู้ไม่เรียนของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระมหาเสกสรรค์ จีแสง. (2552). **การศึกษาวิเคราะห์หลักไตรสิกขาที่มีต่อการจัด การศึกษาไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชา

พระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ภัทราพร เกษสังข์.(2555). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. เลย : ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ภัทราพร เกษสังข์. (2556). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการเตรียมความพร้อมด้านทักษะหลักที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา ครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. เลย : ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ภัทราพร เกษสังข์. (2558, กันยายน-ธันวาคม). รูปแบบเส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุของความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย. 28(3) : 341-363.

ยุพาวดี พิมพ์ลา. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

รัตติมา บุญสวน. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2. การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพ : 749-758.

วิรัตน์ มั่นทานนท์. (2545). อิทธิพลของหลักไตรสิกขาที่มีต่อการสอนและการเรียนรู้ของเด็ก : กรณีศึกษาศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศิริวิมล ชูชีพวัฒนา. (2556). พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสังกัดสังฆมณฑลราชบุรี จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). **แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน**. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **แนวทางการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านใฝ่เรียนรู้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6**. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเชียงใหม่. (2552). **โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประวัติความเป็นมา**. [On-line]. Available : http://cmi.onab.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=172&Itemid=135 [2559, สิงหาคม 31]

อรรวรรณ เกษสังข์. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการความพอเพียงของนักศึกษาครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

อรรวรรณ เฉลยนาค. (2553). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขากับการจัดการเรียนรู้แบบปกติเรื่องงานประดิษฐ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

Franklin, Catherine A. (1986). **Being there: Active imaginations and Inquiry minds in a middle School Classroom**. Dissertation Abstracts International.

การสื่อสารเพื่อการต่อรองกับความขัดแย้งและการปรับตัวของชุมชนการท่องเที่ยว
กรณีศึกษาเปรียบเทียบจังหวัดแถบอันดามัน

**Communication to negotiate with the conflict and
the adjustment of the travel community.
A comparative case study the Andaman provinces.**

¹วัชรีย์ หิรัญพันธ์, ²รศ.ดร.อัศวิน แสงพิกุล ,

³รศ.ดร.สมสุข หินวิมาน

¹ Watcharee Hiranphan, ² Somsuk Hinviman

³ Aswin Sangpikul

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเพื่อการต่อรองกับความขัดแย้งและการปรับตัวของชุมชนการท่องเที่ยวกรณีศึกษาเปรียบเทียบจังหวัดแถบอันดามัน” มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ (1) เปรียบเทียบบริบทชุมชนในมิติต่างๆ และทุนชุมชนที่สัมพันธ์กับการสื่อสาร (2) ศึกษาการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว (3) ศึกษาความขัดแย้งและการสื่อสารเพื่อจัดการกับความขัดแย้ง (4) ศึกษาการสื่อสารเพื่อการต่อรอง การใช้อำนาจ และการปรับตัว (5) เปรียบเทียบการสื่อสารเพื่อการต่อรองกับความขัดแย้งและการปรับตัว ของชุมชนการท่องเที่ยวปาดอง ซึ่งมีลักษณะการท่องเที่ยวแบบมวลชน และชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ที่มีลักษณะการท่องเที่ยวทางเลือก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในชุมชนประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชาวบ้าน โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์จากเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์

¹ นิสิตหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² ผู้อำนวยการหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

³ อาจารย์ประจำคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทุนของ ปีแอร์ บูร์ดิเยอ และการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม รวมทั้งเรื่องความขัดแย้ง การต่อรอง อำนาจ และการปรับตัวมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีด้านการสื่อสาร

ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนการท่องเที่ยวป่าตองมีทุนทางกายภาพและทุนเศรษฐกิจที่มีศักยภาพหลักในการต่อรองด้านการท่องเที่ยวมายาวนาน หน่วยงานภาครัฐในชุมชนทำหน้าที่เป็นผู้สื่อสารหลัก โดยเน้นการสื่อสารจากบนลงล่างและใช้สื่อมวลชนเป็นช่องทางในการสื่อสารร่วมกับสื่อกิจกรรม พบการสื่อสารภายในชุมชนออกสู่ภายนอกมากกว่าการสื่อสารภายในชุมชน ความขัดแย้งที่เกิดจากการท่องเที่ยวมีความหลากหลายและมีระดับที่เข้มข้น จึงนิยมใช้พระราชบัญญัติ กฎระเบียบ เข้ามาบริหารจัดการความขัดแย้งได้อย่างรวดเร็ว จากกรณีศึกษาปัญหาขยะและความปลอดภัยยังคงมีอยู่ในชุมชน แม้จะใช้รูปแบบการสื่อสารที่หลากหลาย โดยได้รับความร่วมมือจากทั้งภายในและภายนอกชุมชนเข้ามาช่วยจัดการ การรวมตัวของผู้ประกอบการมีอำนาจในการต่อรองด้านการท่องเที่ยว และผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มเกิดการปรับตัว ส่วนชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ มีทุนสังคมและทุนสัญลักษณ์ที่เกิดจากความเข้มแข็งทางศาสนาอิสลาม หน่วยงานภาครัฐมีบทบาทหน้าที่สื่อสารหลักในรูปแบบจากล่างขึ้นบน เน้น การสื่อสารด้วยสื่อบุคคลและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา มีการสื่อสารภายในชุมชนมากกว่าการสื่อสารภายในชุมชนออกสู่ภายนอก ความขัดแย้งจากการท่องเที่ยวมีน้อยและอยู่ในระดับบางเบา ใช้การสื่อสารพูดคุยไกล่เกลี่ยโดยอาศัยความเป็นเครือญาติเพื่อจัดการความขัดแย้ง จากกรณีศึกษาปัญหาขยะและความปลอดภัย ยังอยู่ในระดับที่ชุมชนจัดการกันเองได้ กติกาชุมชนทำให้ชุมชนมีเอกลักษณ์และนำมาเป็นแนวปฏิบัติเพื่อต่อรองกับผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย และผู้ประกอบการรวมถึงนักท่องเที่ยวได้พยายามปรับตัวเข้าหาชุมชนเช่นกัน

คำสำคัญ : การสื่อสาร, ทุนชุมชน, ความขัดแย้ง, การต่อรอง, การปรับตัว

Abstract

This study on conflict negotiation communication and the adjustment of the tourism community, a case study of the Andaman provinces, aimed at (1) comparing the climate of the community in various dimensions and community capital related to tourism communication, (2) studying communication regarding tourism, (3) studying conflict and the communication used to manage the conflict, (4) studying communication for negotiation, the use of power, and adaptation, and (5) comparing conflict negotiation communication and adaptation of the Patong tourism community (which has a mass tourism style) and the Koh Yao Yai tourism community (which has an alternative tourism style). Community contributors included government agencies, entrepreneurs, and villagers. The data collection methods used included observation, interviews, and documents. The researcher introduced Pierre Bourdieu's ideas and theories about capital and intercultural communication—including the conflict, negotiation, and adaptation for analysis framework along with communication concepts and theories.

The research found that the Patong tourism community had physical capital and economic capital that had the potential to be bargaining chips for long-term tourism. Government agencies in the community acted as primary communicators by focusing on top down communication and using the mass media as a channel for communication about activities. Outside communication was found rather than communication within the community. Conflicts caused by tourism were diverse and intense, so the rules and regulations were efficiently used for conflict management. A case study of the garbage and safety issues revealed that these problems still exist in the community despite a variety of communication strategies and cooperation

from people both within and outside the community. Entrepreneurship was very powerful in tourism bargaining and the benefits of tourism caused all types of stakeholder to adapt. The Koh Yao Yai tourism community had social capital and symbolic capital which were generated by Islamic strength. Government agencies had a role to play in the form of bottom up communication. Communication with personal media and religious activities were highlighted. There was communication within the community rather than communication outside the community. There was little or no conflict from tourism and the level of conflict was minimal. Communication through kinship was exploited for conflict management. A case study of garbage and security issues revealed that they were at a level that the community could manage itself. Community rules allow the community to have unique and practical negotiation skills with stakeholders, entrepreneurs, and tourists in order to help them adapt to the community.

Keywords: Communication, Community Capital, Conflict, Negotiation, Adaptation

บทนำ

ชุมชนการท่องเที่ยวป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต และชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ อำเภอเกาะยาวจังหวัดพังงา มีความแตกต่างที่น่าสนใจใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) ชุมชนป่าตอง ชุมชนเดิบทโตและมีรายได้หลักจากรูรกิจท่องเที่ยวมากกว่า 50 ปี ด้านชุมชนเกาะยาวใหญ่ เพิ่งเริ่มต้นพัฒนาเป็นชุมชนเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยวและขยายตัวมากขึ้นเมื่อ 2-3 ปีที่ผ่านมา (2) ชุมชนป่าตองมีลักษณะการท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) ส่วนชุมชนเกาะยาวใหญ่มีลักษณะการท่องเที่ยวแบบทางเลือก (Alternative Tourism) ทำให้ประเภทของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่

เดินทางมาเยือนมีความแตกต่างกัน และ (3) ชุมชนเกาะยาวใหญ่มีมิติชุมชนทางศาสนาและวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ประชากรร้อยละ 99 นับถือศาสนาอิสลาม แต่ชุมชนป่าตองเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทำให้ผู้วิจัยสนใจมิติชุมชนด้านต่างๆ เพื่อการวิเคราะห์ เช่น มิติด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การคมนาคม การเมืองการปกครอง

ดังนั้นในพื้นที่ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมอย่างชุมชนการท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติพร้อมกัน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ปัญหาความขัดแย้งจึงสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา จากเหตุผลดังกล่าวไว้ข้างต้น เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ และการสื่อสารจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการต่อรองกับความขัดแย้ง และการสื่อสารจะช่วยให้การปรับตัวของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนป่าตองและชุมชนเกาะยาวใหญ่อย่างไร ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างชุมชนป่าตอง และชุมชนเกาะยาวใหญ่ ซึ่งมีทุนชุมชนที่แตกต่างกัน จะมีศักยภาพ การใช้อำนาจ และรูปแบบในการสื่อสารเพื่อการจัดการต่อรองกับความขัดแย้งและการสื่อสารเพื่อการปรับตัวแตกต่างกันอย่างไร

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาบริบทชุมชนในมิติต่างๆ และทุนชุมชนที่สัมพันธ์กับการสื่อสารในชุมชนการท่องเที่ยวป่าตองและชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่
- 2) เพื่อศึกษาการสื่อสารด้านการท่องเที่ยวของชุมชนการท่องเที่ยวป่าตองและชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่
- 3) เพื่อศึกษาความขัดแย้งและการสื่อสารเพื่อจัดการกับความขัดแย้งในชุมชนการท่องเที่ยวป่าตองและชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่
- 4) เพื่อศึกษาการสื่อสารเพื่อการต่อรอง การใช้อำนาจ และการปรับตัวของชุมชนการท่องเที่ยวป่าตองและชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่

5) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการสื่อสารเพื่อการต่อรองกับความขัดแย้งและการปรับตัวของชุมชนการท่องเที่ยวป่าตอง จังหวัดภูเก็ต และชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดหน่วยการวิเคราะห์เป็นชุมชนด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ชุมชนการท่องเที่ยวป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต และชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา มีผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวในชุมชน ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชาวบ้าน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการศึกษาจากการเอกสาร การสัมภาษณ์และการสังเกต และการตรวจสอบความถูกต้องตรงประเด็น การตีความ และการหาข้อสรุป เพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

ผลการศึกษา

1) บริบทชุมชนและทุนชุมชนการท่องเที่ยวป่าตอง และชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ที่สัมพันธ์กับสารสื่อสาร พบว่า บริบทชุมชนการท่องเที่ยวป่าตอง ที่มีศักยภาพในการต่อรอง ได้แก่ (1) มิติทางภูมิศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว จัดเป็นปัจจัยหลักหรือทุนทางกายภาพของชุมชนที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกให้เดินทางเข้ามาและกลายเป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยวมายาวนานกว่า 50 ปี ทุนทางกายภาพจึงถูกแปลงเป็นทุนทางสัญลักษณ์ ด้วยความมีชื่อเสียงระดับโลก และกลายเป็นทุนทางเศรษฐกิจที่สำคัญ (2) มิติด้านการคมนาคม การพัฒนาเส้นทางคมนาคมทำให้ชุมชนเปลี่ยนแปลง หลากภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงเส้นทางการคมนาคม รวมทั้งวางแผนเพิ่มเส้นทางขนถ่ายนักท่องเที่ยวจากสนามบินนานาชาติจังหวัดภูเก็ตตรงมายังชุมชนป่าตอง มิติด้านการคมนาคมจึงเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดทุนเศรษฐกิจการท่องเที่ยว และ (3) มิติทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัย

หลักสำคัญที่ทำให้ชุมชนการท่องเที่ยวป่าตองกลายเป็นทำเลทอง ทำให้ที่ดินและสิ่งก่อสร้างมีมูลค่าสูงที่สุดในจังหวัดภูเก็ต มีการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว สร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกระดับ

ส่วน บริบทชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ ที่มีศักยภาพในการต่อยอด ได้แก่ (1) มิติทางศาสนาและวัฒนธรรม เป็นทุนทางสังคมที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็งภายในชุมชนมุสลิม นำหลักคำสอนทางศาสนามากำหนดเป็นกติกาของชุมชน เพื่อให้ชาวบ้าน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวในชุมชนยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน ทุนทางสังคมนี้กลายเป็นจุดเด่นหรือทุนสัญลักษณ์ของชุมชน (2) มิติทางภูมิศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น คือ เกาะที่ตั้งอยู่กลางทะเลอันดามัน โอบล้อมด้วยพื้นที่สามจังหวัดที่สำคัญด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพังงา และจังหวัดกระบี่ การเดินทางทางเรือค่อนข้างสะดวกสบาย ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวยังคงสมบูรณ์ สวยงาม และเงียบสงบ ถือเป็นทุนทางกายภาพที่สำคัญ และ (3) มิติการคมนาคม การเดินทางเข้าสู่ชุมชนสะดวกยิ่งขึ้นและใช้เวลาไม่นาน มีเรือบริการหลายรูปแบบ หลายรอบเวลา มิติด้านการคมนาคมจึง เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลก่อให้เกิดทุนเศรษฐกิจและการขยายตัวด้านการท่องเที่ยว

2) การสื่อสารด้านการท่องเที่ยวของชุมชนการท่องเที่ยวป่าตอง และชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ พบว่า ชุมชนการท่องเที่ยวป่าตอง มี (1) ผู้สื่อสารหลัก คือ หน่วยงานภาครัฐระดับท้องถิ่น ทำหน้าที่ส่งสารไปยังผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียในชุมชน เกี่ยวกับกฎ ระเบียบต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการควบคุมและรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยในชุมชน ส่วนผู้ประกอบการมีหน้าที่สื่อสารด้านการตลาดไปยังนักท่องเที่ยว และส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ สำหรับชาวบ้านที่มีบทบาทหน้าที่ในฐานะผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว มักมีการรวมกลุ่มสมาชิกในลักษณะชมรม สมาคม หรือสหพันธ์ต่างๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในกลุ่มอาชีพและควบคุมมาตรฐานด้านการบริการอย่างเป็นธรรม (2) สารและสื่อในชุมชนป่าตองเน้นการใช้สื่อมวลชนซึ่งเป็นการสื่อสารทางเดียว และสื่อกิจกรรม พบการสื่อสารเพื่อการสร้างเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวทางสื่อสังคมออนไลน์ ส่วนสารและสื่อในชุมชนป่าตองมีบทบาทหน้าที่เพื่อกระตุ้น สนับสนุน ส่งเสริมการท่องเที่ยว สร้างความเข้มแข็งให้

เกิดขึ้นภายในชุมชน ป้องกันความสับสนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กระตุ้นจิตสำนึกให้ตื่นตัวและใส่ใจกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างผู้สื่อสาร และ (3) รูปแบบการสื่อสารด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชน ปาตอง เน้นนำเสนอรูปแบบการสื่อสารซึ่งทำหน้าที่สร้างความรู้ ความเข้าใจ สร้างความเข้มแข็งภายในชุมชน และประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม การสื่อสารการตลาดของผู้ประกอบการ การสื่อสารภายในองค์กรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และการสื่อสารในรูปแบบการประชุม เสวนา หรือเวทีแสดงความคิดเห็น และรูปแบบการสื่อสารตามแนวนโยบายของรัฐบาล ส่วนรูปแบบการสื่อสารด้านการท่องเที่ยวจากชุมชนออกสู่ภายนอก ทำหน้าที่บอกเล่าเรื่องราว สื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจกับบุคคลภายนอก ชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นภายในชุมชนก่อนออกสู่ภายนอก และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมจากองค์กรภายนอก การสื่อสารผ่านสื่อมวลชน การสื่อสารการตลาด และการสื่อสารเพื่อสร้างภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ใช้การสื่อสารอย่างเป็นทางการ ซึ่งมีลักษณะการไหลของสารจากบนลงล่าง

ส่วนชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ มี (1) ผู้สื่อสารหลัก คือ หน่วยงานภาครัฐระดับท้องถิ่น ใช้วิธีการสื่อสารสองทาง เน้นการไหลของข้อมูลข่าวสารจากล่างขึ้นบน ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน และชาวบ้านจะเป็นกลุ่มแรกๆ ที่ได้รับการบอกกล่าว และเชิญเข้าร่วมประชุม รวมทั้งผู้ประกอบการมาร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี ผู้ประกอบการเข้าใจ เคารพแนวปฏิบัติตามวิถีชีวิตชุมชนหรือกติกาชุมชน และยินดีแจ้งให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตาม สำหรับกลุ่มชาวบ้านมีวิธีการสื่อสารแบบแนวระนาบ ซึ่งเกิดจากการสื่อสารพูดคุยระหว่างกันเมื่อเกิดปัญหาข้อขัดแย้งหรือต้องการความคิดเห็น (2) สารและสื่อ เน้นการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สื่อบุคคล และสื่อกิจกรรม เพื่อวัตถุประสงค์บอกกล่าว ชี้แจง ประกาศ และแจ้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ขอความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมภายในชุมชน สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาวบ้านในชุมชนมุสลิม และเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (3) รูปแบบการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว พบว่า รูปแบบการสื่อสาร

ด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชนเกาะยาวใหญ่ เน้นนำเสนอรูปแบบการสื่อสารซึ่งทำหน้าที่สร้างความรู้ ความเข้าใจ และประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวในชุมชนเกาะยาวใหญ่ ประกอบด้วย รูปแบบการสื่อสารผ่านสื่อบุคคล การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม การสื่อสารทางสื่อสังคมออนไลน์ การสื่อสารแบบบอกต่อ การสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ และการสื่อสารเพื่อกำหนดเขตพื้นที่อัตลักษณ์ของชุมชนคือ เมื่อเกิดความขัดแย้งจะใช้วิธีการสื่อสารแบบเผชิญหน้า พบปะพูดคุย หาทางออกร่วมกัน ใช้วิธีการสื่อสารแบบประนีประนอมเพราะความเป็นญาติพี่น้องกัน และรูปแบบการสื่อสารจากชุมชนออกสู่ภายนอก ทำหน้าที่บอกเล่าเรื่องราวสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจกับบุคคลภายนอกชุมชน และสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ด้านการท่องเที่ยวชุมชนเกาะยาวใหญ่ ประกอบด้วย รูปแบบการสื่อสารแบบบอกต่อทางสื่อสังคมออนไลน์ การสื่อสารทางการตลาด การสื่อสารอัตลักษณ์ชุมชน และการสื่อสารเพื่อสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอก เน้นการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ วิถีชีวิตชุมชนที่เรียบง่าย สงบสุข และความมีน้ำใจของชาวบ้าน

3) ความขัดแย้งและการสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้งในชุมชนการท่องเที่ยวป่าตองและชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ โดยผู้วิจัยเลือกศึกษาปัญหาขยะ และปัญหาความปลอดภัยเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว

จากกรณีศึกษา “การสื่อสารเพื่อจัดการกับปัญหาขยะในชุมชนป่าตอง” พบว่า (1) บริบทที่มาของปัญหาขยะจากการท่องเที่ยวในชุมชนป่าตอง เมื่อปริมาณนักท่องเที่ยวและประชากรที่ทำงานในพื้นที่ เดินทางเข้ามาในชุมชนกว่า 1 แสนคนต่อวัน รวมทั้งขยะในครัวเรือน วันละ 350 ตัน ซึ่งคิดเป็นงบประมาณในการจัดการขยะต่อปี กว่า 50 ล้านบาท (2) การรับรู้ความหมายปัญหาขยะในมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นปัญหาร่วมกันภายในชุมชน โดยทางเทศบาลเมืองป่าตองตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและเร่งหามาตรการจัดการขยะในหลากหลายรูปแบบ ส่วนผู้ประกอบการต่างให้ความสำคัญกับการจัดการปัญหาขยะและมีแนวคิดว่าปัญหาดังกล่าวยังสามารถจัดการได้ สำหรับชาวบ้านมองเห็นถึงปัญหาขยะที่ส่งผล

ต่อการท่องเที่ยว โดยเฉพาะชอยบางลาและริมชายหาดป่าตอง (3) วิธีการสื่อสารเพื่อจัดการกับปัญหาขยะ ประกอบด้วย การประชุมชี้แจง และขอความร่วมมือผู้ประกอบการและชาวบ้าน ทั้งขยะให้ตรงตามเวลาที่ทางเทศบาลกำหนด รวมทั้งการใช้พระราชบัญญัติความสะอาด ระเบียบ ข้อบังคับ มีการว่าจ้างบริษัทเอกชน มาจัดเก็บขยะ การแจ้งเตือนให้จ่ายค่าจัดการเก็บขยะ มีกิจกรรมช่วยเก็บขยะของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการคัดแยกขยะในครัวเรือนและสถานประกอบการ (4) ผลจากการสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้ง กรณีศึกษาปัญหาขยะ พบว่า วิธีการสื่อสารกับผู้ประกอบการและชาวบ้านนั้นมีรูปแบบที่หลากหลาย เน้นการใช้พระราชบัญญัติรักษาความสะอาด พร้อมทั้งกฎ ระเบียบต่างๆ แต่ปัญหาขยะก็ไม่สามารถจัดการได้ ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง และทิ้งตามเวลาที่กำหนด ส่วนชาวบ้านมองว่าปัญหาขยะยังไม่สามารถจัดการได้ โดยเฉพาะในชอยบางลา

“การสื่อสารเพื่อจัดการกับปัญหาด้านความปลอดภัยในชุมชนป่าตอง” พบว่า

(1) บริบทที่มาของปัญหาความปลอดภัย เกิดจากการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยว คนภายนอกที่เข้ามาประกอบอาชีพ รวมทั้งผู้ประกอบการทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ส่งผลให้เกิดปัญหาความแออัดและความไม่ไว้วางใจซึ่งกัน มีการก่ออาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น ปัญหาความปลอดภัยจากการท่องเที่ยว ความปลอดภัยทางทะเลน้อยลง ด้านการคมนาคม หรือความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว (2) การรับรู้ความหมายปัญหาความปลอดภัยในมุมมองของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยว เป็นปัญหาร่วมกันภายในชุมชน เพราะส่งผลกระทบต่อความรู้สึก ภาพลักษณ์และเศรษฐกิจการท่องเที่ยว ทำให้หลายภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ ทั้งภาครัฐระดับท้องถิ่น ภาครัฐส่วนกลาง หน่วยรักษาความปลอดภัยผู้ประกอบการ และชาวบ้านซึ่งเป็นอาสาสมัครในพื้นที่ (3) วิธีการสื่อสารเพื่อจัดการกับปัญหาความปลอดภัย นอกจากความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกชุมชน ยังใช้อุปกรณ์สื่อสารและเทคโนโลยีมาช่วยเสริม เช่น กล้อง CCTV เครือข่ายทางสื่อสังคมออนไลน์ รวมทั้งอาสาสมัครทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้ามาช่วยดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว (4) ผลจากการสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้ง กรณีศึกษาปัญหาความปลอดภัย พบการใช้วิธีการสื่อสารด้านความปลอดภัยผ่านสื่อ

และช่องทางที่หลากหลายทั้งสื่อมวลชนและไม่ใช่สื่อมวลชน แต่ยังไม่สามารถจัดการกับปัญหาได้ตามเป้า แม้ได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วน นำเทคโนโลยีกล้อง CCTV เข้ามาช่วย รวมทั้งเครือข่ายภาคประชาชนเข้ามาทำงานร่วมกันแล้วก็ตาม แต่อย่างน้อยการแจ้งเบาะแส และเข้าไปช่วยเหลือดูแลในเบื้องต้น สามารถลดความรุนแรงลงได้

กรณีศึกษา “การสื่อสารเพื่อจัดการเกี่ยวกับปัญหาขยะในชุมชนเกาะยาวใหญ่” พบว่า (1) บริบทที่มาของปัญหาขยะ มาจากแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าจากผู้ประกอบการและครัวเรือน แต่ทางเทศบาลไม่สามารถจัดการขยะเองได้ เพราะไม่มีเตาเผาขยะ ไม่มีถังขยะวางให้พบเห็นมากนัก และปัญหาเรื่องที่ฝังกลบ ผู้ประกอบการและชาวบ้านต้องจัดการขยะกันเอง เริ่มมีการเก็บค่าจัดการขยะจากผู้ประกอบการและชาวบ้าน (2) การรับรู้ความหมายปัญหาขยะในมุมมองของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยว ซึ่งทุกภาคส่วนตระหนักถึงปัญหานี้ โดยทางเทศบาลกำลังพิจารณาวิธีการจัดการขยะที่เหมาะสมที่สุด ผู้ประกอบการรับทราบปัญหานี้ จึงหาวิธีการจัดการขยะด้วยตนเอง สำหรับชาวบ้านให้ความสำคัญและเป็นกังวลกับปัญหาขยะเช่นกัน จึงพยายามช่วยกันจัดการขยะในพื้นที่สาธารณะรวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวเป็นประจำทุกเดือน (3) วิธีการสื่อสารเพื่อจัดการกับปัญหาขยะ หน่วยงานภาครัฐเข้าร่วมประชุมอบรม และศึกษาดูงานการจัดการขยะแบบครบวงจร ซึ่งปัจจุบันอยู่ในระหว่างพิจารณาข้อดี ข้อเสีย และผลกระทบภายในชุมชน มีการรณรงค์ร่วมกันเก็บขยะเป็นประจำทุกเดือนและทุกวันสำคัญ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้แก่นักเรียนและลดปริมาณขยะในชุมชน และแหล่งท่องเที่ยว ให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะ จัดวางถังคัดแยกขยะในชุมชน ชื่นชมชาวบ้านที่ช่วยเก็บขยะผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ และการออกระเบียบให้ผู้ประกอบการจ่ายค่าจัดการขยะตามสัดส่วนจำนวนห้องพักและนักท่องเที่ยว (4) ผลจากการสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้ง พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตระหนักถึงปัญหาและมีจิตสำนึกที่ดีต่อการจัดการขยะในชุมชน ในบ้าน และสถานประกอบการ รวมทั้งช่วยกันคัดแยกขยะ และมีการปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะเด็กตั้งแต่ในโรงเรียน

“การสื่อสารเพื่อจัดการปัญหาด้านความปลอดภัยในชุมชนเกาะยาวใหญ่”

พบว่า (1) บริบทที่มาของปัญหาความปลอดภัย แทบไม่พบเห็นปัญหาด้านความปลอดภัย เนื่องจากเป็นชุมชนน่าอยู่เพราะมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ปัจจุบันใช้มาตรการเฝ้าระวัง ส่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจแทบไม่มีบทบาทหน้าที่ (2) การรับรู้ความหมายปัญหาความปลอดภัยในมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชาวบ้านต่างเห็นพ้องกันว่าชุมชนมีความปลอดภัย เพราะเชื่อมั่นว่าหลักคำสอนทางศาสนาอิสลามสามารถใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและบรรเทาความขัดแย้งให้เบาบางได้ (3) วิธีการสื่อสารเพื่อจัดการกับปัญหาความปลอดภัย ใช้วิธีการสื่อสารพูดคุย มีผู้ใหญ่ที่นับถือช่วยสื่อสารไกลเกลี่ยหาทางออกร่วมกัน ส่วนปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและพนักงานจะเป็นผู้รับผิดชอบช่วยเหลือในเบื้องต้น (4) ผลจากการสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้งกรณีศึกษาปัญหาความปลอดภัย พบว่า แม้จะไม่ค่อยพบปัญหาด้านความปลอดภัย แต่ก็เริ่มมีความวิตกกังวลจากการเข้ามาของประชากรแฝง ปัจจุบันใช้วิธีการเฝ้าระวังร่วมกัน ด้วยข้อดีของความเป็นเกาะทำให้การเดินทางเข้าออกยังไม่สะดวกรวดเร็ว และชาวบ้านเชื่อว่าหลักคำสอนทางศาสนาอิสลามจะช่วยกล่อมเกลาคิดใจให้มีสติและไม่ทำร้ายกัน

4) การสื่อสารเพื่อตอรอง การใช้อำนาจ และการปรับตัวของชุมชนการท่องเที่ยวป่าตองและชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ พบว่า *ชุมชนการท่องเที่ยวป่าตอง* (1) หน่วยงานภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการใช้อำนาจบริหารจัดการชุมชน รับนโยบายด้านการท่องเที่ยวจากส่วนกลางมาสู่ชุมชน หากเกิดความขัดแย้งจากการท่องเที่ยวทั้งหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกชุมชนเข้ามาช่วยแก้ปัญหา โดยนำกฎหมาย พระราชบัญญัติ ระเบียบ ข้อตกลงต่างๆ มาปฏิบัติร่วมกัน เน้นสื่อกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ใช้สื่อมวลชนเป็นหลักในการสื่อสาร จัดอบรมนักข่าวชุมชน ติดตั้งกล้อง CCTV ในจุดสำคัญๆ รวมทั้งสร้างเครือข่ายออนไลน์ และอาสาสมัครด้านต่างๆ ในชุมชน (2) ผู้ประกอบการในชุมชนป่าตองมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยว มีการรวมกลุ่มสมาชิกเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองกับผลประโยชน์ที่ไม่เท่าเทียม ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมกระตุ้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยว และเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดขึ้น มีการรวมตัวของสมาชิกในรูปแบบชมรม สมาคม สหพันธ์ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและสร้างอำนาจในการต่อรอง และใช้การสื่อสารเพื่อการปรับตัวหลายรูปแบบเพื่อความอยู่รอดทางเศรษฐกิจ (3) ชาวบ้าน

ยอมรับการเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพเพื่อการท่องเที่ยว เพราะสามารถสร้างรายได้ให้ครอบครัว ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม แม้ชาวบ้านไม่มีอำนาจในการเรียกร้อง แสดงความคิดเห็น หรือกำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ทำได้เพียงช่วยเหลือหรือเป็นอาสาสมัครของชุมชน และเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการ

ชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ (1) หน่วยงานภาครัฐมีบทบาทหน้าที่หลักด้านการสื่อสารท่องเที่ยว เน้นการสื่อสารจากล่างขึ้นบน ให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของชาวบ้านและผู้ประกอบการ กำหนดกติกาชุมชนปลอด 5 ส ไว้เป็นแนวปฏิบัติในชุมชน มีวิธีการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ใช้สื่อสังคมออนไลน์ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เตรียมความพร้อมด้านภาษาต่างประเทศให้แก่ผู้ประกอบการและชาวบ้าน ปัจจุบันมีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนจากภายนอกเข้ามาช่วยส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนมากขึ้น (2) ผู้ประกอบการในชุมชนรับทราบ ยอมรับ เข้าใจ เงื่อนไขกติกาชุมชนก่อนตัดสินใจประกอบกิจการ รวมทั้งแจ้งให้ลูกค้าของตนรับทราบ ส่วนผู้ประกอบการซึ่งเป็นชาวบ้านดั้งเดิม มีการรวมกลุ่มสมาชิกในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน เพื่อสร้างมาตรฐานการให้บริการอย่างเท่าเทียม มีการสื่อสารเพื่อการปรับตัวเป็นอย่งดี ให้การสนับสนุนและเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

เคารพผู้นำทางศาสนา ผู้นำหมู่บ้านและชาวบ้านในละแวกใกล้เคียง (3) ชาวบ้านยอมรับการเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพเพื่อการท่องเที่ยว แต่วิถีปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนาอิสลามก็ยังคงเข้มข้น ชาวบ้านมีอำนาจมากในการสื่อสาร คอยเป็นหูเป็นตาพูดคุย ตักเตือนผู้ประกอบการหากมีการใช้ทรัพยากรในชุมชนที่ไม่ถูกต้อง มีบทบาทสำคัญด้านการสื่อสารเพื่อการพัฒนา ร่วมจัดทำแผนของชุมชน หรือกำหนดรูปแบบกิจกรรม และมีการรวมตัวด้านอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน หากเกิดความขัดแย้งขึ้นชาวบ้านจะใช้วิธีการสื่อสารเพื่อหาทางออกร่วมกัน ยอมรับอาชีพด้านการท่องเที่ยวและฝึกทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศ หากไม่ได้รับการจัดสรรผลประโยชน์อย่างสมเหตุสมผลและเท่าเทียม ก็มักทำใจยอมรับ

สรุปและอภิปรายผล

1) **บริบทชุมชนและทุนชุมชนการท่องเที่ยวป่าตองและชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ที่สัมพันธ์กับสารสื่อสาร** จากผลการวิจัยพบว่า ชุมชนการท่องเที่ยวป่าตองได้รับการสนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงนโยบายของรัฐบาล โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และการกำหนดแผนการท่องเที่ยวระดับประเทศ ที่มุ่งเน้นรูปแบบการท่องเที่ยวกระแสหลัก (Mainstream Tourism) หรือการท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) ซึ่งมุ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ จากข้อมูลในโครงการนำร่องปีงบประมาณ 2550 ซึ่งศึกษารวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาและการเรียนรู้อย่างยั่งยืนของจังหวัดภูเก็ต กล่าวถึงลักษณะการท่องเที่ยวกระแสหลักที่เกิดจากความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปตามเศรษฐกิจของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกทุนนิยม เน้นความสะดวกสบาย เน้นการจ่ายเงินเป็นหลัก และให้ความสำคัญกับจำนวนแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าการรับรู้และการสัมผัสที่ควรได้รับจากการท่องเที่ยว ดังที่ ภาควิชาภูมิทัศน์ (2556) กล่าวว่า การท่องเที่ยวแบบมวลชนให้ความสำคัญกับความเป็นมาตรฐานของบริการการท่องเที่ยว เน้นการตอบสนองนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และเน้นการประหยัดจากขนาดของการบริหารจัดการ ซึ่งในแผนการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ปีงบประมาณ 2558 เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวกระแสหลัก สื่อสารตลาดเพื่อเร่งการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ซึ่งต่างจากชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ เน้นการท่องเที่ยวทางเลือก (Alternative Tourism) เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะ ไม่ได้คำนึงถึงความสะดวกสบาย และสิ่งอำนวยความสะดวกในขณะเดินทางท่องเที่ยว เน้นความเป็นปัจเจก ความเฉพาะเจาะจง การเข้าถึงคุณค่าและความงามของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และความเป็นท้องถิ่น

เมื่อศึกษาเกี่ยวกับบริบทชุมชนทั้งสองชุมชนซึ่งมีรูปแบบการท่องเที่ยวต่างกัน พบว่า บริบทชุมชนในมิติทางภูมิศาสตร์และมิติทางเศรษฐกิจของชุมชนป่าตองกลายเป็นทุนเศรษฐกิจที่สำคัญ เพราะการท่องเที่ยวพัฒนาและขยายตัวเติบโตถึงขีดสุด

จากทุนเศรษฐกิจการท่องเที่ยวกลายเป็นทุนสัญลักษณ์ในความสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว ซึ่ง บุรดิเยอ (1977 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2553) กล่าวว่า ทุนเศรษฐกิจมีการสะสม ครอบครอง เปลี่ยนมือกันตลอดเวลา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนปาดองก็เช่นกัน นอกจากนี้ยังมีทุนสังคม ทุนวัฒนธรรม และ ทุนสัญลักษณ์ ทุนเหล่านี้ทำหน้าที่ในฐานะ “ความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางสังคม” เพราะทุนเป็นแหล่งกำเนิดของการแสวงหาผลประโยชน์และสามารถถ่ายโอนกันไปมาได้ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ทุกระดับต่างได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวร่วมกัน

บริบทชุมชนในมิติทางศาสนาและวัฒนธรรมของชุมชนเกาะยาวใหญ่ กลายเป็นทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคมที่ศักยภาพสูงในการต่อรองกับวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก ดังที่ กาญจนา แก้วเทพ (2544) กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ และอัตลักษณ์ของบุคคลหรือของสังคมนั้น ความรู้สึกภาคภูมิใจในหลักคำสอนทางศาสนาที่ฝังาม ความมีศรัทธาของคนที่นี่ถือศาสนาอิสลาม ไม่เบียดเบียนกัน จึงทำให้ชุมชนแห่งนี้กลายเป็นชุมชนน่าอยู่ เพราะมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสูง หากนำแนวคิดของ Edward T. Hall (1976 1981: 113127 อ้างถึงใน พัทธภา เอื้ออมรวิช (2558) มาอธิบายระบบวัฒนธรรมของชุมชนปาดองและชุมชนเกาะยาวใหญ่ จะพบว่า ลักษณะทางวัฒนธรรมแบบ High context อย่างชุมชนเกาะยาวใหญ่ซึ่งเป็นชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างช้าๆ มีศาสนาอิสลามเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เปิดรับสิ่งใหม่ที่เข้ามาในชุมชนค่อนข้างยาก หากผู้มาเยือนต้องปรับตัวเข้าหาชุมชนตามกติกาชุมชนปลอด 5 ส หากมองเป็นข้อดีคือ สามารถรักษาวัฒนธรรมที่เข้มแข็งของตนเองไว้ได้ ไม่สูญหาย ไม่เปลี่ยนแปลง ใช้เป็นศักยภาพในการต่อรองกับการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกชุมชนได้ แต่ชุมชนการท่องเที่ยวปาดองเป็นพื้นที่ที่เปิดรับความแตกต่างและพร้อมเรียนรู้วัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวจีน อีกทั้งพยายามเข้าใจความหมายในการสื่อสารระหว่างกัน มีการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมและให้เกียรติคนอื่น ดังที่ ชิตาภา สุขพล่า (2548) กล่าวว่า นั่นคือแนวทางที่ทำให้การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมประสบความสำเร็จ

2) การสื่อสารด้านการท่องเที่ยวของชุมชนการท่องเที่ยวปาดองและชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ จากผลการวิจัย พบว่า *ชุมชนการท่องเที่ยว*

ป่าตอง มีรูปแบบการสื่อสารเน้นการสื่อสารจากบนลงล่าง ซึ่งสอดคล้องกับ อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี (2555) กล่าวว่า ลักษณะการไหลของสารจะเป็นทางการ เป็นการสื่อสารทางเดียว โดยใช้วิธีการสื่อสารอาศัยอำนาจสั่งการจากเทศบาลเมืองป่าตองเป็นหลัก บริหารจัดการคนหมู่มากด้วยการใช้หลักกฎหมาย พระราชบัญญัติ ระเบียบมาช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังพบวิธีการสื่อสารแนวระนาบในกลุ่มผู้ประกอบการ รวมทั้งมีการสื่อสารที่อาศัยเครือข่ายในโลกออนไลน์และอาสาสมัครด้านต่างๆ ของชุมชน ในขณะที่ชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ มีรูปแบบการสื่อสารเน้นการสื่อสารจากล่างขึ้นบน ทำให้มีการไหลของสารสองทาง กลุ่มชาวบ้านจะมีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนได้อย่างเสรี และยังปรากฏการสื่อสารแนวระนาบของกลุ่มชาวบ้านในร้านกาแฟตอนเช้า มัสยิด หรือที่ประชุมประจำหมู่บ้าน พบเห็นชาวบ้านใช้วิธีการสื่อสารแบบเผชิญหน้า ทำให้ชาวบ้านมีบทบาทสำคัญด้านการสื่อสารและการแสดงความคิดเห็นค่อนข้างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำทางศาสนา หรือโต๊ะอิหม่าม ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจต่อวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านในชุมชน ส่วนการสื่อสารแบบ Third party กรณีชาวบ้านที่ผันตัวเองมาประกอบการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งได้รับการจัดสรรผลประโยชน์ไม่เท่าเทียม จึงขอให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยไกล่เกลี่ย จากแนวคิด Third-Party Intervention หรือการแทรกแซงจากบุคคลที่สาม ของ Joseph P. Fogler และคณะ (2008, อ้างถึงใน บัณฑิตา จารุมานี นิลปัทม์, 2555) กล่าวว่า เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นเพื่อกำหนดบทบาทของบุคคลที่สามที่จำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องต่อสถานการณ์ความขัดแย้งโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ในปัจจุบันยังไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะบุคคลที่สามไม่ใช่ผู้แก้ปัญหาหรือผู้จัดการปัญหาโดยตรง แต่เป็นผู้สร้างบริบทแวดล้อมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความขัดแย้งเกิดความพร้อมในการแก้ปัญหาร่วมกัน หากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวมองว่าปัญหาความขัดแย้งนั้น ไม่ใช่ความขัดแย้งที่รุนแรงมากนัก หรือสถานการณ์ความขัดแย้งยังพอจะควบคุม จัดการ พุดคุยในระบบเครือญาติ หรือ ประคับประคองต่อไปได้ บางปัญหาความขัดแย้งจึงจบลงได้หรือบรรเทาเบาบางลง ซึ่งส่วนหนึ่งของความรู้สึกนึกคิดและนิสัยใจคอของชาวบ้านในชุมชนเกาะใหญ่ มาจากการ

บ่มเพาะวิธีคิดและแนวทางการปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนอิสลาม ให้มีความรักต่อกัน สามัคคีกัน เชื้อเพื่อเชื้อแม่ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สารและสื่อในชุมชนการท่องเที่ยวปาดอง เน้นการใช้สื่อมวลชนและสื่อกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว ส่วนชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ ไม่เน้นการสื่อสารผ่านสื่อมวลชน เน้นสื่อบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือสูงและสื่อกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี และศาสนา ส่วนรูปแบบการสื่อสารในชุมชนปาดอง และชุมชนเกาะยาวใหญ่มีความหลากหลายและทำหน้าที่ต่างกันไป ทำให้แต่ละชุมชนมีทางเลือกในการสื่อสาร สำหรับชุมชนการท่องเที่ยวปาดองเน้นรูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม คำนึงถึงภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ และมีรูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ทำให้มีสัดส่วนการสื่อสารจากภายในออกสู่ภายนอกมากกว่าการสื่อสารภายในชุมชน ส่วนรูปแบบการสื่อสารของชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ เน้นการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาของชุมชน รูปแบบการสื่อสารเพื่อการพบปะ ประชุม แสดงความคิดเห็นมีให้เห็นอยู่เสมอ สัดส่วนการสื่อสารภายในชุมชนจึงมากกว่าการสื่อสารจากภายในออกสู่ภายนอก ใช้การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชนก่อนจะนำไปสู่การต่อรองจากภายนอก

3) ความขัดแย้งและการสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้งในชุมชนการท่องเที่ยวปาดองและชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ จากผลการวิจัย พบว่า ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการท่องเที่ยวเป็นปัญหาที่ไม่อาจเลี่ยงได้ ดังที่ ลิโอนาร์ด เจ มาร์คัส และคณะ (2552) กล่าวว่า เมื่อใดมีคนจำนวนมากอยู่รวมกันแต่ละคนย่อมมีความชอบ ความสนใจ และความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ต่างกัน การกระทบกระทั่งจนเกิดความขัดแย้งจึงไม่ใช่เรื่องแปลก สอดคล้องกับ แลงโด ซาย และคณะ (2549) กล่าวว่า ความขัดแย้งเป็นผลพวงมาจากความแตกต่างส่วนตัวและความแตกต่างทางวิชาชีพ รวมทั้งความขัดแย้งที่เกิดจากการพึ่งพาระหว่างกัน การแย่งชิงทรัพยากร แนวคิดที่แตกต่างจากการใช้ทรัพยากร หรือการช่วงชิงอำนาจที่ส่งผลให้งานสำเร็จได้ การท่องเที่ยวแบบเปิดของชุมชนปาดอง มีปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมาตลอดระยะกว่า 50 ปี และมีระดับความรุนแรงของปัญหาเพิ่มมากขึ้น ทำให้หลายภาคส่วนทั้ง

ภายในและภายนอกชุมชนต่างเข้ามาช่วยจัดการกับปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เพราะมีผลต่อภาพลักษณ์และเศรษฐกิจการท่องเที่ยว ในขณะที่ปัญหาความขัดแย้งในชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่เพิ่งเริ่มก่อตัวขึ้นและระดับความขัดแย้งไม่รุนแรงมากนัก แต่ชาวบ้านก็รู้สึกวิตกกังวลเมื่อการท่องเที่ยวเข้ามา เพราะไม่ต้องการให้เป็นอย่างเช่นเกาะพีพี เพราะชาวบ้านยังคงต้องการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เงียบสงบ มาเพื่อการพักผ่อน ไม่มีสถานบันเทิง หรือมีสิ่งใดที่เข้ามาขัดกับหลักคำสอนทางศาสนาอิสลาม

จากการศึกษาวิจัยจึงพบวิธีการจัดการกับความขัดแย้งของทั้งสองชุมชนนั้นแตกต่างกัน ชุมชนการท่องเที่ยวป่าตองมักได้รับการช่วยเหลือและความร่วมมือจากองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาต่างๆ เข้ามาช่วยจัดการกับปัญหาความขัดแย้ง เช่น ปัญหาความปลอดภัยด้านการคมนาคม ปัญหาขยะ ปัญหาจากการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และปัญหาอีกบางส่วนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในชุมชนช่วยกันจัดการ เพราะหากความขัดแย้งมีความรุนแรงระดับประเทศ อาจส่งผลกระทบต่อด้านการท่องเที่ยวเช่นกัน Brianne C. Busey (2014) กล่าวว่า เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นจะมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวโดยเฉพาะในประเทศยูกันดา จะต้องให้นักเศรษฐศาสตร์และนักพัฒนาการลงทุนพยายามหาวิธีการเพิ่มการลงทุนจากต่างประเทศ รวมทั้งความช่วยเหลือจากรัฐบาล จัดตั้งเจ้าหน้าที่ด้านการตลาดการท่องเที่ยว เพื่อสร้างตราสินค้า ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สร้างการรับรู้ใหม่ให้กับนักลงทุน และด้านความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว มีการบูรณาการการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และเน้นตลาดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่วนความขัดแย้งที่เกิดจากการท่องเที่ยวในชุมชนเกาะยาวใหญ่ พบว่า ส่วนใหญ่แล้วผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในชุมชนจัดการกันเอง งานวิจัยของ สุภาพกร อุปกุล (2554) แสดงให้เห็นการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการการท่องเที่ยวและมีการต่อรองกับระบบทุน แค่เพียงคนในชุมชนมีความมั่นคงทางจิตใจ เชื่อมั่นในอำนาจของตน มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดความรัก ความหวงแหนในทรัพยากรของตน ซึ่งเหล่านี้เป็นส่วนทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป

รูปแบบการสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้งในชุมชนเกาะยาวใหญ่ เน้นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูง คือ การสื่อสารแบบเผชิญหน้า ดังที่ สาระดีดอทคอม (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การสื่อสารแบบเผชิญหน้าเป็นรูปแบบที่ดีที่สุดที่สามารถสื่อสารได้อย่างตรงไปตรงมา และมีข้อผิดพลาดทางการสื่อสารน้อยมาก นอกจากนี้ยังพบการสื่อสารในแนวนอนหรือแนวระนาบ ในการประชุม พูดคุย ขอความร่วมมือ แก้ไขปัญหา หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันระหว่างกลุ่มชาวบ้านซึ่งมีลักษณะความเป็นเครือญาติสูง อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี (2555) กล่าวว่า การสื่อสารแนวระนาบสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมาย มีการสร้างสรรค์งานใหม่ๆ เกิดความสะดวก รวดเร็ว สามารถความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และแลกเปลี่ยนข้อมูลที่จำเป็นต่อการทำงานต่อไป เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ณัฏฐ์ เทียวงาม (2556) พบว่า ผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งในชุมชน ด้วยวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน การอบรมสั่งสอนจากผู้อาวุโสของครอบครัว การประชุม ปรีกษาหรือ จัดประชาคมหมู่บ้าน ประนีประนอม และใช้การเจรจาต่อรอง ในชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ มีระบบการสื่อสารแบบเปิด (open communication) ชาวบ้านมีโอกาสดูงานผ่านกระบวนการแสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุมได้อย่างเสรี อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการเข้าร่วมการประชุมระดมความคิดเห็นกับหน่วยงานภาครัฐ เข้าร่วมวางแผนกิจกรรมของชุมชน และหน่วยงานภาครัฐมีอำนาจหน้าที่ในรับนโยบาย กำกับ ควบคุม ดูแล และประสานประโยชน์ให้แก่ชุมชน จะสามารถลดหรือบรรเทาความขัดแย้งลงได้

จากกรณีศึกษาการสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับปัญหาขยะและปัญหาความปลอดภัยในชุมชนการท่องเที่ยว ตามแนวคิดของ Thomas-Kilmann (ม.ป.ป., อ้างถึงใน แลงโด ซาย และคณะ, 2549) ได้เสนอวิธีการจัดการกับความขัดแย้ง 5 วิธี ประกอบด้วย วิธีการแข่งขัน (Competing) การร่วมมือ (Collaborating) การหลีกเลี่ยง (Avoiding) การโอนอ่อนผ่อนตาม (Accommodating) และการประนีประนอม (Compromising) พบว่า ชุมชนการท่องเที่ยวทั้งสองชุมชนนำวิธีการสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้งทั้ง 5 วิธีมาปรับใช้ โดยชุมชนการท่องเที่ยวป่าตองพยายามเลือกใช้วิธีการสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้งในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งด้วยวิธีการสื่อสารที่เน้นผลลัพธ์และเน้นความสัมพันธ์ ประกอบด้วยวิธีการโอนอ่อนผ่อน

ตาม โดยผู้ประกอบการยอมจ่ายค่าทำขวัญให้แก่นักท่องเที่ยวที่ยอมรับการจัดโซนนิ่งในพื้นที่หน้าหาด หรือผู้ประกอบการยินยอมจ่ายค่าจัดการขยะ และทำความสะอาดในพื้นที่ประกอบการของตนเอง เพื่อไม่ให้เสียภาพลักษณ์ด้านความสะอาดเมื่อนักท่องเที่ยวมาใช้บริการ วิธีการต่อมา ได้แก่ วิธีการร่วมมือ เข้ามามีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการทำความสะดวกแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์กรและการท่องเที่ยว ส่วนวิธีการแข่งขัน เกิดขึ้นจากการกำหนดให้ป่าตองเป็นพื้นที่นำร่องในโครงการ Phuket safety zone ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับประเทศ และต้องการนำมาใช้กับพื้นที่การท่องเที่ยวป่าตอง แม้ว่าจะยังไม่ปรากฏผลอย่างเป็นรูปธรรมก็ตาม และอีกวิธีการหนึ่งคือ วิธีการหลีกเลี่ยง เกิดจากสถานประกอบการและสถานบันเทิง ทั้งขยะในเวลาเลิกงาน (ใกล้รุ่ง) ซึ่งไม่ใช่เวลาที่ทางเทศบาลจะมาจัดเก็บ ทำให้ชาวบ้านเห็นว่าปัญหาขยะยังเป็นปัญหาอยู่ ในขณะที่ผู้ประกอบการมองว่าสามารถจัดการได้

ส่วนชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ใช้วิธีการสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้ง กรณีศึกษาปัญหาขยะและปัญหาความปลอดภัย ด้วยวิธีการร่วมมือเป็นหลัก ซึ่งเป็นวิธีการที่เน้นผลลัพธ์และความสัมพันธ์สูง ร่วมเก็บขยะด้วยจิตสำนึกรักชุมชนอย่างแท้จริง วิธีการต่อมา คือ วิธีการประนีประนอม โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหาวิธีการจัดการขยะด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังเลือกใช้วิธีการแข่งขัน ซึ่งเป็นวิธีการที่เน้นผลลัพธ์สูง โดยการพยายามประชาสัมพันธ์ชุมชนของตนเองว่าเป็นชุมชนที่มีความปลอดภัยสูง และได้รับการจัดลำดับให้เป็นเกาะที่น่าอยู่ที่สุดในโลก (ยาสุ.2558)

4) การสื่อสารเพื่อการต่อรอง การใช้อำนาจ และการปรับตัวของชุมชนการท่องเที่ยวป่าตองและชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่

4.1 การสื่อสารเพื่อการต่อรองในชุมชนการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนการท่องเที่ยวป่าตอง มีการต่อรองทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ส่วนชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ต่อรองด้านศาสนาและวัฒนธรรมเป็นหลัก ดังที่ John M. Ivancevich (2005) กล่าวว่า องค์ประกอบของการต่อรอง ประกอบด้วย ความขัดแย้ง การพึ่งพากัน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน และการหาทางออก ดังนั้นความขัดแย้งด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยวชุมชนป่าตอง เกิดขึ้นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องพึ่งพา

ผลประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้นผู้ประกอบการจึงสื่อสารผ่านการรวมตัวกันเป็นกลุ่มสมาคม ชมรม หรือสหพันธ์ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและสร้างอำนาจในการต่อรอง เพื่อนำไปสู่ การหาทางออกด้านผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวร่วมกัน ส่วนชุมชนการท่องเที่ยว เกาะยาวใหญ่ กำหนดกติกาชุมชนเขตปลอด 5 ส เป็นเครื่องมือในการต่อรอง แต่มี ข้อยกเว้นสำหรับชาวบ้านที่นับถือศาสนาพุทธและผู้ประกอบการ ซึ่งควรปฏิบัติในเขต พื้นที่ที่กำหนดเท่านั้น การต่อรองลักษณะดังกล่าวถือว่าการต่อรองเน้นข้อยุติแบบ win-win ดังที่ Greenberg and Baron (1997) กล่าวว่า บางทีสิ่งที่สำคัญมากที่สุดของการต่อรองที่ประสบความสำเร็จ คือ การได้ข้อยุติเป็นที่พอใจทั้งฝ่ายชาวบ้านและผู้ประกอบการ รวมไปถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวด้วย

องค์ประกอบและปัจจัยที่มีผลต่อการต่อรองในทัศนะของ สรรพพัชญ์ เลี้ยววาริณ (2554) ชี้ให้เห็นว่า การต่อรองเป็นกระบวนการของกลุ่มบุคคลที่มีส่วนได้เสียหรือมีข้อขัดแย้งกัน ตั้งใจที่จะใช้การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ เจรจาประสาน ประโยชน์ ต่ อรอง ปรับแก้ประเด็นที่แตกต่าง ค้นหาทางออกที่ยอมรับได้ด้วย การ ประนีประนอม นำไปสู่ข้อตกลงที่มีผลผูกพัน และเป็นที่พอใจของทุกฝ่าย เช่นเดียวกับ ยืนจดหมายถึงนายกรัฐมนตรีเพื่อต่อการขยายเวลาเปิด-ปิดสถานบันเทิงในซอยบาง ลา ป่าตอง ไม่ให้ผู้ประกอบการสูญเสียรายได้ต่อคืนไปอย่างมหาศาล นักท่องเที่ยวจะได้มีที่เที่ยวยามค่ำคืน และพนักงานในสถานประกอบการจะได้มีรายได้เลี้ยงครอบครัว ต่อไป รอย เจ เลวีกี และคณะ (2555) กล่าวว่า เป้าหมายของความขัดแย้งที่แท้จริง แล้ว คือ ความเป็นหนึ่งเดียว ความกลมกลืน และพยายามให้ทุกฝ่ายกลับมารวมเป็น หนึ่งเดียวอีกครั้ง สุดท้ายผลที่ออกมาจะดีที่สุดต่อทุกฝ่าย จะเห็นได้จากการหาทางออก ของปัญหาความขัดแย้งในชุมชนเกาะยาวใหญ่ พบว่า มีการรวมตัวของชาวบ้าน พร้อม ใจกันเข้าร่วมประชุมเพื่อหาทางออกของปัญหาร่วมกันอยู่เสมอ แต่สำหรับการ แก้ปัญหาความขัดแย้งโดยการจัดระเบียบชายหาด ตามนโยบายรัฐบาลคณะรักษา ความสงบแห่งชาติ (คสช.) ก็ยังปรากฏการต่อรองเกิดขึ้นอยู่ ไม่ว่าจะเป็นมาตรการเพื่อ ต่อรองให้ผู้ประกอบการใช้พื้นที่ชายหาดได้ร้อยละ 10 หรือการสร้างเตียงทรายขึ้นมาแทน เตียงผ้าใบเพื่อหาทางออกให้แก่นักท่องเที่ยว

4.2 การใช้อำนาจเพื่อการต่อรองในชุมชนการท่องเที่ยว ในชุมชนการท่องเที่ยวป่าตอง พบอำนาจด้านการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอยู่ในมือของหน่วยงานภาครัฐ ส่วนอำนาจทางธุรกิจท่องเที่ยวอยู่กับผู้ประกอบการ สำหรับอำนาจในการต่อรองของชุมชนเกาะยาวใหญ่ ขึ้นอยู่กับผู้นำทางศาสนาและชาวบ้านในชุมชนและงานวิจัยของ ชาว สมอาษา (2552) ซึ่งเห็นว่าอำนาจในการต่อรองอาจจะมาจากพลังที่เหนือธรรมชาติเพื่อต่อรองกับอำนาจภายนอกที่เข้ามากระทบชุมชน ซึ่ง รอย เจ เลวิกี้ และคณะ (2555) กล่าวถึงแหล่งที่มาของอำนาจ 3 แหล่ง ได้แก่ ข้อมูลกับความเชี่ยวชาญ การควบคุมทรัพยากร และจุดยืนของคนในองค์กรหรือในชุมชน การใช้ อำนาจดังกล่าวเห็นได้ชัดเจนจากการกำหนดกติกาชุมชนเขตปลอด 5 ส ไว้เป็นแนวปฏิบัติในชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ โดยมีผู้นำทางศาสนาหรือโต๊ะอิหม่ามผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนาอิสลามเข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดกติกาชุมชนรวมทั้งบทบาทต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนและที่สำคัญชาวบ้านในชุมชนแห่งนี้มีจุดยืนชัดเจนในการดูแลรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้ยังคงความอุดมสมบูรณ์ เพราะเป็นแหล่งทำมาหาเลี้ยงชีพให้แก่คนในชุมชนมายาวนาน

ในชุมชนการท่องเที่ยวป่าตอง พบการใช้อำนาจจากการใช้กฎและอำนาจจากการบีบบังคับ หากผู้ประกอบการไม่ยอมปฏิบัติตามมาตรการที่ทางเทศบาลกำหนดไว้ได้ ก็ไม่สามารถประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวบริเวณนั้นได้ จากแนวคิดของ เฟรนช์และราเวน (ม.ป.ป., อ้างถึงใน รอย เจ เลวิกี้ และคณะ, 2007/2555) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อุดมศิลป์ ปิ่นสุข (2552) กล่าวถึง อำนาจจากการบังคับบัญชา กรณีการจัดระเบียบชายหาดสาธารณะป่าตอง เพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำจากการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ซึ่งงานวิจัยของ ปภัสสรา บัวเจริญ (2557) พบว่า เมื่อรัฐเข้ามาดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชน รัฐจึงลดความขัดแย้งโดยการจัดการร่วมสร้างเป้าหมายอื่นเหนือความขัดแย้งและใช้อำนาจแฝงในการเสริมแรงด้วยการสร้างงานให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น เกิดการต่อรองเกี่ยวกับความชอบธรรมในการใช้ทรัพยากร เกิดกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดกฎกติกาเพื่อการจัดสรรทรัพยากรอย่างทั่วถึง เป็นธรรมและพยายามแสวงหาจุดร่วมในการจัดการทรัพยากรระหว่างกัน จากแนวคิดของ รอย

เจ เลวิกกี และคณะ (2007/2555) สอดคล้องกับวิธีการใช้อำนาจและการสื่อสารเพื่อการปรับตัวที่พบในชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ คือ มีการใช้อำนาจที่เท่าเทียมกัน หรือใช้ไปเพื่อทำงานร่วมกันเพื่อสร้างผลประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว โดยไม่สูญเสียทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน เป็นวิธีการใช้อำนาจที่มีความสำคัญในการต่อรองแบบบูรณาการ ผู้มีอำนาจแต่ละฝ่ายต่างพัฒนาและแบ่งปันอำนาจซึ่งกันและกัน ผู้ที่ได้รับอำนาจจะรู้สึกว่าตัวเองมีอำนาจมากขึ้นและเป็นอิสระมากขึ้น

4.3 การสื่อสารเพื่อการปรับตัวของชุมชนการท่องเที่ยว ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนการท่องเที่ยวป่าตองมีการสื่อสารเพื่อการปรับตัวเข้าหานักท่องเที่ยว ในขณะที่ชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวปรับตัวเข้าหาวิถีชีวิตชุมชนมุสลิม ผลการวิจัย จันทรทิพย์ (2557) กล่าวว่า คนที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบทและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป สามารถเรียนรู้จนเกิดการยอมรับวัฒนธรรมใหม่ได้ แต่ในขณะเดียวกันวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ติดตัวมาก็ยังคงอยู่ และแสดงออกมาได้ ในช่วงเวลาที่เหมาะสม ถือเป็นกระบวนการผสมผสานทางวัฒนธรรม หรือเรียกว่า “acculturation” ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนเกาะยาวใหญ่ งานวิจัยของ ปัทมาภรณ์ ธรรมทัต (2543) กล่าวว่า หากต้องการอยู่ในวัฒนธรรมใหม่อย่างมีความสุขต้องอาศัยการปรับตัวโดยการศึกษาข้อมูลก่อนการเดินทาง ในขณะเดียวกันผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนเกาะยาวใหญ่เริ่มมีการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีการเตรียมความพร้อมด้านภาษาต่างประเทศ และปรับเปลี่ยนมาประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น จากงานวิจัยของ พิมพาภรณ์ สุวดีทิกุล และคณะ (2544) ชี้ให้เห็นว่าหากชุมชนเกาะยาวใหญ่ต้องการพัฒนาด้านภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นเจ้าบ้านที่ดีร่วมกับการสื่อสารด้วยอวัจนภาษา ความเป็นมิตร สุภาพ มีการบริการที่ดี ซึ่งสะท้อนออกมาจากน้ำใจที่พร้อมจะช่วยเหลือของคนไทย ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกประทับใจได้ และหากชุมชนต้องการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมที่แตกต่าง ซาโมวา (ม.ป.ป., อ้างถึงใน พิชชาภพ พันธุ์แพ, 2552) เสนอแนะว่า คนในชุมชนต้องพยายามขจัดความคิดที่ว่า ตนเองเหนือกว่าผู้อื่นออกไป เพราะหากทั้งสองฝ่ายต่างคิดว่าตนเองเหนือกว่า จะทำให้การปรับตัวเป็นไปอย่างยากลำบาก การขาดทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสาร จะเป็นอุปสรรคสำคัญใน

การปรับตัวในวัฒนธรรมที่แตกต่าง เกิดความยากลำบากในการรับรู้ความคิด และทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแย่ง การเรียนรู้วัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมของวัฒนธรรมต่างๆ ทำให้เราตระหนักถึงวัฒนธรรมนั้นอย่างถ่องแท้

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดขั้นตอนการเกิดความตระหนักทางวัฒนธรรม และการปรับตัว ของ Brain Hennessy (2012) มาใช้การวิเคราะห์ชุมชนการท่องเที่ยวพบว่า ชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ มีแต่ละขั้นตอนประกอบด้วย ขั้นที่ 1 The honeymoon or tourist phase ชุมชนเข้าสู่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เมื่อ 15 ปีที่ผ่านมาและพัฒนาอย่างช้าๆ ค่อยเป็นค่อยไป ขั้นที่ 2 The crises or cultural shock phase ชาวบ้านเกิดความกังวลกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ไม่อยากเป็นเหมือนการท่องเที่ยวเกาะพีพี ขั้นที่ 3 The adjustment reorientation and gradual recovery phase กำหนดกติกาชุมชนเขตปลอด 5S เป็นแนวปฏิบัติสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันก็พยายามเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างของนักท่องเที่ยว และ ขั้นที่ 4 The adaptation phase แม้ชุมชนไม่สามารถปรับตัวได้ทั้งหมด แต่ยอมรับธุรกิจการท่องเที่ยวมากขึ้น ด้วยชุมชนมีวัฒนธรรมและศาสนาที่เข้มแข็ง ซึ่งเป็นศักยภาพในการต่อการกับการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก และผู้มีส่วนได้ส่วนได้เข้าใจยอมรับ และปรับตัวให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน

ชุมชนการท่องเที่ยวป่าตอง มีแต่ละขั้นตอนประกอบด้วยตามแนวคิดของ ของ Brain Hennessy (2012) เช่นกัน พบว่า ขั้นที่ 1 The honeymoon or tourist phase กว่า 50 ปีของเส้นทางการท่องเที่ยว ซึ่งมีทุนทางกายภาพที่สวยงามและมีชื่อเสียง โดยการสนับสนุน ส่งเสริม และกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเพิ่มมากขึ้นทุกปี ขั้นที่ 2 The crises or cultural shock phase เมื่อนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ปัญหาความขัดแย้งตามมามากมายและมีระดับที่รุนแรง ซึ่งมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์และเศรษฐกิจการท่องเที่ยว ขั้นที่ 3 The adjustment reorientation and gradual recovery phase ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว เกิดการปรับตัว ยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีลักษณะต่างคนต่างอยู่ กลายเป็นคนแปลกหน้า แต่ละวันต้องทำมาหากิน และ ขั้นที่ 4 The adaptation phase ชุมชนป่าตองเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกชุมชนมีส่วน

ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เรียนรู้ ยอมรับ และปรับเปลี่ยนไปตามความแตกต่างทางวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว ดังนั้นเมื่อการท่องเที่ยวชุมชนป่าตองขยายตัวถึงขีดสุด ความขัดแย้งด้านการท่องเที่ยวก็เกิดขึ้นหลากหลายและมีระดับที่เข้มข้น แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่เลือกปิดหูปิดตา เพราะเรื่องผลประโยชน์จากรุกิจการท่องเที่ยวและความอยู่รอดทางเศรษฐกิจ บางครั้งจำเป็นต้องยอม “เสียเกลี้ยง อย่าให้เนื้อเฒ่า” ยอมเสียสละส่วนน้อยเพื่อรักษาส่วนใหญ่ไว้ ยอมรับมาตรการจัดระเบียบชายหาด ยอมจ่ายค่าทำขวัญเพื่อไม่ให้เสียชื่อเสียง และรักษาภาพลักษณ์เพื่อร่วมอาชีพไว้

ตาราง สรุปการศึกษาเปรียบเทียบการสื่อสารเพื่อการต่อรองกับความขัดแย้ง และการปรับตัวของชุมชนการท่องเที่ยว

ที่	ประเด็น	ชุมชนป่าตอง	จุดร่วม	ชุมชนเกาะยาวใหญ่
1	ลักษณะการท่องเที่ยว	เน้น Mass Tourism เชิงพาณิชย์	Mass Tourism (เกาะยาวใหญ่เน้นเชิงวิถีชีวิตชุมชน)	เริ่มต้นจาก Alternative Tourism
2	การจัดการด้านการท่องเที่ยว	องค์กรภายนอกชุมชนและบางส่วนชุมชนช่วยกันจัดการ	ชุมชนพยายามรักษาความเป็นชุมชนของตนไว้	ส่วนใหญ่ชุมชนจัดการกันเอง
3	ทุนชุมชน	ทุนเศรษฐกิจ + ทุนสัญลักษณ์	ทุนเศรษฐกิจ	ทุนวัฒนธรรม + ทุนสังคม
4	ประเด็นความขัดแย้ง	เศรษฐกิจเป็นหลัก	เศรษฐกิจการท่องเที่ยว	ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นหลัก
5	บริบททางวัฒนธรรม	สังคมเปิด/ ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม	ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว	สังคมปิด/ เริ่มยอมรับวัฒนธรรมที่แตกต่างแต่คงวัฒนธรรมเดิมไว้
6	การสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้ง	พรบ./ กฎ/ ระเบียบ/ ข้อตกลง การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม	นโยบายรัฐบาล คสช./ กฎ ข้อบังคับของท้องถิ่น	พูดคุย/ ไกลเกลี้ยง/ การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม
7	ใช้อำนาจในการต่อรอง	ผู้ประกอบการ/ หน่วยงานภาครัฐ อำนาจที่เหนือกว่า/ ไม่	อำนาจของผู้นำชุมชน	ชาวบ้าน อำนาจที่เท่าเทียม/ ไม่อ่อน

ที่	ประเด็น	ชุมชนปาดอง	จุดร่วม	ชุมชนเกาะยาวใหญ่
		แข็ง		
8	การสื่อสารเพื่อการต่อรอง	รวมกลุ่ม/ ยื่นเอกสาร/ สื่อมวลชน	รวมตัวกันเพื่อต่อรอง	ประชุมชี้แจง/ ขอความร่วมมือ/ กติกาชุมชน
9	การสื่อสารเพื่อการปรับตัว	ยอมรับ/ ปฏิบัติตามกฎหมาย/ ตั้งหน้าตั้งตาทำมาหากิน/ หาช่องทางอื่นๆ	ปรับตัวด้านการท่องเที่ยว	ผู้ประกอบการ/ นักท่องเที่ยวปรับตัวเข้าหาชุมชน
10	บนหน้าตักของชุมชน	ผลประโยชน์/ความอยู่รอดทางเศรษฐกิจ	เศรษฐกิจ	ศาสนาและวัฒนธรรม
11	รูปแบบการสื่อสาร	พบเห็น Top down comm. บ่อยครั้ง/ ความขัดแย้งยุติได้เร็ว	Multidirectional comm.	ให้ความสำคัญกับ Bottom up comm./ พบเห็น Horizontal

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

1) จุดเด่นของการท่องเที่ยวแบบมวลชน คือ สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวในชุมชนเป็นกอบเป็นกำ ส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดและประเทศ แต่เมื่อมีปริมาณนักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมาก เกิดการแข่งขันด้านราคา เกิดปัญหาที่พ่วงมากับการท่องเที่ยว เช่น ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ปัญหาด้านการจัดการขยะ ปัญหาด้านความปลอดภัย ส่วนการท่องเที่ยวทางเลือกมีจุดเด่น คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามามีความตั้งใจ เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ เข้าใจวัฒนธรรมของชุมชน ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนไม่เสื่อมโทรม แต่ไม่สามารถสร้างรายได้มากพอ และไม่จูงใจให้เกิดการลงทุนจากผู้ประกอบการ

2) ชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ ขาดการเก็บข้อมูลด้านจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ควรมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักเพื่อจัดทำฐานข้อมูลนักท่องเที่ยวเป็นประจำทุกปี ด้วยชุมชนมีลักษณะแบบปิดการเดินทางคมนาคมเพื่อเข้าออกชุมชนค่อนข้างยากลำบากกว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่น

และยังไม่เปิดรับการท่องเที่ยวแบบเต็มตัว แต่นักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวเป็นนักท่องเที่ยวคุณภาพ มีกำลังซื้อสูง มีความตั้งใจในการเดินทางท่องเที่ยว ตัวเลขจำนวนนักท่องเที่ยวจึงควรเก็บข้อมูลไว้เป็นอำนาจในการต่อรองเพื่อของบประมาณสนับสนุนเพื่อการพัฒนาชุมชนต่อไป

3) การเติบโตด้านการท่องเที่ยวของชุมชนป่าตองทำให้เกิดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ ทุนเศรษฐกิจแบ่งบาน แต่ทุนชุมชนหายไป แม้ชาวบ้านจะพยายามรักษา ฟื้นฟู ความเป็นท้องถิ่นดั้งเดิมหรือแบ่งเขตชุมชนที่อยู่อาศัยออกไปจากเขตประกอบการท่องเที่ยว แต่การหารายได้จากการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวยังมีความสำคัญมากกว่า ดังนั้นการจัดการสื่อสารเพื่อสร้างจิตสำนึกและการนำเอาจากทางวัฒนธรรมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยว เพื่ออนุรักษ์ สืบสาน และแทรกซึมวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่าของชุมชนป่าตองให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส จัดไว้ในรายการนำเที่ยวหรือกิจกรรมพิเศษต่างๆ

4) ชุมชนการท่องเที่ยวเกาะยาวใหญ่ มีจุดเด่นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นแหล่งเลี้ยงปากท้องของชาวบ้าน มีจิตสำนึกสาธารณะอย่างแท้จริง มีความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกัน และพยายามรักษาความเป็นชุมชนมุสลิมไว้อย่างเข้มแข็ง เมื่อการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน ชาวบ้านก็ต้องการปรับตัวเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ชุมชนแห่งนี้เปรียบเสมือนสาววัยแรกรุ่นที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาปกป้อง แต่ด้วยขาดทักษะความรู้ทางธุรกิจท่องเที่ยว ไม่รู้จะปรับตัวอย่างไร ที่สำคัญคือขาดหน่วยงานที่เข้ามาช่วยบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ แม้แต่ผู้ประกอบการเองก็ยังไม่กล้าเข้ามาลงทุนมากนัก เพราะกติกามุสลิมเข้มแข็งจนผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวบางกลุ่มอาจรู้สึกอึดอัดใจ

5) แม้การจัดการสื่อสารการท่องเที่ยวชุมชนป่าตองจะเป็นเรื่องยาก เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นหยั่งรากลึก แต่สามารถดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไปได้ โดยการจับมือร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน สร้างความเข้าใจร่วมกัน มีความโปร่งใส สร้างการยอมรับ และสร้างจิตสำนึกให้ค่อยๆ เกิดขึ้น แต่การบังคับใช้กฎหมายยังจำเป็นต้องทำอย่างจริงจัง เห็นผลเชิงประจักษ์ ไม่ทำแบบฉาบฉวย และ

รัฐบาลควรแสดงความใส่ใจในความขัดแย้งรับเรื่อง และเร่งแก้ปัญหาหนี้ให้เป็นรูปธรรม รวดเร็วตามสถานการณ์การท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป

เอกสารอ้างอิง

- Brain Hennessy. (2012). *Cultural adaptation in China*. Retrieved September 28, 2012 China Australia Consult.
- Brianne C. Busey. (2014). *Conflict and Tourism in Uganda*. Portland State University. United States of America.
- Greenberg, J. & Baron, R. A. (1997). *Behavior in organizations understanding and managing the human side of work*. (6thed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, 308.
- John M. Ivancevich, Robert Kenopaske and Michael T. Matteson. (2005). *Organizational and Behavior Management*. (7ed). Chapter11 Managing Conflict and Negotiations. McGraw-Hill/ Irwan.
- กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน. (2553). **สายธารแห่งนักคิดทฤษฎี เศรษฐศาสตร์การเมืองกับสื่อสารศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์
- ขาว สมอาษา. (2552). **การต่อรองเชิงอำนาจเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ของชาวมุสลิมบนพื้นที่**. คุชชินีพนธ์ปรัชญาคุชชินีบัณฑิต สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ชิตาภา สุขพล้ำ. (2548). **การสื่อสารระหว่างบุคคล**. โอเดียนสโตร์. กรุงเทพฯ.
- ฐาปกรณ์ อุบลกุล. (2554). **การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับความสามารถในการ ต่อรองเชิงอำนาจ กรณีศึกษาชนเผ่าปะหล่อง หมู่บ้านปางแดงใน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการใช้ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน. มหาวิทยาลัย แม่โจ้, เชียงใหม่.

- ณัฏฐ์ เขียวงาม. (2556). **บทบาทผู้นำชุมชนกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลเมืองบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร**. สาขาวิชา รัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- บัณฑิตา จารุมา นิลปัทม์. (2555). **ทำความเข้าใจ “บุคคลที่สาม ผู้แทรกแซง สถานการณ์ความขัดแย้ง”**. เรียกใช้เมื่อ 9 เมษายน 2558 จาก <http://www.deepsouthwatch.org/node/2969>
- ปภัสนรา บัวเจริญ. (2557). **ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในการจัดการทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว กรณีศึกษาน้ำพุร้อนสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารองค์การภาครัฐและเอกชน. มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- ปัทมาภรณ์ ธรรมทัต (2543). **กระบวนการให้สารสนเทศเพื่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของบุคลากรต่างชาติในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บรรณารักษศาสตร์และ สารนิเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ผกาวรรณ จันทรเพิ่ม. (2557). **การปรับตัวท่ามกลางวัฒนธรรมที่หลากหลาย**. เรียกใช้เมื่อ 9 เมษายน 2558 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/545920>
- พัชรภา เอื้ออมรวิช. (2558). **การสื่อสารภายใต้มิติความหลากหลายทางวัฒนธรรมตามแนวคิด Geert Hofstede**. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ 25 ฉบับที่ 47 มกราคม - เมษายน 2560
- พิชาภพ พันธุ์แพ. (2552). **การจัดการมิติต่างๆ ทางวัฒนธรรม**. ดีเค็อบบี. พิษณุโลก.
- พิมพาภรณ์ สุวัฒน์กุล และคณะ. (2546). **การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม : ปัจจัยเพื่อการ พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ภาคภูมิ ทิพคุณ. (2556). **บรรณาธิการแถลง. จดหมายข่าว TRF Policy Bulletin**. ปีที่ 3 เล่มที่ 11 2556 หน้า 2.

- ยาฐ. (2558). **การจัดลำดับเกาะที่ยังคงงดงามที่สุดในโลก**. สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ออกอากาศ เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2558.
- รอย เจ เลวิกกี และคณะ. (2555). **กลยุทธ์การเจรจาต่อรอง. แปลจาก Essentials of Negotiation, 4th Edition** แปลโดย วิบูล จารุงวงศ์วิเศษ และ นิสิต มโนตั้งวรพันธุ์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ.
- ลีโอนาร์โด เจ มาร์คัส และคณะ. (2552). **เจรจาแนวใหม่ มิติแห่งการป้องกันและระงับความขัดแย้งในที่งานและระบบสุขภาพ. แปลจาก Renegotiating Health Care: Resolving Conflict to Build Collaboration** แปลโดย บรรพต ดันธีรวงศ์ กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ
- แลนโด ซาย และคณะ. (2549). **การจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เนท, 2549 พิมพ์ครั้งที่ 1
- สรรพชัย เลี้ยววาริณ. (2554). **องค์ประกอบที่สำคัญของการเจรจาต่อรอง** เรียกใช้เมื่อ 9 เมษายน 2558 จาก http://www.bizzbackup.co.th/backup_blogscomment.php?blogsid=18
- สาระดีดอทคอม. (ม.ป.ป.). **รูปแบบการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ**. เรียกใช้เมื่อ 9 เมษายน 2558 จาก http://www.saradd.com/index.php?option=com_content&view=article&id=216:effective-communication-patterns&catid=25:the-project&Itemid=72
- อุดมศิลป์ ปิ่นสุข. (2552). **อำนาจในการต่อรอง**. เรียกใช้เมื่อ 9 เมษายน 2558 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/273462>
- อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี. (2555). **พฤติกรรมและการสื่อสารในองค์การ**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ

การพัฒนาเทคนิคการประเมินการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน
ด้วยการสร้างโมเดลภาวะสันนิษฐานทางทฤษฎีและการวัดแบบราสช์¹

**An Development of Techniques for Assessing Student's
Analysis Thinking in Science using
Construct Mapping and Rasch Measurement¹**

โสภิตา เสนาะจิต², ชนัมชกรณ์ วรอินทร์³, สวณีย์ เสริมสุข⁴

Sophita Sanorjit²,

Chonchakorn Wora-in³, Savanee Sermsuk⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเทคนิคการประเมินการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนด้วยการสร้างโมเดลภาวะสันนิษฐานทางทฤษฎีและการวัดแบบราสช์ เพื่อสร้างเครื่องมือประเมินการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนที่ได้ตามการสร้างโมเดลภาวะสันนิษฐานทางทฤษฎี และประเมินประสิทธิภาพของเทคนิคการประเมินการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน แหล่งข้อมูล คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 จำนวน 300 คน ดำเนินการวิจัยโดยสร้างและตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลการวัดการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์กับข้อมูลเชิงประจักษ์ เครื่องมือเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

¹วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตสงคราม, 2559.

²นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา, 2559.

^{3,4} อาจารย์, อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตสงคราม อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก

โดยแต่ละตัวเลือกให้คะแนนแตกต่างกันตามแผนที่ภาวะสันนิษฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผลการวิจัยสรุปได้ว่า โมเดลภาวะสันนิษฐานทางทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 4 ระดับชั้น ตั้งแต่ชั้นเบื้องต้น ชั้นพื้นฐาน ชั้นเชี่ยวชาญ และชั้นสูง ประกอบด้วยแผนที่ภาวะสันนิษฐาน 2 มิติ ได้แก่ มิติการให้เหตุผล ประกอบด้วย 4 ระดับชั้น ได้แก่ ชั้นการรับรู้ ชั้นการเข้าใจเหตุผล ชั้นการมีเหตุผล และชั้นการสรุปเหตุผลสัมพันธ์ มิติการนำไปประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย 4 ระดับชั้น ได้แก่ ชั้นการจดจำ ชั้นการปฏิบัติตาม ชั้นการนำไปใช้และชั้นการประยุกต์ใช้ โดยข้อสอบวัดการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์มีคุณภาพและสอดคล้องกับแผนที่ภาวะสันนิษฐานทั้ง 2 มิติ มีจำนวน 36 ข้อ ผลวิเคราะห์ความตรงมีค่าดัชนีความเหมือนทุกข้อผ่านเกณฑ์ .80 ความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา มีค่า .74 ผ่านเกณฑ์ ความเที่ยงแบบ EAP/PV เท่ากับ .74 ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ มีค่า INFIT MNSQ อยู่ระหว่าง .75 - 1.33 ค่าความสัมพันธ์ของข้อสอบจากความเที่ยงแบบวิธีแบ่งครึ่งข้อคู่ข้อคี่เท่ากับ .78 มีความสัมพันธ์กันในระดับดีและแบบครึ่งฉบับแรกครึ่งฉบับหลังมีค่าเท่ากับ .49 มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

ประสิทธิภาพโมเดลภาวะสันนิษฐานทางทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ พบว่ามีขอบเขตเกณฑ์ ระดับความสามารถแฝง (θ) ต่ำกว่า -.52, -.52 - .06, .07 - .50 และ มากกว่า .50

คำสำคัญ : การคิดวิเคราะห์, การสร้างโมเดลภาวะสันนิษฐานทางทฤษฎีการคิดวิเคราะห์, แผนที่ภาวะสันนิษฐาน, ข้อสอบวัดการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน, ขอบเขตเกณฑ์

Abstract

The purposes of this study aimed to develop techniques for assessing students' analytical thinking in science using construct mapping and Rasch measurement, to create test items for assessing students' analytic thinking in science, and to evaluate the effectiveness of the techniques for assessing students' analytic thinking in science. The sample was three hundred Grade 7 students in Kamphaengphet province and under the Office of the 41st Educational Service Area. The study began by creating and validating the construct maps of students' analytic thinking in science with student responses, then creating 4-option items for measuring the grade 7 students' analytical thinking in science. Each option was scored differently.

The results are shown as follows: The construct map of students' analytical thinking in science consisted of four ability levels (Beginning, Basic, Proficient, and Advanced) and two dimensions (the Justification dimension which consisted of Perception, Reasoning, Explaining, and Summarizing levels and the Application dimension which consisted of Remembering, Complying, Applying, and Advanced Applying levels). The test consisted of 36 items. The test passed the criteria of the expert judgment index and the similarity index at .80. Cronbach alpha coefficient was .74 . The EAP/PV reliability was .74. Infit MNSQ statistics fell within the acceptable range of .75 to 1.33. Split-half reliabilities computed from odd and even items was .78 and first and second half items was at .49.

The assumed theoretical construct map showed its criterion zones of the estimated abilities (θ) as below -.52, -.52 - .06 , .07 – .50, above .50

Keywords: Analytical Thinking, The Analytical Thinking Construct Mapping Model, Construct Map, Analytical Thinking Test, Criterion zone

บทนำ

การพัฒนาเทคนิคการประเมินการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนด้วยการสร้างโมเดลภาวะสันนิษฐานทางทฤษฎีและการวัดแบบราชชนนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เป็นสมรรถนะสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการคิดในระดับที่สูงขึ้นไปได้ การคิดวิเคราะห์มีความสำคัญทั้งต่อตัวผู้เรียนเอง องค์กร สังคมและประเทศชาติ จำเป็นต่อการดำรงชีวิตรวมถึงนำไปใช้แก้ปัญหาต่างๆ นักเรียนที่สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ต้องมีความสามารถคิดวิเคราะห์เพื่อนำพาตนเองให้รอดพ้นจากปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ได้ (Stenberg, 1997 : 18-20 ; อมรวิรัช นาคทรรพ, 2559 : 11) นักเรียนที่มีทักษะการคิดวิเคราะห์จะสามารถจำแนกและจัดหมวดหมู่ จัดลำดับหรือจัดประเภทสิ่งของต่าง ๆ ได้อย่างมีหลักเกณฑ์ เป็นการขยายความคิดอย่างมีเหตุผล สามารถตัดสินใจอย่างเหมาะสม ใช้ความรู้ไปประยุกต์แก้ปัญหาในสถานการณ์อื่น ตลอดจนสามารถทำนายผลที่ตามมาได้ เป็นการประยุกต์ความรู้ความเข้าใจเนื้อหาเดิมที่สะสมอยู่ในความจำระยะสั้น เพื่อสร้างข้อมูลใหม่อย่างอิสระ สามารถสรุปลักษณะเฉพาะที่จำเป็นและไม่จำเป็นของข้อมูลได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546 : 12 ; Schiever, 1991 : 13 ; Mazano, 2001 : 38) การที่ผู้เรียนจะมีทักษะในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจต้องสามารถวิเคราะห์และเข้าใจสถานการณ์ใหม่หรือข้อความจริงใหม่ได้ ส่งผลให้นำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ใหม่ในเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นการเรียนรู้ที่คงทน (Bloom, 1956 : 6-9, 207 ; ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2552 : 48) การคิดวิเคราะห์มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งผู้เรียนต้องมีความสามารถคิดวิเคราะห์นำไปสู่การคิดขั้นสูงของ

จุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555) เครื่องมือวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์จึงมีความจำเป็นและเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้ หากมีเครื่องมือวัดที่มีคุณภาพย่อมให้ผลการวัดที่มีคุณภาพ (ปริญญากาลายศ, 2556 : 4) เป็นไปในทิศทางเดียวกับการที่สถานศึกษาแต่ละแห่งใช้เครื่องมือที่หลากหลายแต่ยังขาดการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ทำให้ผลการประเมินคลาดเคลื่อน สอดคล้องกับข้อค้นพบของผู้วิจัยว่าจุดอ่อนที่สำคัญ คือ ผลที่ได้จากเครื่องมือที่สร้างขึ้นถูกนำไปใช้หรือแปลความผลของการวัดได้ไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายของการวัดไม่สามารถใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ผลการวัดไม่สะท้อนความสามารถของผู้เรียนที่แท้จริง

การประเมินผลการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนรู้อสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนต้องสามารถประเมินผลความรู้ของตนภายหลังจากการตรวจสอบความรู้ สามารถสะท้อนความรู้ความเข้าใจต่างๆ เพื่อนำไปสร้างองค์ความรู้อื่นๆ ต่อไป (สมเกียรติ พรพิสุทธิมาศ, 2556 ; Shute & Becker, 2010) การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักพื้นฐานสองประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน การประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ ผลการวัดเป็นสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 28) ซึ่งระบบการประเมินผลการเรียนรู้ในปัจจุบันให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการแปลความผลการวัด และเป็นส่วนหนึ่งของระบบการประเมินเพื่อบรรยายความสามารถแฝงของผู้เรียน ระบบการประเมินที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วนที่เชื่อมโยงต่อเนื่องกัน คือ โมเดลความคิด การสังเกตหรือการรวบรวมข้อมูลและการแปลความหมายผลวิเคราะห์ข้อมูลที่เชื่อมโยงกลับไปยังโมเดลความคิดในตอนต้น (National Research Council, 2011) การสร้างโมเดลความคิดจากการสร้างโมเดลภาวะสันนิษฐานทางทฤษฎีเรียกว่า แผนที่ภาวะสันนิษฐาน (construct map) เป็นการสร้างโมเดลความคิดที่

บรรยายความสามารถแฝงของผู้เรียน การสร้างคำถามตามแผนที่ภาวะสันนิษฐานเป็นการพัฒนาเครื่องมือเพื่อรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบไม่ซับซ้อน ข้อมูลที่รวบรวมเมื่อนำไปวิเคราะห์แปลความได้ไม่ยาก ตรงไปตรงมา ถูกต้องและอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ (item response theory) (Wilson, 2005) ผลการวัดจะเชื่อมโยงกับแผนที่ภาวะสันนิษฐานและผลการวัดจะสามารถบอกระดับความสามารถของผู้เรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน (วีรภัทร์ สุขศิริ, 2557 : 13, 25-27 ; Brown & Wilson, 2011 ; Wilson et al., 2012)

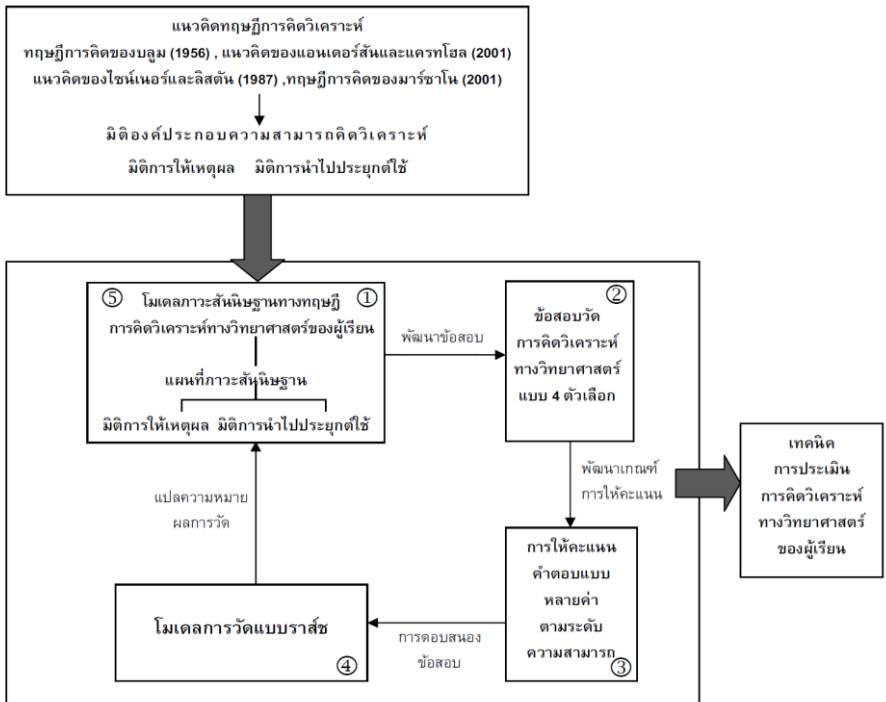
จากคุณสมบัติเด่นของการสร้างโมเดลภาวะสันนิษฐานทางทฤษฎีจะนำไปสู่การพัฒนาเทคนิควิธีการวัดการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจำเป็นต้องมีความสามารถคิดวิเคราะห์เพื่อเป็นพื้นฐานไปสู่การคิดขั้นสูง ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการวัดความสามารถคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ได้คะแนนที่มีความตรงเชิงตีความ (interpretation validity) สามารถแยกมิติความสามารถด้วยแผนที่ภาวะสันนิษฐาน พัฒนาและตรวจสอบความตรงโดยใช้การวัดแบบบราสช์ (Rasch measurement) วินิจฉัยผู้เรียนเป็นรายบุคคล สอดคล้องกับยุคการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการวัดและประเมินผลทักษะของผู้เรียนที่มีความซับซ้อนหลายมิติ ซึ่งสารสนเทศที่ได้รับจะเป็นเทคนิคอันเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ผู้สอน สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้หรือนำไปต่อยอดเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการด้านต่างๆ ตรงตามความสามารถอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาเทคนิคการประเมินการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และพัฒนาเครื่องมือประเมินการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ด้วยการสร้างโมเดลภาวะสันนิษฐานทางทฤษฎี

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้สร้างโมเดลภาวะสันนิษฐานการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ โดยหน่วยโครงสร้างที่ 1 ประกอบด้วยแผนที่ภาวะสันนิษฐาน (construct map) มี 2 มิติ คือ มิติการให้เหตุผลและมิติการนำไปประยุกต์ใช้ หน่วยโครงสร้างที่ 2 เป็นข้อสอบแบบ 4 ตัวเลือก โดยแต่ละตัวเลือกจะสัมพันธ์กับระดับความสามารถที่แตกต่างกันในแผนที่ภาวะสันนิษฐาน หน่วยโครงสร้างที่ 3 การให้คะแนนคำตอบตามระดับความสามารถในแผนที่ภาวะสันนิษฐาน และหน่วยโครงสร้างที่ 4 การวิเคราะห์คะแนนคำตอบของผู้เรียนด้วยโมเดลการวัดตามทฤษฎีการวัดของราสส์ เพื่อประมาณค่าความสามารถแฝงและค่าพารามิเตอร์ความยากของข้อสอบสารสนเทศที่ได้ จะช่วยแปลความหมายของระดับการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนให้มีความถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อการสร้างและพัฒนาแบบวัด สรุปดังกรอบแนวคิดการวิจัยในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ที่เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 300 คน

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างโมเดลภาวะสันนิษฐานทางทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ความหมายของการคิดวิเคราะห์ ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนวิทยาศาสตร์ สภาพปัญหาการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนวิทยาศาสตร์ เครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผลการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนวิทยาศาสตร์ คำบรรยายลักษณะของผู้เรียนวิทยาศาสตร์ที่มีความสามารถคิดวิเคราะห์

คำถามและการตอบคำถามสำหรับใช้ทดสอบผู้เรียนว่ามีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ การแบ่งระดับความสามารถคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โดยสัมภาษณ์นักวิชาการด้านการสอนวิทยาศาสตร์จากสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) 2 คน ผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 7 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน 2 คน และศึกษานิเทศก์ 2 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง จากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวมาสร้างโมเดลภาวะสันนิษฐานทางทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วยแผนที่ภาวะสันนิษฐาน (construct map) จำนวน 2 มิติ ได้แก่แผนที่ภาวะสันนิษฐานการนำไปใช้และแผนที่ภาวะสันนิษฐานการนำไปประยุกต์ใช้ โดยแผนที่ภาวะสันนิษฐานประกอบด้วยระดับความสามารถ คำบรรยายความสามารถและคำบรรยายคำตอบของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร มาตรฐาน ว 3.1

ระยะที่ 2 การสร้างข้อสอบวัดการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยเลือกใช้ข้อคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้เรียนเขียนบรรยายคำตอบด้วยตนเองจากคำถามที่กำหนดให้ โดยเริ่มจากการกำหนดลักษณะเฉพาะของข้อสอบ (item specification) ให้สอดคล้องกับแผนที่ภาวะสันนิษฐานที่พัฒนาขึ้น มีผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 10 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของข้อสอบ กำหนดระยะเวลาในการทำข้อสอบ การปรับปรุงคุณภาพของข้อสอบโดยผ่านการสะท้อนคุณภาพจากการนำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดกำแพงเพชร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 100 คน ตรวจสอบคำตอบที่เขียนบรรยายคำตอบจากข้อสอบวัดการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน คำบรรยายคำตอบของผู้เรียนแสดงถึงระดับความสามารถของผู้เรียน รวบรวมคำตอบที่ผู้เรียนเขียนบรรยายคำตอบ แล้วนำคำตอบมาจัดกลุ่มตามระดับความสามารถ เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของคำตอบจากโครงสร้างในแผนที่ภาวะสันนิษฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งคำตอบเหล่านี้จะถูกนำไปสังเคราะห์เพื่อสร้างเป็นตัวเลือกของข้อสอบแบบเลือกตอบที่ผู้วิจัยจะดำเนินการพัฒนาในระบต่อไป

ระยะที่ 3 วิเคราะห์คุณภาพของข้อสอบวัดการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน โดยการนำข้อสอบวัดการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของ

ผู้เรียน ในรูปแบบข้อสอบเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก ทดลองใช้โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จำนวน 300 คน เพื่อนำผลการทดสอบมาทำการวิเคราะห์พิจารณาคุณลักษณะและคุณภาพของข้อสอบตามทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ ดังนี้ 1) หลักฐานความเที่ยง ได้แก่ ค่าความเที่ยงแบบ Cronbach's alpha ค่าความเที่ยงแบบ Person ค่าความเที่ยงแบบ EAP/PV และค่าความเที่ยงแบบวิธีแบ่งครึ่งแบบวัด (Split-half Method) 2) หลักฐานความตรงเชิงโครงสร้างภายใน โดยการหาค่าสถิติ Infit MNSQ และค่า t โดยค่าสถิติ Infit ตรวจสอบความสอดคล้องของคำตอบข้อสอบแต่ละข้อกับข้ออื่นพิจารณาจากสถิติทดสอบความสอดคล้องแบบถ่วงน้ำหนัก (weighted fit) ด้วยค่า Mean square หรือ MNSQ โดยค่า infit ระหว่าง .75-1.33 ถือว่าเป็นช่วงที่ยอมรับได้ว่าได้ังคุณลักษณะข้อสอบได้จากข้อมูลกับที่ประมาณได้มีลักษณะคล้ายคลึงกัน (Adams & Khoo, 1996; Wilson, Allen, & Li, 2006) ค่า t บ่งชี้ระดับความผันแปรของข้อมูลคำตอบข้อสอบแต่ละข้อตามทฤษฎีการวัดแบบวาสซ์หรือบ่งชี้ความเป็นเอกพันธ์ (homogeneity) ของคำตอบข้อสอบทั้งหมดที่กำหนดไว้ในโมเดลการวัดเดียวกัน ค่า t ควรจะอยู่ระหว่าง -2 และ +2 (Smith, Schumacker, & Busch, 1995; Wright, Mead, & Bell, 1980) และ 3) หลักฐานของความเที่ยงของขอบเขตเกณฑ์ (criterion zone) เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาโมเดลภาวะสันนิษฐานให้เหมาะสมกับระดับความสามารถคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน โดยใช้โปรแกรม ConstructMap

ผลการศึกษา

ผลวิเคราะห์แนวคิด/ทฤษฎีเพื่อการสร้างโมเดลภาวะสันนิษฐานทางทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ คือ ทฤษฎีการคิดของบลูม (Bloom, 1956) แนวคิดของแอนเดอร์สันและ แครทไฮ (Anderson & Krathwohl, 2001) แนวคิดของไซน์เนอร์และลิสตัน (Zeichner & Liston, 1987) และทฤษฎีการคิดของมาร์ซาโน (Marzano, 2001) ผู้วิจัยวิเคราะห์และจัดระดับความสามารถของการคิดวิเคราะห์ สร้างโมเดลภาวะสันนิษฐาน

ทางทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบ่งระดับความสามารถได้ 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นเบื้องต้น ชั้นพื้นฐาน ชั้นเชี่ยวชาญ ชั้นสูง ดังภาพที่

โมเดลภาวะสันนิษฐานทางทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน ประกอบด้วยแผนที่ภาวะสันนิษฐาน 2 มิติ คือ มิติที่ 1 การให้เหตุผล (justification dimension) ประกอบด้วย 4 ระดับชั้นความสามารถ เรียงตามลำดับจากต่ำไปสูงดังนี้ ชั้น 1 การรับรู้ (perception) ชั้น 2 การมีเหตุผล (reasoning) ชั้น 3 การให้เหตุผล (explaining) และชั้น 4 การสรุปเหตุผลสัมพันธ์ (summarizing) ดังภาพที่ 3 ในมิติที่ 2 การนำไปประยุกต์ใช้ (application dimension) ประกอบด้วย 4 ระดับชั้น คือ ชั้น 1 การจดจำ (remembering) ชั้น 2 การปฏิบัติตาม (complying) ชั้น 3 การนำไปใช้ (applying) และชั้น 4 การประยุกต์ใช้ (advanced applying) ดังภาพที่ 4 โดยระดับชั้นเกิดจากการสังเคราะห์องค์ประกอบตัวแปรความสามารถของการคิดวิเคราะห์ แต่ละมิติประกอบด้วยคำที่แสดงออกถึงพฤติกรรม บ่งบอกถึงความสามารถที่แตกต่างกันเริ่มตั้งแต่ระดับง่าย (ด้านล่างสุดของภาพ) สู่ระดับยาก (ด้านบนสุดของภาพ) ลูกศรชี้ขึ้นจากด้านล่างสู่ด้านบนแสดงถึงระดับความยากที่สะสมเพิ่มขึ้นและระดับความสามารถที่ใช้ทำข้อสอบก็จะเพิ่มมากขึ้น เมื่อข้อสอบยากขึ้นเส้นลูกศรนี้ทำหน้าที่เป็นสเกลที่บอกตำแหน่งของผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม ที่สามารถตอบข้อสอบที่ยากง่ายแตกต่างกัน เมื่อระบุค่าสำหรับระดับความสามารถบนแผนที่ภาวะสันนิษฐานในแต่ละมิติแล้ว จากนั้นระบุคำบรรยายความสามารถ ระบุคำบรรยายคำตอบ จากแนวคิดโครงสร้างผลการเรียนรู้ตามอนุกรมวิธานแบบโซโล (SOLO taxonomy) (มารุต พัฒนาผล, 2557)

ระดับ
ความสามารถ

คำบรรยายความสามารถ

ขั้นสูง
(Advanced)

เข้าใจหลักการทางวิทยาศาสตร์และวิเคราะห์สาระสำคัญ สามารถอธิบายตีความข้อมูลและสรุปความรู้จากการใช้เหตุผลที่ถูกต้อง โดยแยกแยะข้อมูลที่มีความซับซ้อน เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่สัมพันธ์กันกับหลักการทางวิทยาศาสตร์และความรู้ต่างๆ แล้วสรุปเป็นข้อค้นพบที่ถูกต้อง นำไปใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงเพื่อสนับสนุนหรือโต้แย้ง มีวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่หลากหลายและซับซ้อน ออกแบบแนวทางและให้ข้อเสนอแนะหรือทำนายผลที่จะเกิดขึ้นได้ นำไปประยุกต์ใช้ในทุกสถานการณ์หรือเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่

ขั้นเชี่ยวชาญ
(Proficient)

เข้าใจหลักการและสาระสำคัญ สามารถอธิบายความรู้ โดยใช้เหตุผลแยกแยะข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับหลักการพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และความรู้ต่างๆ นำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ที่หลากหลาย ใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงเพื่อสนับสนุนหรือโต้แย้งตีความข้อมูลทางวิทยาศาสตร์แล้วสรุปเป็นข้อค้นพบที่ถูกต้อง ใช้หลักการและความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นแก้ไขสถานการณ์ได้

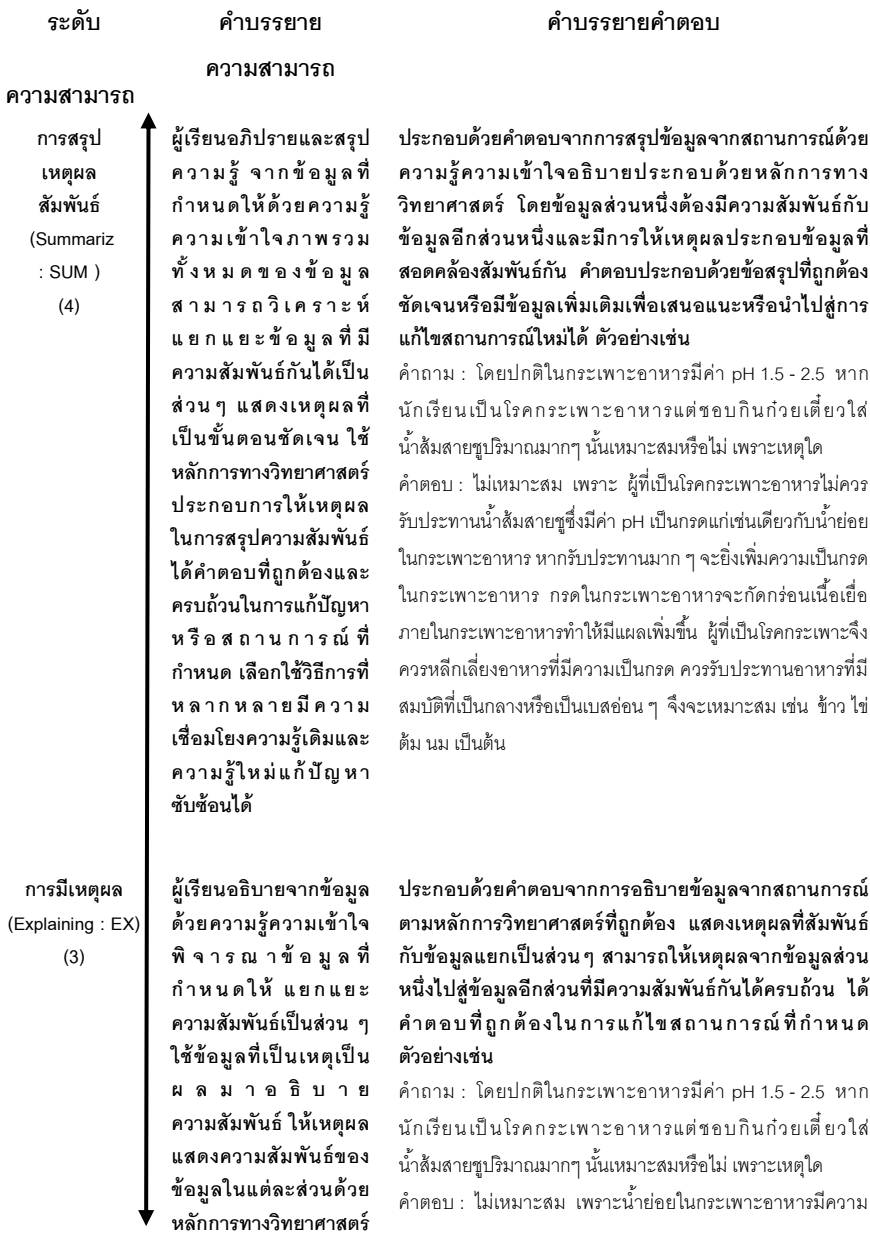
ขั้นพื้นฐาน
(Basic)

มีความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ เชื่อมโยงข้อมูลพื้นฐานที่ง่ายต่อการเข้าใจ ข้อมูลพื้นฐานที่ง่ายต่อการเข้าใจแสดงเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลได้ นำข้อมูลหรือหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เบื้องต้นมาอ้างอิงเพื่อสนับสนุนหรือโต้แย้งข้อค้นพบ ใช้ความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์บางส่วนแก้ปัญหาในสถานการณ์ทั่วไปในบริบทของข้อมูลทางวิทยาศาสตร์

ขั้นเบื้องต้น
(Beginning)

มีความรู้พื้นฐานจากความรู้เดิมที่ไม่มากพอหรือคลาดเคลื่อนไม่สามารถแสดงเหตุผลหรือบอกความสัมพันธ์จากข้อมูล สามารถใช้ข้อมูลพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์อย่างง่าย หรือความรู้เพียงบางส่วนในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่ง่ายๆ หรือคุ้นเคย

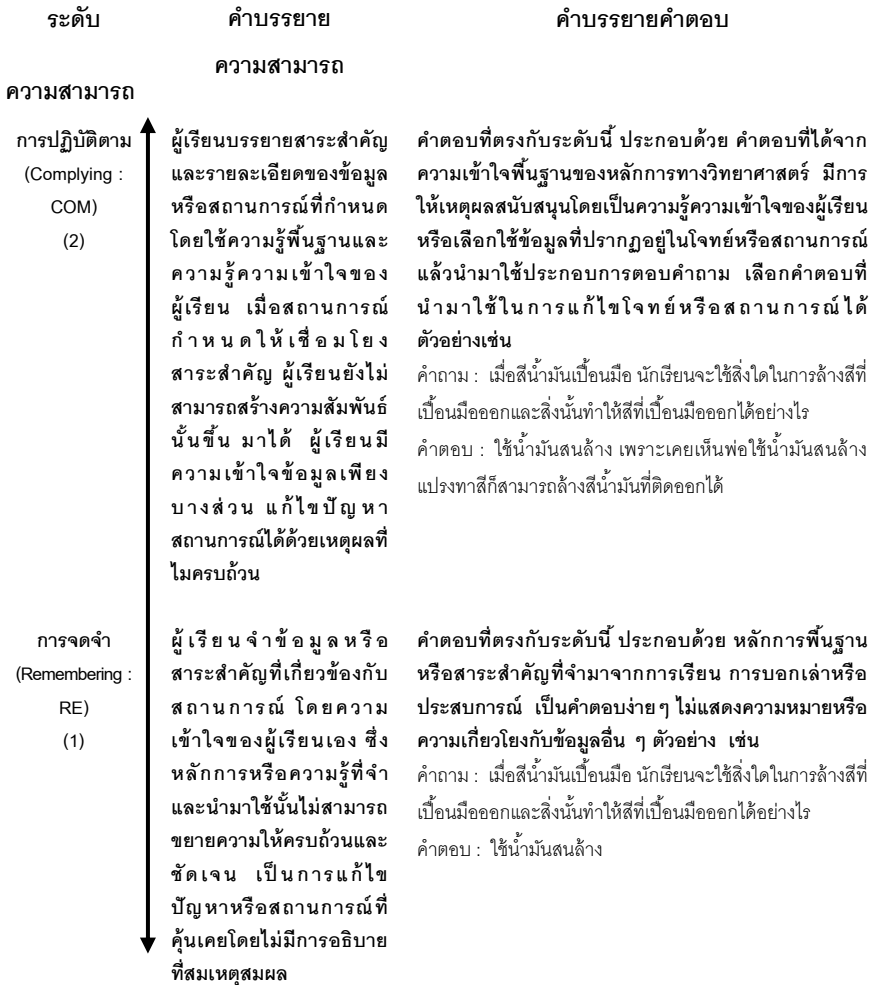
ภาพที่ 2 โมเดลภาวะสันนิษฐานทางทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของ
ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ระดับ	คำบรรยาย	คำบรรยายคำตอบ
	ความสามารถ	
	ความสามารถ	
	ได้คำตอบที่ถูกต้องจากสถานการณ์ที่กำหนด ใช้วิธีการที่ถูกต้องแก้ปัญหาได้	เป็นกรด ผู้ที่เป็นโรคกระเพาะไม่ควรใส่น้ำส้มสายชูในอาหาร เพราะน้ำส้มสายชูเป็นกรด หากรับประทานเข้าไปในกระเพาะจะมีค่าความเป็นกรดสูงขึ้นจะกัดกร่อนเนื้อเยื่อกระเพาะอาหารทำให้มีแผลเพิ่มขึ้นได้
การเข้าใจเหตุผล (Reasoning : RE) (2)	ผู้เรียนบรรยายสาระสำคัญของข้อมูลหรือสถานการณ์ที่กำหนด ผู้เรียนเข้าใจข้อมูลเป็นส่วน ๆ ใช้ความรู้พื้นฐานเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลหรือแสดงเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล เป็นการแสดงเหตุผลขั้นพื้นฐานไม่ซับซ้อน ได้คำตอบที่นำไปแก้ปัญหาได้	ประกอบด้วยคำตอบที่ได้จากความเข้าใจพื้นฐานของหลักการทางวิทยาศาสตร์ มีการให้เหตุผลประกอบ โดยเป็นเหตุผลตามความเข้าใจของผู้เรียนหรือใช้ข้อมูลจากสถานการณ์ที่กำหนดมาเป็นข้อมูลในการตอบ คำตอบที่ได้ อาจมีข้อมูลที่ไม่ชัดเจนไม่ครบถ้วน หรือเป็นการให้ข้อสรุปที่ได้ไม่ตรงตามหลักการ ตัวอย่างเช่น คำถาม : โดยปกติในกระเพาะอาหารมีค่า pH 1.5 - 2.5 หากนักเรียนเป็นโรคกระเพาะอาหารแต่ชอบกินกล้วยเดี่ยวใส่น้ำส้มสายชูปริมาณมากๆ นั้นเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด คำตอบ : ไม่เหมาะสม เพราะ คนที่เป็นโรคกระเพาะอาหารไม่ควรกินอาหารที่เป็นกรด
การรับรู้ (Perception : PC) (1)	ผู้เรียนบอกหรือระบุความรู้ที่เกี่ยวข้องในสาระสำคัญที่ใช้เป็นข้อมูลในการตอบคำถามด้วยความรู้เดิม ตามความเข้าใจของผู้เรียนเองจากความคุ้นเคยหรือสถานการณ์ซ้ำๆ ตอบคำถามได้เพียงบางส่วน คำตอบไม่ชัดเจน ไม่สามารถให้เหตุผลขยายความเพื่อนำไปสู่การแสดงความสัมพันธ์ได้	ประกอบด้วยคำตอบที่ได้จากข้อมูลจากความจำซึ่งเป็นข้อมูลที่ผู้เรียนจำในตำรา การสอน การพบเห็นในชีวิตประจำวัน มีข้อมูลจำกัด ตอบสั้นๆ ง่าย ๆ ไม่ครบถ้วน ไม่สามารถแสดงความสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อมูลอื่นได้ แสดงเหตุผลที่ไม่สอดคล้องหรือไม่ได้แสดงความพยายามในการให้เหตุผล ตัวอย่างเช่น คำถาม : โดยปกติในกระเพาะอาหารมีค่า pH 1.5 - 2.5 หากนักเรียนเป็นโรคกระเพาะอาหารแต่ชอบกินกล้วยเดี่ยวใส่น้ำส้มสายชูปริมาณมากๆ นั้นเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด คำตอบ : ไม่เหมาะสม เพราะน้ำส้มสายชูเปรี้ยว เป็นสารอันตราย หรืออาจตอบเพียงสั้นๆ ว่าไม่เหมาะสม

ภาพที่ 3 แผนที่ภาวะสันนิษฐานการให้เหตุผล

ระดับ	คำบรรยาย	คำบรรยายคำตอบ
ความสามารถ		
การประยุกต์ใช้ (Advanced applying : ADV) (4)	ผู้เรียนอภิปรายและสรุปความรู้จากข้อมูลที่กำหนด โดย การ เชื่อมโยง ความสัมพันธ์จากการวิเคราะห์สาระสำคัญในทุกส่วนของข้อมูล ใช้การอภิปรายด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์ในการสนับสนุนข้อมูลเพื่อนำไปสู่การลงข้อสรุป และใช้ความรู้แก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งง่ายและซับซ้อน ทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ออกแบบแนวทางให้ข้อเสนอแนะและทำนายผลที่จะเกิดขึ้นได้	ประกอบด้วยคำตอบที่ได้จากการสรุปข้อมูลด้วยความเข้าใจโจทย์หรือสถานการณ์ที่กำหนด เป็นคำตอบที่ได้จากการเชื่อมโยงความเข้าใจในหลักการทางวิทยาศาสตร์แล้วนำมาใช้แก้ปัญหาหรือสถานการณ์และนำไปสู่การให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม นำทุกส่วนมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกันเป็นความคิดแบบรวบยอด คำตอบของนักเรียนแสดงให้เห็นว่าความรู้ที่ได้จากสถานการณ์หนึ่งถูกนำไปใช้กับอีกสถานการณ์หนึ่งได้อย่างถูกต้อง ตัวอย่างเช่น คำถาม : เมื่อน้ำมันบนมือ นักเรียนจะใช้สิ่งใดในการล้างสิ่งที่เปื้อนมือออกและสิ่งนั้นทำให้สิ่งที่เปื้อนมือออกได้อย่างไร คำตอบ : ใช้น้ำมันส้น เพราะน้ำมันส้นเป็นตัวทำลายที่สามารถดึงอนุภาคของน้ำมันออกมาได้ดีจึงนิยมใช้ผสมกับส้นน้ำมันสำหรับทาวีสดูต่างๆ เพื่อลดความเข้มข้นของส้นน้ำมันและช่วยให้สามารถทาบ้นผิวได้เรียบยิ่งขึ้นไม่เหนียวจนเกินไปและเคยเห็นพ่อใช้น้ำมันส้นในการล้างแปรงทาสีเมื่อใช้งานเสร็จ น้ำมันส้นจึงสามารถนำมาล้างสีที่เปื้อนมือออกได้ดีเช่นกัน
การนำไปใช้ (Applying : APP) (3)	ผู้เรียนอธิบายหลักการและสาระสำคัญจากข้อมูลที่กำหนด ใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานประกอบการอธิบายเพื่อแสดงเหตุผลที่ใช้ในการเชื่อมโยงหลักการเข้ากับสาระสำคัญของข้อมูลนำไปใช้ถูกต้องกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่กำหนด ใช้หลักการและความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นแก้ไขสถานการณ์ได้	ประกอบด้วยคำตอบที่ได้จากการอธิบายด้วยความเข้าใจโจทย์หรือสถานการณ์ที่กำหนดให้ตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วยหลักการที่นักเรียนนำไปใช้แก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์และให้คำอธิบายเหตุผลของการใช้หลักการเหล่านั้นเพื่อแก้ไขปัญหาด้วยข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงกัน นำไปสู่การแก้ปัญหาได้ ตัวอย่างเช่น คำถาม : เมื่อน้ำมันบนมือ นักเรียนจะใช้สิ่งใดในการล้างสิ่งที่เปื้อนมือออกและสิ่งนั้นทำให้สิ่งที่เปื้อนมือออกได้อย่างไร คำตอบ : ใช้น้ำมันส้นล้างออกได้เพราะน้ำมันส้นเป็นตัวทำลายที่นิยมใช้ในการผสมสีน้ำมัน เมื่อน้ำมันส้นเป็นตัวทำลายสีน้ำมัน ก็สามารถนำน้ำมันส้นมาล้างสีที่เปื้อนมือออกได้เช่นกัน

ภาพที่ 4 แผนที่ภาวะสันนิษฐานการนำไปประยุกต์ใช้

จากการดำเนินงานข้างต้น ผู้วิจัยสร้างข้อสอบวัดการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในรูปแบบข้อสอบแบบปลายเปิดจำนวน 40 ข้อ ข้อที่ 1-20 วัดมิติการให้เหตุผล ข้อที่ 21-40 วัดมิติการนำไปประยุกต์ใช้ ข้อสอบทุกข้อมีความตรงเชิงเนื้อหาโดยพิจารณาจากค่าดัชนีความคล้ายคลึงมีค่าระหว่าง .80 - 1.00 นำรูปแบบคำตอบจากข้อสอบเขียนตอบมาสร้าง

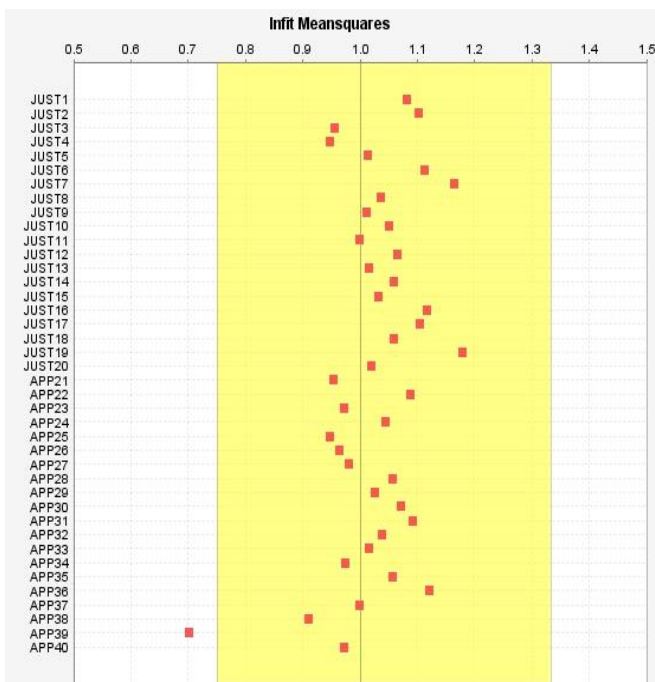
เป็นตัวเลือก จากข้อสอบแบบเขียนตอบเปลี่ยนเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ผลการวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบวัดการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ พบว่าความเที่ยงที่พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง จากความเที่ยงแบบ Cronbach's alpha ของข้อสอบทั้งฉบับเท่ากับ .74 แสดงให้เห็นว่าผลการตอบข้อสอบของนักเรียนคงเส้นคงวาและมีนักเรียนแต่ละคนตอบคำถามเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ค่าความเที่ยงแบบ Person separation เป็นค่าความเที่ยงแบบแยกส่วนของผู้สอบ ซึ่งคล้ายคลึงกับความเที่ยงแบบ Cronbach's alpha (Engelhard, 2002 ; Myford & Wolf, 2003) มีค่าเท่ากับ .69 นอกจากนี้ค่าความเที่ยงแบบ EAP/PV ซึ่งเป็นสัดส่วนของความแปรปรวนที่อธิบายได้จากโมเดลการวัดของการวิจัยนี้ เท่ากับ .74 เมื่อพิจารณาค่าความเที่ยงทั้งหมดพบว่าผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้ .70 (Cronbach, 1990) และมีค่าใกล้เคียงกับเกณฑ์ดังกล่าว นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเกณฑ์ที่ยอมรับได้สำหรับเครื่องมือวิจัยที่อยู่ในขั้นตอนการพัฒนาที่ระดับ .60 (Nunnally, 1967) พบว่าค่าความเที่ยงผ่านเกณฑ์ดังกล่าว ค่าความเที่ยงแบบวิธีแบ่งครึ่งแบบวัด (Split-half Method) เป็นค่าความสัมพันธ์ของข้อสอบแบบวิธีแบ่งครึ่งข้อคู่ข้อคือเท่ากับ .78 มีความสัมพันธ์กันในระดับดีและแบบครึ่งฉบับแรกครึ่งฉบับหลังมีค่าเท่ากับ .49 มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำหลักฐานความตรงที่พิจารณาจากค่าสถิติ Infit MNSQ และค่า t โดยค่าสถิติ infit ระหว่าง .75-1.33 ถือว่าเป็นช่วงที่ยอมรับได้ และค่า t บ่งชี้ระดับความผันแปรของข้อมูลคำตอบข้อสอบแต่ละข้อ ควรจะอยู่ระหว่าง -2 และ +2 (Smith, Schumacker, & Busch, 1995; Wright, Mead, & Bell, 1980) ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อสอบโดยพิจารณาค่า MNSQ และค่า t

ข้อสอบ	สถิติ <i>inf</i>		ผลการพิจารณา
	MNSQ	t	
JUST1	1.08	1.2	น่าพอใจ
JUST2	1.10	1.6	น่าพอใจ
JUST3	0.96	-0.7	น่าพอใจ
JUST4	0.95	-0.8	น่าพอใจ
JUST5	1.01	0.2	น่าพอใจ
JUST6	1.11	1.6	น่าพอใจ
JUST7	1.15	2.4	ดีดทั้ง
JUST8	1.04	0.5	น่าพอใจ
JUST9	1.01	0.2	น่าพอใจ
JUST10	1.05	0.8	น่าพอใจ
JUST11	1.00	0.0	น่าพอใจ
JUST12	1.06	1.0	น่าพอใจ
JUST13	1.02	0.3	น่าพอใจ
JUST14	1.06	0.9	น่าพอใจ
JUST15	1.03	0.5	น่าพอใจ
JUST16	1.12	1.7	น่าพอใจ
JUST17	1.10	1.5	น่าพอใจ
JUST18	1.06	0.9	น่าพอใจ
JUST19	1.18	2.6	ดีดทั้ง
JUST20	1.02	0.3	น่าพอใจ

ข้อสอบ	สถิติ <i>inf</i>		ผลการพิจารณา
	MNSQ	t	
21	0.95	-0.7	น่าพอใจ
22	1.09	1.5	น่าพอใจ
23	0.97	-0.4	น่าพอใจ
24	1.04	0.7	น่าพอใจ
25	0.95	-0.8	น่าพอใจ
26	0.96	-0.5	น่าพอใจ
27	0.98	-0.3	น่าพอใจ
28	1.06	0.8	น่าพอใจ
29	1.03	0.4	น่าพอใจ
30	1.07	1.0	น่าพอใจ
31	1.09	1.4	น่าพอใจ
32	1.04	0.6	น่าพอใจ
33	1.01	0.2	น่าพอใจ
34	0.97	-0.4	น่าพอใจ
35	1.06	0.9	น่าพอใจ
36	1.12	1.7	น่าพอใจ
37	1.00	-0.0	น่าพอใจ
38	0.91	-1.4	น่าพอใจ
39	0.70	-5.2	ดีดทั้ง
40	0.97	2.4	ดีดทั้ง

มีข้อสอบ 36 ข้อ ที่มีค่า *inf* อยู่ระหว่าง .75 ถึง 1.33 และมีค่า t อยู่ระหว่าง -2 ถึง +2 ข้อ JUST 7, JUST19, APP39 และ APP40 เป็นข้อสอบที่ไม่อยู่ในค่าเกณฑ์ทั้งสอง ข้อสอบทั้ง 4 ข้อนี้จึงควรตัดออกจากแบบสอบ ตัวอย่าง เช่น จากภาพที่ 5 ข้อที่ APP39 มีค่า *inf* เท่ากับ 0.72 จึงไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา

หมายเหตุ : JUST คือ ข้อสอบในมิติการให้เหตุผล / APP คือ ข้อสอบในมิติการนำไปประยุกต์ใช้

ภาพที่ 5 กราฟค่าสถิติ Infit

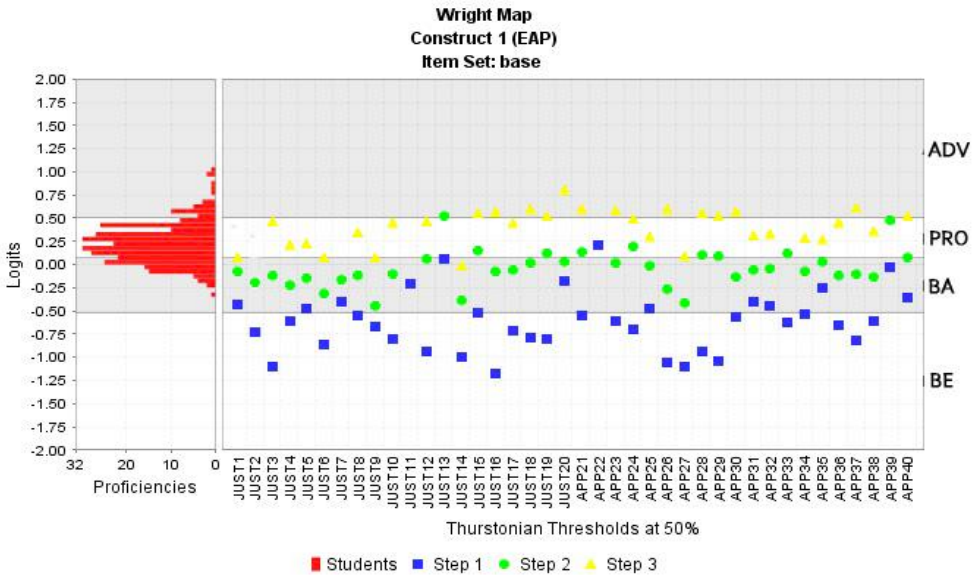
ผลการตรวจสอบโมเดลภาวะสันนิษฐานการคิดวิเคราะห์ด้วยขอบเขตเกณฑ์ โดยการคำนวณค่าเฉลี่ยของค่าประมาณความยากลำดับขั้น (Estimated Item Thresholds) พบว่ามีค่าเฉลี่ยระดับการคิดวิเคราะห์ คือ ระดับขั้นเบื้องต้น หมายถึง นักเรียนที่มีค่าความสามารถต่ำกว่า -0.52 ระดับขั้นพื้นฐาน หมายถึง นักเรียนที่มีค่าความสามารถระหว่าง -0.52 ถึง 0.06 ระดับขั้นเชี่ยวชาญ หมายถึง นักเรียนที่มีค่าความสามารถระหว่าง 0.07 ถึง 0.50 และระดับขั้นสูง หมายถึง นักเรียนมีค่าความสามารถมากกว่า 0.50 รายละเอียดของค่าความยากลำดับขั้น แสดงในตารางที่ 2 และขอบเขตเกณฑ์แสดงในภาพที่ 6

ตารางที่ 2 ค่าประมาณความยากลำดับชั้น

ข้อสอบ	ความยาก ข้อสอบ	ความยากลำดับชั้น		
		ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3
JUST1	-0.2	-0.33	0.02	0.17
JUST2	0.49	0.12	0.38	
JUST3	-0.49	-1	-0.02	0.57
JUST4	-0.31	-0.5	-0.12	0.31
JUST5	-0.09	-0.38	-0.04	0.32
JUST6	-0.83	-0.77	-0.22	0.18
JUST7	-0.36	-0.3	-0.06	
JUST8	0.03	-0.46	-0.01	0.44
JUST10	-0.18	-0.7	0	0.55
JUST11	-0.11			
JUST12	-0.19	-0.84	0.16	0.56
JUST13	0.79	0.16	0.62	
JUST14	-1.15	-0.89	-0.29	0.08
JUST15	0.44	-0.41	0.25	0.65
JUST16	-0.42	-1.08	0.02	0.67
JUST17	-0.06	-0.62	0.04	0.54
JUST18	0.09	-0.7	0.12	0.7
JUST19	0.07	-0.71	0.23	0.62
JUST20	1.07	-0.07	0.13	0.91
APP21	0.46	-0.45	0.24	0.7
APP22	0.3			
APP23	0.28	-0.51	0.12	0.68

ข้อสอบ	ความยาก ข้อสอบ	ความยากลำดับขั้น		
		ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3
APP24	0.21	-0.6	0.3	0.6
APP25	1.48	-0.37	0.09	0.4
APP26	-0.43	-0.96	-0.16	0.7
APP27	-1.16	-1.01	-0.31	0.18
APP28	-0.06	-0.84	0.2	0.64
APP29	1.23	-0.94	0.19	0.62
APP30	0.22	-0.46	-0.04	0.66
APP31	0.16	-0.3	0.04	0.41
APP32	0.14	-0.34	0.06	0.43
APP33	-0.31	-0.53	0.22	
APP34	-0.05	-0.43	0.02	0.39
APP35	0.33	-0.15	0.12	0.37
APP36	-0.02	-0.55	-0.02	0.55
APP37	0.03	-0.72	-0.01	0.71
APP38	-0.07	-0.5	-0.04	0.46
APP39	0.64	0.08	0.57	
APP40	0.55	-0.25	0.18	0.62
ค่าเฉลี่ย	0.047	-0.523	0.069	0.502

จากการกำหนดขอบเขตเกณฑ์ระดับความสามารถคิดวิเคราะห์ บนแผนที่ Wright ในภาพที่ 6 แสดงให้เห็นว่าโมเดลภาวะสันนิษฐานการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถแบ่งระดับความสามารถคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนได้เหมาะสม

หมายเหตุ Level ADV คือ ระดับขั้นสูง (Advanced) / Level PRO คือ ระดับขั้นเชี่ยวชาญ (Proficient)

Level BA คือ ระดับขั้นพื้นฐาน (Basic) / Level BE คือ ระดับขั้นเบื้องต้น (Beginning)

ภาพที่ 6 ขอบเขตเกณฑ์ระดับความสามารถคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

สรุปและอภิปรายผล

ความสามารถคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนมีองค์ประกอบแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์และการนำไปใช้ แต่จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันจนสามารถจัดเป็นกลุ่มตามความหมายได้ ดังนี้ การคิดวิเคราะห์ประกอบด้วยหลักการ 3 ด้าน คือ 1) หลักการแยกแยะหรือแยกย่อยให้รายละเอียด 2) หลักการให้เหตุผลระบุความสัมพันธ์ และ 3) หลักการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่หรือนำไปใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่งหลักการแยกแยะหรือแยกย่อยให้รายละเอียดเป็นทักษะขั้นพื้นฐานที่ผู้เรียน

วิทยาศาสตร์ต้องมียุติและแฝงอยู่ในความสามารถเพื่อนำไปสู่ทักษะขั้นสูง ผู้วิจัยจึงเลือกใช้หลักการเพียง 2 ด้าน คือ หลักการให้เหตุผลระบุนความสัมพันธ์ และหลักการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่หรือนำไปใช้ในการแก้ปัญหา เพื่อนำมาสร้างเป็นแผนที่ภาวะสันนิษฐานการให้เหตุผลและแผนที่ภาวะสันนิษฐานการนำไปประยุกต์ใช้ โดยโมเดลภาวะสันนิษฐานทางทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ เป็นโครงสร้างทั่วไปของแผนที่ภาวะสันนิษฐานการให้เหตุผลและแผนที่ภาวะสันนิษฐานการนำไปประยุกต์ใช้ โมเดลนี้เกิดจากวิเคราะห์ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและประสบการณ์ของผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีการตรวจสอบองค์ประกอบของโครงสร้างในมิติต่าง ๆ พบว่ามีความเหมาะสมของคำตอบ แผนที่ภาวะสันนิษฐานจึงถูกนำไปใช้สร้างข้อสอบ และตรวจสอบความถูกต้องด้วยทฤษฎีการวัดของราสส์ ผลวิเคราะห์ที่ได้จะถูกนำไปใช้ปรับปรุงแผนที่ภาวะสันนิษฐานที่ได้ออกแบบไว้ในระยะที่ 1

ข้อสอบวัดการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน มีความเที่ยงจากค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง พบว่าความเที่ยงแบบ Cronbach's alpha ของข้อสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.74 แสดงให้เห็นว่าผลการตอบข้อสอบของนักเรียนคงเส้นคงวาและมีนักเรียนแต่ละคนตอบคำถามเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ค่าความเที่ยงแบบ Person separation เป็นค่าความเที่ยงแบบแยกส่วนของผู้สอบมีค่าเท่ากับ .69 ค่าความเที่ยงแบบ EAP/PV เป็นสัดส่วนของความแปรปรวนที่อธิบายได้จากโมเดลการวัดของงานวิจัยนี้ เท่ากับ .74 เมื่อพิจารณาความเที่ยงทั้งหมด พบว่าผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้และมีค่าใกล้เคียงกับเกณฑ์ดังกล่าว ยอมรับได้สำหรับเครื่องมือวิจัยที่อยู่ในขั้นตอนพัฒนาพบว่าความเที่ยงผ่านเกณฑ์ด้วย ผลจากการตรวจสอบคุณภาพข้อสอบจากคุณสมบัติของคำตอบข้อสอบแต่ละข้อกับข้อสอบข้ออื่นที่วัดความสามารถคิดวิเคราะห์ พบว่าข้อสอบผ่านเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 2 ค่า จำนวน 36 ข้อ

จากผลการตรวจสอบโมเดลภาวะสันนิษฐานการคิดวิเคราะห์มี 4 ระดับ ได้แก่ ระดับขั้นเบื้องต้น หมายถึง ผู้เรียนที่มีค่าความสามารถ (θ) ต่ำกว่า -.52 ระดับขั้นพื้นฐาน หมายถึง ผู้เรียนที่มีค่าความสามารถ (θ) ระหว่าง -.52 ถึง .06 ระดับขั้น

เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้เรียนที่มีค่าความสามารถ (θ) ระหว่าง .07 ถึง .50 และระดับ
ขั้นสูง หมายถึง นักเรียนมีค่าความสามารถ (θ) สูงกว่า .50

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อสอบวัดการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นตัวอย่างของการวัดการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนวิทยาศาสตร์โดยใช้รูปแบบของคำถามที่มีคำตอบแบบหลายค่าลดหลั่นกันตามระดับความสามารถ โดยตัวเลือกจะได้อาจมาจากการตอบสนองต่อข้อคำถามแบบปลายเปิดแล้วนำมาสังเคราะห์เป็นคำตอบที่เป็นตัวเลือกในข้อคำถามให้กับผู้เรียน หากผู้สนใจต้องการวัดตัวแปรเดียวกันนี้ก็สามารถนำแผนที่ภาวะสันนิษฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้สร้างข้อคำถามในเนื้อหาวิชาส่วนอื่นๆ ได้

2. แผนที่ภาวะสันนิษฐานของการวิจัยนี้ที่ประกอบด้วยความสามารถของผู้เรียน 4 ระดับไม่สามารถสรุปว่าเป็นโครงสร้างที่ดีที่สุด แต่เป็นโครงสร้างที่เหมาะสมที่สุดโครงสร้างหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นหลัก วิธีการที่ผู้วิจัยใช้อยู่บนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงมั่นใจว่าแผนที่ภาวะสันนิษฐานที่พัฒนาขึ้นนี้สะท้อนความสามารถของผู้เรียน สะท้อนการตอบของผู้เรียน แผนที่ภาวะสันนิษฐานจึงช่วยชี้แนะผู้ออกข้อสอบว่าข้อสอบและตัวเลือกที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละชั้นควรมีลักษณะอย่างไร ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการส่งเสริมความเชี่ยวชาญของผู้สร้างข้อสอบให้สามารถระบุความสามารถนักเรียนที่ต้องการวัดได้แม่นยำมากขึ้น

3. ผู้วิจัยพัฒนาขอบเขตเกณฑ์ (criterion zone) ระดับความสามารถคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนวิทยาศาสตร์บนแผนที่ Wright ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าววิเคราะห์ภายใต้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อสอบวัดการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น หากมีการออกแบบเครื่องมือใหม่ในรูปแบบอื่นๆ โดยใช้โมเดลภาวะสันนิษฐานทางทฤษฎีการคิดวิเคราะห์เดียวกันนี้ เกณฑ์คะแนนจะมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2551).**หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช**

2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2555).**แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ**

การคิด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

2551 **กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์.(2546).**ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึง**

ประสงค์. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

มารุต พัฒนาผล. (2557).**การจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการรู้คิดและความสุข**

ในการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : จรัสสินทองส์การพิมพ์.

ปริญญา กาลายศ. (2556).**การพัฒนาแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์**

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา

ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (วิจัยและประเมินผลการศึกษา).

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2548). **สอนอย่างไรให้คิดเป็น**. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

วีรภัทร์ สุขศิริ. (2557). **การสร้างแผนที่ตัวแปรเชิงทฤษฎี : แนวทางการสร้างโมเดล**

ความคิดในระบบการประเมินที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ. วารสารวิจัยและ

พัฒนาหลักสูตร, 4(1), 46-66.

สมเกียรติ พรพิสุทธิมาศ.(2556). **การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21.**

หน่วยวิจัยวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้.

4(1) 55-63.

อมรวิทย์ นาครทรรพ. (2559). **ความฝันของแผ่นดิน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตะวันออก

Adams, R. J., & Khoo, S-T. (1996).Quest: The interactive test analysis system.

Camberwell, Australia :Australian Council for Educationak Research.

- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). **A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives**. New York : Addison Wesley Longman.
- Brown, N., & Wilson, M. (2011). A model of cognition: The missing cornerstone of assessment. **Educational Psychological Review**, 23(2), 221-234.
- Bloom, B . (1956). **Taxonomy of education objectives handbook I: Cognitive domain**. New York : David McKay Company.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychological testing**. (5th ed). New York : Harper Collins Publishers.
- Engelhard, George Jr.; & Myford, Carrol M.(2003).**Monitoring Faculty Consultant Performance In the Advance Placement English literature and Composition Program with Many Faceted Rasch Model**. USA : College Entrance Examination Board.
- Marzano, R. J. (2001).**Desining a new taxonomy of educational objectives**. California : Corwin Press.
- Mislevy, R. J. (1996).Test theory reconceived.**Journal of Educational Measurement**, 33(4), 379-416.
- National Research Council (2001). **Knowing what students know: The science and design of educational assessment**.Committee on the Foundations of Assessment. J. Pellegrino, N. Chudowsky, & R. Glaser (Eds). Washington, DC: National Academy Press.
- Nunnally, J. (1967). **Psychometric methods**. New York : McGraw-Hill Book Co.
- Schiever, Shirly W. (1991). **A Comprehensive Approach to Teaching Thinking**. Boston : Allyn and Bacon.
- Smith, R. M., Schumacker, R. E., & Busch, M. J. (1995). **Using item mean squares to evaluate fit to the Rasch model**. Paper presented at the

annual meeting of the American Educational Research Association. San Francisco, CA.

Stetnberg, Robert J.(1997).**Thinking styles cambridge** :Cambridge University Press.

William J. Boone.(2016).Rasch Analysis for Instrument Development : Why,When, and How ?. **CBE life sciences education**, 15(4), rm4

Wilson, M. (2005). **Constructing measures: An item response modeling approach**. Mahwah, NJ: Erlbaum.

Wilson, M., Bejar, I., Scalise, K., Templin, J., William, D., & Irribarra, D. T. (2012). Perspectives on methodological issues. In P. Griffin, B. McGaw, & E. Care (Eds.), **Assessment and teaching of 21st century skills** (pp. 67-141). New York, NY: Springer.

Wright, B. D., Mead, R. J., & Bell, S. R. (1980).**BICAL : Calibrating items with the Rasch model**. Chicago, IL: Research Memorandum.

Zeichner, K.& Liston, D. (1987). Teaching student teachers to reflect. **Harvard Educational Review**, 57(1), 23-48.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง

Factors Affecting Organizational Commitment of Employees A Bank.

ธนาญ ภูววิทยากร¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับพนักงานที่ปฏิบัติงานในธนาคารของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่งใน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 187 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า การทำงานเป็นทีมและวัฒนธรรมองค์กร ส่งผลบวกต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของความผูกพันต่อองค์การ กับการทำงานเป็นทีมและวัฒนธรรมองค์กร เท่ากับ 0.589 โดยที่ตัวพยากรณ์ทั้ง 2 ตัว สามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์การของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่งได้ร้อยละ 34.70

คำหลัก : การทำงานเป็นทีม วัฒนธรรมองค์กร ความผูกพันต่อองค์การ

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Abstract

The objective of this research was to study the factors affecting organizational commitment of the employees of a bank. It collected data from a representative sample of 187 people by using survey questionnaires. Data analysis was carried out by using averages, standard deviations, and multiple regression analysis.

The result shows that teamwork and organizational culture affect the organizational commitment of the employees of a bank. The multiple correlation amongst organizational commitment, teamwork, and organizational culture equals 0.589. The two predictors predict the organizational commitment of the employees of a bank at 34.70%.

Keywords : Organizational Commitment, Teamwork, Organizational Culture, Bank Employees

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ก้าวทันโลกไร้พรมแดน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเงิน ด้านการเมือง และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่พัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว จึงต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนี้ โดยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีผลกระทบโดยตรงต่อองค์การต่างๆ มากมายและจากการเปิดเสรีทางการแข่งขันในด้านต่างๆ ทั้งจากภายในและต่างประเทศได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อาทิ ในด้านเศรษฐกิจการเงินมีการให้ธนาคารต่างประเทศเข้ามาดำเนินธุรกิจมากขึ้นเนื่องจากธนาคารเป็นสถาบันการเงินที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ จึงส่งผลให้ธุรกิจธนาคารในประเทศไทยมีการแข่งขันที่รุนแรง ไม่ว่าจะเป็นธนาคารของภาคเอกชนหรือธนาคารของ

ภาครัฐบาล ก็มีการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งความพร้อมของระบบและคน (ดวงฤทัย ศรีเร, 2555) ทั้งนี้พนักงานธนาคารก็เป็นทรัพยากรที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างความสำเร็จให้กับธนาคาร ซึ่งจำต้องอาศัยความร่วมมือของพนักงานทุกคนในการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีม และสร้างความสามารถเข้าใจวัฒนธรรมองค์การร่วมกัน ซึ่งจะทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์การในการสร้างความสำเร็จของธนาคารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โฮสเสอีนิ (Hosseini, 2013)

ธนาคารจึงควรส่งเสริมให้พนักงานร่วมกันทำงานเป็นทีม ใช้ความรู้ประสบการณ์ ในการแก้ไขปัญหา สร้างสัมพันธภาพที่ดี และมีความเข้าใจในการมีเป้าหมายร่วมกัน การยอมรับนับถือกัน ความร่วมมือพร้อมใจในการทำงาน การแบ่งงานกันทำตามความรู้ความสามารถ และมีความรับผิดชอบ (วรภรณ์ ตระกูลสุทธิ, 2549) อีกทั้งการให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมขององค์การซึ่งถือเป็นกลไกอย่างหนึ่งในการควบคุมพฤติกรรมของค่านั่นๆ สามารถสร้างความเข้มแข็งของคนในองค์การให้มีพฤติกรรมที่แนบแน่นเกิดความตั้งใจในการทำงานเป็นทีมและจะช่วยให้มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (ปัทมพร เทียนทอง, 2555) ซึ่งจะก่อให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรจนพร้อมปฏิบัติหน้าที่ให้กับองค์กรอย่างเต็มความสามารถ มีความรู้สึกและมีจิตใจที่อยากจะอยู่กับองค์กรด้วยความเต็มใจ โดยรู้สึกว่าการตัวเองได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและพยายามทำให้เป้าหมายของตนเองและองค์กรประสบผลสำเร็จ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ธนาคารมีความก้าวหน้าทัดเทียมคู่แข่งหรือพร้อมจะนำหน้าคู่แข่งได้ ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง ว่าพนักงานมีปัจจัยอะไรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งธนาคารสามารถนำผลวิจัยใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง พัฒนาและบริหารงานต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ พนักงานที่ปฏิบัติงานในธนาคารของรัฐบาลแห่งหนึ่งใน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 368 คน จากตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan ,1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง 187 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลากผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 187 ชุด และรับแบบสอบถามคืนในวันถัดมา ซึ่งแบบสอบถามที่ได้รับคืนมีอัตราการตอบรับคิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์และเป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ออกแบบและสร้างเครื่องมือวิจัยจากการทบทวนวรรณกรรมที่ศึกษา ได้แก่ 1) การทำงานเป็นทีม เป็นตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน ด้านการยอมรับนับถือกัน ด้านความร่วมมือพร้อมใจในการทำงาน ด้านการแบ่งงานตามความสามารถของบุคคล และด้านความรับผิดชอบ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) 2) แบบสอบถามด้านวัฒนธรรมองค์การ เป็นตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ด้านการมุ่งเน้นรายละเอียดในการปฏิบัติงาน ด้านการมุ่งเน้นผลงาน ด้านมุ่งเน้นบุคลากร ด้านมุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม ด้านมุ่งเน้นการแข่งขันและการเอาชนะคู่แข่งทางธุรกิจ ด้านการสร้างความมั่นคง และด้านนวัตกรรมและความกล้าเสี่ยง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check list) 3) แบบสอบถามด้านความผูกพันต่อองค์การ เป็นตัวแปรตาม ประกอบด้วย ด้านจิตใจ ด้านการคงอยู่ และด้านบรรทัดฐาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรงโดยผ่านการพิจารณาเนื้อหาข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญและหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคทั้งฉบับ 0.930 ด้านการทำงานเป็นทีมมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.850 ด้านวัฒนธรรมองค์การค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.869 และความผูกพันมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.754 ซึ่งอยู่ในระดับมากกว่า

0.7 สามารถนำมาใช้เก็บข้อมูลตัวอย่างได้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2555) โดยแบบสอบถาม เป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือมีค่าคะแนนจาก 1 ถึง 5 ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ มากที่สุด 5 คะแนน มาก 4 คะแนน ปานกลาง 3 คะแนน น้อย 2 คะแนน และน้อยที่สุด 1 คะแนน ตามเกณฑ์ของ (ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุขโข, 2555) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติความถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษา

1.ด้านการทำงานเป็นทีมและด้านวัฒนธรรมองค์การของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทำงานเป็นทีม และวัฒนธรรมองค์การของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความผูกพัน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การทำงานเป็นทีม	4.14	0.37	มาก
2. วัฒนธรรมองค์การ	4.22	0.36	มาก
รวม	4.18	0.33	มาก

2.ด้านความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่งโดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านบรรทัดฐาน และด้านการคงอยู่ ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง

ความผูกพันต่อองค์กร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านจิตใจ	4.10	0.46	มาก
2. ด้านการคงอยู่	3.95	0.51	มาก
3. ด้านบรรทัดฐาน	4.00	0.53	มาก
รวม	4.02	0.42	มาก

3.ความสัมพันธ์ระหว่างด้านการทำงานเป็นทีม และด้านวัฒนธรรมองค์กร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างด้านการทำงานเป็นทีม และด้านวัฒนธรรมองค์กร มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่งในภาพรวม

ตัวแปร	X_1	X_2	Y
ด้านการทำงานเป็นทีม (X_1)	-	0.624**	0.572**
ด้านวัฒนธรรมองค์กร (X_2)		-	0.465**
ด้านความผูกพัน (Y)			-

**p < 0.01

4.การทำงานเป็นทีมและวัฒนธรรมองค์การ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผูกพันต่อองค์การโดยการทำงานเป็นทีมส่งผลทางบวกต่อความผูกพันสูงสุด รองมาคือ วัฒนธรรมองค์การ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่านำหนักความสำคัญของการพยากรณ์ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านวัฒนธรรมองค์การ ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การ ของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง

ตัวแปร	B	Beta	t	VIF
ค่าคงที่	1.038		3.316	
ด้านการทำงานเป็นทีม (X_1)	0.512	0.461	6.048*	1.637
ด้านวัฒนธรรมองค์การ (X_2)	0.203	0.178	2.331*	1.637

$R = 0.589$

$R^2 = 0.347$

$SE_{est} = 0.3402$

$F = 48.781^*$

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4 ผู้วิจัยทำการทดสอบ Multicollinearity ปรากฏว่า ค่า VIF ของตัวแปรการทำงานเป็นทีมและวัฒนธรรมองค์การ ทั้ง 2 ตัวแปร มีค่า 1.637 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) และการทำงานเป็นทีมและวัฒนธรรมองค์การ ส่งผลบวกต่อความผูกพันต่อองค์การ มีค่าเท่ากับ 0.512 และ 0.203 ตามลำดับ โดยการทำงานเป็นทีมส่งผลทางบวกต่อความผูกพันสูงสุด รองมาคือ วัฒนธรรมองค์การ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของความผูกพันต่อองค์การ กับการทำงานเป็นทีมและวัฒนธรรมองค์การเท่ากับ 0.589 โดยที่ตัวพยากรณ์ทั้ง 2 ตัว สามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์การ ของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง ได้ร้อยละ 34.70 มีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ร้อยละ 34.02

Y แทน ความผูกพันต่อองค์การในสมการคะแนนดิบ

Z แทน ความผูกพันต่อองค์การในสมการคะแนนมาตรฐาน

X_1 แทน การทำงานเป็นทีม

X_2 แทน วัฒนธรรมองค์การ

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 1.038 + 0.512 (X_1) + 0.203 (X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.461 (X_1) + 0.178 (X_2)$$

สรุปและอภิปรายผล

จากการผลการวิจัยพบว่าการทำงานเป็นทีมและวัฒนธรรมองค์การ ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดที่มีความสอดคล้อง และศึกษาแนวทางการนำไปใช้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.ด้านการทำงานเป็นทีมและด้านวัฒนธรรมองค์การของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการทำงานเป็นทีมพนักงานมีความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายขององค์การ มีบทบาทในการกำหนดกลยุทธ์และการทำงานร่วมกัน และยอมรับถึงความแตกต่างของเพื่อนร่วมทีม ซึ่งทุกคนต่างมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน จนทำงานได้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อโนชา สุวรรณสาร, นภาพรณี พลนิกรกิจและจรรยา สวัสดิ์ (2555) กล่าวว่า ความสำเร็จของการทำงานเป็นทีม นั้นคือการมีส่วนร่วมในการทำงาน และการกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันเพื่อจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมที่ดีขึ้นและสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงฤทัย ศรีเร (2555) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของการมุ่งเน้นการทำงานเป็นทีมที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารในเขตจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า พนักงานธนาคารในเขตจังหวัดขอนแก่นมีการทำงานเป็นทีมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ในด้านวัฒนธรรมองค์การนั้นธนาคารให้ความสำคัญกับความถูกต้อง และเอาใจใส่ในรายละเอียดของงาน

และให้ความสำคัญต่อการรักษาสถานภาพขององค์กร รับฟังแล้วนำข้อมูลจากพนักงานไปพิจารณาตัดสินใจในการบริหาร มีการทำงานในลักษณะเป็นทีม และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทัศนคติ วิธีการทำงานและนวัตกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐริดา ชูเจริญพิพัฒน์ (2555) ได้ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมในองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ เขตนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมองค์กรโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และกล่าวเพิ่มเติมว่า วัฒนธรรมองค์กรของพนักงานธนาคารไทยนั้น องค์กรได้มีการนำเอาผลกระทบต่อนักงานมาพิจารณาการตัดสินใจในการบริหารและมีการวางแผนการทำงานในลักษณะทีม ทั้งปรับปรุงทัศนคติวิธีการทำงานต่อนวัตกรรมใหม่ๆ

2.ด้านความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่งโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านบรรทัดฐาน และด้านการคงอยู่ ตามลำดับ โดยพนักงานมีความรู้สึกถึงเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร เมื่อเกิดปัญหาขององค์กรขึ้นพนักงานมีความรู้สึกถึงปัญหาเหล่านั้นเป็นปัญหาของตน และพร้อมให้ความร่วมมือต่อองค์กรในการแก้ปัญหา จนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในการเป็นพนักงานขององค์กรและคิดว่าองค์กรนี้ให้สิ่งที่พนักงานต้องการมากกว่าองค์กรอื่นจึงตั้งใจจะทำงานกับองค์กรจนเกษียณอายุ สอดคล้องกับแนวคิดของอลเลน และเมเยอร์ (Allen and Mayer, 1990) ที่กล่าวว่าความผูกพันต่อองค์กรจะเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวระหว่างพนักงานกับองค์กร ช่วยให้พนักงานเกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับองค์กร มีความเต็มใจที่จะอุทิศตนให้กับองค์กร และยังคงอยู่กับองค์กรต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพล โตบาร์มีกุล (2555) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารธนชาต สังกัดสำนักงานภาคกลาง 3 ผลการศึกษาพบว่า ความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และกล่าวเพิ่มเติมว่าพนักงานธนาคารธนชาตมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความทุ่มเทให้กับองค์กรเพื่อบรรลุเป้าหมายองค์กร ท่านรู้สึกมีความภาคภูมิใจในการเป็นพนักงานขององค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติคุณ ลามาเบญจพร (2559) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง

จัดการทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานในสำนักงานบัญชีเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า ความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก พนักงานมีความรู้สึกว่าตนเองนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสำนักงาน มีความเชื่อมั่นในเป้าหมายของสำนักงาน มีความต้องการร่วมมือทำงานกับสำนักงาน และจะยังคงอยู่กับสำนักงานต่อไปถึงแม้ว่าสำนักงานจะเกิดปัญหา

3.การทำงานเป็นทีมส่งผลบวกต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง เนื่องจาก พนักงานธนาคารมีการปรับแนวคิด มีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์ และการวางแผนในการทำงานเป็นทีมให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการทำงานจนให้ประสบผลสำเร็จ และพนักงานแต่ละคนมีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง มีการให้เกียรติซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อนร่วมทีมเกิดความเชื่อถือและความไว้วางใจต่อกัน ทำให้พนักงานทุ่มเททำงานให้กับองค์กร และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2549) กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมทำให้พนักงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีเป้าหมาย ความเข้าใจที่ตรงกัน โดยทุกคนมีส่วนร่วมและปฏิบัติร่วมกัน และเป็นการดึงเอาศักยภาพของแต่ละบุคคลมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่องานและองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงฤทัย ศรีเร (2555) กล่าวว่า การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมทีมได้ ถึงแม้จะขัดแย้งกับความคิดเห็นของตนโดยไม่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในทีมและรับผิดชอบต่องาน ไม่ละทิ้งงานที่เป็นหน้าที่ของตนเอง สามารถสร้างการทำงานที่มีประสิทธิภาพและมีความผูกพันมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โฮสเสอีนิ (Hosseini, 2012) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การทำงานเป็นทีมและความผูกพันต่อองค์กรของกลุ่มอุตสาหกรรมในอิหร่าน พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรเป็นผลมาจากการทำงานเป็นทีมในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ พนักงานมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความร่วมมือในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของทีมผ่านการแบ่งปันความรู้และทักษะ สมาชิกในทีมมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมการทำงานแบบมีส่วนร่วมทำให้ประสบความสำเร็จผ่านการทำงาน

ร่วมกันและมีการช่วยเหลือกันและกันมากกว่าการทำงานรายบุคคล ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ โฮสเสอีนี (Hosseini, 2013) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องผลกระทบของวัฒนธรรมองค์กร การทำงานเป็นทีมและการพัฒนาองค์กรต่อความผูกพันต่อองค์กร พบว่า การทำงานเป็นทีมมีผลกระทบโดยตรงต่อความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งการทำงานเป็นทีมเป็นการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันของทีมและการมีส่วนร่วมของพนักงานในความรับผิดชอบต่อการทำงานของตน การทำงานเป็นทีมจึงเป็นเครื่องมือสำหรับการเพิ่มความสามารถในการทำงานและสร้างความผูกพันของพนักงานให้มีต่อองค์กร

4.วัฒนธรรมองค์กร ส่งผลบวกต่อความผูกพันขององค์กรของพนักงาน ธนาคารแห่งหนึ่ง โดยธนาคารให้ความสำคัญกับความถูกต้อง ความเอาใจใส่ในรายละเอียดของงาน ซึ่งธนาคารมีวิธีปฏิบัติงานที่ให้ความสำคัญต่อการรักษาสถานภาพขององค์กรและมีการรับฟังแล้วนำข้อมูลจากพนักงานไปพิจารณาตัดสินใจในการบริหาร อีกทั้งมีการวางแผนการทำงานในลักษณะการทำงานเป็นทีม รวมถึงการสนับสนุนให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทัศนคติ วิธีการทำงานและนวัตกรรมใหม่ๆ ในองค์กรเสมอ ทำให้พนักงานมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรเมื่อองค์กรเกิดปัญหา ปัญหาเหล่านั้นก็เปรียบเสมือนปัญหาของพนักงานและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับองค์กรโดยไม่มีข้อเคลือบแคลงใจใด สอดคล้องกับแนวคิดของ โอเรียลลิ แชนแมน และเคลดเวล (O'Reilly, Chatman and Caldwell, 1991) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์กร เป็นภาพรวมทั้งหมดขององค์กร ซึ่งเป็นบรรทัดฐานเพื่อให้พนักงานในองค์กรปฏิบัติต่อกัน ทั้งในด้านการแสดงออกถึงความถูกต้อง แม่นยำ ตลอดจนองค์กรให้ความสำคัญต่อผลการปฏิบัติงานและมีการนำเอาผลกระทบต่อนักงานภายในองค์กรมาใช้ในตัดสินใจบริหารงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐริดา ชูเจริญพิพัฒน์ (2555) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์กรที่ดีจะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคเพื่อความสำเร็จขององค์กร ซึ่งองค์กรมีความคาดหวังที่จะให้พนักงานแสดงออกถึงความถูกต้องแม่นยำ ผลสำเร็จดำเนินงานเป็นทีม และองค์กรมีการตัดสินใจที่คำนึงถึงความมั่นคง สอดคล้องกับ

งานวิจัยของรุจิรา พักตร์ฉวี, ศักดิ์รินทร์ หลิมเจริญและอัญญา แจ่มแสงทอง (2557) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์กรทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานจนประสบผลสำเร็จและทำให้เกิดความรู้สึผูกพันต่อองค์กร ด้วยความเชื่อมั่นและยอมรับค่านิยมและเป้าหมายขององค์กร มีการแสดงออกโดยการทำงานอย่างทุ่มเทเพื่อความสำเร็จขององค์กรด้วยความเต็มใจ และมีตั้งใจที่จะเป็นพนักงานขององค์กรนั้นต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฮอีรูดีน และแซนโตโซ (Haerudin and Santoso, 2016) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของจรรยาบรรณในการทำงาน ความเป็นผู้นำและวัฒนธรรมองค์กรที่มีต่อความผูกพันต่อองค์กรและการมีส่วนร่วมงานในธนาคารของ อินโดนีเซีย ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมองค์กรมีผลกระทบในเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์กรพนักงาน ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรสามารถระบุตัวตนทางสังคมในแต่ละองค์กรได้ และจะสร้างความแตกต่างระหว่างองค์กร โดยวัฒนธรรมองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทัศนคติและการสร้างรูปแบบพฤติกรรมที่เหมาะสม นอกจากนี้ โฮสเสอีนิ (Hosseini, 2013) ; สุวิสา พลายแก้ว (2557) กล่าวเพิ่มเติมว่า วัฒนธรรมองค์กรก่อให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรในระยะยาว เนื่องจากพนักงานและองค์กรมีแนวคิดในการปฏิบัติการเชิงบูรณาการ มีการทำงานเป็นทีม และให้ความสำคัญกับนวัตกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ซึ่งสามารถกระตุ้นและสนับสนุนให้องค์กรมีการปรับปรุง รูปแบบขององค์กรตามเทคโนโลยีและการบริหารจัดการที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ทำให้พนักงานเกิดความรู้สึภักดีในการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.ด้านการทำงานเป็นทีม จากผลการวิจัยพบว่า ส่งผลบวกต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง โดยธนาคารธนาคารควรสนับสนุนให้เกิดการปรับแนวคิด และทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของทีมในการทำงานในทุกครั้งที่มอบหมายงาน พนักงานทุกคนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์การทำงานเป็นทีม และควรมีบทบาทร่วมกันวางแผนการทำงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการทำงานเพื่อให้ปฏิบัติงานในทุกครั้ง และส่งเสริมให้พนักงานนำเทคนิควิธีการต่างๆ มาปรับ ประยุกต์ใช้เพื่อลดปัญหาความผิดพลาดที่เกิดจากการปฏิบัติงานของทีม โดยที่ต้องรับความคิดเห็นเห็นของส่วนร่วม และให้ความสำคัญกับการสร้างสัมพันธ์ภาพในที่ทำงานให้เหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน ทั้งนี้ธนาคารควรมีการสร้างขวัญกำลังใจแก่พนักงานอยู่เสมอเมื่อการทำงานประสบความสำเร็จ เช่น การให้รางวัลหรือค่าตอบแทนต่างๆ เพื่อสร้างความผูกพันให้มากยิ่งขึ้นและเป็นกำลังใจในการปฏิบัติงานครั้งต่อไป

2.ด้านวัฒนธรรมองค์กร จากผลการวิจัยพบว่า ส่งผลบวกต่อความผูกพันขององค์การของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง โดยพนักงานควรปรับตัว ยอมรับในวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ธนาคารควรมีการพัฒนาและส่งเสริมให้พนักงานมีวัฒนธรรมองค์กรให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยการฝึกทักษะการทำงาน ฝึกอบรมในเรื่องการพัฒนาความรู้ความสามารถให้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง มีความรอบคอบในการทำงาน และมีการนำความรู้ ทฤษฎีใหม่ๆ หรือเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้ามาประยุกต์ใช้ในการทำงานและควรมีการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา ธนาคารจึงควรส่งเสริมและเสริมสร้างให้วัฒนธรรมองค์กรให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อจะส่งผลที่ดีต่อความผูกพันในองค์กร

3.จากผลการวิจัยสามารถแสดงให้เห็นว่า การทำงานเป็นทีมส่งผลทางบวกต่อความผูกพันสูงสุด มากกว่าวัฒนธรรมองค์กร ดังนั้น ธนาคารจึงควรให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีมและมีการพัฒนาด้านนี้อยู่เสมอเพื่อความสำเร็จขององค์การ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อความผูกพันต่อองค์การ เช่น บรรยากาศขององค์การ พฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดี ภาวะผู้นำขององค์การ การบริหารความขัดแย้ง พฤติกรรมการทำงาน เป็นต้น เพื่อวางแผนเกี่ยวกับความผูกพันของ

พนักงานที่มีต่อองค์กรและเป็นแนวทางในการไปพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.การทำวิจัยในครั้งนี้เป็นรูปแบบการทำวิจัยเชิงปริมาณซึ่งข้อมูลที่ได้มานั้นเป็นลักษณะกว้างๆ ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรเพิ่มการทำวิจัยเชิงคุณภาพมีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและได้ทราบถึงแนวคิด ทิศทางและวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม วัฒนธรรมองค์กรและความผูกพันที่พนักงานมีต่อองค์กรได้อย่างชัดเจน ถูกต้องและก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

3.ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายขึ้น โดยอาจเก็บกลุ่มตัวอย่างของธนาคารพาณิชย์ หรือองค์กรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือใกล้เคียงกัน เพิ่มเติมและนำมาเปรียบเทียบว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไรเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้นและเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2555). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล.

กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.

กิตติคุณ ลาภเบญจพร. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานในสำนักงานบัญชีเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ณัฐธิดา ชูเจริญพิพัฒน์. (2555). วัฒนธรรมในองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ เขตนครสวรรค์. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ณัทพล โตบาร์มีกุล. (2555). ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารธนชาติ สังกัดสำนักงานภาคกลาง 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.

ดวงฤทัย ศรีเร. (2555). **ผลกระทบของการมุ่งเน้นการทำงานเป็นทีมที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารในเขตจังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ปัทมพร เทียนทอง. (2555). **วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารธนาคาร**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รุจิรา พักตร์จวี, ศักดิ์รินทร์ หลิมเจริญและอัญชนา แจ่มแสงทอง. (2557). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และทำนายความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสาธารณสุขจังหวัดจันทบุรี. **วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า**, 25 (1), 64-77.

วรภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. (2549). **การทำงานเป็นทีม**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

ศรัทธา กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุข. (2555). **การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิสา พลอยแก้ว. (2557). **วัฒนธรรมองค์การ ความผูกพันต่อองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในกองทัพอากาศ**. ในงานการประชุมวิชาการระดับชาติ ประจำปี ๒๕๕๗ (National Research Conference 2014) วันที่ 3 เมษายน 2557 ณ มหาวิทยาลัยรังสิต หน้า 418 - 425.

อโนชา สุวรรณสาร, นภาพร พลนิกรกิจและจรรยา สาวิติ. (2555). **ผลกระทบของคุณลักษณะองค์กรที่ต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของงานนักงานบัญชีในประเทศไทย**. **วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**, 4 (4), 84-93.

Allen, N.J. and Meyer, J.P. (1990). The Measurement and Antecedents of Affective, Continuance and Normative Commitment to the Organizations. **Journal of Occupational Psychology**.

- Hosseini, M. (2012). Analysis of team working on Organizational Commitment in SafaIndustrial Group in Iran. **RESEARCH INVENTY: International Journal of Engineering and Science**, 1(3), 22-25.
- Hosseini, M.(2013). The effect of organizational culture, teamwork and organizational development on organizational commitment: the mediating role of human capital. **Tehnički vjesnik**, 20(6),1019-1025.
- Haerudin and Santoso, B.(2016).The Role of Islamic Work Ethic, Spiritual Leadership and Organizational Culture Toward Attitude on Change With Organizational Commitment and Job Involvement as Mediator on Bank Pembiayaan Rakyat Syari'ah(BPRS) Indonesia. **International Review of Management and Business Research**, 5(3), 827-843.
- Krejcie, R.V. and Morgan,D.W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities**.Educational and Measurement.
- O'Reilly, C. A., Chatman, J.and Caldwell, D. F. (1991). People and Organizational Culture: A profile comparison approach to assessing Person-Organization Fit. **Academy of Management Journal**, 34 (3), 487-516.

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
องค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอบ้านปด จังหวัดพังงา¹

**Guidelines to Improve the Management of the Child
Development Centers under the Supervision of the Kok
Charern Sub- District Administrative Organization in
Tup Pud District, Pang-nga Province¹**

อมรศักดิ์ เงามผล², ดร.วราภรณ์ เทพสัมฤทธิ์พร³

Amornsak Ngorphol ², Dr. Waraporn Tepsamrithporn³

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาระดับคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอบ้านปด จังหวัดพังงา 2)ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ 3)แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประชากรคือ ผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง จำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม

ผลการศึกษา พบว่า ระดับคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอบ้านปด จังหวัดพังงาในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีคุณภาพสูงสุด คือด้านการวางแผน รองลงมาคือด้านการปฏิบัติ ด้านที่มีคุณภาพต่ำสุดคือ ด้านการปรับปรุงแก้ไข

¹ วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

² นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

³ อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

สำหรับปัญหาการพัฒนาคุณภาพการจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ พบว่า แต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหารจัดการที่แตกต่าง เนื่องจากการจัดสรรทรัพยากรไม่เท่ากัน สถานที่ตั้งอยู่ต่างพื้นที่ สภาพกายภาพต่างกัน และระบบวิธีการสอนไม่เหมือนกัน ทำให้มาตรฐานคุณภาพของนักเรียนไม่เท่าเทียมกัน ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลขาดการให้ความสำคัญกับการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ

แนวทางการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง 3 ศูนย์ ควรบูรรวมศูนย์ เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัวในการจัดการเรียนการสอน ลดค่าใช้จ่ายที่ซ้ำซ้อน ทำให้การเรียนการสอนเป็นมาตรฐาน เดียวกัน และคุณภาพของเด็กนักเรียนเท่ากัน

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนาคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the management level of the Kokk Charern Sub-District Administrative Organization's Child Development Centers, 2) to discover problems that occurred, and 3) to provide guidelines to improve the management of the child development centers. The sample group consisted of 103 people: administrators, teachers, and parents. Questionnaires were used to collect data.

The results of the study revealed: 1) The overall management level was found to be moderate in all aspects. The area which was found to be very effective was planning, followed by implementation. The aspect which was

found to be the problem for management was modifying the plan. 2) Problems found were that the centers had different styles of management due to the budgets, locations, physical environments, and learning systems. The Kok Charern Sub-district Administrative Organization did not effectively evaluate and follow-up the teachers' performance. This made the students' quality of learning different in each center. 3) Guidelines to improve the level of the centers' administrative performance were that the Kok Charern Sub-District Administrative Organization should consider merging their three centers in order to achieve more effective management, reduce the budget, and develop standards for teaching and learning.

Keywords: Guidelines to Improve Management, Child Development Centers

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพประชากรของชาติ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งอายุประมาณ 6 ปีซึ่งถือว่าเป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์สังคม และสติปัญญา (กรมพัฒนาชุมชน, 2551:5) จึงนับเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนัก และให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัยประกอบกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์เด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ.2550 - 2559 ได้กำหนด นโยบายและแผนพัฒนาเด็กด้านต่างๆ โดยกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานไว้ว่า ใน ปี พ.ศ.2559 เด็กอายุ 3-5 ปี ทุกคนต้องได้รับการพัฒนาทุกด้าน ก่อนเข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับองค์การยูนิเซฟและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กทั่วโลกได้เน้นความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นพิเศษ โดยให้มีพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจริยธรรม ที่มีลักษณะเฉพาะและละเอียดอ่อน โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยเป็นรากฐานของ

การพัฒนาทั้งปวงซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืน และป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว แนวคิดเชิงทฤษฎีและผลการวิจัยด้านพัฒนาการเด็กได้ บังคับแวดล้อมและการเลี้ยงดู ที่เหมาะสมสามารถปรับเปลี่ยนลักษณะการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสมองมนุษย์ได้ ในทศวรรษที่ผ่านมา มีการใช้ศาสตร์ต่าง ๆ ในการวิเคราะห์สมอง ถ่ายภาพสมองเพื่อศึกษาพัฒนาการแต่ละขั้นตอน พบว่า โอกาสแห่งการเรียนรู้ และอัตราการเรียนรู้สูงสุดอยู่ในช่วงวัยเด็ก การเติบโตและพัฒนาการของสมองเป็นรากฐานของการเรียนรู้และเริ่มตั้งแต่ทารกอยู่ในครรภ์ในช่วง 3-6 เดือน มีการสร้างเซลล์สมองสูงสุดและการเติบโตของสมองสูงสุดในช่วง 0-6 ปี เป็นการเติบโตทางปริมาณ ทำให้สมองของเด็กมีขนาด 90-95% (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553 : 21)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนและหน่วยงานการจัดการศึกษาในท้องถิ่นมากที่สุด สามารถรับรู้ถึงสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงได้มีการถ่ายโอนบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดการศึกษาร่วมกับหน่วยงานราชการอื่นๆ ต่อมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่างๆ ดำเนินการได้ถ่ายโอนให้เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจจากรัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันตามพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ภายใต้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ และการพัฒนาบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่างๆ ถ่ายโอน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและที่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง ถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 18 และมาตรา 4 แต่ก็ยังมีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารงาน ได้แก่ ด้าน บุคลากร ด้านการบริหาร จัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพ เพื่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง

การจัดการคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการส่งเสริมสนับสนุน งานด้านต่างๆ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ดี ซึ่งการจัดการจะต้องคำนึงถึงหลักการจัดการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอทับปุด จังหวัดพังงา ได้รับการถ่ายโอนงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (3-5 ปี) ในปี พ.ศ. 2546 จำนวน 3 ศูนย์ จากการดำเนินการที่ผ่านมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ ยังไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากการประเมินในระดับจังหวัดตามแบบประเมินมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2555 (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553 : 58) ในทุกด้านของ การประเมินได้คะแนนระดับต่ำซึ่งจากการประเมินดังกล่าวทำให้ทราบว่าคุณภาพการจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญนั้น ยังไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุมซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับยังได้รับข้อร้องเรียนจากผู้ปกครองของนักเรียนที่เรียนในศูนย์ฯ (รายงานการประชุมผู้ปกครองปีการศึกษา, 2558) เกี่ยวกับการจัดการที่ยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากมีศูนย์ในความดูแลทั้ง 3 ศูนย์ แต่ละศูนย์มีครูผู้ดูแลเด็กศูนย์ละ 2 คน อาคารสถานที่มีเฉพาะห้องเรียน อาคารประกอบ และโรงอาหารไม่เป็นสัดส่วน การจัดการของศูนย์แต่ละศูนย์ไม่มีการวางแผนการทำงาน ตลอดจนไม่ได้มีการกำกับดูแลอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้บุตรหลานเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ จากการสำรวจข้อมูลจำนวนประชากรในตำบลโคกเจริญประจำปี 2559 มีครัวเรือนทั้งสิ้น 1,003 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 3,760 ซึ่งในจำนวนดังกล่าวมีจำนวนเด็กอายุระหว่าง 3-5 ปี จำนวน 350 คน (ข้อมูล จปฐ. ณ 15 มิถุนายน 2559) จากแผนการรับนักเรียนประจำปี 2559 ได้กำหนดเป้าหมายนักเรียนศูนย์ละ 60 คน รวมทั้ง 3 ศูนย์ 120 คน แต่ปัจจุบันนักเรียนทั้ง 3 ศูนย์ฯ รวมกันมีจำนวน 92 คน ซึ่งนับว่าต่ำกว่า เป้าหมายที่กำหนดไว้

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญขึ้น โดยใช้

หลักการที่จะนำมาพัฒนาปรับปรุงเพื่อหาแนวทาง คือ หลักของการบริหารจัดการทฤษฎีวงล้อเดมมิ่งโดยมีกิจกรรม 4 ขั้นตอนคือ PDCA (Plan, Do, Check and Act) เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพ วงล้อ PDCA คือ วิธีการที่เป็นขั้นตอนในการดำเนินการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check) และการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาที่ทำงานไม่บรรลุเป้าหมายตามแผนที่วางไว้(Act) ดังนั้นการหมุนวงล้อเดมมิ่ง (PDCA) อย่างต่อเนื่อง จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพมุ่งหวังให้เกิดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมีคุณภาพตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1.ศึกษาระดับคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอบ้านลาด จังหวัดพังงา
- 2.ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอบ้านลาด จังหวัดพังงา
- 3.ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอบ้านลาด จังหวัดพังงา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบของ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอบ้านลาด จังหวัดพังงา มีทั้งหมด 3 ศูนย์ 1)ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตลิ่งชัน 2)ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโคกเจริญ 3)ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งต่อเรือ

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 5 คน ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 6 คน และผู้ปกครองของนักเรียนทั้ง 3 ศูนย์ จำนวน 92 คน รวม 103 คน โดยศึกษาจากกลุ่มประชากรทั้งหมด

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนและวิธีสร้างตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาตรฐานด้านการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. กำหนดกรอบแนวคิดและนิยามศัพท์ เพื่อเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม
3. เขียนแบบสอบถามฉบับร่างตามตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา ตรวจสอบและแนะนำเบื้องต้น แล้วผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าความสอดคล้องของข้อกระทงคำถามกับวัตถุประสงค์ (เนื้อหา) การวิจัย (Items and Objectives Congruency : IOC) ซึ่งจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม พบว่า ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67 ขึ้นไป
2. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล กะไหล จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยวิธีการวิเคราะห์หาค่า

สัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach 's Alpha Coefficiency) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 96) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.953

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1.ทำหนังสือแนะนำตัวและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต แล้วเสนอต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และขออนุญาตในการเข้าสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลส่งให้ประชากรทั้งหมด คือ ผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองนักเรียนที่มีบุตรหลานกำลังเรียนอยู่ในระดับปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอทับปุด จังหวัดพังงา ปีการศึกษา 2559 เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลต่อไป

- 2.ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

- 3.นำแบบสอบถามให้คะแนนและนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Description Analysis) ตามรายละเอียด ของข้อมูลที่ได้มาจากการแจกแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยวิธีการทางสถิติด้วยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับลักษณะของประชากรที่กำหนดศึกษา เพื่อให้ข้อมูลเป็นหมวดหมู่หรือมีระเบียบในข้อมูลโดยการแจกแจง ความถี่ของข้อมูล และหาอัตราส่วนหรือร้อยละ การวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละส่วนมีดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระดับคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญอำเภอทับปุด จังหวัดพังงา วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

ส่วนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคการพัฒนาคุณภาพจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ เพื่อปรับปรุงการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้นวิเคราะห์โดยการพรรณนาสรุปเป็นประเด็น ดังนี้ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติ ด้านการตรวจสอบ และด้าน การปรับปรุงแก้ไข

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ

ผลการวิจัย

ระดับคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอทับปุด จังหวัดพังงาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการวางแผน รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการปรับปรุงแก้ไข

1.ด้านการวางแผน ระดับคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะตำแหน่งของบุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองลงมาคือ มีการจัดทำแผนการดำเนินงานประจำปีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการวางแผนด้านการจัดซื้อสื่อและอุปกรณ์ในการเรียนอย่างเพียงพอ อยู่ในระดับมาก

2.ด้านการปฏิบัติ ระดับคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการปรับปรุงกรรมด้านการจัด การศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตามสภาพปัจจุบันของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และห้องเรียน อาคารเรียนมีความสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ รองลงมาคือ มีการระดมความคิดเห็น ในการคัดเลือกสื่อและอุปกรณ์สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีการกำหนด บุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ การจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นลายลักษณ์อักษร

3.ด้านการตรวจสอบ ระดับคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมีการสรุปปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและรายงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและชุมชนได้ทราบ รองลงมาคือ ชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดซื้อจัดจ้างสื่อและอุปกรณ์เป็นไปตามระเบียบพัสดุ

4.ด้านการปรับปรุงแก้ไข ระดับคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการทบทวนกระบวนการ พัฒนาระบบการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองลงมาคือ มีการติดตามและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการติดตามประเมินผลการจัดการด้านงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาระดับคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอทับปุด จังหวัดพังงา ที่ได้นำเสนอข้างต้นแล้วนั้น ผู้วิจัยขออภิปรายผลในประเด็นสำคัญดังนี้

ระดับคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอบ้านลาด จังหวัดพังงา

จากผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอบ้านลาด จังหวัดพังงา ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยคาดว่าอาจเนื่องมาจากการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ ที่แบ่งเป็น 3 ศูนย์ ทำให้คุณภาพการบริหารจัดการไม่ทั่วถึงและไม่เป็นมาตรฐาน ดังนั้นการควบคุมและพัฒนาคุณภาพอย่างเป็นแบบแผน นั้นจะช่วยสนับสนุนให้คุณภาพการจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรฐานขึ้น โดยการอาศัยที่จะต้องทำอย่างต่อเนื่องและทำซ้ำ ซึ่งจะทำให้เกิดการปรับปรุงไปในทิศทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับคำกล่าวของ ชำนาญ ไวแสง (2551: 43-47) กล่าวถึง วงจรคุณภาพ (PDCA) เป็นกิจกรรมหรือเครื่องมือที่จะนำไปสู่การปรับปรุงงานและการควบคุมคุณภาพอย่างเป็นระบบอันประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การนำแผนไปปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) กล่าวคือ จะเริ่มจากการวางแผน การนำแผนที่วางไว้มาปฏิบัติการตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหมายไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการโดยเริ่มต้นใหม่อีกครั้งหนึ่งและทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนเข้าไปเรื่อยๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและทำให้ระดับผลลัพธ์สูงขึ้นเรื่อยๆ และนอกจากประเด็นที่กล่าวแล้วนั้น ผู้วิจัยยังพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ ยังขาดความต่อเนื่องของกระบวนการจัดการระหว่างหน่วยงานและบุคลากร ซึ่งเป็นไปตามผลการวิจัยของ นิธยา วัดสว่าง (2558) ที่ระบุว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกระบวนการจัดการและประสิทธิภาพของการจัดการมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการนำโครงการไปปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านการวางแผน การพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอบ้านลาด จังหวัดพังงา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ช่อ สันธนิพัฒน์ (2553 : 102-103) ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้นแบบน่าอยู่ การวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบน่าอยู่ดีเด่นโรงเรียนเทศบาล 4 วัดศรีบัวบานสู่ความเป็นเลิศ

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดย 1) ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก โดยการแสดงถึงภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้วยการเป็นแกนหลักในการบริหารและดำเนินงานร่วมกับบุคลากร เป็นผู้ประสานงานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำกับดูแล การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิรมย์ ขำดี (2557 : 87) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียนด้วยวงจรเดมมิงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลางมีการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียนด้วยวงจรเดมมิงแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการวางแผนเป็นการช่วย พัฒนาความคิดต่างๆ เพื่อนำไปสู่รูปแบบการทำงานที่เป็นจริงพร้อมในการเริ่มต้นลงมือปฏิบัติ โดยการกำหนดขอบเขตของปัญหาให้ชัดเจน กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย กำหนดวิธีการที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์ และเป้าหมายให้ชัดเจนและถูกต้องแม่นยำที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ และนำผลการวางแผนกำหนดทางเลือกไปปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ ซึ่งกระบวนการ ดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ ประสพการณ์และความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการตามขั้นตอน อย่างเป็นระบบ

ด้านการปฏิบัติ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล โคกเจริญ อำเภอบ้านลาด จังหวัดพิจิตรด้านการตรวจสอบ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร วงศ์วิฑูร (2555: 85-93) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานแนะแนวโดยใช้วงจรเดมมิง (PDCA) ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่าการนำวงจรเดมมิง (PDCA) มาบริหารงานแนะแนวทั้ง 5 บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ 58 (มาก) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีสภาพการปฏิบัติงานมากที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติงานตามแผน รองลงมาคือ ด้านปรับปรุงและพัฒนา ด้านการวางแผน และด้านการตรวจสอบ มีสภาพการปฏิบัติงานน้อยที่สุด และสอดคล้อง กับงานวิจัยของ จันรอล เงินคำ (2556 : 120) ศึกษาเรื่องแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย การจัดการ ศึกษา

ระดับก่อนประถม ศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขียงของ จังหวัดเขียงราย พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยอันดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการปรับ กิจกรรมด้านการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตามสภาพ ปัจจุบันของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และห้องเรียน อาคารเรียนมีความสะอาดมีแสงสว่าง เพียงพอ อยู่ในระดับมาก

ด้านการตรวจสอบ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอทับปุด จังหวัดพังงาด้านการตรวจสอบ อยู่ในระดับปานกลางอาจเนื่องมาจากยังให้ความสำคัญการตรวจสอบไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งขึ้น การตรวจสอบนั้นมีความสำคัญ ดังคำกล่าวของ ชำนาญ ไวแสน (2551 : 43-47) กล่าวถึง วงจรคุณภาพ (PDCA) ด้านการตรวจสอบ ไว้ว่า “การตรวจสอบและ ประเมินผลลัพธ์ของการปฏิบัติตามแผน ควรจะต้องมีการประเมินใน 2 ประการ คือ มีการปฏิบัติตามแผนหรือไม่ หรือตัวแผนการเองมีความเหมาะสมหรือไม่การที่ไม่ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้เป็นเพราะไม่ปฏิบัติตามแผนการ หรือความไม่เหมาะสมของแผนการ หรือจากทั้งสองประการรวมกัน เราจำเป็นต้องหาว่าสาเหตุมาจากไหน ทั้งนี้ เนื่องจากการนำไปปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไขจะแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง”

ด้านการปรับปรุงแก้ไข การพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอทับปุด จังหวัดพังงา ด้านการปรับปรุงแก้ไข อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่อง มาจากผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการปรับปรุงแก้ไขยังไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร และระบบติดตามและประเมินผลการ ปฏิบัติการไม่เป็นรูปธรรมชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ จำรัส นองมาก (2555 : 115-127) ได้กล่าวถึงด้านการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานไว้ว่า การปรับปรุงแก้ไข การปฏิบัติงาน เป็นการปรับแก้ตามผลการตรวจสอบ และประเมินในขั้นตอนก่อนหน้านี้ ถ้าผลการประเมิน พบว่างานยังไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ก็จะต้องเร่งรัด ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน หรือใช้เวลาในการทำงานให้มากขึ้น เพื่อจะสามารถทำงานที่ คาดหวังไว้แล้วให้สำเร็จ ผลจากการปฏิบัติในลักษณะนี้ก็จะเกิดผลดีต่อสถานศึกษา ทำ

ให้สถานศึกษาได้เปลี่ยนแปลงพัฒนาไปในทางที่ดี ที่พึงประสงค์มากยิ่งขึ้นอยู่ตลอดเวลา

จากระดับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยคาดว่าผู้ตอบแบบสอบถามยังไม่เห็นความชัดเจนของการดำเนินการด้านคุณภาพตามวงจรคุณภาพที่จะต้องเห็นความสำคัญทุกขั้นตอน ตามแนวคิดของ สุรพันธุ์ ยันต์ทอง (2553 : 9) กล่าวว่าการจัดการศึกษาไม่ว่าในระบบใหญ่ของประเทศหรือในระดับย่อยลงมา คุณภาพการศึกษาจะเกิดหรือมีขึ้นได้ ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดี เพื่อนำไปสู่ผลผลิตหรือผลงานที่ตรงตามข้อกำหนด ความต้องการหรือความพึงพอใจ ความประทับใจ ความมั่นใจของผู้รับบริการทางการศึกษา เช่น ในการจัดการศึกษาระดับสถานศึกษาย่อมมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่างๆ ครบถ้วนตามความคาดหวังของหลักสูตรแต่ละระดับการศึกษา สอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของผู้เรียน ผู้ปกครองและสังคม ซึ่งการดำเนินการหรือจัดการเพื่อให้ได้ผลดังกล่าว เป็นเรื่องของการบริหารระบบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการนำปัจจัยป้อนผ่านกระบวนการแล้วได้ผลผลิต ซึ่งจะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอก จึงเรียกได้ว่าเป็นคือการบริหาร ระบบคุณภาพ

การบริหารระบบคุณภาพขององค์กรทางการศึกษาที่ได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยเสมอมาโดยอาศัยแนวคิดและหลักการของการพัฒนาองค์กรโดยทั่วไป เช่น แนวคิดการบริหารคุณภาพหรือวงจรคุณภาพ (PDCA) ที่เน้นขั้นตอน การทำงาน 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบผลการ และการแก้ไขปัญหา ซึ่งขั้นตอน ทั้ง 4 นั้น ต้องปฏิบัติต่อเนื่องอย่างไม่สิ้นสุด จึงจะส่งผลไปสู่ความสำเร็จได้

ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอบ้านลาด จังหวัดพิจิตร

จากผลการศึกษาปัญหา อุปสรรคในการพัฒนา คุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอบ้านลาด จังหวัดพิจิตร สามารถอธิบายได้ว่า

- 1.การจัดการข้อมูลเกี่ยวกับการการรับสมัครของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ ยังไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจน
- 2.การประชุมสัมพันธข้อมูลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ ยังไม่มีรูปแบบที่ถูกต้องเป็นระบบทั่วถึง
- 3.ช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ กับผู้ปกครองยังไม่มีเป็นรูปธรรม
- 4.ครูผู้สอนส่วนมากไม่ได้รับการคัดเลือกมาตามระบบคุณธรรม ผู้ปกครองจึงขาดความเชื่อมั่นทางวิชาการ
- 5.อุปกรณ์การเรียนและชุดนักเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนเหมือนโรงเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ
- 6.องค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับการสร้างถนนมากกว่าการพัฒนาอาคารเรียน หรือสิ่งก่อสร้างอื่นเพื่อส่งเสริมคุณภาพด้านการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาริน โปะเงิน (2551) ที่ระบุว่า งบประมาณที่ได้รับในด้านการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับน้อยกว่างบประมาณด้านอื่นๆ
- 7.ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังขาดเรื่องการจัดการเรียนการสอนเรื่องภาษาของ
- 8.ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ ทั้ง 3 ศูนย์มีมาตรฐานการเรียนการสอนไม่เท่ากัน
- 9.องค์การบริหารส่วนตำบลขาดการให้ความสำคัญกับการติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานของครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ
- 10.แต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหารจัดการที่แตกต่าง เนื่องจากการจัดสรรทรัพยากรไม่เท่ากัน สถานที่ตั้งอยู่ต่างพื้นที่ สภาพกายภาพต่างกัน และระบบวิธีการสอนไม่เหมือนกัน ทำให้มาตรฐานคุณภาพของนักเรียนไม่เท่าเทียมกัน สอดคล้อง กับงานวิจัยของ มาริน โปะเงิน (2551) ระบุว่า ปัญหาในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานของครเนื่องจากมีการแบ่งศูนย์ขาดความเป็นเอกเทศ การบริหารจัดการที่ไม่เท่าเทียมกัน เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่งจะมีสภาพแวดล้อมที่ต่างต่างกัน

ปัญหาที่พบเห็นอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อาจเนื่องมาจากการจัดการศูนย์ ที่ไม่ได้มีการปรับปรุงการดำเนินงานจากผลของการตรวจสอบกันอย่างต่อเนื่อง หลายเรื่องที่ได้มีการประเมินผลการดำเนินงาน พบข้อบกพร่องเรียบร้อยแล้วแต่ขาดการปรับปรุงแก้ไข ผู้มีอำนาจที่พอจะผลักดันให้มีการปรับปรุงแก้ไขก็ไม่เห็นความสำคัญของข้อเท็จจริงที่ได้จากการประเมิน หรือเมื่อมีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้บริหาร การดำเนินงานของศูนย์ก็มีการกำหนดงานใหม่ บางเรื่องก็แตกต่างไปจากที่เคยปฏิบัติเดิม กระบวนการที่จะปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของการปฏิบัติงานให้เกิดความต่อเนื่องจึงไม่ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ สมคิด พรมจุ้ย (2554 : 7-8) กล่าวว่า จุดบกพร่องของการดำเนินงานของสถานศึกษาใน คือ เมื่อได้มีการวางแผนการดำเนินงานไว้แล้ว ไม่ว่าจะเป็นไปในรูปของแผน แผนงาน หรือโครงการต่างๆ ที่จัดเป็นรูปเล่มสวยงาม แต่ไม่ได้นำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553 : 80) กล่าวไว้ว่า กระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพหรือวงจรคุณภาพ (PDCA) กับระบบการประกันคุณภาพภายในจัดเป็นเรื่องเดียวกันที่บุคลากรทราบกันดีอยู่แล้วไม่ใช่เรื่องใหม่ หรือแปลกแยกจากการทำงานตามปกติของสถานศึกษา แต่จะเป็นระบบที่ผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันนั่นเอง

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอทับปุด จังหวัดพังงา

จากผลการสรุปแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ ของผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์ ดังนี้

- 1.ให้มีแนวทางการสื่อสารข้อมูลเรื่องการรับสมัครเด็กนักเรียนที่จะเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชัดเจน เช่น กำหนดวันเวลาการรับสมัคร และจำนวนเด็กให้ชัดเจน
- 2.เพิ่มช่องทางการสื่อสารให้หลากหลาย เช่น ประชาสัมพันธ์ทางเสียงตามสาย ประชาสัมพันธ์ ทางอินเทอร์เน็ต การทำป้ายประชาสัมพันธ์ติดทุกตำบล

3.ให้มีการสนับสนุนค่าอุปกรณ์การเรียนและชุดนักเรียนให้เหมือนกับสถานศึกษาระดับโรงเรียน

4.ควรคัดเลือกบุคลากรครูให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลและมาตรฐานวิชาชีพ มีระบบตรวจสอบที่ชัดเจน

5.ให้มีการสนับสนุนงบประมาณประจำปีในเรื่องห้องเรียน อาคารเรียน อุปกรณ์การเรียน และโรงอาหาร ตามความจำเป็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดม สิงห์คำฟู (2546, อ้างถึงใน กนกอร อุดมพรหม 2552) พบว่า โรงเรียนจะต้องมีความพร้อมทุกๆ ด้าน ทั้งทางด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อาคารเรียน จึงจะสามารถจัดการศึกษาตามหลักการจัดอนุบาลได้

7.องค์การบริหารส่วนตำบลควรเพิ่มความสำคัญกับการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ของครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญเพิ่มขึ้น

8.ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง 3 ศูนย์ ควรยุบรวมศูนย์ เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัวในการจัดการเรียนการสอน ลดค่าใช้จ่ายที่ซ้ำซ้อน ทำให้การเรียนการสอน เป็นมาตรฐานเดียวกัน และคุณภาพของเด็กนักเรียนเท่ากัน

จากแนวทางการพัฒนาข้างต้นเป็นการเสนอแนะแนวทางที่ศูนย์พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญทำได้หากต้องการพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์อย่างจริงจังและให้เกิดประสิทธิภาพนั้น จะต้องศึกษาปัญหาการจัดการและการเน้นความสำคัญในทุกๆ ด้าน และร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเรื่องข้อมูลเด็กที่มีอายุ เข้าสู่ระดับอนุบาลเพื่อนำข้อมูลดังกล่าววางแผนการรับนักเรียน และเข้าถึงผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งสามารถ เข้าถึงได้ง่ายเนื่องจากเป็นพื้นที่ในชุมชนเดียวกันอยู่แล้ว ข้อมูลก็จะได้ไม่ผิดพลาดเป็นการประชาสัมพันธ์ ถึงผู้ปกครองอีกด้วย อีกทั้งเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กับชุมชนอีกด้วย เพราะการพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมุ่งให้ ความสำคัญครบทุกด้าน คือด้านการวางแผนองค์กร จะต้องมีการบริหารจัดการที่เป็นรูปแบบเดียวกันอย่าง

ชัดเจน ด้านการปฏิบัติส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ของบุคคลคือ ผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็กจะต้องจัดทำแผนการสอน มีกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่ครบถ้วน เหมาะกับพัฒนาการเด็ก ด้านการตรวจสอบ ต้องมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน ของบุคลากรและการดำเนินงานของศูนย์อย่างสม่ำเสมอ ด้านการปรับปรุงแก้ไข คือ การนำเอาแนวคิดข้อคิดเห็นของบุคลากรหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับศูนย์นำมาปรับปรุง และพัฒนาต่อไป ซึ่งสรุปได้ว่า ในการพัฒนา การบริหารงานให้ประสบความสำเร็จนั้น ทุกฝ่ายจะต้องมีความตระหนักเข้ามามีส่วนส่งเสริม สนับสนุน และร่วมคิดร่วมทำ รวมทั้ง จะต้องมีการทำงานเป็นทีม และในการดำเนินการควรมีการเตรียมการเพื่อสร้างความ พร้อมให้แก่บุคลากรและจัดให้มีกลไกในการดำเนินงาน หลังจากนั้นบุคลากรทุกคนใน สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องต้องร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบ และ ร่วมกันปรับปรุงโดยมีขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด จะทำให้เกิดระบบการทำงาน มีการ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะๆ ส่งผลให้ทิศทางการปฏิบัติงาน ชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สอดคล้องกับ งานวิจัยของ กุลกร ช้างแฉ (2557) พบว่า การพิจารณาการคัดเลือกและแต่งตั้ง คณะกรรมการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความเหมาะสม และได้รับการยอมรับจากชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดนโยบาย แผนงานและงบประมาณในการส่งเสริมและ สนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานอย่างชัดเจน การ จัดตั้ง การย้าย และการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจ ความต้องการของชุมชนนั้น ส่งผลให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

จากผลการวิจัยผู้วิจัยสรุป แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กร บริหารส่วนตำบลโคกเจริญได้ดังนี้

1.ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญในฐานะผู้รับผิดชอบดูแลการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยตรง ควรกำหนดนโยบายและส่งเสริมการดำเนินงานภายใต้หลักแนวคิดการบริหารคุณภาพ

2.องค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญควรสนับสนุนนโยบายในการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สอดคล้องกับสภาวะปัจจุบันและความต้องการของชุมชน โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วม

3.องค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานอื่น และประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงาน กับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภายใต้การบังคับบัญชาของคณะผู้บริหาร

4.องค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญควรส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการที่จะนำไปสู่ภาพลักษณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ทันสมัยเพื่อสอดคล้องกับการเข้าร่วมประชาคมอาเซียน และนโยบายประเทศไทย 4.0

5.องค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญควรทบทวนกระบวนการประชาคมร่วมกับชุมชนในเรื่องการบูรรวมศูนย์ ให้เป็นศูนย์เดียว เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีประสิทธิภาพ ลดภาระค่าใช้จ่ายของศูนย์ สร้างความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการ บริหารงานให้เป็นแนวเดียวกัน การดูแลตรวจสอบทำได้ทันทีและทันเวลา เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอบ้านบึง หรือในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศูนย์ใดศูนย์หนึ่งโดยเฉพาะ

2.ควรศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบ้านบึง จังหวัดพังงา

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร อุณาพรหม. (2552). **การจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก** สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- กุลการ แห้งแ. (2557). **การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก** ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบ้านบ่อ จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ช่อ สันธนิพิพัฒน์. (2553). **การศึกษารูปแบบบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ต้นแบบนำอยู่ การวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็ก
ต้นแบบนำอยู่ดีเด่นโรงเรียนเทศบาล 4 วัดศรีบัวบาน** สู่ความเป็นเลิศ.
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชำนาญ ไวแสน. (2549). **การประยุกต์ใช้วัฏจักรเดมิ่งในการจัดการอาหาร
ปลอดภัยในโรงเรียน**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิตยา วัดสว่าง. (2558). **ประสิทธิผลการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหาร
ส่วนตำบลปึกเตียน อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี**. วิทยานิพนธ์ หลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติ
แสตมฟอร์ด.
- ภิรมย์ ขำดี. (2557). **การดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียนด้วยวงจร
เดมมิ่งของผู้บริหารโรงเรียน** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.

- มาริน ปะเงิน. (2551). **การพัฒนารูปแบบการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตเทศบาลเมืองกันทรลักษณ์ อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2545). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในผู้จัดการรายวัน**. กรุงเทพฯ : เนตรนิมิตการพิมพ์.
- สมคิด พรหมจ้อย และสุพักตร์ พิบูลย์. (2554). **การจัดการคุณภาพองค์การ**. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.
- สมพร วงศ์วิฑูณ. (2555). **การบริหารงานแผนโดยใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุรพันธ์ ยันต์ทอง. (2553). **การพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดของ เกษตรกรในพื้นที่ 5 อำเภอ จังหวัดพัทลุง

An Analysis for Cost and Return on Sangyod Rice Farming Investment of the Farmers in Five Provinces of Patthalung

พรทิพย์ เสี่ยมหาญ¹

Porntip Seamhan

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการปลูก ต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงของเกษตรกรในพื้นที่ 5 อำเภอ จังหวัดพัทลุง ได้แก่ อำเภอเมืองพัทลุง อำเภอกวนขนุน อำเภอปากพะยูน อำเภอเขาชัยสนและอำเภอบางแก้ว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง จำนวน 196 ราย เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรในพื้นที่ 5 อำเภอ จังหวัดพัทลุงที่เข้าร่วมโครงการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงมากที่สุดเป็นอำเภอเมืองพัทลุง คิดเป็นร้อยละ 22.79 รองลงมาเป็นอำเภอกวนขนุนและอำเภอปากพะยูน คิดเป็นร้อยละ 22.06 ตามลำดับ สมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 1-3 คน รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน มากที่สุด 1,000-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 66.92 ส่วนสภาพของการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงได้แบ่งขนาดพื้นที่การปลูกข้าวออกเป็น 3 ขนาด

¹อาจารย์ประจำสาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ Tel.086-5335516
email.porntip@hu.ac.th, chee_seamhan@hotmail.com

ขนาดพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยต่อครอบครัว มากที่สุด 1-10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 82.35 กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินของเกษตรกรฯ โดยส่วนใหญ่เป็นที่นาของตนเองในพื้นที่ปลูกข้าว 1-10 ไร่ และ 11-29 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 87.85 ส่วนพื้นที่ปลูกข้าว 30 ไร่ขึ้นไป เป็นที่นาของตนเองและเป็นการเช่า คิดเป็นร้อยละ 90 แหล่งของเงินทุนที่ใช้ในการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงส่วนใหญ่เป็นเงินทุนของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 86.03 ส่วนที่เหลือเป็นการกู้ยืม คิดเป็นร้อยละ 13.97 ยอดเงินกู้ยืมมากที่สุด คือ 30,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.86 แหล่งการจำหน่ายข้าวเปลือก มากที่สุดคือ โรงสีทั่วไป คิดร้อยละ 67.06

ผลการวิเคราะห์และประเมินต้นทุน ผลตอบแทนจากการลงทุนในการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงในแต่ละขนาดพื้นที่ปลูกข้าว พบว่า พื้นที่การปลูกข้าวที่ได้รับความนิยมคึกคักในการลงทุน มากที่สุด เป็นพื้นที่ปลูกขนาดเล็ก (1-10ไร่) โดยมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 11,601.83 บาท อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C) เท่ากับ 1.63 เท่าและอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับ 20.02% ซึ่งมากกว่า พื้นที่ปลูกขนาดใหญ่ (30 ไร่ขึ้นไป) โดยมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 9,722.82 บาท อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C) เท่ากับ 1.47 เท่าและอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับ 17.02% และพื้นที่ปลูกขนาดกลาง(11-29ไร่) มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ(NPV)เท่ากับ 7,859.66 บาท อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C) เท่ากับ 1.45 เท่าและอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับ 16.90%

ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงของเกษตรกร มากที่สุด พบว่า (1) ด้านการผลิตเป็นการขาดน้ำในการทำเกษตร เพราะฝนตกไม่เป็นไปตามฤดูกาล ต้องการให้ชลประทานเข้ามาดูแลเรื่องนี้ ร้อยละ 7.69 (2) ด้านต้นทุนการผลิตเป็นต้นทุนการปลูกข้าวสูงประมาณไร่ละ 3,500 บาท เนื่องจากต้องจ้างทั้งหมด ร้อยละ 7.69 (3) ด้านการตลาด คือ ข้าวสังข์หยดมีตลาดรองรับค่อนข้างน้อยมีเฉพาะโรงสีของสหกรณ์ได้ราคาดี แต่จ่ายเงินล่าช้า ร้อยละ 25.64 และราคาข้าวจะถูกหากปริมาณข้าวเพิ่มขึ้น พ่อค้าคนกลางกดราคา ต้องการให้รัฐบาลให้การช่วยเหลือเกษตรกร ร้อยละ 12.82 (4) ความต้องการความช่วยเหลือ มากที่สุด คือ ต้องการให้โรงสี

ของสหกรณ์รับซื้อข้าวเป็นเงินสด เนื่องจากปีที่ผ่านมาได้รับเงินช้ำมาก ร้อยละ 5.13 รองลงมา ต้องการให้ทางจังหวัดสนับสนุนสถานที่ในการขายข้าวแก่บุคคลทั่วไปด้วย ต้องการให้ศูนย์วิจัยข้าวพัฒนาพันธุ์ข้าวสังข์หยดที่ต้นแข็งแรงกว่าเดิม เพราะหากฝนตก ต้นข้าวจะล้มง่ายและไม่ยืนต้น ควรสนับสนุนข้าวพันธุ์พื้นเมืองพันธุ์อื่นด้วยที่เป็นของ จังหวัดพัทลุง ต้องการความช่วยเหลือด้านเงินทุนในการกู้ยืมและดอกเบี้ยถูก ต้องการให้ ราคาขายข้าวเปลือกสูงขึ้นและต้องการให้นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญเข้ามาให้ความรู้หรือเป็นที่ปรึกษาเรื่องการแปรรูปของกลุ่มทำนาข้าวสังข์หยดให้ดีกว่านี้ คิดร้อยละ 2.56 ตามลำดับ

คำสำคัญ: ต้นทุนและผลตอบแทน

Abstract

This research studied the general background, cost, and return on investment of Sangyod rice farming investments in the farmers of five districts in Patthalung province, namely: Muang, Khuankanoon, Pakpayoon, Khaochaison, and Bangkaew. The sample of the study was 196 farmers from the farmer population of 400 who joined the "Patthalung Sangyod Rice Farming Campaign Project." Questionnaires were used as the data collection tools of the study.

The research found that among the five districts of origin, most farmers who joined the project were from Muang (22.79%), Khuankanoon, and Pakpayoon districts (22.06%). The farmers' family members consisted of 1 to 3 people. The most represented category of the monthly average income of these farmers was 1,000 to 10,000 baht (66.92%). Sangyod rice farming areas were classified into three rai-sizes: 1 to 10 rai (small), 11 to 29 (medium), and larger than 30 rai (big).

The most represented category of the average area of farming owned by each family was 1 to 10 rai (82.35%). Most of the land ownership was held by the farmers. 87.35% and 71.43% of the farmers took ownership of the land sized 1-10 rai and 11-29 rai, respectively. 90% of the farming area over 30 rai was both owned by the farmers and rented. 86.03% of the farming was financed by the farmers themselves with 13.97% under loan support. The most used lending rate was 30,001 to 50,000 baht (42.86%). The main distributors of the Sangyod rice were the rice mills available in the areas (67.06).

The results of evaluation and analysis of the costs for the Patthalung Sangyod rice farming in different size areas discovered that farming on 1 to 10 rai (small area), was more worth investing in than in the bigger areas. The smallest farms' Net Profit Value (NPV) was 11,601.83 Baht, Benefit Cost (B/C) ratio: 1.63, and Internal Rate of Return (IRR) value: 20.02 %. While farming in the biggest areas (larger than 30 rai) presented its NPV as 9,722.82 Baht, B/C ratio as 1.47, and IRR as 17.02 %, the NPV of farming in the medium size areas (11 to 29 rai), was 7,859.66 Baht, 1.45 B/C ratio, and 16.90% IRR value.

An analysis of the problems in the investments revealed that, overall, the farmers' major problems were in: 1) *Production*: Lack of water for agricultural farming due to unseasonal rain levels as they were in need of help from the National Irrigation Department (7.69%). 2) *Cost*: Farmers were to pay for all farming processes and their costs were high, up to 3,500 Baht per rai (7.69%). 3) *Marketing*: Very few markets requiring Sangyod rice caused farmers to sell their rice to the Cooperative's Rice Mill, which gave a good price but always delayed the payment (12.82%). This caused farmers to be in need of help from the government as the intermediary lowers the price when the rice quantity increased (12.82%). 4) *Major requirements*: The farmers

needs are indicated in percentages as follow: (4.1) Payment in cash from the Cooperative's Rice Mill because of delayed payment in previous years (5.13%). (4.2) The government's help in providing markets for common sellers (2.56%). (4.3) Better Sangyod rice seeds provided by the Department of Rice Research as the current seeds are unsteady (2.56%). (4.4) Funding with low interest loans (2.56%). (4.5) Having the prices raised (2.56%). (4.6) Better suggestions and advice from the rice experts (2.56%).

Keywords : Cost and return

บทนำ

ข้าวถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย เป็นอาหารหลักที่หล่อเลี้ยงประชากรและส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศเป็นอันดับ 2 รองจากยางพาราอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน จากสถิติและแนวโน้มพื้นที่ปลูกข้าวของประเทศไทย(ชาวนาพิทยาลิมพาลี,2556) ได้สรุปข้อมูลเปรียบเทียบพื้นที่ปลูกข้าวนาปี ปีเพาะปลูก 2550/51กับ 2556/57 โดยปี 2550/51 จำนวน 57,385 ล้านไร่ และ ปี 2556/57 จำนวน 64,400 ล้านไร่ เพิ่มขึ้น 7,015 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.22 และพื้นที่ปลูกข้าวนาปีรายภาคปีเพาะปลูก 2556/57 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด ร้อยละ 57 รองลงมา ภาคเหนือ ร้อยละ 22 ภาคกลาง ร้อยละ 17 และภาคใต้ ร้อยละ 4 ตามลำดับ ส่วนพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังรายภาคปีเพาะปลูก 2556/2557 ภาคกลางมากที่สุด ร้อยละ 46 รองลงมาเป็นภาคเหนือ ร้อยละ 41 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 10 และภาคใต้ร้อยละ 3 ตามลำดับ ถือได้ว่าภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ปลูกข้าวมากที่สุด รองลงมาเป็นภาคเหนือและภาคใต้ ตามลำดับ อย่างไรก็ตามแม้ว่าพื้นที่การปลูกข้าวของภาคใต้มีปริมาณน้อยกว่าภาคอื่นๆแต่ข้าวที่ปลูกในภาคใต้เป็นข้าวที่มีคุณภาพและได้รับความนิยมของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะข้าวนาปี ด้วยภาคใต้เป็นที่ราบริมทะเลและเป็นที่ราบระหว่างภูเขาจึงต้องอาศัยน้ำฝนในการทำนา เกษตรกรของ

ภาคใต้จึงปลูกข้าวเจ้าในฤดูนาปีกันเป็นส่วนใหญ่ ส่วนเขตชลประทานจะมีการปลูกข้าวนาปรังและปลูกแบบนาสวน และบริเวณพื้นที่ดอนและที่สูงบนภูเขา ชาวนาจะปลูกข้าวไร่ เช่น การปลูกข้าวไร่เป็นพืชแซมยางพารา เป็นต้น จากสถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2556 ได้รายงานผลผลิตต่อตันของภาคใต้ ปี 2554-2556 เท่ากับ 417,480 434,391 และ 441,719 ตามลำดับ ผลผลิตต่อไร่ (กก.) เท่ากับ 435 457 และ 471 ตามลำดับ และราคาที่ใช้เกษตรกรขายได้(บาทต่อตัน) เท่ากับ 11,671 11,245 และ 10,187 ตามลำดับ จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าพื้นที่เพาะปลูกข้าวและผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ราคาขายข้าวลดลง (สถิติการเกษตรของประเทศไทย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556) ปี 2556 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลด้านการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจภาคเกษตรที่มีโครงการที่สำคัญ (Flagship Project) ภายใต้ยุทธศาสตร์ของกระทรวงเกษตรฯ เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy) ได้จัดโครงการสำคัญในช่วงปี 2556-2561 เพื่อปฏิรูปการเกษตรของประเทศ จำนวน 8 โครงการและ 1 ใน 8 โครงการที่น่าสนใจ คือโครงการเมืองเกษตรสีเขียว (Green Agriculture City) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาจังหวัดที่มีศักยภาพและความโดดเด่นในการผลิตสินค้าเกษตรให้เป็นเมืองเกษตรสีเขียวที่มีรูปแบบการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ และคัดเลือกจังหวัดนาร่อง 5 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ศรีสะเกษ หนองคาย จันทบุรี และพัทลุง โดยมีแผนดำเนินการตรวจสอบรับรองมาตรฐานแหล่งผลิตพืช (GAP) และพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมหมู่บ้านการผลิตข้าวครบวงจรและตรวจสอบการผลิข้าวอินทรีย์

จากนโยบายปรับโครงสร้างเศรษฐกิจภาคเกษตรให้เป็นเมืองเกษตรสีเขียว (Green Agriculture City) โดยเฉพาะด้านพืชที่ต้องการตรวจสอบรับรองมาตรฐานแหล่งผลิตพืช (GAP) และพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมหมู่บ้านการผลิตข้าวครบวงจรและจังหวัดพัทลุงเป็น 1 ใน 5 จังหวัดนาร่องที่ได้รับการคัดเลือกที่สามารถพัฒนาเกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะข้าว ตามแผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี (2557-2560) ตามวิสัยทัศน์ของ

จังหวัดพัทลุง “เมืองเกษตรยั่งยืน ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดดเด่น คนมีคุณภาพที่ดี” ให้เป็นไปตามเป้าประสงค์เพื่อเพิ่มรายได้ภาคเกษตร อุตสาหกรรมต่อเนื่องจากภาคการเกษตรได้สรุปผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาจังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย(1)ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ เพิ่มมูลค่า ปริมาณและคุณภาพผลผลิตด้านการเกษตร ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านการท่องเที่ยว (2) ด้านสังคม ให้ความสำคัญ ด้านสาธารณสุขสนับสนุนในการจัดซื้อเครื่องมือและครุภัณฑ์ด้านการแพทย์ให้กับโรงพยาบาลประจำจังหวัดและโรงพยาบาลชุมชนอย่างต่อเนื่องในปี 2557 (3)ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากแผนการพัฒนาจังหวัดพัทลุงข้างต้นมีความสนใจด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะการผลิตข้าวพันธุ์ดีและข้าวคุณภาพ สนับสนุนให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ปริมาณการผลิตต่อไร่และราคาสูงขึ้น นอกจากนี้ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ Geographical Indication: GI เมื่อปี.ศ.2549 และจากการประเมินศักยภาพทางยุทธศาสตร์ (SWOT Analysis) ตามแผนพัฒนาจังหวัดพัทลุง พ.ศ.2557-2560 พบว่าจุดแข็งของจังหวัดพัทลุงมีพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำการเกษตรและเป็นแหล่งผลิตผลทางการเกษตรที่มีชื่อเสียงสามารถสร้างงานและสร้างรายได้แก่จังหวัด เช่น ยางพารา การปลูกข้าวสังข์หยด การเลี้ยงสัตว์น้ำและปศุสัตว์และยังเป็นแหล่งผลิตรวบรวมและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร (สำนักงานจังหวัดพัทลุง,แผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี,2557-2560) และการศึกษาในครั้งนี้ให้ความสนใจพืชทางการเกษตรของจังหวัดพัทลุงคือ ข้าวสังข์หยดพัทลุง ซึ่งเป็นข้าวนาปีมีแหล่งปลูกดั้งเดิมอยู่ในจังหวัดพัทลุงปลูกกันมานานไม่ต่ำกว่า 100 ปี เป็นพันธุ์ข้าวที่ถูกเก็บรักษาไว้ โดยวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวเมืองพัทลุงและต้องปลูกในพื้นที่ของจังหวัดพัทลุงเท่านั้น (ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง,2550) จากประเด็นดังกล่าวจึงต้องการให้เกษตรกรของจังหวัดพัทลุงลงทุนในการปลูกข้าวสังข์หยดเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี ตามวิสัยทัศน์ของจังหวัดพัทลุง “เมืองเกษตรยั่งยืน ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดดเด่น คนมีคุณภาพที่ดี โดยทำการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงของเกษตรกรในพื้นที่ 5 อำเภอ จังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย อำเภอเมือง

พัทลุง อำเภอปากพะยูน อำเภอเขาชัยสน อำเภอดวนขนุน และอำเภอบางแก้ว ซึ่งเป็นพื้นที่เพาะปลูกข้าวสังข์หยดของเกษตรกร และเพื่อนำข้อมูลที่ได้รับจากงานวิจัยไปสู่การตัดสินใจลงทุนในการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงของเกษตรกรในพื้นที่ 5 อำเภอของจังหวัดพัทลุง

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง ปีเพาะปลูก 2555/56 ในพื้นที่ 5 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองพัทลุง อำเภอเขาชัยสน อำเภอดวนขนุน อำเภอบางแก้ว และอำเภอปากพะยูน จำนวนทั้งสิ้น 400 ราย

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในแต่ละอำเภอและกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธี Taro Yamane ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 196 ราย โดยมีกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรในอำเภอเมืองพัทลุง จำนวน 102 ราย อำเภอเขาชัยสน จำนวน 52 ราย อำเภอดวนขนุน จำนวน 127 ราย อำเภอบางแก้ว จำนวน 79 ราย และอำเภอปากพะยูน จำนวน 40 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบที่สร้างตามประเด็นของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด (Open ended question) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปในการทำนาของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านปัญหาในด้านต่างๆ ในการปลูกข้าวและการจำหน่ายข้าวสังข์หยดพัทลุง

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปสาระในการอธิบายภาพรวมของสภาพทั่วไปของเกษตรกรและการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ

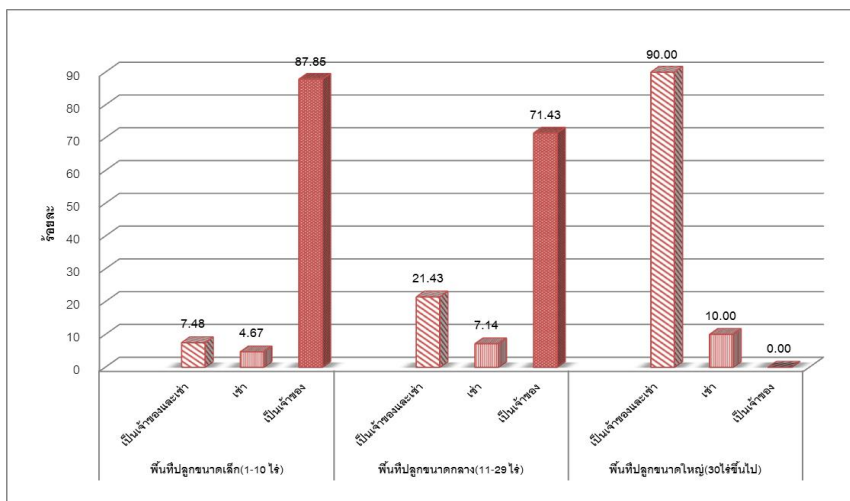
2.การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าความถี่และค่าร้อยละ (Frequency and percentage) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและการประเมินทางการเงิน ด้วยวิธีประเมินมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value : NPV) อัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน (Benefit-Cost Ratio : B/C Ratio) และอัตราผลตอบแทนภายในโครงการลงทุน (Internal Rate of Return :IRR) ทฤษฎีว่าด้วยการวิเคราะห์ทางการเงินของ เยาวเรศ ทับพันธ์ (2551) อ่างใน ณริดา บันชัย (2555) เพื่ออธิบายถึงต้นทุน ผลตอบแทนและความเป็นไปได้ในการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายปิด

ผลการศึกษา

1.สภาพทั่วไปของการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงของเกษตรกรในพื้นที่ 5 อำเภอของจังหวัดพัทลุง

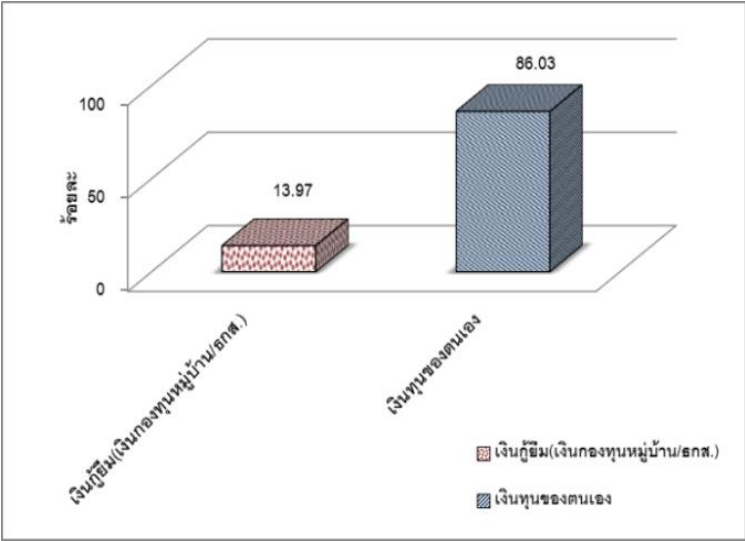
สภาพทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงในพื้นที่ 5 อำเภอ จังหวัดพัทลุง ส่วนใหญ่มีสมาชิกภายในครอบครัวเฉลี่ย 1-3 คน รายได้ต่อ

ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 1,000-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 66.92 และสภาพของการปลูกข้าวในพื้นที่ 5 อำเภอ พบว่า อำเภอเมืองพัทลุงมีพื้นที่ปลูกข้าวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.79 ซึ่งเป็นไปตามที่สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุงได้เก็บข้อมูลพื้นที่ปลูกข้าวนาปี ชนิดพันธุ์สังข์หยดพัทลุง ปีการผลิต 2555/2556 สภาพพื้นที่สำหรับการเพาะปลูกข้าวสังข์หยดในแต่ละพื้นที่ พบว่า พื้นที่เพาะปลูกข้าวสังข์หยดขนาดเล็ก (1-10 ไร่) และขนาดกลาง (11-29 ไร่) เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกบนพื้นที่ของตนเองคิดเป็นร้อยละ 87.85 และ 71.43 ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรที่มีพื้นที่การปลูกขนาดใหญ่ (30 ไร่ขึ้นไป) ส่วนใหญ่เพาะปลูกบนพื้นที่ของตนเองและเช่าเพิ่มคิดเป็นร้อยละ 90.00 รายละเอียดดังภาพที่ 1

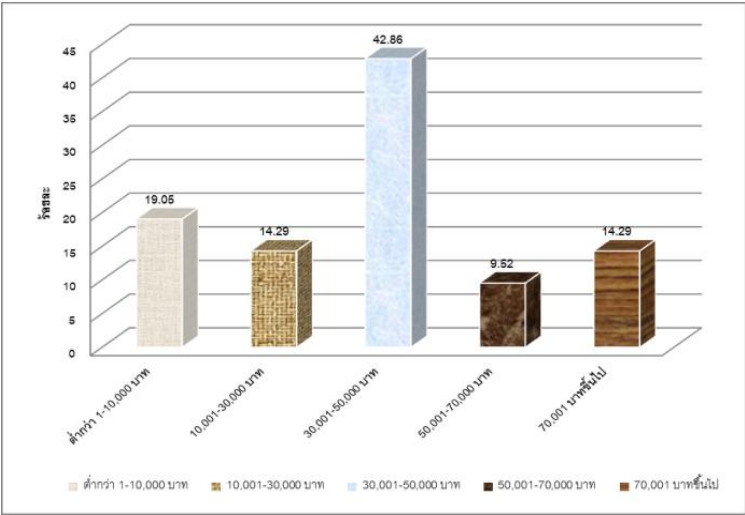

ภาพที่ 1 กรรมสิทธิ์ในพื้นที่ปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงของเกษตรกรในพื้นที่ 5 อำเภอ จังหวัดพัทลุง

แหล่งเงินทุนที่เกษตรกรที่นำมาใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนและเงินทุนระยะยาว ส่วนใหญ่ใช้เงินทุนของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 86.03 รองลงมาเป็นการกู้ยืม คิดเป็นร้อยละ 13.97 และสถาบันการเงินที่ขอกู้ ได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) วงเงินกู้ยืม ส่วนใหญ่ มีจำนวน 30,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.86 ดังรายละเอียดในภาพที่ 2-3

ภาพที่ 2 แหล่งเงินทุนของเกษตรกรในพื้นที่ 5 อำเภอจังหวัดพัทลุง

ภาพที่ 3 จำนวนเงินกู้ของเกษตรกรในพื้นที่ 5 อำเภอ จังหวัดพัทลุง

2. ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง ของเกษตรกรในพื้นที่ 5 อำเภอของจังหวัดพัทลุง

ผลการประเมินต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนในการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงในแต่ละขนาดของพื้นที่ปลูกข้าว สรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้

2.1 ผลการประเมินต้นทุนจากการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงในพื้นที่ 5 อำเภอจังหวัดพัทลุง แบ่งตามขนาดพื้นที่ปลูกข้าว สรุปผลการศึกษา ดังนี้

พื้นที่ปลูกขนาดเล็ก (1-10 ไร่)

ผลการศึกษา พบว่า ต้นทุนการผลิตทั้งหมดเฉลี่ย เท่ากับ 4,437.42 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นต้นทุนคงที่เฉลี่ย เท่ากับ 649 บาท ประกอบด้วย ค่าบำรุงท้องที่และค่าเช่า 258 บาทต่อไร่ และค่าเสื่อมราคาเฉลี่ย 391 บาทต่อไร่ และต้นทุนผันแปรเฉลี่ย เท่ากับ 4,179.42 บาทต่อไร่ ประกอบด้วย ค่าแรงงาน 2,076 บาท ค่าวัสดุ 1,830 บาท และค่าเสียโอกาสของเงินทุนหมุนเวียน 273.42 บาท พบว่า ต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสดมากกว่าที่เป็นเงินสด มากที่สุด คือ ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร ส่วนต้นทุนผันแปรเป็นเงินสดมากกว่าที่ไม่เป็นเงินสด มากที่สุด คือ ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวเฉลี่ย เท่ากับ 900 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.61 รองลงมาคือ ค่าปุ๋ยเฉลี่ย เท่ากับ 779 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.71 ดังรายละเอียดในภาพที่ 4

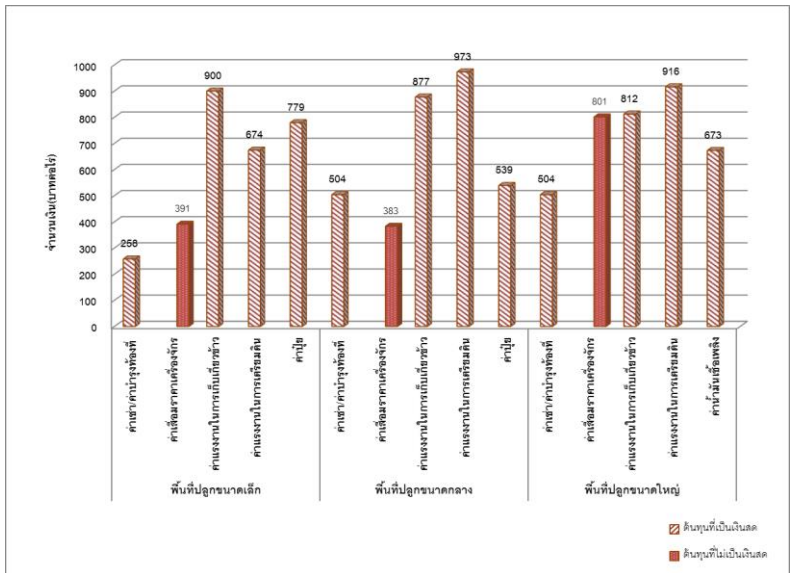
พื้นที่ปลูกขนาดกลาง (11-29 ไร่)

ผลการศึกษา พบว่า ต้นทุนการผลิตทั้งหมดเฉลี่ย เท่ากับ 4,445.88 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นต้นทุนคงที่เฉลี่ย เท่ากับ 887 บาทต่อไร่ ประกอบด้วย ค่าบำรุงท้องที่และค่าเช่า 504 บาทต่อไร่ และค่าเสื่อมราคาเฉลี่ย 383 บาทต่อไร่ และต้นทุนผันแปรเฉลี่ย เท่ากับ 3,941.88 บาทต่อไร่ ประกอบด้วย ค่าแรงงาน 2,228 บาท ค่าวัสดุ 1,456 บาทและค่าเสียโอกาสของเงินทุนหมุนเวียน 257.88 บาท พบว่าต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสดมากกว่า ที่ไม่เป็นเงินสด มากที่สุด คือ ค่าเช่าและค่าภาษีบำรุงท้องที่ ส่วนต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสดมากกว่าที่ไม่เป็นเงินสด มากที่สุดคือ ค่าแรงงานในการเตรียมดินเฉลี่ย เท่ากับ 973 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 23.23 รองลงมา คือ ค่าจ้างแรงงานในการเก็บ

เกี่ยวข้าว 877 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 20.94 และค่าปุ๋ยเฉลี่ย เท่ากับ 539 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.87 ดังรายละเอียดในภาพที่ 4

พื้นที่ปลูกขนาดใหญ่ (30 ไร่ขึ้นไป)

ผลการศึกษา พบว่า ต้นทุนการผลิตทั้งหมดเฉลี่ย เท่ากับ 7,022.40 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ เท่ากับ 1,305 บาทต่อไร่ ประกอบด้วย ค่าบำรุงท้องที่ และค่าเช่า 504 บาทต่อไร่ และค่าเสื่อมราคาเฉลี่ย 801 บาทต่อปี และต้นทุนผันแปรเฉลี่ย เท่ากับ 6,518.40 บาทต่อไร่ ไร่ ประกอบด้วย ค่าแรงงาน 2,546 บาท ค่าวัสดุ 1,992 บาท และค่าเสียโอกาสของเงินทุนหมุนเวียน 317.66 บาท พบว่าต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสดมากกว่าที่เป็นเงินสด มากที่สุด คือ ค่าเสื่อมราคาของเครื่องจักร/อุปกรณ์ การเกษตร ส่วนต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสดมากกว่าที่ไม่เป็นเงินสด มากที่สุด คือ ค่าแรงงานในการเตรียมดินเฉลี่ย เท่ากับ 916 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.17 รองลงมาคือ ค่าจ้างแรงงานในการเก็บเกี่ยวข้าว 812 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.10 และค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเฉลี่ย เท่ากับ 673 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.35 ดังรายละเอียดในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ค่าใช้จ่ายจากการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงในพื้นที่ 5 อำเภอ
จังหวัดพัทลุงแบ่งตามขนาดพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยต่อไร่

2.2 ผลการประเมินผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าว
สังข์หยดพัทลุงของเกษตรกรในพื้นที่ 5 อำเภอจังหวัดพัทลุง แบ่งตามขนาด
พื้นที่ปลูกข้าว สรุปผลการศึกษา ดังนี้

พื้นที่ปลูกขนาดเล็ก (1-10 ไร่)

ผลการศึกษา พบว่า ผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวเฉลี่ยต่อไร่
ในพื้นที่ปลูกขนาดเล็กได้จำนวนผลผลิตเฉลี่ย เท่ากับ 432 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขาย
ข้าวเปลือกเฉลี่ย เท่ากับ 14.92 บาทต่อกิโลกรัม รายได้รวมเฉลี่ย เท่ากับ 6,445.44
บาทต่อไร่ ผลการศึกษาคำนวณความเป็นไปได้ในการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงในพื้นที่
ขนาดเล็ก ผลการประเมินค่าทางการเงิน พบว่าได้รับมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ
11,601.83 บาท อัตราส่วนของผลตอบแทนต่อดัชนีทุน(B/C Ratio) เท่ากับ 1.63 เท่า
และอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับร้อยละ 20.02 มีความเป็นไปได้ในการ

ลงทุน เนื่องจากผลการประเมินทางการเงิน ได้รับมูลค่าปัจจุบันสุทธิ(NPV) มีค่าเป็นบวก (+) อัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน มากกว่า 1 และอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR%) มากกว่า อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และเมื่อทำการวิเคราะห์ความอ่อนไหว กรณีมีการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนรวมเพิ่มขึ้นและรายได้รวมลดลงจากการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงในพื้นที่ปลูกขนาดเล็ก ยังคงมีความคุ้มค่าในการลงทุน ดังรายละเอียดในภาพที่ 5

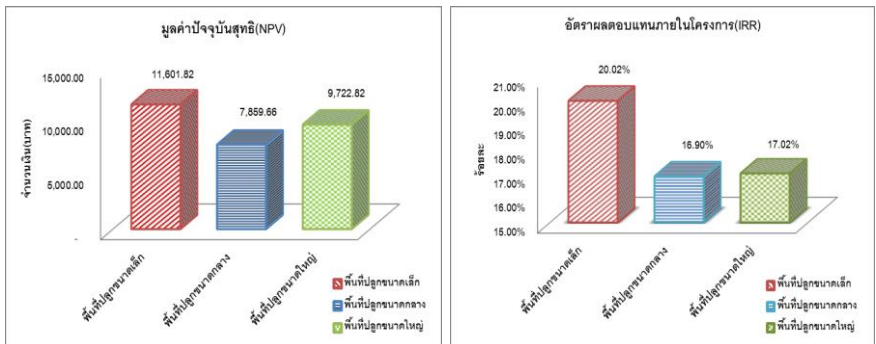
พื้นที่ปลูกขนาดกลาง(11-29 ไร่)

ผลการศึกษา พบว่า ผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวเฉลี่ยต่อไร่ ในพื้นที่ขนาดกลางได้จำนวนผลผลิตเฉลี่ย 400 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายข้าวเปลือกเฉลี่ย เท่ากับ 14.36 บาทต่อกิโลกรัม รายได้รวมเฉลี่ย เท่ากับ 5,744.00 บาทต่อไร่ ผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงในพื้นที่ขนาดกลาง ผลการประเมินค่าทางการเงิน พบว่า ได้รับมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 7,859.66 บาท อัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C Ratio) เท่ากับ 1.45 เท่า และอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับร้อยละ 16.90 ความเป็นไปได้ในการลงทุน เนื่องจากผลการประเมินทางการเงิน ได้รับมูลค่าปัจจุบันสุทธิ(NPV) มีค่าเป็นบวก(+) อัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C Ratio) มากกว่า 1 และอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) มากกว่า อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และเมื่อทำการวิเคราะห์ความอ่อนไหว กรณีมีการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนรวมเพิ่มขึ้นและรายได้รวมลดลงจากการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงในพื้นที่ปลูกขนาดกลาง ยังคงมีความคุ้มค่าในการลงทุน ดังรายละเอียดในภาพที่ 5

พื้นที่ปลูกขนาดใหญ่ (30 ไร่ขึ้นไป)

ผลการศึกษา พบว่า ผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวเฉลี่ยต่อไร่ ในพื้นที่ปลูกขนาดใหญ่ได้จำนวนผลผลิตเฉลี่ย เท่ากับ 462 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขาย

ข้าวเปลือกเฉลี่ย เท่ากับ 15.20 บาทต่อไร่ รายได้รวมเฉลี่ย เท่ากับ 7,022.40 บาทต่อไร่ ผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงในพื้นที่ขนาดใหญ่ ผลการประเมินค่าทางการเงิน พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 9,722.82 บาท อัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C Ratio) เท่ากับ 1.47 เท่า และอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับร้อยละ 17.02 หมายความว่า ความเป็นไปได้ในการลงทุน เนื่องจากผลการประเมินทางการเงิน ได้รับมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) มีค่าเป็นบวก (+) อัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน มากกว่า 1 และอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) มากกว่า อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และเมื่อทำการวิเคราะห์ความอ่อนไหว กรณีมีการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนรวมเพิ่มขึ้นและรายได้รวมลดลงจากการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงในพื้นที่ปลูกขนาดใหญ่ ยังคงมีความคุ้มค่าในการลงทุน ดังรายละเอียดในภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ผลการประเมินค่าทางการเงินจากการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงในพื้นที่ 5 อำเภอจังหวัดพัทลุงแบ่ง ตามขนาดพื้นที่ปลูกข้าว

2.3 ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคจากการปลูกข้าวสังข์หยด พัทลุงของเกษตรกรในพื้นที่ 5 อำเภอจังหวัดพัทลุง

จากการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงของเกษตรกรมากที่สุด พบว่า (1) ด้านการผลิต เป็นการขาดน้ำในการทำการเกษตร เพราะฝนตกไม่เป็นไปตามฤดูกาล ต้องการให้สำนักงานชลประทานเข้ามาดูแล ร้อยละ 7.69 (2) ด้านต้นทุนการผลิต เป็นต้นทุนการปลูกข้าวสูงประมาณไร่ละ 3,500 บาท เนื่องจากต้องจ้างทั้งหมด ร้อยละ 7.69 (3) ด้านการตลาด ข้าวสังข์หยดมีตลาดรองรับค่อนข้างน้อย มีเฉพาะโรงสีของสหกรณ์ให้ราคาดี แต่จ่ายเงินล่าช้า ร้อยละ 12.82 และราคาข้าวจะถูกหากปริมาณข้าวเพิ่มขึ้น พ่อค้าคนกลางกดราคาต้องการให้รัฐบาลให้การช่วยเหลือเกษตรกร ร้อยละ 12.82 (4) ความต้องการความช่วยเหลือมากที่สุด คือ ต้องการให้โรงสีของสหกรณ์รับซื้อข้าวเปลือกเป็นเงินสด เนื่องจากที่ผ่านมาได้รับเงินช้ามาก ร้อยละ 5.13 รองลงมา ต้องการให้ทางจังหวัดพัทลุงสนับสนุนสถานที่ในการขายข้าวแก่บุคคลทั่วไป ต้องการให้ศูนย์วิจัยข้าวพัฒนาพันธุ์ข้าวสังข์หยดที่ต้นแข็งแรงกว่าเดิม เพราะหากฝนตกต้นข้าวจะล้มง่ายและไม่ยืนต้น ควรสนับสนุนข้าวพันธุ์พื้นเมืองพันธุ์อื่นๆ ด้วยที่เป็นของจังหวัดพัทลุง ต้องการความช่วยเหลือด้านเงินทุนในการกู้ยืมและดอกเบี้ยถูก ต้องการราคาขายข้าวเปลือกสูงขึ้น และต้องการให้นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญเข้ามาให้ความรู้หรือเป็นที่ปรึกษาเรื่องการแปรรูปของกลุ่มทำนาข้าวสังข์หยดให้ดีกว่าเดิม ร้อยละ 2.56 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงตามขนาดของพื้นที่ปลูก พบว่า พื้นที่ปลูกข้าวที่ได้รับความคุ้มค่าในการลงทุน

มากที่สุด เป็นพื้นที่ขนาดเล็ก (1-10 ไร่) โดยมีมูลค่าปัจจุบันของรายได้มากกว่ามูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่ายเหลือเป็นมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) 11,601.83 บาท อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C Ratio) 1.63 เท่า และอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) 20.02% ซึ่งมากกว่าพื้นที่ปลูกขนาดกลาง (11-29 ไร่) และขนาดใหญ่ (30 ไร่ขึ้นไป) โดยมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 9,722.82 และ 7,859.66 บาท ตามลำดับ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C) เท่ากับ 1.47 และ 1.45 เท่า ตามลำดับและอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับ 17.02% 16.90% ตามลำดับ และจากการวิเคราะห์ความอ่อนไหว ทั้ง 2 กรณีคือ กรณีต้นทุนรวมเพิ่มขึ้นและรายได้รวมลดลงทั้ง 3 ขนาดของแต่ละพื้นที่ พบว่า การลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง มีความเป็นไปได้ในการลงทุนมากที่สุด คือ เกษตรกรที่ปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงในพื้นที่ขนาดเล็ก (1-10 ไร่) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของณิรดา ปันชัย (2555) และอัจฉรา กลิ่นจันทร์ (2557) พบว่า ต้นทุนการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรพื้นที่ปลูกขนาดเล็ก (1-10 ไร่) มีต้นทุนต่อหน่วยต่ำที่สุด คือ 16.37 บาท/กิโลกรัม รองลงมาคือพื้นที่ขนาดใหญ่ (30 ไร่ขึ้นไป) มีต้นทุนต่อหน่วย 17.90 บาท/กิโลกรัม และพื้นที่ขนาดกลาง (11-29 ไร่) มีต้นทุนต่อหน่วย 19.01 บาท/กิโลกรัม ตามลำดับ และจากการเปรียบเทียบระหว่างเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า เกษตรกรที่ปลูกข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ขนาดเล็ก มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 35,745.90 บาท และค่าอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (B/C) เท่ากับ 1.60 มากกว่าเกษตรกรที่ปลูกข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ขนาดใหญ่และขนาดกลางซึ่งมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 31,957.16 บาท และ 21,519.88 บาท ตามลำดับ ค่าอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (B/C) เท่ากับ 1.55 และ 1.40 ตามลำดับ และจากการวิเคราะห์ความอ่อนไหว ทั้ง 2 กรณี พบว่าการลงทุนปลูกข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรทั้ง 3 ขนาด มีความเป็นไปได้ในการลงทุนโดยเฉพาะเกษตรกรที่ปลูกข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ขนาดเล็ก

จากการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงของเกษตรกรโดยภาพรวม มากที่สุดเป็น (1) ด้านการผลิตเป็นการขาดน้ำในการทำเกษตร เพราะฝนตกไม่เป็นไปตามฤดูกาล ต้องการให้สำนักงานชลประทานเข้ามาดูแล ร้อยละ 7.69 (2) ด้านต้นทุนการผลิตเป็นต้นทุนการปลูกข้าวสูงประมาณไร่ละ 3,500 บาท เนื่องจากต้องจ้างทั้งหมด ร้อยละ 7.69 (3) ด้านการตลาด คือ ข้าวสังข์หยดมีตลาดรองรับค่อนข้างน้อยมีเฉพาะโรงสีของสหกรณ์ให้ราคาดี แต่จ่ายเงินล่าช้า ร้อยละ 25.64 และราคาข้าวจะถูกหากปริมาณข้าวเพิ่มขึ้น พ่อค้าคนกลางกดราคาต้องการให้รัฐบาลให้การช่วยเหลือเกษตรกร ร้อยละ 12.82 (4) ความต้องการความช่วยเหลือ มากที่สุด ต้องการให้โรงสีของสหกรณ์รับซื้อข้าวเป็นเงินสด เนื่องจากที่ผ่านมาได้รับเงินช้ามาก ร้อยละ 5.13 รองลงมา ต้องการให้ทางจังหวัดพัทลุงสนับสนุนสถานที่ในการขายข้าวแก่บุคคลทั่วไปด้วย ต้องการให้ศูนย์วิจัยข้าวพัฒนาพันธุ์ข้าวสังข์หยดที่ต้นแข็งแรงกว่าเดิม เพราะหากฝนตกต้นข้าวจะล้มง่ายและไม่ยืนต้นควรสนับสนุนข้าวพันธุ์พื้นเมืองพันธุ์อื่นๆด้วยที่เป็นของจังหวัดพัทลุง ต้องการความช่วยเหลือด้านเงินทุนในการกู้ยืมและดอกเบี้ยถูก ต้องการให้ราคาขายข้าวเปลือกสูงขึ้น และ ต้องการให้นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญเข้ามาให้ความรู้หรือเป็นที่ปรึกษาเรื่องการแปรรูปของกลุ่มทำนาข้าวสังข์หยดให้ดีกว่าเดิม คิดร้อยละ 2.56 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมเกียรติ ชัยพิบูลย์ (2556) วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวเจ้านาปีใน จังหวัดกำแพงเพชร ปีการผลิต 2553/2554 พบว่า ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ คือ ค่าจ้างแรงงานสูง ข้าวที่ขายได้มีราคาต่ำ ส่วนความต้องการความช่วยเหลือที่สำคัญ คือ ความช่วยเหลือในการลดต้นทุนปุ๋ยเคมีและความช่วยเหลือในการเพิ่มผลผลิตข้าว

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงของเกษตรกรในพื้นที่ 5 อำเภอของจังหวัดพัทลุง มีข้อเสนอแนะและความคิดเห็นที่ได้จากการวิจัย เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลที่ได้จากผลการวิเคราะห์ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ นำไปส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวนาปีในพื้นที่ 5 อำเภอของจังหวัดพัทลุงให้มีคุณภาพด้านผลผลิตด้านการเกษตรให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัดพัทลุง คือ การเพิ่มขีดความสามารถภาคการเกษตร มีข้อเสนอแนะและความคิดเห็น ดังนี้

จากผลการวิจัย พบว่า ต้นทุนการผลิตข้าวมีต้นทุนสูงมาก คือ ค่าจ้างแรงงานในการเตรียมดิน ค่าจ้างในการเก็บเกี่ยวข้าวและค่าปุ๋ยเคมี ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามาช่วยเหลือโดยการลดต้นทุนการผลิตข้าว โดยการกำหนดเป็นนโยบายอย่างชัดเจน โดยเฉพาะค่าบริการรถเกี่ยวข้าว เกษตรกรส่วนใหญ่จะจ้างรถในการเก็บเกี่ยวและมีการคิดค่าจ้างค่อนข้างแพง หากราคาน้ำมันแพง ดังนั้น ภาครัฐบาลควรมีงบประมาณสนับสนุนกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจัดซื้อรถเกี่ยวข้าวเป็นของส่วนกลางและคิดค่าบริการในราคาที่ถูก และศูนย์วิจัยข้าว ต้องพัฒนาเมล็ดพันธุ์ข้าวให้มีคุณภาพเข้ากับสภาพดินของแต่ละพื้นที่และทนต่อโรคที่มีการระบาด และให้นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญที่ประสบความสำเร็จในการทำการเกษตรมาให้ความรู้ในการบำรุงดินโดยการปลูกพืชที่สามารถบำรุงดินได้ดี การใช้ปุ๋ยคอกจากการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรเองหรือซื้อจากผู้เลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้านของตนเอง

จากผลการวิจัย พบว่า ราคาขายข้าวเปลือกมีราคาที่ถูก ชาดการควบคุมราคาขายให้มีความยุติธรรม ทำให้เกษตรกรที่จำหน่ายข้าวเปลือกผ่านพ่อค้าคนกลางถูกกดราคาและประกอบกับราคาขายข้าวเปลือกของข้าวสังข์หยด โรงสีทั่วไปจะไม่ค่อยรับซื้อ

หรือถ้ารับซื้อจะรับซื้อในราคาที่ถูกมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของควหาช่องทางการจำหน่ายข้าวสารให้เกษตรกรมากขึ้น เช่น จัดตลาดขายข้าวนาปี ข้าวนาปรังของแต่ละจังหวัดอย่างเป็นรูปธรรม สร้างเว็บไซต์หรือการขายข้าวผ่านระบบออนไลน์ โดยการสนับสนุนลูกหลานของเกษตรกรเป็นผู้ประกอบการรายย่อยขายข้าวสารผ่านออนไลน์ โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าให้เป็นที่น่าสนใจและต้องการของลูกค้า เป็นต้น

จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรที่ลงทุนในการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง ยังมีความคุ้มค่าในการลงทุนไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนรวมที่อาจจะเพิ่มขึ้นหรือรายได้รวมลดลง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรผลักดันให้เกษตรกรในแต่ละพื้นที่ของจังหวัดพัทลุงเข้าร่วมโครงการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงแบบเกษตรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากข้อมูลจากการวิเคราะห์ศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาของจังหวัดพัทลุง มีจุดแข็งคือ มีพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำการเกษตรและเป็นแหล่งผลิตผลผลิตทางการเกษตรที่มีชื่อเสียง สามารถสร้างงานและสร้างรายได้แก่จังหวัด (สำนักงานจังหวัดพัทลุง, 2557-2560) และถือเป็นการรักษาพันธุ์ข้าวสังข์หยดพัทลุงซึ่งเป็นพันธุ์ข้าวดั้งเดิมของจังหวัดพัทลุงไม่ให้สูญหายไปและเป็นการรักษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดพัทลุงอย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานจังหวัดพัทลุง.การประเมินศักยภาพทางยุทธศาสตร์ (SWOT Analysis) ตามแผนพัฒนาจังหวัดพัทลุง พ.ศ.2557-2560

ชาญพิทยา ฉิมพาลี. (2556). สถิติและแนวโน้มพื้นที่ปลูกข้าวของประเทศไทย เข้าถึงจากเว็บไซต์: [http://www.thairice.org/doc_dl/seminar-29Oct13/3-powerpoint\(K.Chanpitaya\).pdf](http://www.thairice.org/doc_dl/seminar-29Oct13/3-powerpoint(K.Chanpitaya).pdf) วันที่ 8 ธันวาคม 2556

ณริดา ปันชัย.(2555). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนโครงการส่งเสริมการปลูกข้าวอินทรีย์ เพื่อการส่งออกของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่.การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิกร แสงเกตุ.(2553-2556).แนวทางพัฒนาข้าวสังข์หยดพัทลุง ปี 2553-2556.กลุ่มแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจเขต 9 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง.สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว “ข้าวสังข์หยดพัทลุง”เข้าถึงจากเว็บไซต์:
<http://ptl.brrd.in.th/web/>,วันที่ 8 ธันวาคม 2556

สมเกียรติ ชัยพิบูลย์.(2556).วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวเจ้านาปีในจังหวัดกำแพงเพชร ปีการผลิต2553/2554.วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน 2556.หน้าที่ 151-162

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. ข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร “ราคาสินค้ารายเดือน เข้าถึงจากเว็บไซต์:

<http://www.oae.go.th/download/price/monthlyprice/paddy14-15.pdf>,

วันที่ 8 ธันวาคม 2556

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้มปี 2557. เข้าถึงจาก

เว็บไซต์:http://www.oae.go.th/download/journal/trends_FEB2557.pdf,

วันที่ 8 ธันวาคม

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดภาวะผู้นำกลุ่ม ของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร : การวิเคราะห์กลุ่มพหุ¹

A Construct Validity Testing of Teacher Collective Leadership in schools under Bangkok Metropolitan Jurisdiction : Multiple Group Analysis

พุมิตศักดิ์ แนวทอง² องอาจ นัยพัฒน์³ อรุณา เจริญสุข⁴

Puttisak Naewtong² Ong-Art Naiyapatana³

Orn-uma Charoensuk⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดภาวะผู้นำกลุ่มของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และ 2) ทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดภาวะผู้นำกลุ่มของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่พัฒนาขึ้นระหว่างครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1,300 คน ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับ จำนวน 28 ข้อ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ จิตสำนึกกลุ่ม ความไว้วางใจในกลุ่ม การสื่อสารในกลุ่ม การสนับสนุนทางอารมณ์ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และ ความเป็นปึกแผ่นในกลุ่ม

¹บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์แขนงวิจัยและสถิติทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

²นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ แขนงวิชาวิจัยและสถิติทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและวัดผลทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

⁴อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและวัดผลทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมทั้งฉบับ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.928 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.315 ถึง 0.787 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนด้วยโมเดลสมการโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า

1.โมเดลการวัดภาวะผู้นำกลุ่มของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ที่แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2=4.040, p=0.671, df=6, \chi^2/df=0.673, GFI=.990, AGFI=1.000, CFI=1.000$, SRMR=0.011, RMSEA=0.000)

2.โมเดลการวัดภาวะผู้นำกลุ่มของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ระหว่างกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล มีความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรสังเกตได้บนตัวแปรแฝงภายนอก (Λ_x) ($\chi^2=35.29, df=34, p=.407, \chi^2/df=1.038, RMSEA=.011, GFI=.990, CFI=1.00, RFI=.980$) ดังนั้นโมเดลการวัดภาวะผู้นำกลุ่มของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่พัฒนาขึ้นจึงมีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำกลุ่ม, การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน, ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง, การวิเคราะห์กลุ่มพหุ

Abstract

The purposes of this research were (1) to test the construct validity of a teacher collective leadership measurement model of teachers under the Bangkok Metropolitan Jurisdiction and (2) to test the invariance of a teacher leadership measurement model across experienced teachers. The sample of the study was 1300 teachers under the Bangkok Metropolitan Jurisdiction in

the 2016 academic year who were randomly selected by a multi-stage sampling procedure. The research instrument was a questionnaire to assess teacher collective leadership involving 5-level rating scales for 28 items consisting of six factors; team spirit, group trust, group communication, emotional support, shared vision, and group solidarity. The Cronbach's alpha reliability coefficient was 0.928 for this questionnaire and the Item-Total Correlation ranged between 0.315-0.787. Data analyses were descriptive statistics and confirmatory factor analysis. Testing measurement invariance was performed by structural equation modeling. The research results were as follows:

1.The teacher collective leadership model coordinated with the empirical data ($\chi^2=4.040$, $p=0.671$, $df=6$, $GFI=1.000$, $AGFI=1.000$, $CFI=1.000$, $SRMR=0.011$, $RMSEA=0.000$).

2. The model of teacher collective leadership across experienced teachers doesn't vary with the pattern of the model or from the parameters of the model. This can be observed in the coefficient regression of the observed variables on latent variable (Λ_x) ($\chi^2=35.29$, $df=34$, $p=.407$, $\chi^2 / df = 1.038$, $RMSEA=.011$, $GFI=.990$, $CFI=1.00$, $RFI=.980$). Therefore, the developed model of measuring teacher leadership does not vary according to the experience of the teachers.

Keywords: Collective Leadership, Confirmatory Factors Analysis, Construct Validity, Multiple Group Analysis

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้โครงสร้างองค์การมีความซับซ้อนเพิ่มเป็นทวีคูณ จนเกินกำลังความสามารถของผู้นำเพียงคนเดียวที่จะรับมือได้ ซึ่งการให้ความสำคัญกับผู้นำเชิงเดี่ยวหรือระดับตัวบุคคล (Solo/ Individual) อาจจะมีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กล่าวคือเมื่อผู้นำมีการเปลี่ยนแปลง สับเปลี่ยน โยกย้าย อาจจะทำให้ภาระงานขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากผู้ปฏิบัติไม่ทราบขอบเขตการปฏิบัติงาน ขาดการเชื่อมโยงข้อมูลและการประสานงานเพื่อการแก้ปัญหา มักจะใช้เวลากับการเรียนรู้การปฏิบัติในบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายใหม่ ส่งผลต่อการปฏิรูปการศึกษาหรือการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยภาวะผู้นำที่เหมาะสมในยุคปัจจุบันที่เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและรุนแรงในทุกมิติ ควรมีลักษณะการบริหารงานในแนวราบ (horizontal leadership) มีการขยายขอบเขตความรับผิดชอบร่วมกัน จะทำให้บุคลากรรู้สึกถึงความสำคัญในหน้าที่ของตนเองและรู้สึกว่ามีการเติบโตก้าวหน้าไปด้วยกัน (วิทยากร เชียงกูล.2553; องค์อา จ นัยพัฒน์. 2557;Hiller,Day,&Vance.2006;Hackman.2012) สอดคล้องกับ Friedrich, Griffith,& Mumford (2016:312) ที่กล่าวว่าในช่วง 10-15 ปีที่ผ่านมา การศึกษาค้นคว้าด้านภาวะผู้นำได้ตื่นตัวในการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากภาวะผู้นำในแนวดิ่งหรือแบบลำดับชั้นมาเป็นภาวะผู้นำในแนวราบ เน้นกระบวนการรวมหมู่ (collective processes) มากขึ้น

แนวคิดของภาวะผู้นำกลุ่ม (Collective Leadership) โดยที่หัวใจหลักสำคัญคือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกทุกคนในชุมชน ซึ่งผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพของกลุ่มจะขึ้นอยู่กับระดับของความร่วมมือและการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม มีการแบ่งปันความรับผิดชอบในการเป็นผู้นำ มีการสนับสนุนและแนะนำสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อให้บรรลุความสำเร็จ สนับสนุนให้มีความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจกัน และสมาชิกภายใต้องค์การได้สัมผัสถึงความรู้สึกว่ามีการเสริมสร้างพลังอำนาจด้วยตนเอง(Bush,2003 ; Hiller,Day,&Vance.2006 ;Johnson,Martin,Palmer, &Watson.2012; Friedrich , Griffith, & Mumford.2016)

ภาวะผู้นำกลุ่ม (Collective Leadership) น่าจะมีส่วนร่วมช่วยขับเคลื่อนการศึกษาไปได้โดยรวดเร็ว เนื่องจากการร่วมกันสร้างความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา โดยมีกลไกการปฏิบัติงานร่วมกันภายในกลุ่ม เกิดการประสานพลังต่อเป้าหมายร่วมกันและส่งผ่านจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ทำให้ผลงานที่ส่งไหลไปได้กับทุกสถานการณ์ องค์การสถานศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Chirichello (2004:121) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำกลุ่มมีอิทธิพลต่อคนอื่นในระหว่างการกำหนดวิสัยทัศน์และการพัฒนาของภารกิจของโรงเรียน เป็นผลให้องค์การเคลื่อนไปสู่เป้าหมายด้วยความเป็นเอกภาพ และผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจ ตรวจสอบความเหมาะสมของจำนวนองค์ประกอบด้วยการวิเคราะห์ Parallel analysis ภายใต้บริบทองค์การสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จนเป็นที่แน่ใจว่ามีองค์ประกอบจำนวนทั้งสิ้น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ จิตสำนึกกลุ่ม ความไว้วางใจในกลุ่ม การสื่อสารในกลุ่ม การสนับสนุนทางอารมณ์ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และความเป็นปึกแผ่นในกลุ่ม (พุฒิกัดดี แนวทอง, อองอาจ นัยพัฒน์ และอรอุมา เจริญสุข.กำลังจัดพิมพ์) อย่างไรก็ตามในบริบทของประเทศไทยที่ผ่านมามักจะพบว่าภาวะผู้นำจากการรับรู้ของครูมักจะมีความแตกต่างกันตามกลุ่มประสบการณ์ (ประวิตร โหรา.2551; อนุวัฒน์ วิภาคธำรงคุณ.2553; กาญจนา ศิล.2556)

ผลการวิจัยที่น่าเชื่อถือจะต้องเริ่มต้นด้วยเครื่องมือที่มีมาตรฐาน ผ่านการสร้างและการพิสูจน์คุณสมบัติทางวิชาการ เพื่อให้องค์ประกอบเหล่านั้นมีความพร้อมที่จะนำไปใช้ในการทำวิจัยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและเป็นที่ยอมรับของนักวิชาการ ดังนั้นจึงมีความสนใจที่จะตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโมเดลการวัดภาวะผู้นำกลุ่มของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัด รวมทั้งศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดภาวะผู้นำกลุ่มของครู เนื่องจากการตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของการวัดจะช่วยทำให้มั่นใจได้ว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นไม่มีความลำเอียงตามประสบการณ์ของผู้ตอบ โดยข้อมูล

สารสนเทศที่ได้สามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อต่อยอดการพิจารณาหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาให้มีภาวะผู้นำกลุ่มต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดภาวะผู้นำกลุ่มของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดของภาวะผู้นำกลุ่มของครูที่พัฒนาขึ้นระหว่างกลุ่มครูที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งเน้นการตรวจสอบคุณภาพของโมเดลการวัดภาวะผู้นำกลุ่มของครูซึ่งเป็นผลมาจากการศึกษาวิจัยในระยะแรก ที่ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำกลุ่มจากต่างประเทศ และศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจคุณลักษณะภาวะผู้นำกลุ่มของครู ทำให้ได้องค์ประกอบดังกล่าวแล้ว ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยในระยะที่สอง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากร เป็นข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 จำนวน 438 โรงเรียน มีจำนวนข้าราชการครูทั้งหมด 14,331 คน

กลุ่มตัวอย่าง สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรลต้องใช้ตัวอย่างขนาดใหญ่ และถ้าขนาดกลุ่มตัวอย่าง 500 หน่วย ถือว่าดีมาก และ 1,000 หน่วย ถือว่าดีที่สุด (Tabachnick, & Fidell, 2012: 618) นอกจากนี้การกำหนดสัดส่วนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ให้เท่าๆ กัน ก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อความเป็นตัวแทนที่ดีมากยิ่งขึ้นและเพื่อลดปัญหาการไม่ได้ข้อมูลตามที่กำหนด ผู้วิจัยจึงกำหนดสัดส่วนกลุ่มละ 325 คน รวมจำนวนทั้งหมด 1,300 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามวัดคุณลักษณะภาวะผู้นำกลุ่มของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยลักษณะข้อความจะสอบถามเกี่ยวกับ จิตสำนึกกลุ่ม ความไว้วางใจในกลุ่ม การสื่อสารในกลุ่ม การสนับสนุนทางอารมณ์ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และความเป็นปึกแผ่นในกลุ่ม จำนวน 28 ข้อ มีช่วงการประเมิน 5 ระดับ และเมื่อวิเคราะห์คุณภาพด้านความเชื่อมั่นในภาพรวมทั้งฉบับ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.928 และค่าอำนาจจำแนกเมื่อพิจารณาจากดัชนี CITC (Corrected Item-Total Correlation) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.315 ถึง 0.787

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสืออนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่งไปยังสำนักการศึกษาเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้บังคับบัญชาอนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลและกลุ่มตัวอย่างทุกท่านได้ยินยอมให้เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแจกและเก็บกลับคืนในวันเดียวกัน รวมทั้งประสานผู้บริหารสถานศึกษาส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์พร้อมติดแสตมป์เพื่อตอบกลับ และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนกลับมา พบว่า มีอัตราการตอบกลับจำนวน 1,294 คน จากทั้งหมด 1,300 คน คิดเป็นร้อยละ 99.54 จึงถือว่ามีความพอเพียงของข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ส่วนที่หนึ่ง การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติวิเคราะห์พื้นฐาน (ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง) และส่วนที่สอง การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factory analysis) และการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดด้วยการวิเคราะห์แบบกลุ่มพหุ (Multiple Groups Analysis)

ผลการวิจัย

1.ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นขององค์ประกอบภาวะผู้นำกลุ่มของครูภาพรวมและรายองค์ประกอบ

ผลการวิเคราะห์พบว่า ครูมีภาวะผู้นำกลุ่มในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($M=4.243$, $S.D.=0.548$) เมื่อพิจารณาารายองค์ประกอบพบว่า มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะภาวะผู้นำกลุ่มของครูอยู่ระหว่าง 4.007 ถึง 4.461 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง โดยองค์ประกอบจิตสำนึกกลุ่ม (SPI) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในระดับสูงมาก ($M=4.461$, $S.D.=0.592$) รองลงมาคือ ความเป็นปึกแผ่นในกลุ่ม (SOL) ($M=4.451$, $S.D.=0.602$) และการสื่อสารในกลุ่ม (COM) ($M=4.386$, $S.D.=0.617$) ตามลำดับ ขณะที่องค์ประกอบความไว้วางใจในกลุ่ม (TRU) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($M=4.007$, $S.D.=0.675$) เมื่อพิจารณาลักษณะการกระจายของข้อมูล พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีการกระจายของข้อมูลค่อนข้างมาก และมีลักษณะการแจกแจงของข้อมูลค่อนข้างเบ้ซ้ายอย่างมีนัยสำคัญแต่อยู่ในระดับต่ำแสดงว่าครูส่วนใหญ่มีระดับภาวะผู้นำกลุ่มสูงกว่าค่าเฉลี่ยรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าสถิติเบื้องต้นขององค์ประกอบภาวะผู้นำกลุ่มของครูทั้งภาพรวมและรายด้าน ($n = 1,294$)

องค์ประกอบ	Min	Max	M	S.D.	Range	Sk	Ku
จิตสำนึกกลุ่ม (SPI)	1.00	5.00	4.482	0.581	4.00	-0.991*	2.182*
ความไว้วางใจในกลุ่ม (TRU)	1.00	5.00	4.131	0.695	4.00	-0.840*	2.783*
การสื่อสารในกลุ่ม (COM)	1.00	5.00	4.427	0.592	4.00	-0.932*	2.226*
การสนับสนุนทางอารมณ์ (EMO)	1.00	5.00	4.134	0.656	4.00	-0.433*	0.500*
การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (VIS)	2.00	5.00	4.230	0.659	3.00	-0.465*	0.034

องค์ประกอบ	Min	Max	M	S.D.	Range	Sk	Ku
ความเป็นปึกแผ่นในกลุ่ม (SOL)	1.00	5.00	4.451	0.602	4.00	-0.854*	1.331*
ภาวะผู้นำกลุ่มของครู (CL)	1.00	5.00	4.243	0.548	4.00	-0.560*	3.470*

* $p < .05$ การทดสอบนัยสำคัญของความเบ้และความโด่ง คำนวณจากค่าสถิติ

$$Z_{sk} = Sk / SE_{sk} ; SE_{sk} = .068 \text{ และ } Z_{ku} = Ku / SE_{ku} ; SE_{ku} = .136$$

2.ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัดภาวะผู้นำกลุ่มของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ภาวะผู้นำกลุ่มของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครวัดได้จาก 6 องค์ประกอบ เมื่อตรวจสอบค่าสหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ในเมทริกซ์พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.258 ถึง 0.526 ทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยองค์ประกอบที่ 1 จิตสำนึกกลุ่ม (SPI) และองค์ประกอบที่ 6 ความเป็นปึกแผ่นในกลุ่ม (SOL) มีความสัมพันธ์กันสูงสุด ($r=0.526$) ส่วนองค์ประกอบที่ 4 การสนับสนุนทางอารมณ์ (EMO) และองค์ประกอบที่ 6 ความเป็นปึกแผ่นในกลุ่ม (SOL) มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด ($r=0.258$) เมื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นพบว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งหมดไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ (Bartlett's test: $\chi^2 = 1863.554$, $df = 15$, $p = 0.000$) เมื่อพิจารณารายข้อคำถามพบว่า ค่าความพอเพียงของการเลือกตัวอย่างโดยรวม (KMO) เท่ากับ 0.841 และค่าพิสัยของค่าความพอเพียงของการเลือกตัวอย่าง (MSA) มีค่าระหว่าง 0.803 ถึง 0.878 ซึ่งมากกว่า 0.50 ทุกค่า แสดงว่าข้อคำถามมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างได้ รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบในโมเดลการวัดภาวะผู้นำกลุ่มของครู

องค์ประกอบ	SPI	TRU	COM	EMO	VIS	SOL
SPI	0.825 ^a					
TRU	0.379**	0.869 ^a				
COM	0.486**	0.294**	0.830 ^a			
EMO	0.385**	0.324**	0.400**	0.825 ^a		
VIS	0.412**	0.301**	0.360**	0.323**	0.878 ^a	
SOL	0.526**	0.402**	0.475**	0.258**	0.390**	0.803 ^a

Bartlett's test: $\chi^2 = 1863.554$, $df = 15$, $p = 0.000$; KMO = 0.834

** $p < .01$, ^a ค่าแนวทแยง คือ ค่า Measures of Sampling Adequacy (MSA)

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลภาวะผู้นำกลุ่มของครูกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของโมเดลภาวะผู้นำกลุ่มของครู (model validation) ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยการวิเคราะห์ก่อนปรับโมเดลนั้น ไม่สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงปรับโมเดลตามดัชนี (Modification Indices) และค่าพารามิเตอร์ที่คาดว่าจะเปลี่ยนแปลงทางสถิติ (EPC) ทำให้ได้โมเดลที่มีความสอดคล้องกลมกลืน ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันหลังปรับโมเดลแล้ว โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (Chi-square: χ^2) มีค่าเท่ากับ 4.040, $p = 0.671$, $df = 6$ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากค่าอื่นๆ ร่วมด้วยพบว่า ค่าสถิติไคสแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square: χ^2 / df) มีค่าเท่ากับ 0.673 และมีค่าน้อยกว่า 2 ส่วนค่าดัชนี GFI=1.000 ค่าดัชนี AGFI=1.000 ค่าดัชนี CFI=1.000 ซึ่งมีค่ามากกว่า .900 สำหรับค่าดัชนี SRMR=0.011 ค่าดัชนี RMSEA=0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 จากค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องกลมกลืน

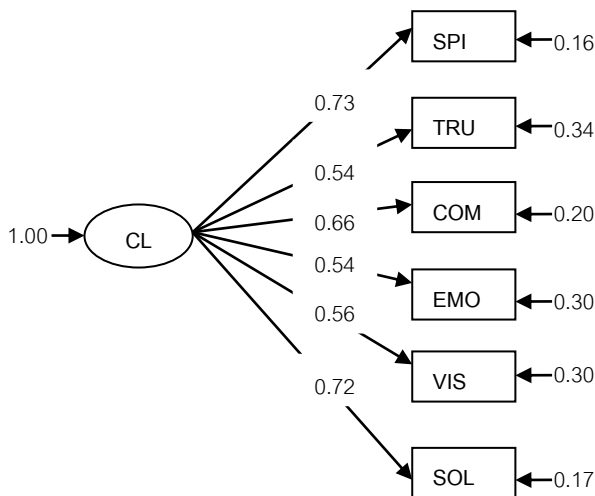
ของโมเดลโดยรวมดังกล่าวแสดงว่า โมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำกลุ่มของครู สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบภาวะผู้นำกลุ่มของครู พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (b) มีค่าแตกต่างกันเล็กน้อย มีค่าตั้งแต่ 0.360 ถึง 0.440 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบของทุกองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีน้ำหนักความสำคัญวัดในรูปน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (β) อยู่ระหว่าง 0.540 ถึง 0.730 โดยองค์ประกอบที่ 1จิตสำนึกกลุ่ม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานมากที่สุดเท่ากับ 0.730 และมีความแปรผันร่วมภาวะผู้นำกลุ่มในระดับค่อนข้างสูง (ร้อยละ 54) รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 6 ความเป็นปึกแผ่นในกลุ่ม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานมากที่สุดเท่ากับ 0.720 และมีความแปรผันร่วมภาวะผู้นำกลุ่มในระดับค่อนข้างสูง (ร้อยละ 52) และองค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารในกลุ่ม มีน้ำหนักความสำคัญเท่ากัน เท่ากับ 0.660 และมีความแปรผันร่วมภาวะผู้นำกลุ่มในระดับปานกลาง (ร้อยละ 44) ดังนั้นจึงได้สรุปว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำกลุ่มของครู ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ จิตสำนึกกลุ่ม ความไว้วางใจในกลุ่ม การสื่อสารในกลุ่ม การสนับสนุนทางอารมณ์ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ความเป็นปึกแผ่นในกลุ่ม ดังแสดงในตาราง 3 และภาพประกอบ 1

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลภาวะผู้นำกลุ่มของครู
ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

องค์ประกอบ	น้ำหนักขององค์ประกอบ			t	R ²	สัมประสิทธิ์ คะแนนองค์ประกอบ
	b	SE	β			
จิตสำนึกกลุ่ม (SPI)	0.430	-	0.730	-	0.540	0.460
ความไว้วางใจในกลุ่ม (TRU)	0.380	0.020	0.540	18.380**	0.290	0.230
การสื่อสารในกลุ่ม (COM)	0.390	0.020	0.660	23.870**	0.440	0.350
การสนับสนุนทางอารมณ์ (EMO)	0.360	0.020	0.540	16.630**	0.290	0.290
การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (VIS)	0.370	0.020	0.560	20.440**	0.310	0.210
ความเป็นปึกแผ่นในกลุ่ม (SOL)	0.440	0.020	0.720	27.450**	0.520	0.520

**p< .01

$\chi^2=4.040, p=0.671, df=6, GFI=1.000, AGFI=1.000, CFI=1.000, SRMR=0.011,$
 $RMSEA=0.000$

ภาพ 1 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบภาวะผู้นำกลุ่ม
ของครูหลังปรับโมเดล

3.ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดภาวะผู้นำกลุ่มของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครระหว่างกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน

ผลการศึกษาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบในเมทริกซ์โมเดลการวัดภาวะผู้นำกลุ่มของครูพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ใกล้เคียงกันทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ ครูผู้ช่วย มีค่าอยู่ระหว่าง 0.193 ถึง 0.549, ครู คศ.1 มีค่า อยู่ระหว่าง 0.345 ถึง 0.582, ครู คศ.2 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.314 ถึง 0.690, ครู คศ.3 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.333 ถึง 0.593 โดยทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ องค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารในกลุ่ม (COM) และองค์ประกอบที่ 4 การสนับสนุนทางอารมณ์ (EMO) มีความสัมพันธ์กันสูงสุดในกลุ่มครูผู้ช่วย, ครู คศ.1 และ ครู คศ.2 โดยมีค่า $r=0.549, 0.582$ และ 0.690 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มครู คศ.3 พบว่าองค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารในกลุ่ม (COM) และองค์ประกอบที่ 6 ความเป็นปึกแผ่นในกลุ่ม (SOL) มีความสัมพันธ์กันสูงสุด ($r=0.593$)

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบในเมทริกซ์โมเดลการวัดภาวะผู้นำกลุ่มของครูพบว่า มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันทั้ง 4 กลุ่ม กล่าวคือองค์ประกอบที่ 1จิตสำนึกกลุ่ม (SPI) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้ง 4 กลุ่ม (ครูผู้ช่วย $M=4.322, SD=0.589$; ครู คศ.1 $M=4.324, SD=0.576$; ครู คศ.2 $M=4.377, SD=0.536$ และครู คศ.3 $M=4.404, SD=0.553$) ส่วนองค์ประกอบที่ 2 ความไว้วางใจในกลุ่ม (TRU) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในกลุ่มครูผู้ช่วย, ครู คศ.1, ครู คศ.2 และองค์ประกอบที่ 4 การสนับสนุนทางอารมณ์ (EMO) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในกลุ่ม ครู คศ.3 รายละเอียดแสดงดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบในโมเดลการวัดภาวะผู้นำกลุ่มระหว่างประสบการณ์ของครูเมื่อแบ่งตามตำแหน่งต่างกัน

องค์ประกอบ		ครูผู้ช่วย (n=323)							
		SPI	TRU	COM	EMO	VIS	SOL	M	S.D.
ครู คศ.1 (n=325)	SPI	1	0.405**	0.461**	0.399**	0.355**	0.448**	4.495	0.581
	TRU	0.348**	1	0.300**	0.250**	0.337**	0.441*	4.031	0.739
	COM	0.465**	0.356**	1	0.275**	0.298**	0.393**	4.477	0.564
	EMO	0.356**	0.295**	0.361**	1	0.227**	0.156**	4.217	0.652
	VIS	0.375**	0.331**	0.386**	0.303**	1	0.318**	4.282	0.676
	SOL	0.500**	0.374**	0.504**	0.303**	0.370**	1	4.474	0.575
	M	4.449	4.012	4.372	4.203	4.258	4.446		
	S.D.	0.584	0.657	0.667	0.673	0.681	0.644		
องค์ประกอบ		ครู คศ.2 (n=325)							
		SPI	TRU	COM	EMO	VIS	SOL	M	S.D.
ครู คศ.3 (n=321)	SPI	1	0.497**	0.565**	0.469**	0.416**	0.585**	4.412	0.610
	TRU	0.343**	1	0.401**	0.276**	0.449**	0.383**	3.963	0.661
	COM	0.423**	0.286**	1	0.451**	0.345**	0.531**	4.329	0.652
	EMO	0.302**	0.258**	0.356**	1	0.338**	0.314**	4.062	0.654
	VIS	0.350**	0.329**	0.365**	0.388**	1	0.413**	4.151	0.642
	SOL	0.457**	0.427**	0.475**	0.244**	0.459**	1	4.406	0.584
	M	4.489	4.022	4.364	4.128	4.231	4.477		
	S.D.	0.592	0.639	0.571	0.647	0.630	0.602		

** $p < .01$, แนวทแยงด้านขวาบน เป็นค่าสถิติของกลุ่มครูผู้ช่วยและครู คศ.2, แนวทแยงซ้ายล่าง เป็นค่าสถิติของกลุ่มครู คศ.1และครู คศ.3

ผลการทดสอบโมเดลภาวะผู้นำกลุ่มของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ระหว่างประสิทธิภาพของครูเมื่อแบ่งตามตำแหน่งต่างกัน ในการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล พบว่า ไม่ปฏิเสธสมมติฐานที่ 1 (รูปแบบไม่แปรเปลี่ยน) โดยพิจารณาจากค่า $\chi^2 = 7.300$, $df = 16$, $p = 0.967$ $\chi^2 / df = 0.456$, RMSEA = 0.000 , GFI = 1.000, CFI = 1.000 , RFI = 0.990 และ NFI = 1.000 จากข้อมูล

จะเห็นว่า ค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญ ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2 / df) มีค่าน้อยกว่า 2 ส่วนค่า GFI, CFI, NFI และ RFI เป็น 1.000 ค่า RMSEA เข้าใกล้ 0 โดยทุกค่าให้ผลที่สอดคล้องกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ว่าโมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำกลุ่มของครูตามสมมติฐานสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่าโมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำกลุ่มของครูระหว่างประสบการณ์ไม่มีความแปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล

ผลการทดสอบโมเดลตามสมมติฐานที่ 2 ซึ่งเป็นการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรสังเกตได้บนตัวแปรแฝงภายนอก (Λ_x) และสมมติฐานข้อที่ 1 โดยกำหนดให้เมทริกซ์ LY มีค่าเท่ากันระหว่างกลุ่มประสบการณ์ พบว่าไม่ปฏิเสธสมมติฐานที่ 2 โดยพิจารณาจากค่า $\chi^2 = 35.290$, $df = 34$, $p = 0.407$, $\chi^2 / df = 1.038$, RMSEA = .0110, GFI = 0.990, CFI = 1.000, RFI = 0.980 และ NFI = 0.990 และจากการทดสอบความแตกต่างของค่าไค-สแควร์ระหว่างสมมติฐานที่ 2 กับสมมติฐานที่ 1 ($\Delta\chi^2_{2-1}$) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 27.99 ที่ $\Delta df_{2-1} = 18$ พบว่าไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (จากการเปิดตารางไค-สแควร์ที่ $df = 18, \alpha = .05$) นั่นคือ การกำหนดเงื่อนไขบังคับให้ค่าพารามิเตอร์ในเมทริกซ์ LY ของกลุ่มประสบการณ์เท่ากัน มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และไม่มีความแปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ระหว่างกลุ่มประสบการณ์ต่างกัน

ผลการทดสอบโมเดลตามสมมติฐานที่ 3 ซึ่งเป็นการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ความแปรปรวน- ความแปรปรวนร่วมของความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้ภายนอก (θ_ϵ) และสมมติฐานข้อที่ 2 โดยกำหนดให้เมทริกซ์ TE มีค่าเท่ากันระหว่างกลุ่มประสบการณ์ พบว่าปฏิเสธสมมติฐานที่ 3 โดยพิจารณาจากค่า $\chi^2 = 92.740$, $df = 67$, $p = 0.020$, $\chi^2 / df = 1.384$, RMSEA = 0.035, GFI = 0.990, CFI = 0.990, RFI = 0.970 และ NFI = 0.980 และจากการทดสอบความแตกต่างของค่าไค-สแควร์ระหว่างสมมติฐานที่ 2 กับสมมติฐานที่ 3 ($\Delta\chi^2_{3-2}$) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 57.45 ที่ $\Delta df_{3-2} = 33$ พบว่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (จากการเปิดตารางไค-สแควร์ที่ $df = 35, \alpha = .05$) นั่นคือ โมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากการบังคับให้เมทริกซ์ TE มีค่าเท่ากันระหว่างกลุ่ม

ประสบการณ์ แสดงว่ามีความแปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้ภายนอกสำหรับกลุ่มประสบการณ์ จึงยุติการทดสอบ รายละเอียดดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดภาวะผู้นำกลุ่มของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

โมเดลตาม สมมติฐาน	χ^2	df	χ^2 / df	P	CFI	NFI	RFI	RMSEA
1. Form	7.300	16	0.456	0.967	1.000	1.000	0.990	0.000
2. Form, LY	35.290	34	1.038	0.407	1.000	0.990	0.980	0.011
3. Form, LY, TE	92.740	67	1.384	0.020	0.990	0.980	0.970	0.035
4. Form, LT, TE, PH	ยุติการทดสอบ							
$\Delta\chi^2_{2-1} = 27.990$ $\Delta df_{2-1} = 18$ ค่าวิกฤต = 28.870 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($\Delta df_{2-1} < \text{ค่าวิกฤต}$)								
$\Delta\chi^2_{3-2} = 57.450$ $\Delta df_{3-2} = 33$ ค่าวิกฤต = 49.800 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($\Delta df_{3-2} > \text{ค่าวิกฤต}$)								

อภิปรายผล

1. โมเดลการวัดภาวะผู้นำกลุ่มของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับที่สอง มีค่าดัชนีทดสอบประสิทธิภาพของโมเดล ได้แก่ ค่า $\chi^2 = 58.870, p = 0.749, df = 67$ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาว่า $\chi^2 / df = 0.878$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2 ส่วนค่าดัชนี GFI=0.990 ค่าดัชนี AGFI=0.990 ค่าดัชนี CFI=1.000 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.900 สำหรับค่าดัชนี SRMR=0.012 ค่าดัชนี RMSEA=0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 โดยมีค่ามากกว่าค่าความเหมาะสมพอดีขั้นต่ำ(The minimum value of the fir function) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าโมเดลมีลักษณะสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองเพื่อทดสอบคุณสมบัติ

ของตัวแปรสังเกตได้ว่า สามารถเป็นตัวแทนที่แท้จริงของแต่ละองค์ประกอบได้หรือไม่ ขององค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำกลุ่มทั้ง 6 ด้าน เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบย่อยพบว่าสามารถอธิบายความแปรปรวนมีค่าใกล้เคียงกัน คือ จิตสำนึกกลุ่ม ความไว้วางใจในกลุ่ม การสื่อสารในกลุ่ม การสนับสนุนทางอารมณ์ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และความเป็นปึกแผ่นในกลุ่ม สามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรภาวะผู้นำกลุ่มของครูได้ใกล้เคียงกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์อยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป (R^2 อยู่ระหว่าง 0.290 ถึง 0.540) นอกจากนี้ยังมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบใกล้เคียงกัน (b อยู่ระหว่าง 0.360 ถึง 0.440) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกองค์ประกอบแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบและตัวแปรดังกล่าวมีความสำคัญต่อการมีภาวะผู้นำกลุ่มของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวเป็นที่น่าสังเกตว่า จิตสำนึกกลุ่ม (team spirit , esprit de corps) เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือสามารถอธิบายการมีภาวะผู้นำกลุ่มของครูได้มากที่สุด คือสามารถอธิบายการมีภาวะผู้นำกลุ่มของครูได้มากที่สุด (ร้อยละ 78) ทั้งนี้จิตสำนึกกลุ่มนั้นเป็นสภาพทางจิตที่ร่วมกันหรือความรู้สึกของสมาชิกที่บ่งบอกการปฏิบัติงานอย่างมีความสุข มีการอุทิศเวลาในการทำงาน มีความรักในงาน และตระหนักถึงความสำคัญของงานที่ดำเนินการอยู่ ส่งผลให้การปฏิบัติงานนั้นบรรลุเป้าหมาย และความพึงพอใจ ความมั่นใจ และทัศนคติที่มีต่อสมาชิกในกลุ่ม ยังเป็นปัจจัยเสริมให้เกิดจิตสำนึกกลุ่มอีกด้วย (Foster.1991;ChenLiou,Wang,Fan,Chi.2007;Hackman.2012;Silva,Cunha,Clegg, Neves ,Rego,Rodrigues.2014) แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำกลุ่มนั้นจะต้องอาศัยแรงผลักดันซึ่งเกิดภายในตัวบุคคลในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานของสมาชิก ทำให้จิตสำนึกกลุ่มจึงเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุด และความเป็นปึกแผ่นในกลุ่มมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานมากที่สุดเท่ากับ 0.720 และมีความแปรผันร่วมภาวะผู้นำกลุ่มในระดับค่อนข้างสูง (ร้อยละ 52) ทั้งนี้ความเป็นปึกแผ่นเป็นประสบการณ์ร่วมกันในปฏิบัติงาน ความรู้สึกของการมีส่วนร่วมและความผูกพันที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ร่วมกัน (Cornfield, Campbell,& McCammon. 2001)

ซึ่งเป็นคุณลักษณะเกี่ยวกับความเหนียวแน่นของกลุ่ม และความภาคภูมิใจในกลุ่ม (Greenwood.2008) แสดงให้เห็นว่าในการปฏิบัติงานร่วมกันนั้น จำเป็นต้องอาศัยความเป็นปึกแผ่นในความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มเป็นแรงผลักดันหรือคุณสมบัติที่ก่อให้เกิดการรวมเป็นหนึ่งเดียวระหว่างสมาชิก เกิดการประสานร่วมมือร่วมใจกัน ปฏิบัติบทบาทหน้าที่ตามตำแหน่งหรือสถานภาพของตน เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดคุณภาพ นอกจากนี้การสื่อสารในกลุ่มเป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญอีกประการหนึ่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสื่อสารนั้นเป็นหัวใจสำคัญของภาวะผู้นำสมัยใหม่ ซึ่งเป็นยุคแห่งการแข่งขันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นภาษาที่ออกมาเป็นถ้อยคำหรือท่าทางที่แสดงออก เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน เน้นการสื่อสารแบบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อที่จะให้ผู้นารู้ว่าเมื่อไหร่ที่จะมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทภาวะผู้นำ รวมทั้งการสื่อสารด้วยท่าทางของร่างกาย (Body Posture) จะช่วยเสริมสร้างการพัฒนาภาวะผู้นำและส่งเสริมทัศนคติที่ดีและความจงรักภักดีในการปฏิบัติงาน (Kramer, & Crespy.2011; Terek, Nikolic, Gligorovic, Glusac, & Tasic.2015) แสดงให้เห็นว่าการมีปฏิสัมพันธ์ในการติดต่อสื่อสาร ที่เป็นสายใยที่เชื่อมโยงบุคคลในกลุ่มเข้าด้วยกัน ซึ่งจะช่วยให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม ส่งผลให้การปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่างๆ เป็นไปด้วยความราบรื่น จากผลการวิเคราะห์ที่แสดงข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าโมเดลภาวะผู้นำกลุ่มของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง สามารถนำไปใช้วัดภาวะผู้นำกลุ่มของครูได้

2.โมเดลการวัดภาวะผู้นำกลุ่มของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่พัฒนาขึ้นจึงมีความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบและความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรสังเกตได้บนตัวแปรแฝงภายนอก (LY) ระหว่างกลุ่มประชากรของครูที่แตกต่างกัน กล่าวคือภาวะผู้นำกลุ่มของครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน ควรประกอบด้วย 6 องค์ประกอบเหมือนกัน โดยแต่ละองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักความสำคัญไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชากร หรือค่าน้ำหนักขององค์ประกอบของตัวแปรแต่ละตัวและค่าน้ำหนัก

องค์ประกอบ มีค่าเท่ากันระหว่างกลุ่มประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนที่สะท้อนถึงคุณภาพของโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นว่า หากการวัดหรือคะแนนจากแบบวัดฉบับหนึ่งมีคุณสมบัติไม่แปรเปลี่ยนก็ต่อเมื่อผู้ถูกวัดที่มีคุณสมบัติที่ต้องการวัดตรงกัน แม้ว่าจะมาจากคนละกลุ่มประชากรคนละกลุ่มกัน ควรต้องได้รับคะแนนวัดจากแบบวัดนั้นตรงกัน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2554) แสดงว่าครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีภาวะผู้นำกลุ่มที่ตรงกัน เนื่องจากมีการตีความหมายของแบบวัดในแต่ละองค์ประกอบที่ตรงกัน โดยความแตกต่างระหว่างประสบการณ์ไม่ได้ทำให้เกิดความแตกต่างในการตอบแบบวัดมากนัก นั่นคือโมเดลนี้นอกจากมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและยังมีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มด้วย ซึ่งสามารถยืนยันถึงโครงสร้างองค์ประกอบหรือคุณลักษณะที่วัดในแต่ละกลุ่มประชากรเป็นองค์ประกอบเดียวกันได้ (Bollen, 1989) สะท้อนให้เห็นว่าโมเดลนี้ไม่ได้ลำเอียงไปทางประสบการณ์ใดประสบการณ์หนึ่ง ถือว่าเป็นการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มพหุจะช่วยให้ผู้วิจัยแน่ใจว่าเป็นความแตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างตัวแปรจัดประเภท (categorical variable) นั้น ไม่ใช่เกิดจากความบกพร่องของเครื่องมือวิจัย (สุภมาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนีกุล ภิญโญภานูวัฒน์, 2554) แต่อย่างไรก็ตามพบว่ามีความแปรเปลี่ยนของค่าประมาณพารามิเตอร์ในเมตริกความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรสังเกตได้ภายนอก จึงสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาที่ศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนด้วยโมเดลสมการโครงสร้าง โดยผลการวิเคราะห์ส่วนใหญ่พบว่าโมเดลมีความไม่แปรเปลี่ยนในด้านรูปแบบ แต่มีความแปรเปลี่ยนในค่าพารามิเตอร์ในบางค่า เช่น ไพรอร์ฐ รัตนพันธ์ (2556) พบว่าโมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมและการแลกเปลี่ยนความรู้ของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ไม่มีความแปรเปลี่ยนด้านรูปแบบโมเดลและพารามิเตอร์ ส่วนวรัญญา แดงสนิท (2556) พบว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูระหว่างครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปีกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ไม่มีความแปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล แต่มีความแปรเปลี่ยนของ

คำพารามิเตอร์เมทริกซ์สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรภายในสังเกตได้บนตัวแปรภายในแฝง (LY) เท่านั้น จากผลการวิเคราะห์ที่แสดงข้างต้นจึงอาจกล่าวได้ว่าหากต้องการส่งเสริม สนับสนุนหรือพัฒนาภาวะผู้นำกลุ่มของครูระหว่างประสบการณ์ของครูเมื่อแบ่งตามตำแหน่งต่างกันให้มากขึ้นนั้น ก็สามารถใช้แนวทางในการพัฒนาร่วมกันได้

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ได้เกิดข้อค้นพบสำหรับเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจ ซึ่งแบ่งได้ 2 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ภาวะผู้นำกลุ่มของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ จิตสำนึกกลุ่ม ความไว้วางใจในกลุ่ม การสื่อสารในกลุ่ม การสนับสนุนทางอารมณ์ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ความเป็นปึกแผ่นในกลุ่ม และโมเดลภาวะผู้นำกลุ่มของครูมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมทั้งไม่มีความลำเอียงระหว่างกลุ่มประสบการณ์อีกด้วย ดังนั้นผู้ที่มิหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาวิชาชีพครูของกรุงเทพมหานครสามารถนำเครื่องมือนี้ไปใช้ศึกษาระดับภาวะผู้นำกลุ่มระหว่างกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ต่างกันได้ รวมทั้งสามารถนำข้อค้นพบที่ได้มาพิจารณาเพื่อทบทวนการออกแบบหลักสูตรการฝึกอบรมหรือการพัฒนาครู ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ กิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ เนื่องจากเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการพัฒนาวิชาชีพครูในยุคปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการตรวจสอบคุณภาพของภาวะผู้นำกลุ่มของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดระหว่างครูที่มีประสบการณ์ต่างกันเท่านั้น อย่างไรก็ตามการรับรู้ภาวะผู้นำของครู

อาจจะแปรเปลี่ยนตามตัวแปรอื่นๆ ได้ เช่น ภูมิภาค ภูมิหลังการศึกษา หน่วยงานที่สังกัด หรือระดับเจตคติต่อวิชาชีพครู ดังนั้น เพื่อให้การวิจัยมีความสมบูรณ์และถูกต้องชัดเจน ผู้ที่สนใจจึงควรขยายขอบเขตของประชากรในการศึกษาให้กว้างขวางมากขึ้น เพื่อความมีองค์ประกอบภาวะผู้นำกลุ่มของครูเหมือนกันหรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร เพื่อให้ได้เครื่องมือวัดภาวะผู้นำกลุ่มของครูที่เป็นมาตรฐาน นอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่ครอบคลุมจึงควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุทุกระดับที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำกลุ่ม ในระดับตัวบุคคล ระดับกลุ่มสาระและระดับโรงเรียน เพื่อให้ได้แนวคิดทางเลือกในการพัฒนารูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำกลุ่มของครูในเชิงลึกยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ศิลา.(2556).**การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน**.สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2554). “การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของการวัดระหว่างกลุ่มผู้ถูกวัดด้วยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง”.**วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร**.1(1):69-80.
- ประวิตร ไหระ.(2551).**คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารหญิงตามทัศนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์**.ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- พุดศักดิ์ แนวทอง,องอาจ นัยพัฒน์ และอรอุมา เจริญสุข.(กำลังจัดพิมพ์). “การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำกลุ่มของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร”.**วารสารวิจัยพฤติกรรมกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา**,ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 สิงหาคม 2560.

ไพวรรณ์ รัตนพันธ์.(2556). “โมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ของครู : การวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยน”. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**.(9)2:380-393.

วรัญญา แดงสนธิ.(2556).“ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโดยมีความยืดหยุ่นผันในงานเป็นตัวแปรส่งผ่าน: การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดล”.**วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**.(9)2:307-319.

วิทยากร เชียงกุล.(2553).**ศาสตร์และศิลป์ในการเป็นผู้นำในโลกยุคใหม่**. กรุงเทพฯ:สายธาร.

สุภมาส อังสุโชติ,สมถวิล วิจิตรวรรณและรัชนีกุล ภิญโญพานุวัฒน์.(2554).**สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL**.พิมพ์ครั้งที่ 3.กรุงเทพฯ:เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

องอาจ นัยพัฒน์(บรรณานิการ).(2557).**ทิศทางใหม่ของการวิจัยสถาบันและพัฒนาอุดมศึกษา : การวิจัยสถาบันกับกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่อนาคต**. กรุงเทพฯ: วังตะวันออก.

อนุวัฒน์ วิชาคธำรงค์.(2553).**การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำแบบปรับเปลี่ยนของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย**.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.

Bollen, K. A. (1989). **Structural equations with latent variables**. New York: John Wiley & Sons.

Bush,T. (2003). **Theories of Educational Management**. 3rded. London: Sage.

Chen,M. ,Liou,Y., Wang,C.-W., Fan,Y. W., Chie,Y.P.J. (2007). “Team Spirit: Design, implementation, and evaluation of a Web-based group decision support system”. **Decision Support Systems**,43(4): 1186-1202

- Chirichello, M. (2004). Collective leadership: Reinventing the principalship. **Kappa Delta Pi Record**, 40(3) : 119-123.
- Cornfield, D. B., Campbell, K. E., & McCammon, H. J. (2001). **Working in restructured workplaces: Challenges and new directions for the sociology of work**. Thousand Oaks, Calif: Sage Publications.
- Foster, R.D. (1991). “The case of the team-spirit tailspin”. **Harvard Business Review**, 69(1):14–16.
- Friedrich, Tamara.L., Griffith, Jennifer. A., & Mumford, Michael.D. (2016). “Collective leadership behaviors: Evaluating the leader, team network, and problem situation characteristics that influence their use”. **The Leadership Quarterly**, 27:312–333.
- Greenwood, R.M. (2008). “Intersectional Political Consciousness: Appreciation for Intragroup Differences and Solidarity in Diverse Groups”. **Psychology of Women Quarterly**, 32(1):36–47.
- Hackman, J.R. (2012). “From causes to conditions in group research”. **Journal of Organizational Behavior**, 33(3):428–444.
- Hiller, N.J., Day, D.V., & Vance, R.J. (2006). “Collective enactment of leadership roles and team effectiveness: A field study”. **The Leadership Quarterly**, 17:387–397.
- Johnson, T., Martin, A.J., Palmer, F. R., Watson, P. L ., (2012). “Collective Leadership: A Case Study of the All Blacks”, **Asia-Pacific Management and Business Application**. 1(1):53–67.
- Kramer, M.W., & Crespy, D. A. (2011). “Communicating collaborative leadership”. **Leadership Quarterly**, 22:1024-1037.

Silva,T, Cunha,M, Clegg,SR, Neves,P, Rego,A, Rodrigues,RA.(2014). “Smells like team spirit: Opening a paradoxical black box”. **Human Relations**, 67(3):287-310.

Tabachnick, B.G.& Fidell, L.S.(2012). **Using Multivariate Statistics**.6thed.Boston: Pearson New International Edition.

Terek.Edit ,Nikolic.Milan ,Gligorovic. Bojana,Glusac.Dragana & Tasic, Ivan.(2015). “The Impact of Leadership on the Communication Satisfaction of Primary School Teachers in Serbia”. **Educational Sciences : Theory & Practice**.15(1):73-84.

ความสำเร็จในการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ ของเทศบาลเมืองกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต¹

The Success of the Krathu Municipality in Implementing the Good Governance Principles

กรณรัช คณานุรักษ์²

Konnarach Kananurak

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ และแนวทางการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในเทศบาลเมืองกะทู้ จำนวน 164 คน และผู้ทรงคุณวุฒิของเทศบาลเมืองกะทู้ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความสำเร็จในการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ การที่เทศบาล ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาต่างๆ ได้ทันเวลาที่ตามความต้องการของประชาชน บุคลากรบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการปฏิบัติงาน ช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างเทศบาลกับประชาชนยังไม่กว้างขวาง ข้อเสนอแนะ คือ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทุกระดับให้สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน เพิ่มประสิทธิภาพและประหยัดค่าใช้จ่าย และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานเทศบาลให้ประชาชน

¹ วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

² นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

และบุคลากรโดยทั่วไปทราบอย่างกว้างขวาง เพื่อความโปร่งใสในการดำเนินงาน และแนวทางการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ ได้แก่ ยึดหลักการในการเข้าถึงประชาชน มีหลักธรรมาภิบาล มีความยุติธรรม โปร่งใส เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ และส่งเสริมภาคีเครือข่ายการร่วมกิจกรรมต่างๆ

คำสำคัญ : การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

Abstract

The purposes of this research were to study the success level of the Krathu Municipality in implementing Good Governance principles, to investigate the problems found, and to propose guidelines in order to improve the administration of the Krathu Municipality regarding Good Governance. This study employed both qualitative and quantitative techniques. The sample consisted of 164 people who were working for the Krathu Municipality and 5 members of the Krathu Municipality Council. Questionnaires and an in-depth interviews were used as tools to collect the data. The statistics employed in analyzing the collected data were frequencies, percentages, arithmetic means, and SDs.

The results of the study revealed that the success level of the Krathu Municipality in implementing Good Governance principles was found to be high in all aspects. Problems found were as follows: the Municipality could not solve the people's problems in time; some personnel lacked technology information skills; there were insufficient communication channels between the Municipality and local people. Suggestions were that the Municipality should encourage the staff to use technology in order to make their work more

effective as more channels and various types of media were needed to inform the public about the Municipality projects. The good governance principles which should be applied to increase the efficiency of the Municipality included easy access, transparency, justice, participation, and networking.

Keywords : good governance

บทนำ

การปกครองท้องถิ่น เป็นหัวใจและเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นองค์กรที่กระจายอำนาจการปกครองให้กับประชาชนอย่างแท้จริง และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง การบริหาร การตรวจสอบ และควบคุมการดำเนินงานท้องถิ่น เป็นการปกครองที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนเป็นอย่างยิ่ง ภารกิจหน้าที่ส่วนใหญ่ ล้วนแต่เป็นการให้บริการหรือการจัดทำบริการสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกหรือตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งครอบคลุมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ดั้งเดิม จนกระทั่งตาย การปกครองท้องถิ่นจึงเป็นการปกครองที่รัฐบาลกลางกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจในการปกครองตนเองตามสภาพของแต่ละแห่ง ซึ่งแตกต่างกันไปตามสภาพของความจริง หรือขนาดพื้นที่ของแต่ละท้องถิ่น และประชากร (โกวิทย์ พวงงาม, 2552) ส่วนราชการไทยจึงให้ความสำคัญกับการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติในหน่วยงาน เพื่อให้สามารถเป็นกลไกที่สำคัญของรัฐบาลในการบริหารประเทศชาติให้มีศักยภาพต่อไป (นาวิรัตน์ จำจด, 2551 : 5)

เทศบาลเมืองกะทู้ จังหวัดภูเก็ต เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาล พ.ศ. 2479 มีการบริหารงานโดยคณะผู้บริหารซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาเทศบาลเมืองกะทู้โดยใช้ศักยภาพทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่มีอยู่ ให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนพัฒนาจังหวัดภูเก็ต ซึ่งการ

บริหารงานที่ผ่านมาของเทศบาลเมืองกะทู้ ได้บริหารจัดการตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยยึดตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 แต่ก็ยังมีปัญหาหลายประการที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในเทศบาลเมืองกะทู้ เช่น การขาดแคลนงบประมาณในการทำโครงการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ระบบการประปาที่ยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ การขยายและปรับปรุงคุณภาพถนน การจัดทำเลนทางเท้า การจัดทำทางระบายน้ำ ปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมของเมืองกะทู้ให้น่าอยู่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เป็นต้น (เทศบาลเมืองกะทู้, 2559)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติของเทศบาลเมือง กะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติของเทศบาลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต
3. เพื่อศึกษาแนวทางการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 เชิงประมาณ

ประชากร ได้แก่ บุคลากรที่ทำงานในเทศบาลเมืองกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต จำนวน 277 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรที่ทำงานในเทศบาลเมืองกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต จำนวน 164 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (sample size) ด้วยวิธีการคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane (1973 อ้างถึงในสุทธนู ศรีไสย, 2551) ณ ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่ายให้ได้จำนวนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

1.2 เชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยเลือกแบบเจาะจงผู้มีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และการปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลเมืองกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) จำนวน 5 คน ประกอบด้วย รองนายกเทศมนตรี จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม และหัวหน้าฝ่ายโยธา รักษาการแทนผู้อำนวยการกองช่าง

2.เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำผลการศึกษา มาสร้างแบบสอบถาม โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2 ลักษณะแบบสอบถาม ดังนี้

2.2.1 แบบสอบถามเชิงปริมาณ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรในเทศบาลเมืองกะทู้ จังหวัดภูเก็ต มีลักษณะเป็นการสำรวจรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา สังกัด และระยะเวลาในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จในการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ 7 ด้าน คือ ด้านการบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชนด้านการบริหารงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐด้านการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐด้านการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ด้านการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ ด้านการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของ

ประชาชน และด้านการประเมินผลการปฏิบัติราชการ โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Closed-Ended Questionnaire) ตามลักษณะแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ และกำหนดเกณฑ์สำหรับแปลความหมายจากคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด

คะแนนระดับ 4 หมายถึง มาก

คะแนนระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง

คะแนนระดับ 2 หมายถึง น้อย

คะแนนระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

การแปลความหมายใช้หลักเกณฑ์การแบ่งเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 90-92)

คะแนนเฉลี่ย 4.20 – 5.00 หมายถึง มีความสำเร็จในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.40 – 4.19 หมายถึง มีความสำเร็จในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.60 – 3.39 หมายถึง มีความสำเร็จในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.80 – 2.59 หมายถึง มีความสำเร็จในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.79 หมายถึง มีความสำเร็จในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองกะทู้ จังหวัดภูเก็ต โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

2.2.2 แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับแนวทางการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต 7 ด้าน

3.การสร้างเครื่องมือวิจัย

ดำเนินการสร้างเครื่องมือมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร โดยการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.3 สร้างแบบสอบถามฉบับร่างเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาตรวจสอบความครอบคลุมเนื้อหาและความถูกต้องของการใช้สำนวนภาษา และข้อเสนอแนะพร้อมทั้งดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำ

3.4 นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของภาษาและความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถาม ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

3.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจของผู้เชี่ยวชาญแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2557 : 159) มีค่าความเชื่อมั่น 0.94

3.6 นำแบบสอบถามที่ได้หาค่าความเที่ยงตรงและหาค่าความเชื่อมั่น มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีความสมบูรณ์ แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบ

3.7 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจนครบจำนวนที่กำหนดไว้

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยทำการสำรวจ โดยแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง และกำหนดการรับแบบสอบถามที่เสร็จเรียบร้อยด้วยตนเองในกำหนด 1 สัปดาห์

4.2 ผู้วิจัยรับแบบสอบถามกลับคืนมา ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ คัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ เก็บข้อมูลเพิ่มเติมจนครบตามจำนวนที่ต้องการ

4.3 นำแบบสอบถามมาบันทึกลงรหัสและตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

4.4 สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง

5.การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเลือกตอบ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติความถี่ (Frequency) คิดเป็นร้อยละ (Percentage)

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความสำเร็จในการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ในการวิจัยความสำเร็จในการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ระดับความสำเร็จในการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองกะทู้ อำเภอ กะทู้ จังหวัดภูเก็ต โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ที่เป็นเช่นนั้นมีสาเหตุมาจากการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ยึดหลักการในการเข้าถึงประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน และสนับสนุนการบริหารจัดการของประชาชนเพื่อประชาชน การดำเนินงานผู้บริหารและบุคลากรผู้เกี่ยวข้องของเทศบาลเมืองกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ดำเนินงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลที่ดี คำนึงถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส ความถูกต้อง มีความซื่อสัตย์สุจริต คิดถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน มีการส่งเสริมภาคีเครือข่ายในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อีกทั้งยังให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลประโยชน์สูงสุด ในเรื่องของสาธารณูปโภคพื้นฐาน จึงส่งผลให้ระดับความสำเร็จใน

การนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติของเทศบาล เมืองกะทู้ จังหวัดภูเก็ต โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของกรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม. (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลการนํานโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผลการศึกษาพบว่า การนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนอยู่ในระดับมากและผลของการนํานโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเนาวรัตน์ พุ่มจันทร์. (2550) ได้ศึกษา เรื่อง ความสำเร็จของการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปใช้ในการบริหารงานเทศบาล : กรณีศึกษาเทศบาลจังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า ระดับความสำเร็จในการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ในการบริหารงานเทศบาลในจังหวัดภูเก็ต เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการเห็นว่าสามารถนำหลักการดังกล่าวเข้ามาใช้และประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุทิน เพ็ญพาณิชย์. (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ความเข้าใจต่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมี ความเข้าใจต่อการบริหารกิจการบ้านเมือง ที่ดีของผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความเข้าใจอันดับหนึ่ง คือ ด้านการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ อันดับที่สองคือ ด้านการบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ อันดับที่สามคือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติราชการ อันดับที่สูง คือ ด้านการบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ อันดับต่ำ คือ ด้านการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน อันดับต่ำทคือ ด้านการบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชนและด้านที่มีความเข้าใจอันดับสุดท้ายคือ ด้านการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา ทรัพย์มา. (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกร่าง

อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกว้าง อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

ปัญหาและอุปสรรค เกี่ยวกับการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต โดยภาพรวมทั้ง 7 ด้าน ซึ่งสรุปได้ว่า ในการดำเนินโครงการใด ๆ ยังขาดการวิเคราะห์ผลดีและผลเสียในการดำเนินการให้ครบถ้วนทุกด้าน การส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรยังไม่ได้ รับการพัฒนาครบถ้วนทุกด้าน การแก้ไขปัญหาใด ๆ ไม่สามารถดำเนินการได้ ทันทีตามที่ตามความต้องการของประชาชน บุคลากรบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการปฏิบัติงาน การทบทวนภารกิจของเทศบาลในการ ดำเนินงานไม่ครอบคลุมทุกภารกิจ ช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างเทศบาลกับ ประชาชนเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารยังไม่กว้างขวาง ทำให้ประชาชนบางส่วนไม่ได้ รับทราบข้อมูลที่แท้จริง และระบบการประเมินยังมุ่งเน้นที่ตัวบุคคลมากกว่าเน้นผลงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ วรเดช จันทศร. (2551) ซึ่งได้กล่าวถึงลักษณะของปัญหาที่ เกิดขึ้นในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งมีอยู่มากมาย แบ่งปัญหาหลัก ออกได้เป็นด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ด้วยกัน ได้แก่ 1.ปัญหาด้านสมรรถนะของหน่วยงานที่นำ นโยบายไปปฏิบัติ ว่ามีความสามารถในการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์มาก น้อยเพียงใด ปัญหาด้านสมรรถนะจะมีมากขึ้นขึ้นอยู่กับปัจจัยย่อยอีกหลาย ประการ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านบุคลากร ปัจจัยทางด้านเงินทุน และปัจจัยทางด้าน วิชาการหรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับนโยบายนั้น 2.ปัญหาด้านการควบคุม ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการวัดความก้าวหน้าหรือผลการปฏิบัติของนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ ปัญหาทางด้านการควบคุมจะมีมากขึ้นหรือน้อยขึ้นอยู่กับเงื่อนไข หลายประการ เช่น ความสามารถของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการแปลงนโยบายมา เป็นแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับความต้องการของนโยบาย กิจกรรมของนโยบายมี วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเพียงใด การกำหนดภารกิจ หรือมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติงานรวมเพียงใด 3.ปัญหาด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ปัญหาของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะมีมากขึ้น ถ้าสมาชิกในองค์กรหรือหน่วยปฏิบัติไม่ให้ความร่วมมือหรือต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากนโยบาย 4.ปัญหาด้านอำนาจและความสัมพันธ์ขององค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากผู้รับผิดชอบหรือมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และ 5.ปัญหาด้านความสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลสำคัญ ซึ่งอาจส่งผลไปถึงความล้มเหลวของนโยบายโดยตรงได้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต มีดังนี้ เทศบาลควรมีการวิเคราะห์ผลดีผลเสียของโครงการที่เทศบาลจัดทำเพื่อนำผลการวิเคราะห์มาประกอบการดำเนินงาน คำนึงถึงผลได้ผลเสียของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นสำคัญ ส่งเสริมการพัฒนานบุคลากรทุกระดับให้ครอบคลุมภาระงานที่ปฏิบัติ สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานเพื่อลดขั้นตอน เพิ่มประสิทธิภาพและประหยัดค่าใช้จ่ายของเทศบาล ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและบุคลากรโดยทั่วไปทราบอย่างกว้างขวาง สอดคล้องกับแนวคิดของเกรกส์ (George, 1999) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า Good Governance ควรมีแนวทาง ในการบริหารจัดการภาครัฐที่ให้ความสำคัญต่อการต้องการเงินที่มีประสิทธิภาพ และการบริหารทรัพยากรบุคคล เป็นความรับผิดชอบของหน่วยงาน บริการภาครัฐ การตรวจสอบและการกระจายอำนาจ และทั่วๆ ไป ทำให้พนักงานรัฐมีความรับผิดชอบต่อภาระทำ และการตอบสนองลูกค้า มีการดำเนินการกฎหมายที่เป็นอิสระและไว้วางใจได้ และการมีข้อมูลที่ใช้ประโยชน์และโปร่งใสจะเพิ่มประสิทธิภาพต่อการวิเคราะห์นโยบาย กระตุ้นการได้แย่งของสาธารณะและเพื่อลดการเสี่ยงต่อคอร์รัปชัน สอดคล้องกับงานวิจัยของเนาวรัตน์ พุ่มจันทร์.(2550) ได้ศึกษาเรื่องความสำเร็จของการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปใช้ในการบริหารงานเทศบาล : กรณีศึกษาเทศบาลจังหวัดภูเก็ต โดยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย ได้แก่ เทศบาลควรเน้นกลยุทธ์การดำเนินงานเชิงรุก เพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชน เพิ่มช่องทางรับฟังความคิดเห็นและลดขั้นตอนการดำเนินงาน ควรปรับปรุงกฎ ระเบียบ ให้

มีความทันสมัย สอดคล้องกับกับชุมชน เพิ่มช่องทางและวิธีการกระจายข้อมูลด้านกฎระเบียบ เพิ่มทักษะพนักงานและลูกจ้างด้วยการจัดอบรมความรู้และทักษะการปฏิบัติงาน สร้างจิตสำนึกการให้บริการ และสร้างมาตรฐานระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน ดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 อย่างจริงจังโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ควรมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการดำเนินงานของเทศบาลให้มากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา ทรัพย์มา.(2557) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกว้าง อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยมีข้อเสนอแนะจากการศึกษา ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนติดตามตรวจสอบแผนงานหรือโครงการต่างๆ ของอบต. ควรจัดโครงการซึ่งได้บูรณาการปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นหรือหน่วยงานอื่น ควรมีการจัดซื้อจัดจ้างอย่างคุ้มค่า ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อรัฐและประชาชน ควรมีการจัดตั้งหรือสนับสนุนศูนย์บริการร่วมกันกับหน่วยงานอื่น ควรมีการวิเคราะห์ความจำเป็นของภารกิจโดยคำนึงถึงนโยบาย งบประมาณ และความคุ้มค่าของภารกิจ ควรมีการเปิดเผยข้อมูลงบประมาณรายจ่ายประจำปีและการจัดซื้อจัดจ้างให้ประชาชนทราบ และควรมีการประเมินผลคุณภาพการให้บริการและความคุ้มค่าของภารกิจ

แนวทางในการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต โดยการยึดหลักการในการเข้าถึงประชาชน สนับสนุนการบริหารจัดการของประชาชนเพื่อประชาชน มีการปรับปรุงแก้ไขและสนับสนุนกระบวนการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และเกิดความยั่งยืน โดยการจัดทำแบบสำรวจความคิดเห็นจากประชาชนในเทศบาลเมืองกะทู้ ลงพื้นที่เข้าพบประชาชนทุกบ้านในชุมชน แนวทางการดำเนินงานโดยกรมมหัศจรรย์ที่ดีของผู้ปฏิบัติงานในทุกหน้าที่ ได้แก่ ความยุติธรรม ความโปร่งใส ความถูกต้อง มีความซื่อสัตย์สุจริต คิดถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน มีความคิดไปในทิศทางเดียวกันไม่ขัดแย้งกัน แนวทางการเพิ่มทักษะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้มีความชำนาญและเชี่ยวชาญในงาน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

เทศบาลให้มีประสิทธิภาพ แนวทางการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานท้องถิ่นคือส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยวิธีการต่าง ๆ แนวทางส่งเสริมภาคีเครือข่ายในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาลเมืองกะทู้ จังหวัดภูเก็ต และแนวทางการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลประโยชน์สูงสุด ในเรื่องของสาธารณูปโภคพื้นฐาน สอดคล้องกับแนวคิดของ นิสวันต์ พิษณุดำรง. (2551) ได้สรุปเกี่ยวกับ ทิศทางการพัฒนาหลักเพื่อบรรลุสู่การพัฒนาด้านการบริหารจัดการที่ดี ได้แก่ การเสริมสร้างความเข้มแข็ง ความเป็นอิสระและความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน โดยสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดูแลตนเองพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจกรรมของท้องถิ่น ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน ยกกระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากหน่วยจัดบริการสาธารณะ เป็น หน่วยพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น เปิดช่องทางให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารจัดการที่ดีของชุมชน สร้างภาคประชาการที่มีประสิทธิภาพ คำนึงถึงความต้องการของประชาชน ปรับกระบวนการบริหารพัฒนาของหน่วยราชการทุกระดับ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของท้องถิ่น เพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ส่งเสริมภาคธุรกิจเอกชนให้เกิดความเข้มแข็ง สุจริต และมีธรรมาภิบาล เสริมสร้างความแข็งแกร่งแก่ภาคประชาชนด้วยการปลูกจิตสำนึก ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และสร้างวินัยให้แก่ประชาชนทุกภาคส่วน เสริมสร้างความเข้มแข็งและความเป็นอิสระให้แก่กลไกตรวจสอบ ให้สามารถทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบการใช้อำนาจของภาครัฐและการบริหารพัฒนาประเทศได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการเพื่อเป็นแนวทางในการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ ให้เกิดความสำเร็จสูงสุด

2.ควรมีการประเมินผลการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนเพื่อหาแนวทางในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

1.การวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ เป็นแนวทางให้ผู้วิจัยมีความรู้เกี่ยวกับการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ

2.เป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีต่อไป

3.เป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ นำข้อมูลไปปรับใช้ในหน่วยงานของตนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทในแต่ละพื้นที่ต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

2.ควรศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานตามแนวทางการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลเมืองกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต จาก 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักสำนึกความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2557). การใช้ SPSS for Windows (พิมพ์ครั้งที่ 14).

กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์สามลดา.

กัลยา ทรัพย์มา. (2557). การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกร่าง อำเภอเมืองจังหวัดนนทบุรี. วารสารวิจัยราชภัฏภูเก็ต, 1 (1), 76-83

โกวิทย์ พวงงาม .(2552). มิติใหม่การปกครองท้องถิ่น วิสัยทัศน์การกระจายอำนาจ และการบริหารงานท้องถิ่น (พิมพ์ครั้งที่ 5).กรุงเทพ ฯ : เสมา

ธรรม. เทศบาลตำบลกะทู้. (2559). **รายงานกิจการสภา**. [Online].

Available : <http://kathucity.go.th/public/>

councilactivity/data/index/menu/151. [2559, กันยายน 14]

นาวิรัตน์ จำจด. (2551). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ : ศึกษาเฉพาะกรณีกรมการพัฒนาชุมชนในสังกัดส่วนกลาง**.วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นิสวันต์ พิษณุดำรง. (2551). การบริหารจัดการที่ดีความหมายและแนวคิด. **วารสารเศรษฐกิจและสังคม**, 45 (3), 73-79.

เนาวรัตน์ พุ่มจันทร์. (2550). **ความสำเร็จของการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปใช้ในการบริหารงานเทศบาล กรณีศึกษาเทศบาลจังหวัดภูเก็ต**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

วรเดช จันทรศร.. 2551. **ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: พรินทิวราฟพิค.

สุทธนู ศรีไสย์. (2551). **สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จิราภา.

อนุทิน เพ็ญพาณิชย์. (2556). **ความเข้าใจต่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยทองสุข.

George A. L.(1999). THE NEW PUBLIC MANAGEMENT APPROACH AND CRISIS STATES, Switzerland, pp. 12-17.

การสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐานผ่านสิ่งแวดล้อม
ทางการเรียนรู้บนคลาวด์คอมพิวเตอร์ เพื่อส่งเสริมผลงานสร้างสรรค์และ
ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี¹

The Synthesis of a Project-based Learning Model via Learning
Environment on Cloud Computing to Enhance Creative Products
and Collaborative Skills of Undergraduate Students¹

ศิริพล แสนบุญส่ง², ธันว์รัตน์ สิ้นธนะกุล³, กฤษ สิ้นธนะกุล³

Siripon Saenboonsong², Thanrat Sintanakul³, Krich Sintanakul³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)สังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน ผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนคลาวด์คอมพิวเตอร์ เพื่อส่งเสริมผลงานสร้างสรรค์ และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2)ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน ผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนคลาวด์คอมพิวเตอร์ เพื่อส่งเสริมผลงานสร้างสรรค์ และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิธีดำเนินการวิจัยมี 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ร่างกรอบแนวคิดและสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอน 3) สร้างเครื่องมือเพื่อประเมินรูปแบบการเรียนการสอน 4) กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญสำหรับการอภิปรายกลุ่ม 5) จัดประชุมเพื่ออภิปรายกลุ่มและประเมินรูปแบบการเรียนการสอน 6) สรุปผล และวิเคราะห์ข้อมูล และ 7) ปรับปรุงแก้ไข

¹ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

²นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

³อาจารย์ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) การเตรียมการ 2) การศึกษาเนื้อหา 3) การเรียนแบบโครงงานเป็นฐาน 4) การประเมินผล 5) สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ และ 6) คลาวด์คอมพิวติง ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนที่สังเคราะห์ขึ้น โดยผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้สอนด้านคอมพิวเตอร์และด้านการศึกษา จำนวน 13 คน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดให้การยอมรับรูปแบบการเรียนการสอนที่สังเคราะห์ขึ้น มีความเหมาะสมโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.60) แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่สังเคราะห์ขึ้นสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้จริง

คำสำคัญ : การเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ คลาวด์คอมพิวติง ผลงานสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม

Abstract

The purposes of this research were (1) to synthesize a project-based learning model via learning environment on cloud computing to enhance creative products and collaborative skills of undergraduate students—called the “PjBLEC Model” and (2) to find the framework of the PjBLEC Model. The research procedure consisted of seven steps as follows: 1) studied journals, texts and related research, 2) drafted conceptual framework, 3) created assessment tool, 4) assigned experts for a focus group, 5) evaluated a learning model by using the focus group, 6) summarized and analyzed data, and 7) added improvement to the model.

The results show that there are six elements included in the PjBLEC Model as follows; 1) Preparation, 2) Learning, 3) Project-based Learning, 4) Evaluation, 5) Learning Environments, and 6) Cloud Computing. The evaluation

results of the synthesized model from 13 experts who were instructors in computer and education fields revealed that all experts accepted the synthesized model with an overall rating at a “high” level ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.60). Results indicate that the synthesized model could be used in actual learning and teaching.

Keywords: Project-based Learning, Learning Environments, Cloud Computing, Creative Products, Collaborative Skills

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้สอนจะต้องปรับแนวทางการเรียนการสอน โดยผู้สอนจะต้องทำให้ผู้เรียนรักที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีเป้าหมายในการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต ทักษะการคิด และทักษะด้านไอที ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องเกิดจากการฝึกฝน และให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองด้วยตนเอง (ปิยะวดี พงษ์สวัสดิ์ แล ณมน จีรังสุวรรณ, 2558 : 153) แนวคิดทฤษฎีที่มีความเหมาะสมกับการเรียนการสอนของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาตามกรอบมาตรฐานที่คาดหวัง อาทิ แนวคิดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism) และแนวการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ที่นับว่าเป็นแนวคิดที่มีผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างมากในยุคปัจจุบัน (กฤษณี สงสวัสดิ์, วิมลรัตน์ จตุรานนท์ และสุนทร บำเรอราช, 2557 : 153-154) โดยเป็นการเรียนรู้ที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ผู้เรียนทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือกันและกันในการแสวงหาความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและกลุ่มเป็นการส่งเสริมความร่วมมือกันในกลุ่มสมาชิกและสร้างปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันระหว่างผู้เรียน โดยมีเป้าหมายคือความสำเร็จของสมาชิกทุกคน (ขวัญตา บุญวาศ, 2547 : 3)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการหรือโครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งตามความสนใจอย่างลุ่มลึกผ่าน

กระบวนการสำคัญ ได้แก่การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ โดยมีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดผ่านกระบวนการกลุ่ม ส่งเสริมให้รู้จักการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน และได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ตลอดจนได้ฝึกฝนการวิเคราะห์และประเมินตนเอง โดยที่ผลของโครงการที่เกิดขึ้นอาจนำไปใช้งานได้จริง ทำให้เกิดผลการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม (มนต์ชัย เทียนทอง, 2554 : 128-129; สุวัฒน์ นิยมไทย, 2554 : 58) แนวความคิดของ David H. Jonassen (1999) ได้เสนอหลักการในการออกแบบสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ เรียกว่า Constructivist Learning Environments (CLEs) มีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหาหรือโครงการในบริบทแวดล้อมที่หลากหลายเพื่อเป็นแรงผลักดันให้ผู้เรียนต้องการเรียนรู้ โดยการจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ให้มีกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการถ้อยความรู้จากการศึกษากรณีต่างๆ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและเสนอแนะผลของปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้

การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างเทคโนโลยีการประมวลผลแบบคลาวด์คอมพิวติง (Cloud Computing) เป็นเทคโนโลยีที่ใช้ทรัพยากรจากการแบ่งปันบนระบบเครือข่ายในการประมวลผลหรือให้บริการต่างๆ ตั้งแต่โครงสร้างระบบไปจนถึงโปรแกรมประยุกต์โดยผู้ใช้งานสามารถเลือกที่จะกำหนดความต้องการในการใช้บริการได้ตามความเหมาะสมผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (กุลชัย กุลตวนิช, 2557:45)ผู้เข้าถึงทรัพยากรตามความจำเป็นได้ตลอดเวลา ในการจัดการเรียนการสอนคลาวด์คอมพิวติงแบบ Software as a Service (SaaS) ซึ่งเป็นการให้บริการฟรีในด้านโปรแกรมการสร้างสรรค์ที่จะเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ ที่มีความหลากหลายและสามารถตอบสนองการสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคโนโลยีได้โดยทุกที่ทุกเวลา ทำให้พวกเขาได้รับประสบการณ์ในการทำงานบนระบบปฏิบัติการจำลองที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง (Mell & Grance, 2011 : 2-3)

ในการศึกษครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นการเรียนรู้โครงการเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการเลือกในสิ่งที่สนใจ

ได้ลงมือปฏิบัติจริง มีขั้นตอนการทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่ความรู้ใหม่ๆ อาจใช้วิธีการสำรวจค้นคว้า การประดิษฐ์คิดค้น การแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการค้นพบความรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเองและมีผลงานปรากฏให้เห็น สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน รวมถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนตามแนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากใช้ทักษะการเรียนรู้และปัญญาหลายๆ ด้าน ตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งจะมีกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ และแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่ในเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสะดวกในการจัดเก็บไฟล์และเอกสารการทำงาน ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นหลายช่องทาง สามารถสนับสนุนกิจกรรมในการเชื่อมโยงความรู้ การสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน นอกจากนั้นการเรียนการสอนโดยใช้คลาวด์คอมพิวเตอร์จะช่วยเป็นตัวเร่งให้เกิดการทำงานร่วมกัน การแบ่งปันความรู้ และการสร้างสรรค์ผลงานของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน ผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนคลาวด์คอมพิวเตอร์ เพื่อส่งเสริมผลงานสร้างสรรค์ และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน ผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนคลาวด์คอมพิวเตอร์ เพื่อส่งเสริมผลงานสร้างสรรค์ และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

วิธีการวิจัย

ในการสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนโครงงานเป็นฐาน ผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนคลาวด์คอมพิวเตอร์ มีวิธีดำเนินการประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และรูปแบบการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งศึกษาบทความ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ การเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน (มนต์ชัย เทียนทอง, 2554 : 128-129) สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (Jonassen, 1999 : 215-239; สุมาลิ ชัยเจริญ และคณะ, 2549 : 11-28) การเรียนการสอนที่ใช้คลาวด์คอมพิวเตอร์ (กุลชัย กุลตวนิช, 2557 : 42-56; ภัทราธิษฐ์ ศรีสกุลทรัพย์ และณมน จีรังสุวรรณ, 2558 : 12-18) การพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ (สมาน ถาวรรัตนวนิช, 2541 : 10-16) และการส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม (สิทธิชัย ลายเสมา, 2557 : 95-109)

2. ร่างกรอบแนวคิด และสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอน

2.1 ร่างกรอบแนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอนโครงงานเป็นฐาน ผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนคลาวด์คอมพิวเตอร์ เพื่อส่งเสริมผลงานสร้างสรรค์ และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 1) การเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน 2) สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ 3) คลาวด์คอมพิวเตอร์ 4) ผลงานสร้างสรรค์ และ 5) ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม

2.2 สังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้ต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนที่สังเคราะห์ขึ้นเรียกว่า PjBLEC Model

3. สร้างเครื่องมือเพื่อประเมินรูปแบบการเรียนการสอน

3.1 สร้างแบบสอบถาม โดยออกแบบแบบสอบถามจากผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาปรับใช้กับงานวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งได้แบบสอบถามทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการและแนวคิดของรูปแบบ 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบรูปแบบ และ 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนโดยรวม

3.2 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ได้จากการออกแบบนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา แล้วปรับแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นนำแบบสอบถามไป

วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถามรายหัวข้อ โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม จากผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติดังนี้ 1) เป็นผู้มีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก 2) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก การศึกษา การวัดและประเมินผลการศึกษา หรือวิจัยและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 3 ท่าน พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อมีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ

4. กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญสำหรับการอภิปรายกลุ่ม

4.1 ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนที่สังเคราะห์ขึ้น โดยได้กำหนดคุณสมบัติดังนี้ 1) เป็นผู้มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หรืออาจารย์ 2) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก 3) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร คอมพิวเตอร์ศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และ 4) มีประสบการณ์สอนระดับอุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี

4.2 คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้เชี่ยวชาญโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติที่กำหนด จำนวน 15 คน ได้รับการตอบรับจำนวน 13 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) สืบค้นข้อมูลผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด 2) ติดต่อและประสานงานผู้เชี่ยวชาญตามข้อมูลที่ได้จากการสืบค้น และขอรับคำยืนยันในการตอบรับเป็นผู้เชี่ยวชาญ 3) ทำเรื่องขอแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญที่ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

5. จัดประชุมเพื่ออภิปรายกลุ่ม และประเมินรูปแบบการเรียนการสอน

จัดประชุมเพื่อระดมความคิดเห็น และประเมินรูปแบบการเรียนการสอนที่สังเคราะห์ขึ้นด้วยวิธีการอภิปรายกลุ่ม (Focus Group) เพื่อศึกษาความคิดเห็นค้นหาคำตอบที่ยังคลุมเครือ หรือยังไม่แน่ชัดของรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้รูปแบบการเรียนการสอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมทั้งการขอรับข้อเสนอแนะต่างๆ จากผู้เชี่ยวชาญ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญที่คัดเลือกไว้ จำนวน 13 คน มาประชุมระดมความคิดเห็นในประเด็นการสนทนา ประกอบด้วย 1) หลักการและแนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอน

2) ความเหมาะสมแต่ละองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน และ 3) ความเป็นไปได้ของรูปแบบการเรียนการสอนที่สังเคราะห์ขึ้น

6.สรุปผล และวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญที่ได้ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนที่สังเคราะห์ขึ้น แล้วดำเนินการดังนี้

6.1 สรุปผลรูปแบบการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการและแนวคิดของรูปแบบ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบรูปแบบ และ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนโดยรวม

6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

7.ปรับปรุงแก้ไข

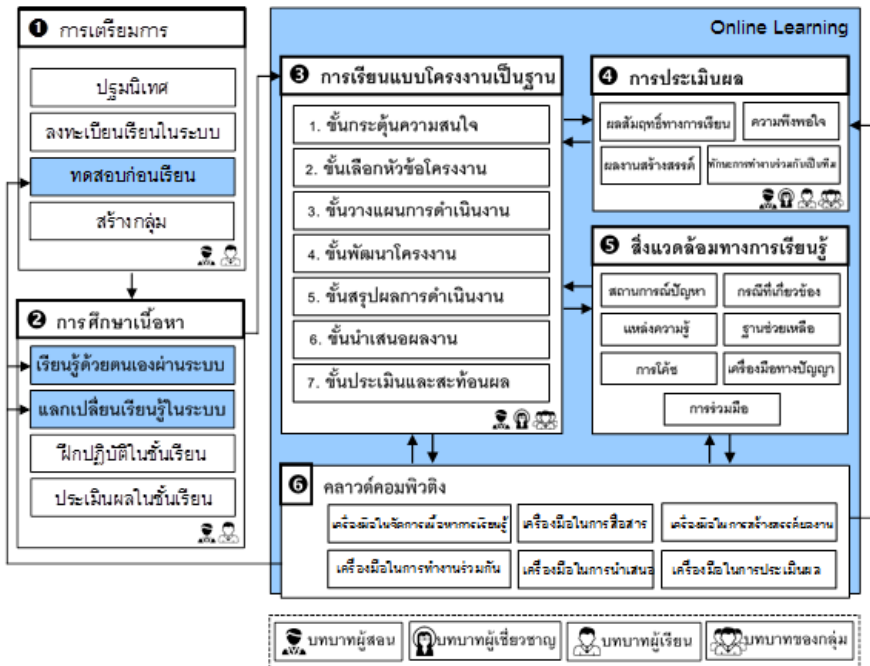
ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอนตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และสร้างเป็นรูปแบบการเรียนการสอน PjBLEC Model

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้นำเสนอผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 รูปแบบการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน ผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนคลาวด์คอมพิวเตอร์ เพื่อส่งเสริมผลงานสร้างสรรค์ และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

รูปแบบการเรียนการสอน PjBLEC Model ที่สังเคราะห์ขึ้น ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของ PjBLEC Model

1. องค์ประกอบที่ 1 การเตรียมการ (Preparation)

1.1 ปฐมนิเทศ (Orientation) เป็นการอธิบายให้ผู้เรียนทราบรายละเอียดของการเรียนการสอน สังเขปเนื้อหาวิชา วันเวลาการเรียน การประเมินผลการเรียน และวิธีการเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยใช้คลาวด์คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการเรียน รวมทั้งสร้างทัศนคติที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

1.2 ลงทะเบียนเรียนในระบบ (Registration) เป็นการแนะนำวิธีการเข้าเรียนในระบบเครือข่าย ทดลองใช้เครื่องมือต่าง ๆ หากพบข้อสงสัยสามารถสอบถามกับผู้สอนได้

1.3 ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) เป็นการวัดความรู้ของผู้เรียนด้วยแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือกที่มีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นโครงสร้างเนื้อหาที่จะเรียนและทราบความสามารถของตนเอง โดยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบในระบบออนไลน์ผ่านเครื่องมือในการประเมินผล (Cloud Evaluating)

1.4 สร้างกลุ่ม (Grouping) เป็นการแบ่งกลุ่มผู้เรียนตามความสนใจของผู้เรียน มีการแบ่งหน้าที่การทำงานของสมาชิกในกลุ่ม โดยการเลือกประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสามารถใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการติดต่อสื่อสารและร่วมกันทำงาน วิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ

2.องค์ประกอบที่ 2 การศึกษาเนื้อหา (Learning)

2.1 เรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบ (Self-Learning) เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนทำการศึกษาเนื้อหาภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติตามที่ผู้สอนกำหนดจากสื่อมัลติมีเดีย โดยการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยใช้เครื่องมือคลาวด์คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการจัดการเนื้อหา

2.2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระบบ (Knowledge Sharing) ผู้สอนมอบปัญหาหรือสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน โดยนำเสนอโจทย์ปัญหาในลักษณะโจทย์ปลายเปิดเพื่อให้ผู้เรียนได้เสนอแนวคิดในการแก้ปัญหาที่แปลกใหม่ อันจะนำไปสู่การพัฒนาเป็นผลงานต่อไป ผู้สอนจะคอยแนะแนวทางหรือการให้ความช่วยเหลือ กระตุ้นให้เกิดความคิดที่หลากหลายให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีไปใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ผ่านเครื่องมือคลาวด์คอมพิวเตอร์

2.3 ฝึกปฏิบัติในชั้นเรียน (Practice) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนกลับเข้ามาในห้องเรียนเพื่อฝึกปฏิบัติตามใบงานที่กำหนด ผู้สอนสังเกตพฤติกรรม และให้คำแนะนำ และกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานที่โดดเด่น ไม่ซ้ำใครเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานที่ดีได้

2.4 ประเมินผลในชั้นเรียน (Evaluation) เมื่อผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานตามใบงานที่กำหนดไว้แล้ว ผู้สอนใช้แบบประเมินผลงานแบบรูบริคส์ที่ผ่านการหาคุณภาพเรียบร้อยแล้ว ประเมินผลงานของผู้เรียน ประเมินโดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมชั้นเรียน

รวมทั้งสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และผลงานที่ได้เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

3.องค์ประกอบที่ 3 การเรียนแบบโครงการเป็นฐาน (Project-based Learning)

3.1 ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้นความสนใจ (Motivation) โดยผู้สอนมอบปัญหาหรือสร้างความสนใจให้กับผู้เรียนโดยนำเสนอโจทย์ที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เสนอแนวคิดในการแก้ปัญหาที่แปลกผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ในองค์ประกอบของสถานการณ์ปัญหา (Problem) ใช้เครื่องมือในการจัดการเนื้อหาการเรียนรู้ (Cloud Learning Content) เครื่องมือในการทำงานร่วมกัน (Cloud Collaboration) และเครื่องมือในการสื่อสาร (Cloud Communication) เพื่อการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่มแบบออนไลน์

3.2 ขั้นที่ 2 ขั้นเลือกหัวข้อโครงการ (Selected Topic) ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะร่วมกันเลือกหัวข้อโครงการตามความรู้และประสบการณ์ของตนเอง กรณีที่ผู้เรียนมีประสบการณ์น้อยจึงเป็นการยากในการแก้ปัญหา การจัดให้มีกรณีตัวอย่างจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะจัดให้มีการเข้าถึงประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ซึ่งผู้เรียนสามารถนำมาอ้างอิงได้ เชื่อมโยงนำประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องมาใช้ เป็นแนวทางให้แก่ผู้เรียนในการเชื่อมโยงประสบการณ์ดังกล่าวไปสู่การเรียนรู้ผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ในองค์ประกอบของกรณีที่เกี่ยวข้อง (Related Cases) โดยเลือกใช้เครื่องมือในการสื่อสาร เครื่องมือในการทำงานร่วมกัน และเครื่องมือในการจัดการเนื้อหาการเรียนรู้

3.3 ขั้นที่ 3 ขั้นวางแผนการดำเนินงาน (Planning) ผู้เรียนค้นหาความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง จากหลายแหล่งข้อมูลทั้งข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีทัศน์ และภาพเคลื่อนไหวที่เหมาะสมต่อการช่วยเหลือผู้เรียนแก้ปัญหาผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ในองค์ประกอบของแหล่งความรู้ (Resources) โดยเลือกใช้เครื่องมือในการสื่อสาร เครื่องมือในการทำงานร่วมกัน โดยวิเคราะห์โจทย์ทางการออกแบบ (Design Brief) และกำหนดแนวทางการออกแบบเป็นแผนภาพ (Mood Board) จากนั้นโพสต์ลงเว็บบอร์ดผ่านเครื่องมือในการจัดการเนื้อหาการเรียนรู้

3.4 ขั้นที่ 4 ขั้นพัฒนาโครงการงาน (Development) ผู้เรียนสร้างชิ้นงานตามแบบร่างที่ได้ออกแบบไว้ ให้มีความสมบูรณ์ มีความชัดเจนและโดดเด่นตามลักษณะความเป็นตัวตนของสมาชิกในกลุ่ม ระหว่างที่ผู้เรียนสร้างชิ้นงาน ผู้สอนให้คำแนะนำที่เหมาะสม ผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ในองค์ประกอบของฐานช่วยเหลือ (Scaffolding) โดยใช้เครื่องมือต่างๆ ได้แก่เครื่องมือในการทำงานร่วมกัน เครื่องมือในการสื่อสาร และเครื่องมือในการสร้างสรรค์ผลงาน (Cloud Creation)

3.5 ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปผลการดำเนินงาน (Conclusion) ให้ผู้เรียนได้ทบทวนลำดับความคิดทั้งหมดของกระบวนการต่างๆ ที่ได้ศึกษาและปฏิบัติ ให้มีความชัดเจนและแม่นยำมากขึ้น ผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ในองค์ประกอบของการโค้ช (Coaching) เป็นการให้ความช่วยเหลือ โดยมีครูผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบคอยให้คำแนะนำผ่านเครื่องมือในการทำงาน เครื่องมือในการสื่อสาร และเครื่องมือในการจัดการเนื้อหาการเรียนรู้

3.6 ขั้นที่ 6 ขั้นนำเสนอผลงาน (Presentation) ผู้เรียนนำเสนอผลการดำเนินโครงการผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ในองค์ประกอบของเครื่องมือทางปัญญา (Cognitive Tools) โดยใช้เครื่องมือในการทำงานร่วมกัน เครื่องมือในการสื่อสาร โดยนำผลการสรุปผลการดำเนินงาน และสิ่งที่ได้รับจากรวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ และจากสมาชิกในกลุ่มมาร่วมกันออกแบบสื่อนำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้เครื่องมือในการนำเสนอ (Cloud Presentation)

3.7 ขั้นที่ 7 ขั้นประเมินและสะท้อนผล (Evaluation and Reflection) ผู้เรียน ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญร่วมกันซักถามและเปลี่ยนความคิดเห็น ผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ในองค์ประกอบของการร่วมมือ (Collaboration) ที่สนับสนุนการขยาย และแบ่งปันความคิด ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นเพื่อขยายมุมมองให้แก่ตนเองผ่านเครื่องมือในการสื่อสาร โดยใช้เครื่องมือในการประเมินผล (Cloud Evaluating) ประเมินผลงานที่ได้จากการเรียนการสอนรวมทั้งสะท้อนผลการทำโครงการ

4.องค์ประกอบที่ 4 การประเมินผล (Evaluation)

4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement) เป็นการวัดความรู้ของผู้เรียนด้วยแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือกที่มีคุณภาพ โดยใช้แบบทดสอบที่มีความตรงกับ

วัตถุประสงค์ของการเรียน โดยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบในระบบออนไลน์ผ่านเครื่องมือในการประเมินผล (Cloud Evaluating)

4.2 ประเมินผลงานสร้างสรรค์ (Assessment of Creative Products) ผู้วิจัย นำแบบประเมินผลงานสร้างสรรค์ โดยแนวคิดในการสร้างแบบประเมินผลงานสร้างสรรค์ของ Bessemere and Quin (1989) ที่ชื่อว่า The Creative Product Semantic Scale (CPSS) ประเมินความคิดสร้างสรรค์ใน 3 มิติ ได้แก่ 1) มิติคุณภาพ 2) มิติการแก้ปัญหา และ 3) มิติการต่อเติมเสริมแต่งและการสังเคราะห์ (พัฒนานุสรณ์ สถาพรสงศ์, 2532 : 44; สมาน ถาวรรัตนวิช, 2541 : 121) โดยใช้แบบประเมินรูปริคส์ ที่พัฒนาขึ้น โดยกำหนดให้ผู้ประเมิน 3 ส่วน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ผู้สอน และผู้เรียนต่างกลุ่ม แล้วนำการประเมินมาหาค่าเฉลี่ยเป็นคะแนนผลงานของกลุ่ม โดยใช้แบบประเมินออนไลน์ผ่านเครื่องมือในการประเมินผล (Cloud Evaluating)

4.3 ประเมินทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Assessment of Collaborative Skills) เป็นการประเมินตามสภาพจริง โดยใช้แบบประเมินรูปริคส์ 5 ระดับ ที่ผู้วิจัย พัฒนาขึ้น จำนวน 5 ด้าน (Friend and Cook, 1992; Randy, Ken and Alan, 2014; สิทธิชัย ลายเสมา, 2557) ได้แก่ 1) ด้านความสนใจและเต็มใจในการทำงาน 2) ด้านความเสมอภาคในการทำงาน 3) ด้านเป้าหมายในการทำงาน 4) ด้านความรับผิดชอบร่วมกัน และ 5) ด้านการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยกำหนดให้ผู้ประเมิน 4 ส่วน ได้แก่ ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เรียนประเมินตนเอง และผู้เรียนประเมินเพื่อนภายในกลุ่ม โดยผลประเมินได้จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน และเพื่อนในกลุ่มระหว่างทำกิจกรรม โดยใช้แบบประเมินออนไลน์ผ่านเครื่องมือในการประเมินผล (Cloud Evaluating)

4.4 วัดระดับความพึงพอใจ (Measuring the level of Satisfaction) เป็นการประเมินเพื่อวัดระดับความพึงพอใจของผู้เรียนต่อรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้แบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่ผ่านการตรวจสอบมีคุณภาพมาแล้ว โดยใช้แบบประเมินออนไลน์ผ่านเครื่องมือในการประเมินผล (Cloud Evaluating)

5.องค์ประกอบที่ 5 สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Learning Environments: CLEs)

5.1 สถานการณ์ปัญหา (Problem) ผู้เรียนได้มีการตัดสินใจและจัดการกับสถานการณ์และบริบทที่กำหนดให้มีการนำเสนอสารสนเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้เรียนนำมาเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ รวมทั้งจะต้องมีการกำหนดเงื่อนไขที่ผู้เรียนจะต้องเลือกวิธีการหรือกลยุทธ์ ซึ่งจะสนับสนุนการกระตุ้นความคิดและการวางแผน

5.2 กรณีที่เกี่ยวข้อง (Related Cases) กรณีที่ผู้เรียนมีประสบการณ์น้อยจึงเป็นการยากในการแก้ปัญหา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการทำภารกิจกรณีที่ผู้เรียนบางคนที่ยังไม่มีประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ สามารถนำความรู้ออกมาประยุกต์ใช้ได้อย่างยืดหยุ่นในยามที่จำเป็น และให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์ดังกล่าวไปสู่การเรียนรู้

5.3 แหล่งความรู้ (Resources) มุ่งให้ผู้เรียนได้ค้นหาความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง จากหลายแหล่งข้อมูลโดยเชื่อมโยงต่อกันกลายเป็นสิ่งแวดล้อมรวมถึงข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีทัศน์และภาพเคลื่อนไหวที่เหมาะสม

5.4 เครื่องมือทางปัญญา (Cognitive Tools) สนับสนุนการทำงานร่วมกันเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน จึงจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์สนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้สะดวกและง่ายยิ่งขึ้น

5.5 ฐานช่วยเหลือ (Scaffolding) เป็นการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนเมื่อผู้เรียนพบปัญหา และช่วยขยายแนวคิดของผู้เรียนให้สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีไปใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ส่งเสริมให้ได้ใช้กระบวนการคิด เพื่อแก้ไขภารกิจการเรียนรู้ไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานจากการพิจารณาฐานการช่วยเหลือที่ผู้สอนเตรียมไว้ให้

5.6 การร่วมมือ (Collaboration) เป็นองค์ประกอบที่สนับสนุนการขยาย และแบ่งปันความคิด ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นเพื่อขยายมุมมองให้แก่ตนเอง การร่วมมือกันแก้ปัญหาจะสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการสะท้อนความคิดกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ผ่านเครื่องมือบนคลาวด์คอมพิวเตอร์ในกระบวนการของการร่วมมือ

5.7 การโค้ช (Coaching) เป็นการให้ความช่วยเหลือ โดยมีครูผู้สอนผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบคอยให้คำแนะนำ และกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด ค้นหาคำตอบ

รวมถึงกระทำภารกิจการเรียนรู้อย่างเต็มตัวที่น่าสมรรถนะของเทคโนโลยีคลาวด์เข้ามาช่วยในกระบวนการจัดการเรียนรู้

6.องค์ประกอบที่ 6 คลาวด์คอมพิวเตอร์ (Cloud Computing)

6.1 เครื่องมือในการจัดการเนื้อหาการเรียนรู้ (Cloud Learning Content) เป็นเครื่องมือหรือระบบในการจัดการการเรียนการสอนทำหน้าที่บริหารจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บ จะประกอบด้วยเครื่องมืออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สอน และผู้เรียนได้เข้าถึงเนื้อหากิจกรรมต่างๆ ได้โดยผ่านเว็บ เช่น Edmodo, Edpuzzle, Google Classroom เป็นต้น

6.2 เครื่องมือในการทำงานร่วมกัน (Cloud Collaboration) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการร่วมกันสามารถสร้าง และแก้ไขได้พร้อมกัน เพื่อสร้างเอกสาร หรือเก็บรวบรวมเอกสารของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ตัวอย่างเครื่องมือในการทำงานร่วมกัน เช่น Google Drive, Google Docs, Google Calendar, Diigo, Linoit เป็นต้น

6.3 เครื่องมือในการสื่อสาร (Cloud Communication) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญได้ทุกที่ทุกเวลาที่ต้องการ เพื่อให้ผู้ได้รับคำแนะนำ หรือเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่จะพยายามสร้างสรรค์ผลงานให้ออกมาดี ตัวอย่างเครื่องมือในการสื่อสาร เช่น Google Hangout, Line, Google+ เป็นต้น

6.4 เครื่องมือในการสร้างสรรค์ผลงาน (Cloud Creation) เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ออกแบบสร้างสรรค์ผลงานผ่านหน้าเว็บไซต์ สมาชิกในกลุ่มสามารถร่วมกันสร้างสรรค์งานได้พร้อมกัน ทำให้เกิดทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม ตัวอย่างเครื่องมือในการสร้างสรรค์ผลงาน เช่น Google Drawings, MindMeister, Pixlr Editor เป็นต้น

6.5 เครื่องมือในการนำเสนอ (Cloud Presentation) เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอผลงานของกลุ่ม และขั้นตอนการดำเนินงานในรูปแบบของภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว ตัวอย่างเครื่องมือในการนำเสนอ เช่น Google Slides, SlideShare, Issuu, Prezi, Emaze เป็นต้น

6.6 เครื่องมือในการประเมินผล (Cloud Evaluating) เครื่องมือที่สามารถสร้างเกณฑ์และแบบฟอร์มการประเมินผลได้ ให้ผู้เรียน ผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญได้มีส่วน

ร่วมในการสร้าง และประเมินผลผลงานที่ได้จากการเรียนการสอนตามรูปแบบฯ ตัวอย่างเครื่องมือในการประเมินผล เช่น Google Form, Google Sheets, Rubistar เป็นต้น

ตอนที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนที่สังเคราะห์ขึ้น

ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน PJBLEC Model ที่สังเคราะห์ขึ้น ดังตาราง 1

ตาราง 1 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนที่สังเคราะห์ขึ้น

หัวข้อประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลความหมาย
ตอนที่ 1 หลักการและแนวคิดของรูปแบบ			
1.1 ที่มาและความสำคัญของรูปแบบ	4.50	0.67	มาก
1.2 คุณลักษณะผู้เรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง	4.33	0.65	มาก
1.3 องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน	4.49	0.67	มาก
ภาพรวมความเหมาะสมของหลักการและแนวคิดของรูปแบบ	4.47	0.66	มาก
ตอนที่ 2 รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบ			
2.1 การเตรียมการ	4.65	0.48	มากที่สุด
2.2 การศึกษาเนื้อหา	4.56	0.50	มากที่สุด
2.3 การเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน	4.54	0.50	มากที่สุด
2.4 การประเมินผล	4.17	0.66	มาก
2.5 สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์	4.45	0.57	มาก

ตาราง 1 (ต่อ)

หัวข้อประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปล ความหมาย
2.6 คลาวด์คอมพิวเตอร์	4.56	0.55	มากที่สุด
ภาพรวมความเหมาะสมของรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบรูปแบบ	4.49	0.57	มาก
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนโดยรวม			
3.1 ภาพรวมของรูปแบบการเรียนการสอนที่สังเคราะห์ขึ้น มีความเหมาะสมกับการส่งเสริมผลงานสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระดับใด	4.35	0.67	มาก
3.2 ภาพรวมของรูปแบบการเรียนการสอนที่สังเคราะห์ขึ้น มีความเหมาะสมกับการส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระดับใด	4.44	0.65	มาก
3.3 รูปแบบการเรียนการสอนที่สังเคราะห์ขึ้น มีความเป็นไปได้ ในการนำไปใช้จริงในระดับใด	4.25	0.62	มาก
ภาพรวมความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนโดยรวม	4.38	0.65	มาก
ภาพรวมของการประเมินความเหมาะสม	4.47	0.60	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนที่สังเคราะห์ขึ้น ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 คน มีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.60) และนอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะว่าเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีความน่าสนใจ สอดคล้องกับการศึกษา 4.0 ที่เน้นจัดการเรียนการสอนโดยใช้

เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือที่ทันสมัย ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานร่วมกันสามารถสร้างสรรค์ผลงานเป็นนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ได้

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินงานตามขั้นตอนและกระบวนการพัฒนาด้วยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์พร้อมทั้งประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิจัยและพัฒนาหลักสูตร คอมพิวเตอร์ศึกษา และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ได้รูปแบบระบบการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน ผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนคลาวด์คอมพิวเตอร์ เพื่อส่งเสริมผลงานสร้างสรรค์ และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1.ผลการสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน ผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนคลาวด์คอมพิวเตอร์ เพื่อส่งเสริมผลงานสร้างสรรค์และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) การเตรียมการ 2) การศึกษาเนื้อหา 3) การเรียนแบบโครงงานเป็นฐาน 4) การประเมินผล 5) สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ และ 6) คลาวด์คอมพิวเตอร์ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาบทความ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา และเห็นว่าแต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ ได้คิดปฏิบัติจริง ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย (อรรถสิทธิ์ ดันติวิรัชกุล, อิมรอน มะลูลีม, นัยนา เกิดวิชัย, และ จรัญ มะลูลีม, 2555 : 93) โดยที่การจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างความรู้แบบร่วมกันกันเป็นทีม จึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการจัดการเรียน

การสอนควรมีลักษณะที่เน้นการส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ สามารถประยุกต์ความรู้เป็นผลงานหรือโครงการที่สร้างสรรค์ได้ (ศิริพล แสนบุญส่ง และมนต์ชัย เทียนทอง, 2559 : 82) สอดคล้องกับการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โมเดลการเรียนรู้ที่นำไปสู่การค้นหา ใช้ภูมิความรู้ดิจิทัล ความรู้บนคลาวด์เป็นหัวใจการศึกษายุคใหม่ เมื่ออยากรู้อะไรก็สอยลงมา เมื่อครูถามนิสิตก็มาดูจากสมาร์ทโฟนแล้วเวทียาตอบ การเรียนการสอนในวันนี้ต้องเน้นทักษะมากกว่าเนื้อหา ขณะที่อาจารย์สอนหนังสือ นักศึกษาตรวจสอบข้อมูลที่อาจารย์สอนได้ทันที โดยเข้าถึงกลุ่มข้อมูลความรู้ในคลาวด์ได้ง่ายและรวดเร็ว (ยีน ภู่วรรณ, 2557 : 7) สอดคล้องกับการศึกษาในยุค 4.0 ที่สอนให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้มาบูรณาการอย่างสร้างสรรค์ (Puncreobutr, 2016: 94; Harkins, 2008 : 6) เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่างๆ และตอบสนองความต้องการของสังคมได้

2.ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐานผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนคลาวด์คอมพิวเตอร์ เพื่อส่งเสริมผลงานสร้างสรรค์และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ส่งเคราะห์ขึ้น พบว่ามีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.60) สามารถอภิปรายผลแต่ละตอนดังนี้

2.1 ตอนที่ 1 หลักการและแนวคิดของรูปแบบ พบว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากที่มาและความสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนอ้างอิงจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ การกำหนดคุณลักษณะผู้เรียนที่ใช้เป็นกลุ่มทดลองมีความเหมาะสมกับรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในรายวิชาสามารถจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง คือการจำลองกระบวนการเรียนการสอนที่ปฏิบัติอยู่ในชั้นเรียนปกติ โดยนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในแต่ละกระบวนการ ซึ่งสอดคล้องกับ วัชรวิทย์ แสงบุญเรือง, ประวิทย์ สิมมาทัน และกนก สมะวรรณนะ (2559 : 49) พบว่า

การจัดการเรียนรู้แนวคอนสตรัคติวิสต์และคุณลักษณะสภาพแวดล้อมทางการเรียน
เสมือนจริงมาพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.2 ตอนที่ 2 รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบรูปแบบ พบว่าใน
ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ มี
ความสอดคล้องกันสอดคล้องกับการจัดการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ที่การ
เรียนรู้ในโรงเรียน และมหาวิทยาลัย ต้องเปลี่ยนไปจากเดิม โดยครูต้องเปลี่ยนบทบาท
จากครูสอน (Teacher) มาเป็นครูฝึก (Coach) หรือครูผู้อำนวยความสะดวกในการ
เรียน (Learning Facilitator) ห้องเรียนต้องเปลี่ยนจากห้องสอน (Class Room) มาเป็น
ห้องทำงาน (Studio) เพราะในเวลาเรียนส่วนใหญ่ นักเรียนจะเรียนเป็นกลุ่ม โดยการ
ทำงานร่วมกัน ที่เรียกว่าการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning) (วิจารณ์
พานิช, 2559 : 24-25) ผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ซึ่งเป็
นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเองจาก
สิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่ผู้สอนเป็นผู้จัดให้ (อภิธา รุณวาทย์, 2552 : 21) เป็นการอำนวยความสะดวก
ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองตามประสบการณ์เดิมของแต่ละคนที่มีอยู่
(Jonassen, 1999 : 217) และยังสอดคล้องกับคุณลักษณะของสื่อบนเครือข่ายที่นำ
เทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์มาเป็นเครื่องมือที่รองรับการจัดเก็บข้อมูลบนออนไลน์
สามารถเข้าถึงได้จากทุกอุปกรณ์สื่อสารที่มีเบราร์เซอร์เชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ต
ประหยัดงบประมาณเนื่องจากเครื่องมือส่วนมากให้บริการขั้นพื้นฐานฟรี และผู้เรียนไม่
จำเป็นต้องติดตั้งโปรแกรมในเครื่องเพิ่มเติม (กุลชัย กุลตวนิช, 2557 : 56; Ercan, 2010
: 942) เป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายก่อให้เกิด
ประโยชน์ในการเรียนการสอน และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

2.3 ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนโดยรวม
พบว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้
ความสำคัญกับการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ของผู้เรียนซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้ม
ีความรู้และทักษะที่ไม่ใช่เฉพาะในด้านเนื้อหาวิชาเพียงอย่างเดียว แต่ให้มีทักษะในการ
เรียนรู้ และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีรวมถึงทักษะชีวิตและ

การทำงานควบคู่ไปด้วย (นันทิรัตน์ พิระพันธุ์, 2557 : 21) ทั้งการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีลักษณะการคิดสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาความสามารถของแต่ละบุคคล และเป็นบ่อเกิดของความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การแพทย์ การศึกษา และการดำเนินชีวิต หากประเทศใดมีประชาชนกล้าคิดกล้าใช้จินตนาการ จนสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่ มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ ก็จะสามารถนำมาใช้พัฒนาประเทศให้เกิดความเจริญก้าวหน้าได้อย่างดี (สมาน ถาวรรัตนวิธ, 2541 : 1) โดยส่งเสริมทักษะทำงานร่วมกันเป็นทีมให้ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีและถูกต้องเกี่ยวกับการทำงานว่าจะต้องทำงานเป็นกลุ่มจึงจะประสบความสำเร็จ เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ เพื่อเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน (สิทธิชัย ลายเสมา, 2557 : 97) เป็นทักษะที่สำคัญนอก 3R คือการเขียน การอ่าน การคำนวณ สิ่งที่ต้องการเพิ่มเติมคือการเป็นผู้หน้าที่ดี การรู้จักใช้เทคโนโลยี มีการสื่อสารที่ดี การคิดริเริ่ม การเป็นผู้ประกอบการใหม่ได้ การทำงานร่วมกัน การเป็นพลเมืองโลก (เย็น ภู่วรรณ, 2558 : 153)สอดคล้องกับการจัดการศึกษา 4.0 ที่ต้องนำเอาหลักการ และวิธีการใหม่ๆ ตรงกับความสนใจของผู้เรียน ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่สามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มบนเครือข่ายที่มีอุปกรณ์สมัยใหม่ เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ได้เองจากสิ่งแวดล้อมที่ผู้สอนได้เตรียมไว้ให้ ส่งเสริมการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ต่อยอดความรู้เดิม คิดและประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบไปใช้

1.การจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐานผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนคลาวด์คอมพิวเตอร์ จะต้องอาศัยเทคโนโลยีคลาวด์ในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นจึงต้องเตรียมความพร้อมของผู้เรียนด้านความสามารถการใช้เทคโนโลยีคลาวด์ที่แจ่มสร้างความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอน และนัดหมายวันเวลาให้

ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าศึกษา และร่วมกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนดให้โดยใช้เครื่องมือได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

2.การจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแบบโครงการเป็นฐาน โดยใช้คลาวด์คอมพิวเตอร์นั้น จะต้องศึกษาแนวคิดและหลักการของแต่ละองค์ประกอบให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถจัดเตรียมข้อมูล และเครื่องมือที่เหมาะสมในแต่ละองค์ประกอบ อันจะส่งผลดีต่อการเรียนการสอน และการสร้างสรรค์ผลงานของผู้เรียนได้

3.สามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่นๆ ที่สามารถจัดการทรัพยากรทางด้านเทคโนโลยีได้ เพราะเครื่องมือหลักในการจัดการเรียนการสอนนี้เน้นการใช้งานคลาวด์คอมพิวเตอร์ ดังนั้นผู้สอน และผู้เรียนควรมีทักษะการใช้งานหรือมีประสบการณ์มาก่อน เพื่อให้การกิจกรรมบรรลุผลทุกขั้นตอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปทดลองใช้ เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่สังเคราะห์ขึ้น เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมินผลงานสร้างสรรค์ ผลการประเมินทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม และความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

2.ควรศึกษาข้อจำกัดและผลกระทบของการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการเป็นฐานผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนคลาวด์คอมพิวเตอร์ เพื่อปรับปรุงแก้ไข และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กฤษณี สงสวัสดิ์, วิมลรัตน์ จตุรานนท์, สุนทร บำเรอราช. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวการเรียนรู้แบบร่วมมือกันสร้างความรู้สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม. 10(1) : 151-164 .

- กุลชัย กุลตวนิช. (2557). ระบบการเรียนรู้บนห้องเรียนเสมือนแบบคลาวด์ตามแนวคิดการเรียนรู้คอนเน็คติวิสม์เพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศและการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการรู้สารสนเทศ สำหรับนิสิต นักศึกษาปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญตา บุญวาต. (2547). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ทางการพยาบาล ด้วยการสร้างความรู้แบบร่วมมือ. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นัทธีรัตน์ พิระพันธุ์. (2557). การพัฒนารูปแบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 25(3) : 19-34.
- ปิยะวดี พงษ์สวัสดิ์ และณมน จีรังสุวรรณ. (2558). การออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านโดยใช้กิจกรรม WebQuest เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 6(1) : 151-158.
- ภัทรานิษฐ์ ศรีสกุลทรัพย์ และณมน จีรังสุวรรณ. (2558). การออกแบบรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือโดยเทคโนโลยีคลาวด์ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 6(2) : 12-18.
- มนต์ชัย เทียนทอง. (2554). การออกแบบและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ (Design and Development of Computer Instruction). กรุงเทพฯ: พีทีเอเบสท์ซัพพลาย.

เย็น ภู่วรรณ. (2557). **ความท้าทาย ณ ขอบแดนใหม่แห่งการเรียนรู้ : การศึกษา**

ระบบ 4.0. รายงานผลการเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ สาขาวิชา
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. _____.

(2558). นวัตกรรมการเรียนการสอนกับการศึกษาระบบ 4.0. **วารสาร
เทคโนโลยีสุรนารี.** 9(2) : 133-156.

วิจารณ์ พานิช. (2559). **บันทึกชีวิตครู สู่ชุมชนการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ : เอส.อาร์.พีริ
นติ้ง แมสโปรดักส์.

วัชร ช่างบุญเรือง, ประวิทย์ สิมมาพัน และกนก สมะวรรณะ. (2559). การสังเคราะห์
รูปแบบสภาพแวดล้อมทางการเรียนเสมือนจริงบนเว็บตามแนวคอนสตรัคติ
วิสต์ ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาในระดับ
ปริญญาตรี. **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม.** 6(1) : 43-51.

ศิริพล แสนบุญส่ง และมนต์ชัย เทียนทอง. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการ
สอนแบบโครงงานเป็นฐาน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อ
ส่งเสริมโครงงานสร้างสรรค์ และทักษะการทำงานร่วมกันของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี. **ในการประชุมวิชาการและการนำเสนอผลงานวิจัย
ระดับชาติ 2559 วันที่ 31 สิงหาคม 2559.** หน้า 80-90. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

สมาน ถาวรรัตนวิช. (2541). **ผลของการฝึกใช้เทคนิคแผนผังทางปัญญาที่มีต่อ
ความคิด สร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.** วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุมาลี ชัยเจริญ และคณะ. (2549). **การพัฒนากระบวนการสร้างความรู้ของผู้เรียน
ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) โดยความร่วมมือ
ของครูและนักการศึกษา.** รายงานวิจัยโครงการวิจัยประเภททุนอุดหนุน
ทั่วไป คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สุวัฒน์ นิยมไทย. (2554). การเรียนการสอนวิชาชีพแบบผสมผสาน โดยใช้โครงงานเป็นฐานในสถานประกอบการ: แนวคิดใหม่ในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ. **วารสารการอาชีวและเทคนิคศึกษา**. 1(2) : 57-64.
- สิทธิชัย ลายเสมา. (2557). ระบบการเรียนรู้ร่วมกันด้วยทีมเสมือนจริงในสภาพแวดล้อมการเรียนแบบกวีตภาพโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะการทำงานร่วมกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- อภิดา รุณวาทย์. (2552). การสังเคราะห์รูปแบบการทำความเข้าใจจากการเรียนรู้ผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนเครือข่ายที่พัฒนาจากหลักการ CLEs. **วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ**. 5(10) : 19-25.
- อรรถสิทธิ์ ตันติวิรัชกุล, อิมรอน มะลูลีม, นัยนา เกิดวิชัย, และจรัญ มะลูลีม. (2555). สัมฤทธิผลของนโยบายการปฏิรูปการศึกษามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต**. 8(2) : 79-99.
- Besemer , S.P., & O'Quin, K. (1989). The development, reliability and validity of the revised creative product semantic scale. **Creativity Research Journal**. 2 : 268-279.
- Ercan, T. (2010). Effective use of cloud computing in educational institutions. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**. 2(2) : 938-942.
- Friend, M. and Cook, L. (1992). **Interactions: Collaboration Skills for School Professionals**. 5th ed. Boston : Pearson/Allyn & Bacon.
- Harkins, A. M. (2008). Leapfrog principles and practices: Core components of education 3.0 and 4.0. **Futures Research Quarterly**. 24(1) : 19-31.
- Jonassen, D. H. (1999). Designing constructivist learning environments. **Instructional design theories and models: A new paradigm of instructional theory**. 2, 215-239.

- Mell, P., & Grace, T. (2011). The NIST Definition of Cloud Computing: Recommendations of the National Institute of Standards and Technology. **NIST Special Publication**, 800-145.
- Puncreobutr, V. (2016). Education 4.0: New Challenge of Learning. **St Theresa Journal of Humanities and Social Sciences**. 2(2) : 92-97.
- Randy I. D., Ken, K. and Alan B. (2014). **21st Century Skills in Career and Technical Education Resource Manual**. [On-line]. Available : <http://www.k12.wa.us/CareerTechEd/pubdocs/21stCenturySkillsinCTEResourceManual.pdf> (2017, Apr. 1).

การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีของเกษตรกร จังหวัดพัทลุง

Break Even Point Analysis of Leb Nok Pattani Rice on Farmers in Phatthalung Provinceกาญจนา ปลั่งอ่อน¹

Kanjana Plongoon

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและจุดคุ้มทุนการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีของเกษตรกร จังหวัดพัทลุง และเพื่อศึกษาปัญหาการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีของเกษตรกร จังหวัดพัทลุง ดำเนินการวิจัยด้วยการสัมภาษณ์เกษตรกรจังหวัดพัทลุง ที่มีพื้นที่การปลูก 3 ขนาด ได้แก่ ขนาดพื้นที่ 1-10 ไร่ ขนาดพื้นที่ 11-20 ไร่ และขนาดพื้นที่ 21-30 ไร่ แต่ละขนาดพื้นที่เพาะปลูกแยกตามกรรมสิทธิ์ในที่ดิน และรูปแบบเงินลงทุน ผลการวิจัยสรุปดังนี้

1) เกษตรกรที่เช่าพื้นที่เพาะปลูกและไม่กู้เงินมาลงทุนปลูกข้าวในพื้นที่ 1-10 ไร่ มีต้นทุนการผลิตและจุดคุ้มทุนสูงที่สุด โดย ต้นทุนผันแปรเฉลี่ย 2,914.05 บาทต่อไร่ ต้นทุนคงที่เฉลี่ย 1,419.18 บาทต่อไร่ จุดคุ้มทุนเฉลี่ย 503.26 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 528.32 กิโลกรัมต่อไร่ กำไรเฉลี่ย 72.96 บาทต่อไร่

2) เกษตรกรที่เช่าพื้นที่เพาะปลูกและกู้เงินมาลงทุนปลูกข้าวในพื้นที่ 11-20 ไร่ มีต้นทุนการผลิตและจุดคุ้มทุนสูงที่สุด โดย ต้นทุนผันแปรเฉลี่ย 2,863.49 บาทต่อไร่ ต้นทุนคงที่เฉลี่ย 1,043.97 บาทต่อไร่ จุดคุ้มทุนเฉลี่ย 382.41 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 500.63 กิโลกรัมต่อไร่ กำไรเฉลี่ย 322.86 บาทต่อไร่

¹อาจารย์ประจำสาขาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

Tel.081-9284435 email.kanjana@hu.ac.th

3) เกษตรที่เช่าพื้นที่เพาะปลูกและกู้เงินมาลงทุนปลูกข้าวในพื้นที่ 21-30 ไร่ มีต้นทุนการผลิตและจุดคุ้มทุนสูงที่สุด โดย ต้นทุนผันแปรเฉลี่ย 2,782.45 บาท ต้นทุนคงที่เฉลี่ย 916.54 บาทต่อไร่ จุดคุ้มทุนเฉลี่ย 321.59 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 498.00 กิโลกรัมต่อไร่ กำไรเฉลี่ย 504.13 บาทต่อไร่

4) สภาพปัญหาการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานี พบว่า เกษตรกรร้อยละ 97.64 เห็นว่าปัญหาที่สำคัญมากที่สุด คือ ค่าปัจจัยการผลิตมีราคาแพง รองลงมาเป็นปัญหาราคาข้าวโดยทั่วไปต่ำกว่าที่ควรจะเป็น (ร้อยละ 95.80) และผลผลิตต่อไร่ต่ำ (ร้อยละ 88.71)

คำสำคัญ : จุดคุ้มทุนในการผลิต ต้นทุนผันแปร ต้นทุนคงที่ ข้าวเล็บนกปัตตานี

Abstract

This research aimed (1) to conduct cost and break-even point analysis of Patthalung farmers' Leb Nok Pattani rice and (2) to study the farmers' problems in farming. Interviews were conducted as the research tool. The farmers whose farming areas, according to the land titles, were 1 to 10 rais, 11 to 20 rais, and 21 to 30 rais were the interviewees. Findings are summarized as follows:

1) The manufacturing and break-even point cost given to the farmers who did not take out a loan for investing in the rented farming areas of 1-10 rais had an average variable cost of 2,914.05 baht per rai, an average fixed cost of 1,419.18 baht per rai, an average break-even point cost of 503.26 kilograms per rai, an average product of 528.32 kilograms per rai, and an average profit of 72.96 kilograms per rai.

2) The manufacturing and break-even point cost given to the farmers who took out a loan for investing in the rented farming areas of 11-20 rais were an average variable cost of 2,863.49 baht per rai, an average fixed cost of

1,043.97 baht per rai, an average break-even point cost of 382.41 kilograms per rai, an average product of 500.63 kilograms per rai, and an average profit of 322.86 kilograms per rai.

3) The manufacturing and break-even point cost given to the farmers who took out a loan for investing in the rented farming areas of 21-30 rais were an average variable cost of 2,782.45 baht per rai, an average fixed cost of 916.54 baht per rai, an average break-even point cost of 321.59 kilograms per rai, an average product of 498.00 kilograms per rai, and an average profit of 504.13 kilograms per rai.

4) The farmers' most essential problems in farming as indicated by the percentage of informants were the expensive cost of production factors (97.64%), unreasonably low prices for the rice (95.80%), and the low rate of production per rai (88.71 %).

Keywords : Break Even Point, Variable Cost, Fixed Cost, Leb Nok Pattani Rice

บทนำ

ข้าวเป็นพืชหลักของจังหวัดพัทลุง มีพื้นที่ปลูกข้าวมากเป็นอันดับ 2 รองจาก ยางพารา โดยพื้นที่ปลูกข้าวนาปีลดลงอย่างต่อเนื่องจากปีเพาะปลูก 2552/53 มีพื้นที่ เพาะปลูก 254,926 ไร่ ปีเพาะปลูก 2553/54 มีพื้นที่เพาะปลูก 231,267 ไร่ ปีเพาะปลูก 2554/55 มีพื้นที่เพาะปลูก 174,987 ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง, 2555) ปี เพาะปลูก 2555/56 มีพื้นที่เพาะปลูก 145,051 ไร่ ปีเพาะปลูก 2556/57 มีพื้นที่ เพาะปลูก 141,202 ไร่ และปีเพาะปลูก 2557/58 มีพื้นที่เพาะปลูกเพียง 136,538 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2559) เนื่องจากราคายางพารา และปาล์มน้ำมันมี ราคาค่อนข้างสูง สำหรับผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ปีเพาะปลูก 2552/53 มีจำนวน 497 กิโลกรัมต่อไร่ ปีเพาะปลูก 2553/54 มีจำนวน 467 กิโลกรัมต่อไร่ ปีเพาะปลูก 2554/55

มีจำนวน 501 กิโลกรัมต่อไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง, 2555) ปีเพาะปลูก 2555/56 มีจำนวน 464 กิโลกรัมต่อไร่ ปีเพาะปลูก 2556/57 มีจำนวน 468 กิโลกรัมต่อไร่ และปีเพาะปลูก 2557/58 มีจำนวน 419 กิโลกรัมต่อไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2559) ซึ่งปีเพาะปลูก 2557/58 ผลผลิตและพื้นที่เพาะปลูกลดลงกว่าปีก่อนๆ ข้าวนาปีมีรอบการผลิตเหลือมปี คือ เริ่มปลูกข้าวนาปีในช่วงเดือนสิงหาคมถึงกลางเดือนธันวาคม และเริ่มเก็บเกี่ยวในช่วงกลางเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน มีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง ถูกกำหนดให้เป็นพืชที่จะต้องเร่งรัดเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อการส่งออก จากที่ผ่านมาแม้ว่าเกษตรกรพบกับปัญหาด้านการผลิต และการตลาดค่อนข้างมากแต่ข้าวยังเป็นพืชที่ให้ผลตอบแทนที่ดีได้ถ้าสามารถจัดการแปลง วางแผนการผลิต และการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยเฉพาะข้าวเล็บนกปัตตานีเป็นข้าวพันธุ์ส่งเสริมที่เกษตรกรนิยมปลูกมากที่สุดของจังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นพันธุ์ข้าวที่กำเนิดจากความสนพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังนั้นในปี พ.ศ.2537 จึงทรงพระกรุณาฯ ให้กรมการข้าว กระทรวงเกษตร มอบหมายให้สถานีทดลองข้าวปัตตานี เก็บรวบรวมสายพันธุ์ข้าวพื้นเมืองต่างๆ ของภาคใต้ พบว่ามีสายพันธุ์ข้าวมากกว่า 307 สายพันธุ์ จาก 107 อำเภอ และ 14 จังหวัด และได้มีการทดลองปลูกคัดเลือกจนได้สายพันธุ์ข้าวบริสุทธิ์ เช่น รหัสข้าว PTNG 84210 เป็นสายพันธุ์พื้นเมืองดั้งเดิมจากตำบลชะรัด อ.กงหรา จ.พัทลุง ให้ชื่อสายพันธุ์นี้ว่า "ข้าวเล็บนก-ปัตตานี" เฝือกทอง ทองเจือ (กรรณิกา มุขตา. เรียบเรียง. 2555) อ้างอิงจาก เฝือกทอง ทองเจือ) ข้าวเล็บนกปัตตานีมีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด จำนวน 63,291.25 ไร่ ในปีเพาะปลูก 2555/2556 โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมืองกงหรา เขาชัยสน ควนขนุน และป่าบอน พื้นที่เพาะปลูก 23,822.75 ไร่ 12,465 ไร่ 9,901 ไร่ 5,446 ไร่ 3,569 ไร่ ตามลำดับ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556) และข้าวออกสู่ตลาดตั้งแต่เดือนมกราคม-เมษายน โดยเดือนมกราคมมีผลผลิตประมาณร้อยละ 20 ของผลผลิตทั้งหมด เดือนกุมภาพันธ์มีผลผลิตประมาณร้อยละ 45 ของผลผลิตทั้งหมด และเดือนมีนาคมมีผลผลิตประมาณร้อยละ 20 ของผลผลิตทั้งหมด ส่วนที่เหลือผลผลิตออกในช่วงเดือนเมษายน

ข้าวเล็บนกปัตตานีเป็นข้าวเจ้าประเภทไวต่อช่วงแสง เก็บเกี่ยวเดือนกุมภาพันธ์ ต้นสูง 170 เซนติเมตร หากปลูกให้ได้รับแสงแดดมากกว่า 10-12 ชั่วโมงต่อวัน จะไม่แตกช่อออกรวง แต่จะแตกใบอ่อนแทน จึงทำให้ปลูกได้ยากมากและปลูกได้เพียงปีละครั้งเดียวเท่านั้น แต่อุปสรรคนี้ก็เป็นผลทำให้ "ข้าวเล็บนก" เป็นข้าวที่มีคุณภาพเยี่ยมที่สุด เมื่อนำมาหุงแล้ว ข้าวจะขึ้นหม้อ มีกลิ่นหอม มีรสชาติดี เคี้ยวนุ่มปาก และที่สำคัญชาวไทยเกือบไม่ได้รับประทาน เพราะพ่อค้าชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ จะกว้านซื้อข้าวเพื่อส่งออกไปบริโภคในประเทศของตน ถือเป็นข้าวชั้น 1 เกรด A ระดับพรีเมียมและมีราคาสูงกว่าข้าวสายพันธุ์อื่นๆมาก เฝาทอง ทองเจือ (กรรมนิคมุขตา. เรียบเรียง. 2555 อ้างอิงจาก เฝาทอง ทองเจือ) ซึ่งช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรและเป็นรายได้หลักให้กับครัวเรือน

การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน เป็นเครื่องมือสำหรับผู้ประกอบการหรือเกษตรกรเพื่อใช้ในการตัดสินใจการวางแผนระยะสั้นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของต้นทุน ปริมาณ และกำไร เพื่อวิเคราะห์หาจุดที่ปริมาณขายของกิจการมีรายได้คุ้มกับค่าใช้จ่ายทั้งหมด เพื่อไม่ให้เกิดผลขาดทุน ไพบูลย์ ผจญวงศ์ (2554: 87)

จากคุณภาพของข้าวเล็บนกปัตตานีดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาวิเคราะห์จุดคุ้มทุน และปัญหาการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีของเกษตรกร จังหวัดพัทลุง เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีจำหน่ายและเก็บไว้บริโภคในครัวเรือนด้วย และเกษตรกรบางรายมีการกู้เงินมาใช้ในการเพาะปลูก ซึ่งที่ผ่านมาเกษตรกรไม่เคยวิเคราะห์ต้นทุนที่แท้จริงในการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานี และกำไรหรือขาดทุนจากการขายข้าวเล็บนกปัตตานี รวมถึงไม่เคยคำนึงถึงปริมาณการขายและการคืนทุนกับเงินที่ลงทุนไปในการปลูกแต่ละครั้ง รวมทั้งวิเคราะห์ปัญหาที่แท้จริงในการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานี ศึกษาเพียงปัญหาการปลูกข้าวโดยทั่วไปเท่านั้น ดังนั้นผลที่ได้จากการวิจัยเกษตรกรสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนการเพาะปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีของเกษตรกรและการให้การช่วยเหลือเกษตรกรของหน่วยงานภาครัฐ

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีของเกษตรกรจังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาจุดคุ้มทุนของการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีของเกษตรกรจังหวัดพัทลุง
3. เพื่อศึกษาปัญหาในการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีของเกษตรกรจังหวัดพัทลุง

วิธีการวิจัย

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีในจังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอเขาชัยสน อำเภอกวนขนุน อำเภอปากพะยูน อำเภอกงหรา อำเภอตะโหมด อำเภอศรีบรรพต อำเภอป่าบอน อำเภอบางแก้ว อำเภอป่าพะยอม และอำเภอศรีนครินทร์ โดยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 7,793 ครัวเรือน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่ใช้ศึกษาปัญหาการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานี โดยเลือกอำเภอที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด 5 อันดับแรกของจังหวัด 2) กลุ่มที่ใช้ศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและจุดคุ้มทุนการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานี โดยเลือกอำเภอที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด 1 อำเภอ จาก 5 อันดับแรกของจังหวัด

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้แบ่งกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยออกเป็น 2 กลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาปัญหาการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีของเกษตรกร จังหวัดพัทลุง โดยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรคำนวณของทายามานะ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 381 ครัวเรือน และใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยการเลือกเฉพาะอำเภอที่มีพื้นที่การปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีมากที่สุด 5 อันดับแรกตามสัดส่วนประชากร ประกอบด้วย

อำเภอเมือง เท่ากับ 225 ครัวเรือน อำเภอควนขนุน เท่ากับ 59 ครัวเรือน อำเภอเขาชัย
สน เท่ากับ 54 ครัวเรือน อำเภอกงหรา เท่ากับ 23 ครัวเรือน และอำเภอป่าบอน เท่ากับ
20 ครัวเรือน

**2.กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุน และจุดคุ้มทุนการ
ปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีของเกษตรกร จังหวัดพัทลุง** เลือกวิจัยเฉพาะตำบลที่มีการ
ปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีมากที่สุด ในอำเภอที่ปลูกข้าวมากที่สุดคือ ตำบลควนมะพร้าวมี
การปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีมากที่สุด และสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยกำหนดขนาด
ตัวอย่าง จำนวน 40 ครัวเรือน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ชุด

1.แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยสร้างขึ้น
โดยการประยุกต์จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ต้นทุนและจุดคุ้มทุน
การปลูกข้าวเล็บนกปัตตานี แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ กรรมสิทธิ์ในพื้นที่
เพาะปลูก จำนวนเนื้อที่เก็บเกี่ยวผลผลิตข้าว การกู้ยืมเงินเพื่อเป็นทุนในการปลูกข้าว
และพื้นที่เพาะปลูกข้าวเล็บนกปัตตานี มีการจัดกลุ่มใหม่ โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น
3 ขนาด ขนาดละเท่าๆ กัน โดยดูจากพื้นที่การปลูกมากที่สุด หารด้วย 3 (ช่วงกลุ่ม =
 $30 / 3 = 10$) ดังนี้

- 1 – 10 เท่ากับ ขนาดพื้นที่ 1
- 11 – 20 เท่ากับ ขนาดพื้นที่ 2
- 21 – 30 เท่ากับ ขนาดพื้นที่ 3

ส่วนที่ 2 ข้อมูลต้นทุนการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานี ได้แก่ ต้นทุนผันแปร และ
ต้นทุนคงที่

ส่วนที่ 3 ผลตอบแทนการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานี ได้แก่ จำนวนผลผลิต
การจำหน่ายผลผลิต และความต้องการกำไรจากการปลูกข้าวต่อฤดูกาล

2.แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการประยุกต์จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการปลูกข้าว แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นคำถามแบบปลายปิด มีลักษณะสำรวจรายการ (Checklist Questions) ในคำถามข้อที่ 2 ถึง ข้อที่ 5 สำหรับคำถามข้อที่ 1 เป็นคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 2 สภาพปัญหาการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานี เป็นคำถามแบบปลายปิด มีลักษณะสำรวจรายการ (Checklist Questions)

ส่วนที่ 3 ความต้องการความช่วยเหลือในการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานี เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Response Questions)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยสามารถแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นดังนี้

1.การวิเคราะห์ต้นทุนการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานี โดยการนำข้อมูลในส่วนต้นทุนจากการเก็บแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีการจำแนกต้นทุนตามพฤติกรรมของต้นทุน สามารถแบ่งต้นทุน ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ต้นทุนผันแปร ได้แก่

1.1.1 ค่าแรงงาน เท่ากับ ค่าแรงงานในการเตรียมแปลง + ค่าแรงงานในการหว่านเมล็ดพันธุ์ + ค่าแรงงานในการดูแลรักษา + ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยว + ค่าแรงงานหลังการเก็บเกี่ยว

(จำนวนชั่วโมงแรงงาน x อัตราค่าแรงงานขั้นต่ำ)

1.1.2 ค่าวัสดุปัจจัยการผลิต เท่ากับ ค่าเมล็ดพันธุ์ + ค่าปุ๋ย + ค่ายาปราบศัตรูพืชและวัชพืช + ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น

(จำนวนวัสดุปัจจัยการผลิตแต่ละชนิด x ราคาต่อหน่วย)

1.1.3 ค่าใช้จ่ายผันแปรอื่นๆ เท่ากับ ค่าวัสดุอื่นๆ + ดอกเบี้ยเงินลงทุนระยะสั้น

การคำนวณผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม) คือ จำนวนข้าวเปลือกทั้งหมดมีกิโลกรัมต่อไร่

$$\text{การคำนวณต้นทุนผันแปรต่อกิโลกรัม} = \frac{\text{ต้นทุนผันแปรต่อไร่}}{\text{ผลผลิตต่อไร่}}$$

1.2 ต้นทุนคงที่(บาท)ต่อพื้นที่ปลูก 1 ไร่ ได้แก่

1.2.1 ค่าใช้ที่ดิน เท่ากับ ค่าเช่าที่ดิน + ค่าภาษีที่ดิน

1.2.2 ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร ใช้วิธีการคิดค่าเสื่อมตามวิธี

เส้นตรง

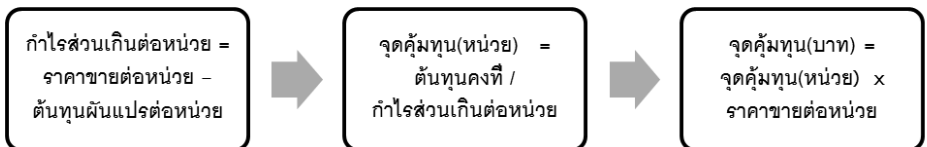
$$\text{ค่าเสื่อมราคา} = \frac{\text{ราคาทุน} - \text{มูลค่าซาก}}{\text{อายุการใช้งาน}}$$

1.2.3 ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาอุปกรณ์การเกษตร

1.2.4 ดอกเบี้ยเงินลงทุนระยะยาว

2.ศึกษาจุดคุ้มทุนการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานี โดยการนำผลที่ได้จากการ

วิเคราะห์ต้นทุนการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานี และข้อมูลราคาขายต่อหน่วยในส่วนผลตอบแทนจากการเก็บแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนในการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานี เพื่อวิเคราะห์ว่าเกษตรกรต้องขายข้าวเปลือกกี่กิโลกรัมถึงจะคุ้มทุน ดังนี้

3.การวิเคราะห์ปัญหาในการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานี โดยการนำข้อมูล

จากการเก็บแบบสอบถามในส่วนปัญหาด้านการผลิต ด้านต้นทุนการผลิต และด้านการตลาดในการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานี วิเคราะห์หาค่าสถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ โดยใช้

โปรแกรมสำเร็จรูป และนำข้อมูลความต้องการช่วยเหลือด้านการผลิต ด้านต้นทุนการผลิต และด้านการตลาดในการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา

1.ผลการศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีของเกษตรกร จังหวัดพัทลุง

ผลศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตรวมการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีจำแนกตามขนาดพื้นที่เพาะปลูก พบว่า ต้นทุนการผลิตรวมทั้ง 3 ขนาดพื้นที่เพาะปลูก มีสัดส่วนของต้นทุนผันแปรมากกว่าต้นทุนคงที่ และเกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่เพาะปลูก 1-10 ไร่ มีต้นทุนการผลิตรวมการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีเฉลี่ย 4,338.23 บาทต่อไร่มากที่สุด เป็นผลจากปัจจัยต้นทุนคงที่ ประเภทค่าเสื่อมราคา และค่าซ่อมและบำรุงรักษาอุปกรณ์การเกษตร ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ต้นทุนการผลิตรวมการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีโดยเฉลี่ยต่อพื้นที่ 1 ไร่ จำแนกตามขนาดพื้นที่เพาะปลูก

รายการ	ต้นทุนการผลิตรวมเฉลี่ยต่อพื้นที่ 1 ไร่					
	ขนาดพื้นที่ 1-10 ไร่		ขนาดพื้นที่ 11-20 ไร่		ขนาดพื้นที่ 21-30 ไร่	
	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร	2,914.05	67.17	2,863.49	73.19	2,782.45	75.12
ต้นทุนคงที่	1,424.18	32.83	1,048.97	26.81	921.54	24.88
ต้นทุนการผลิตรวม	4,338.23	100.00	3,912.46	100.00	3,703.99	100.00

ผลศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่การปลูกข้าวเล็บนก บัตตานีจำแนกตามขนาดพื้นที่เพาะปลูก พบว่า ต้นทุนผันแปรทั้ง 3 ขนาดพื้นที่เพาะปลูก ต้นทุนผันแปรประเภทค่าแรงงานการเตรียมแปลงมากที่สุด รองลงมาเป็นค่าปุ๋ย ค่าแรงงานเก็บเกี่ยวข้าว ตามลำดับ ต้นทุนคงที่ประเภทค่าเช่าที่นามากที่สุด รองลงมาเป็นค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาอุปกรณ์การเกษตร ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ต้นทุนผันแปรการปลูกข้าวเล็บนกบัตตานีเฉลี่ยต่อพื้นที่ 1 ไร่ จำแนกตามขนาดพื้นที่เพาะปลูก

รายการ	ต้นทุนผันแปรเฉลี่ยต่อพื้นที่ 1 ไร่		
	ขนาดพื้นที่ 1-10 ไร่	ขนาดพื้นที่ 11-20 ไร่	ขนาดพื้นที่ 21-30 ไร่
	ไร่	ไร่	ไร่
1. ต้นทุนค่าแรงงาน	1,706.60	1,544.99	1,526.00
1.1 ค่าการเตรียมแปลง	706.32	638.85	670.00
1.2 ค่าการหว่านเมล็ดพันธุ์	125.48	109.55	92.00
1.3 ค่าการดูแล	330.06	274.71	234.00
ค่าใส่ปุ๋ยครั้งที่ 1	126.06	102.41	80.00
ค่าใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2	104.00	72.30	74.00
ค่าฉีดพ่นสารเคมี	100.00	100.00	80.00
1.4 ค่าเก็บเกี่ยวข้าว	544.74	521.88	530.00
2. ต้นทุนค่าวัสดุปัจจัยการผลิต	1,066.15	1,068.24	1,044.89
2.1 ค่าเมล็ดพันธุ์	200.47	200.66	238.80
2.2 ค่าปุ๋ย	455.79	470.94	463.00
ปุ๋ยครั้งที่ 1	142.63	167.19	152.40
ปุ๋ยครั้งที่ 2			

ตารางที่ 2 ต้นทุนผันแปรการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีเฉลี่ยต่อพื้นที่ 1 ไร่ จำแนกตาม
ขนาดพื้นที่เพาะปลูก (ต่อ)

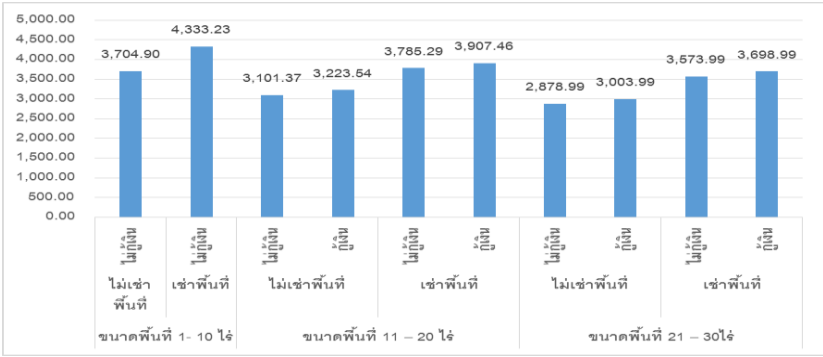
รายการ	ต้นทุนผันแปรเฉลี่ยต่อพื้นที่ 1 ไร่		
	ขนาดพื้นที่ 1-	ขนาดพื้นที่ 11-	ขนาดพื้นที่ 21-
	10 ไร่	20 ไร่	30 ไร่
2.3 ค่ายาปราบศัตรูพืช	55.72	57.63	35.10
2.4 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	211.54	171.82	155.59
3. ต้นทุนผันแปรอื่นๆ	141.30	250.26	211.56
3.1 ค่าวัสดุการเกษตรและวัสดุสิ้นเปลือง	141.30	128.09	86.56
3.2 ดอกเบี้ยเงินลงทุนระยะสั้น	-	122.17	125.00
รวมต้นทุนผันแปรเฉลี่ยต่อไร่	2,914.05	2,863.49	2,782.45

ตารางที่ 3 ต้นทุนคงที่การปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีเฉลี่ยต่อพื้นที่ 1 ไร่ จำแนกตาม
ขนาดพื้นที่เพาะปลูก

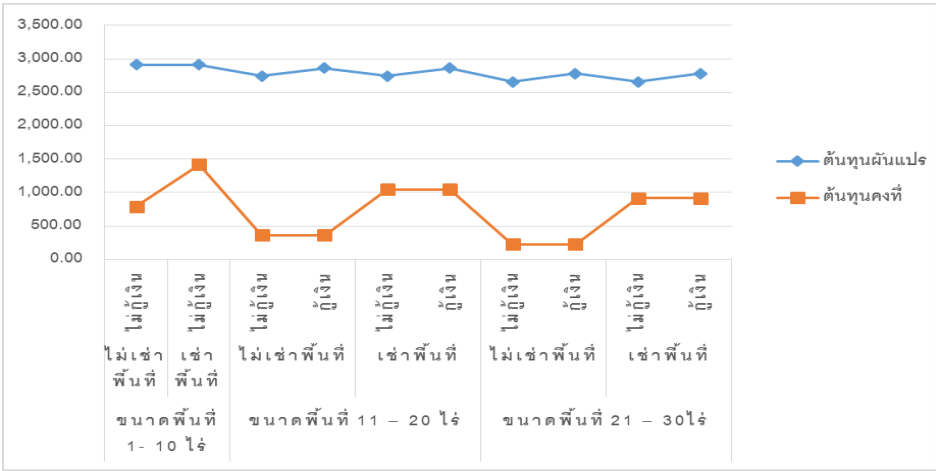
รายการ	ต้นทุนคงที่เฉลี่ยต่อพื้นที่ 1 ไร่		
	ขนาดพื้นที่ 1-	ขนาดพื้นที่ 11-	ขนาดพื้นที่ 21-
	10 ไร่	20 ไร่	30 ไร่
1. ค่าภาษีที่ดิน	5.00	5.00	5.00
2. ค่าเช่าที่ดิน	633.33	688.92	700.00
3. ค่าเสื่อมราคา	547.26	231.15	137.62
3.1 เครื่องสูบน้ำ	197.14	94.33	56.31
3.2 ท่อสูบน้ำ	61.11	27.76	23.75

รายการ	ต้นทุนคงที่เฉลี่ยต่อพื้นที่ 1 ไร่		
	ขนาดพื้นที่ 1-	ขนาดพื้นที่ 11-	ขนาดพื้นที่ 21-
	10 ไร่	20 ไร่	30 ไร่
3.3 เครื่องตัดหญ้า	289.01	109.06	57.56
4. ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	238.59	123.90	78.92
4.1 เครื่องสูบน้ำ	95.05	53.07	36.02
4.2 ท่อสูบน้ำ	50.56	27.05	22.72
4.3 เครื่องตัดหญ้า	92.98	43.78	20.18
รวมต้นทุนคงที่เฉลี่ยต่อไร่	1,424.18	1,048.97	921.54

ผลการศึกษากาารวิเคราะห์ต้นทุนการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีของเกษตรกรจำแนกตามขนาดพื้นที่เพาะปลูกและแยกตามกรรมสิทธิ์ในที่ดินสำหรับการเพาะปลูกและเงินลงทุน พบว่า เกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่เพาะปลูก 1-10 ไร่ กรณีเช่าพื้นที่เพาะปลูกและไม่กู้เงินมาลงทุนมีต้นทุนการผลิตรวมเฉลี่ย 4,333.23 บาทต่อไร่ มากที่สุด โดยเป็นต้นทุน ผัณฑ์แปรเฉลี่ย 2,914.05 บาทต่อไร่ ต้นทุนคงที่เฉลี่ย 1,419.18 บาทต่อไร่ และเกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่เพาะปลูก 21-30 ไร่ กรณีไม่เช่าพื้นที่เพาะปลูกและไม่กู้เงินมาลงทุนมีต้นทุนการผลิตรวมเฉลี่ย 2,878.99 บาทต่อไร่ น้อยที่สุด โดยเป็นต้นทุน ผัณฑ์แปรเฉลี่ย 2,657.45 บาทต่อไร่ ต้นทุนคงที่เฉลี่ย 221.54 บาทต่อไร่ ดังรายละเอียดในภาพ 1 และภาพ 2

ภาพ 1 ต้นทุนรวมการปลูกข้าวเลนบนกบัตตานีเฉลี่ยต่อไร่ จำแนกตามขนาดพื้นที่เพาะปลูก และแยกตามกรณี

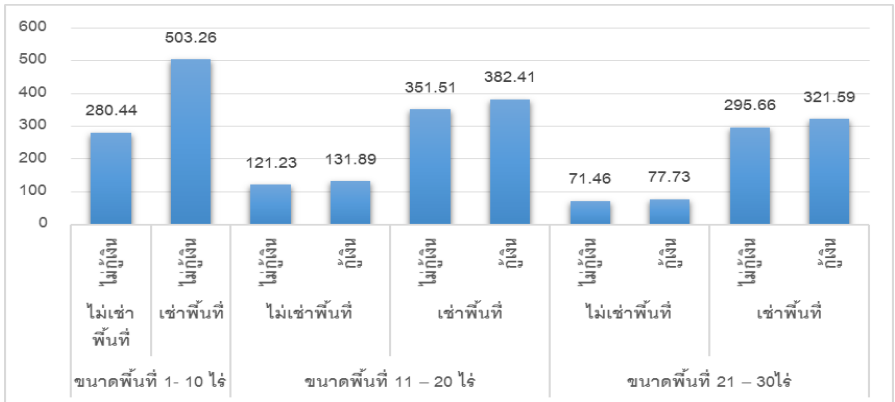

ภาพ 2 ต้นทุนผันแปร และต้นทุนคงที่เฉลี่ยต่อไร่ จำแนกตามขนาดพื้นที่เพาะปลูก และแยกตามกรณี

2.ผลการศึกษาจุดคุ้มทุนของการปลูกข้าวเลนบนกบัตตานีของเกษตรกรจังหวัดพัทลุง

ผลการศึกษาจุดคุ้มทุนการปลูกข้าวเลนบนกบัตตานีของเกษตรกร จำแนกตามขนาดพื้นที่เพาะปลูก แยกตามกรรมสิทธิ์ในที่ดินสำหรับการเพาะปลูก และเงินลงทุน

พบว่า ปริมาณการขาย ณ จุดคຸ້ມทุนของเกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่เพาะปลูก 1-10 ไร่ กรณีเช่าพื้นที่เพาะปลูกและไม่กู้เงินมาลงทุนมากที่สุด เฉลี่ย 503.26 กิโลกรัมต่อไร่ และปริมาณการขาย ณ จุดคຸ້ມทุนของเกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่เพาะปลูก 21-30 ไร่ กรณีไม่เช่าพื้นที่เพาะปลูกและไม่กู้เงินมาลงทุนน้อยที่สุด เฉลี่ย 71.46 กิโลกรัมต่อไร่ ดังรายละเอียดในภาพ 3

ภาพ 3 จุดคຸ້ມทุนการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีเฉลี่ยต่อไร่ จำแนกตามขนาดพื้นที่เพาะปลูกและแยกตามกรณี

3. ผลการศึกษาปัญหาในการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีของเกษตรกรจังหวัดพัทลุง โดยแบ่งปัญหาออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการผลิต ด้านต้นทุนการผลิต และด้านการตลาด พบว่า ปัญหาด้านต้นทุนการผลิต ปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุดในการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีส่วนใหญ่ คือ ปัญหาค่าปัจจัยการผลิตมีราคาแพง เช่น ปุ๋ย สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง คิดเป็นร้อยละ 97.64 ค่าจ้างแรงงานสูง คิดเป็นร้อยละ 87.40 ราคาสุดและอุปกรณ์มีราคาสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 72.44 ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุดในการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีส่วนใหญ่ คือ ราคาข้าวโดยทั่วไปต่ำกว่าที่ควรจะเป็น คิดเป็นร้อยละ 95.80 การถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 86.09 การหักความชื้นและสิ่งเจือปนเยอะ คิดเป็นร้อยละ 68.77 ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุดในการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานี

ส่วนใหญ่ คือ ผลผลิตต่อไร่ต่ำ คิดเป็นร้อยละ 88.71 ไรด์และศัตรูพืชระบาด คิดเป็นร้อยละ 88.45 เมล็ดพันธุ์ไม่ได้มาตรฐานหรือขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ที่ดี คิดเป็นร้อยละ 70.87 ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวน และร้อยละของปัญหาด้านต่างๆ ในการปลูกข้าวเล็บข่วนกปัตตานี

ปัญหาด้านต่างๆในการปลูกข้าวเล็บข่วนกปัตตานี	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาด้านต้นทุนการผลิต		
ค่าปัจจัยการผลิตมีราคาแพง เช่น ปุ๋ย สารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น	372	97.64
ค่าจ้างแรงงานสูง	333	87.40
ราคาวัสดุและอุปกรณ์มีราคาสูงขึ้น	276	72.44
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูง	175	45.93
ค่าซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์	26	6.82
อื่นๆ (เช่น ราคาเมล็ดพันธุ์มีราคาสูง)	16	4.20
ปัญหาด้านการตลาด		
ราคาข้าวโดยทั่วไปต่ำกว่าที่ควรจะเป็น	365	95.80
การถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง	328	86.09
การหักความชื้นและสิ่งเจือปนเยอะ	262	68.77
ไม่สามารถนำไปจำหน่ายกับรัฐบาลได้	259	67.98
แหล่งรับซื้อมีน้อย	238	62.47
ขาดอำนาจต่อรอง	231	60.93
โรงสีหักค่าขนส่งไว้ในราคาข้าวแล้ว	199	52.23
ขาดความรู้และข่าวสารด้านการตลาด	167	43.83
การขายแบบเหมาซึ่งราคาต่ำกว่าราคาตลาด	75	19.69
ค่าขนส่งแพง	39	10.24
อื่นๆ (ไม่มีผู้ฉวยเก็บข้าวไว้ขายเมื่อข้าวมีราคาแพง)	14	3.67

ตารางที่ 4 จำนวน และร้อยละของปัญหาด้านต่างๆ ในการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานี (ต่อ)

ปัญหาด้านต่างๆในการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานี	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาด้านการผลิต		
ผลผลิตต่อไร่ต่ำ	338	88.71
โรคและศัตรูพืชระบาด เช่น หอยเชอรี่	337	88.45
เมล็ดพันธุ์ไม่ได้มาตรฐาน หรือขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ที่ดี	270	70.87
ไม่มีการพักดิน มีการทำนาอย่างต่อเนื่องและไม่ได้ปลูกพืชหมุนเวียน	245	64.30
ผลผลิตข้าวไม่ได้มาตรฐานหรือคุณภาพต่ำ	209	54.86
ใช้เทคโนโลยีการผลิตไม่ถูกต้อง เช่น ใช้ปุ๋ยไม่ถูกสูตรถูกเวลา ถูกปริมาณ	165	43.31
เกิดภัยธรรมชาติ	144	37.80
ให้เวลาในการดูแลไร่ให้น้อย	138	36.22
ใช้เมล็ดพันธุ์เกินจำเป็น	75	19.69
ขาดแคลนแรงงานภาคเกษตรกร	54	14.17
อื่นๆ (มีอายุนาน เมล็ดเล็ก ขาดน้ำหนัก)	20	5.25

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีของเกษตรกร จังหวัดพัทลุง สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.การวิเคราะห์ต้นทุนการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีของเกษตรกร แบ่งเป็น ต้นทุนผันแปรกับต้นทุนคงที่ ซึ่งต้นทุนผันแปรมีส่วนมากกว่าต้นทุนคงที่ ทั้ง 3 ขนาดพื้นที่เพาะปลูก คือ ขนาดพื้นที่เพาะปลูก 1-10 ไร่ ต้นทุนผันแปรเฉลี่ย 2,914.05 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 67.17 ต้นทุนคงที่เฉลี่ย 1,424.18 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 32.83 ขนาดพื้นที่เพาะปลูก 11-20 ไร่ ต้นทุนผันแปรเฉลี่ย 2,863.49 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ

73.19 ต้นทุนคงที่เฉลี่ย 1,048.97 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 26.81 ขนาดพื้นที่เพาะปลูก 21-30 ไร่ ต้นทุนผันแปรเฉลี่ย 2,782.45 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 75.12 ต้นทุนคงที่เฉลี่ย 921.54 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 24.88 และสัดส่วนของต้นทุนผันแปรประเภท ค่าแรงงาน ค่าปุ๋ยมากที่สุด คือ ขนาดพื้นที่เพาะปลูก 1-10 ไร่ ค่าแรงงานการเตรียมแปลงเฉลี่ย 706.32 บาทต่อไร่ ค่าปุ๋ยเฉลี่ย 598.42 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานการเก็บเกี่ยวข้าวเฉลี่ย 544.74 บาทต่อไร่ ขนาดพื้นที่เพาะปลูก 11-20 ไร่ ค่าแรงงานการเตรียมแปลงเฉลี่ย 638.85 บาทต่อไร่ ค่าปุ๋ยเฉลี่ย 638.13 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานการเก็บเกี่ยวข้าวเฉลี่ย 521.88 บาทต่อไร่ ขนาดพื้นที่เพาะปลูก 21-30 ไร่ ค่าแรงงานการเตรียมแปลงเฉลี่ย 670.00 บาทต่อไร่ ค่าปุ๋ยเฉลี่ย 615.40 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานการเก็บเกี่ยวข้าวเฉลี่ย 530.00 บาทต่อไร่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกพจน์ วรธนเลปร (2555 : 60) ศึกษาเรื่องเศรษฐกิจการผลิต และการตลาดข้าวเปลือกในจังหวัดสงขลา พบว่า ต้นทุนการผลิตข้าวพันธุ์ไวต่อช่วงแสง มีต้นทุนผันแปรเท่ากับ 3,324.94 บาทต่อไร่ ต้นทุนคงที่ 575.88 บาทต่อไร่ ต้นทุนในรายการปัจจัยการผลิตทั้งหมดพบว่า ต้นทุนที่มีสัดส่วนมากที่สุด คือ ต้นทุนค่าแรงเครื่องจักร ร้อยละ 33.85 ของต้นทุนทั้งหมด และค่าปุ๋ยเคมีเท่ากับ ร้อยละ 25.22 ของต้นทุนทั้งหมด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชจุญสา หาญคำ (2554 : 55) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุน ความสามารถในการหากำไร และการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนจากการปลูกข้าวด้วยปุ๋ยเคมีกับปุ๋ยอินทรีย์ กรณีศึกษา อำเภอ ท่าวุ้ง จังหวัดลพบุรี พบว่า การปลูกข้าวด้วยปุ๋ยเคมี ต้นทุนคงที่เฉลี่ยต่อไร่ 1,286.16 บาท ต้นทุนผันแปรเฉลี่ยต่อไร่ 2,758.83 บาท ซึ่งมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน คือ ต้นทุนผันแปรมีสัดส่วนมากกว่าต้นทุนคงที่

การวิเคราะห์ต้นทุนการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีของเกษตรกร กรณีไม่เช่าพื้นที่ และไม่กู้เงินมาลงทุนจะมีต้นทุนการผลิตรวมต่ำที่สุด ทั้ง 3 ขนาดพื้นที่เพาะปลูก คือ ขนาดพื้นที่เพาะปลูก 1-10 ไร่ ต้นทุนการผลิตรวมเฉลี่ย 3,704.90 บาทต่อไร่ ขนาดพื้นที่เพาะปลูก 11-20 ไร่ ต้นทุนการผลิตรวมเฉลี่ย 3,101.37 บาทต่อไร่ ขนาดพื้นที่เพาะปลูก 21-30 ไร่ ต้นทุนการผลิตรวมเฉลี่ย 2,878.99 บาทต่อไร่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ ทุมมาก (2547 : 61-62) ศึกษาเรื่องต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวญี่ปุ่น

ของเกษตรกรในเขตอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า ขนาดพื้นที่เพาะปลูก 1-10 ไร่ กรณีไม่เช่าพื้นที่และไม่กู้เงินมาลงทุน ต้นทุนรวมเฉลี่ย 2,840.47 บาทต่อไร่ กรณีเช่าพื้นที่และไม่กู้เงินมาลงทุน ต้นทุนรวมเฉลี่ย 3,138.80 บาทต่อไร่ ขนาดพื้นที่เพาะปลูก 11-20 ไร่ กรณีไม่เช่าพื้นที่และไม่กู้เงินมาลงทุน ต้นทุนรวมเฉลี่ย 2,863.97 บาทต่อไร่ กรณีไม่เช่าพื้นที่และกู้เงินมาลงทุน ต้นทุนรวมเฉลี่ย 2,896.01 บาทต่อไร่ กรณีเช่าพื้นที่และไม่กู้เงินมาลงทุน ต้นทุนรวมเฉลี่ย 3,162.30 บาทต่อไร่ กรณีเช่าพื้นที่และกู้เงินมาลงทุน ต้นทุนรวมเฉลี่ย 3,194.34 บาทต่อไร่ ซึ่งสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน คือ กรณีไม่เช่าพื้นที่และไม่กู้เงินมาลงทุนมีต้นทุนการผลิตรวมเฉลี่ยต่อไร่ต่ำที่สุด

2.การศึกษาจุดคุ้มทุนการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีของเกษตรกร กรณีไม่เช่าพื้นที่และไม่กู้เงินมาลงทุนจะมีจุดคุ้มทุนน้อยที่สุด ทั้ง 3 ขนาดพื้นที่เพาะปลูก คือ ขนาดพื้นที่เพาะปลูก 1-10 ไร่ จุดคุ้มทุนเฉลี่ย 280.44 กิโลกรัมต่อไร่ ขนาดพื้นที่เพาะปลูก 11-20 ไร่ จุดคุ้มทุนเฉลี่ย 121.23 กิโลกรัมต่อไร่ ขนาดพื้นที่เพาะปลูก 21-30 ไร่ จุดคุ้มทุนเฉลี่ย 71.46 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของต่อศักดิ์ นิยะมาศ (2548 : 77-78) ศึกษาเรื่องต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรหมู่บ้านดอนเจียง ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า จุดคุ้มทุนการปลูกข้าวอินทรีย์ข้าวเหนียวพันธุ์ กข6 กรณีไม่มีรถเป็นของตนเองแต่มีกรรมสิทธิ์ในที่ทำนา จุดคุ้มทุนเฉลี่ย 394.20 กิโลกรัมต่อไร่ กรณีไม่มีรถไถเป็นของตนเองและเช่าที่นาในการทำนา จุดคุ้มทุนเฉลี่ย 554.17 กิโลกรัมต่อไร่ ข้าวหอมมะลิ 105 กรณีไม่มีรถเป็นของตนเองแต่มีกรรมสิทธิ์ในที่ทำนา จุดคุ้มทุนเฉลี่ย 308.55 กิโลกรัมต่อไร่ กรณีไม่มีรถไถเป็นของตนเองและเช่าที่นาในการทำนา จุดคุ้มทุนเฉลี่ย 432.00 กิโลกรัมต่อไร่ ข้าวหอมมะลิแดง กรณีไม่มีรถไถเป็นของตนเองแต่มีกรรมสิทธิ์ในที่ทำนา จุดคุ้มทุนเฉลี่ย 278.12 กิโลกรัมต่อไร่ กรณีไม่มีรถไถเป็นของตนเองและเช่าที่นาในการทำนา จุดคุ้มทุนเฉลี่ย 389.17 กิโลกรัมต่อไร่ ข้าวพันธุ์อื่นๆ กรณีไม่มีรถไถเป็นของตนเองแต่มีกรรมสิทธิ์ในที่ทำนา จุดคุ้มทุนเฉลี่ย 485.58 กิโลกรัมต่อไร่ กรณีไม่มีรถไถเป็นของตนเองและเช่าที่นาในการทำนา จุดคุ้มทุนเฉลี่ย 682.22 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน คือ กรณีไม่เช่าพื้นที่หรือมีกรรมสิทธิ์ในที่ทำนามีจุดคุ้มทุนน้อยที่สุด สำหรับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ

การเปลี่ยนแปลงจุดคุ้มทุน และกำไรของกิจการ สอดคล้องกับ ไพบูลย์ ผจงวงศ์ (2554 : 87-91) กล่าวว่า ถ้าราคาขายเพิ่มจากเดิม กิจการจะขายสินค้าถึงจุดคุ้มทุนเร็วขึ้น หรือจุดคุ้มทุนลดลง ถ้าลดราคาขายจะทำให้จุดคุ้มทุนสูงขึ้นจากเดิม ถ้าต้นทุนผันแปรเพิ่มขึ้น จะมีผลกระทบต่อจุดคุ้มทุนเพิ่มขึ้น ถ้าต้นทุนผันแปรลดลงจะทำให้จุดคุ้มทุนลดลง ถ้าต้นทุนคงที่เพิ่มขึ้น จะมีผลกระทบต่อจุดคุ้มทุนเพิ่มขึ้น ถ้าต้นทุนคงที่ลดลงจะทำให้จุดคุ้มทุนลดลง

3.ปัญหาในการปลูกข้าวเล็บนกปัตตานีของเกษตรกร ปัญหาด้านต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่ คือ ค่าปัจจัยการผลิตมีราคาแพง ค่าจ้างสูง ราคาวัสดุและอุปกรณ์มีราคาสูงขึ้น ปัญหาด้านการตลาดส่วนใหญ่ คือ ราคาข้าวโดยทั่วไปต่ำกว่าที่ควรจะเป็น การถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง การหักความชื้นและสิ่งเจือปนเยอะ ปัญหาด้านการผลิตส่วนใหญ่ คือ ผลผลิตต่อไร่ต่ำ โรคและศัตรูพืชระบาด เมล็ดพันธุ์ไม่ได้มาตรฐาน หรือขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงไกร มายประเสริฐ (2545 : 61-63) พบว่า ปัญหาผลผลิตที่ตกต่ำ เนื่องจากการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ที่ดี ปัญหาด้านต้นทุนการผลิตที่สูง เนื่องจากราคาปัจจัยการผลิตที่สูง เช่น ค่าปุ๋ย ค่ายา มีราคาแพง ปัญหาการตลาด คือ ราคาข้าวตกต่ำ จากการกดราคาของพ่อค้าคนกลาง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกพจน์ วรรณเลปร (2555 : 55) ศึกษาเรื่องเศรษฐกิจการผลิต และการตลาดข้าวเปลือกในจังหวัดสงขลา พบว่า ปัญหาสำคัญด้านการผลิต คือ ปัญหาปุ๋ยมีราคาสูง ปัญหาค่าจ้างแรงงาน รดเกี่ยว และปัญหาหอยเชอรี่ระบาด ปัญหาการตลาด คือ ปัญหาการหักความชื้น และสิ่งเจือปน ปัญหาค่าขนส่งแพง และปัญหาขาดอำนาจต่อรอง สอดคล้องกับงานวิจัยของต่อศักดิ์ นิยะมาศ (2548 : 84) ศึกษาเรื่องต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรหมู่บ้านดอนเจียง ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านสภาวะอากาศที่ไม่แน่นอน โรคและศัตรูพืชระบาด ปัญหาด้านต้นทุนการผลิต ขาดแคลนเทคโนโลยีทันสมัยเพื่อลดต้นทุน ราคาวัสดุอุปกรณ์ในพื้นที่มีราคาแพง ปัญหาด้านการตลาด ราคาข้าวทั่วไปมีราคาต่ำกว่าที่สมาชิกเกษตรกรคาดการณ์ไว้ แหล่งรับซื้อมีอยู่น้อย

จุดแข็งของผลงานวิจัย คือ เกษตรกรที่มีพื้นที่เพาะปลูกขนาดใหญ่ 21-30 ไร่ กรณีไม่เช่าพื้นที่เพาะปลูกและไม่กู้เงินมาลงทุน มีประสิทธิภาพการผลิตที่สูงที่สุด ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตต่อไร่ จุดคุ้มทุนต่อไร่น้อยที่สุด และกำไรต่อไร่มากที่สุด

จุดอ่อนของผลงานวิจัย คือ เกษตรกรที่มีพื้นที่เพาะปลูกขนาดเล็ก 1-10 ไร่ กรณีเช่าพื้นที่เพาะปลูกและไม่กู้เงินมาลงทุน มีประสิทธิภาพการผลิตที่น้อยที่สุด ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตต่อไร่ จุดคุ้มทุนต่อไร่มากที่สุด และกำไรต่อไร่น้อยที่สุด

การเพิ่มประสิทธิภาพของผลงานวิจัย คือ การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการลดต้นทุนการผลิต เช่น การใช้เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยในปริมาณที่เหมาะสม ใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี คัดเมล็ดพันธุ์ไว้เพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป ด้านการเพิ่มผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น เช่น เกษตรกรควรปลูกข้าวตามกำลังการดูแลรักษา เลือกใช้เฉพาะเมล็ดพันธุ์ที่บริสุทธิ์ ใช้ปุ๋ย สารเคมีกำจัดวัชพืชให้ถูกวิธี เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อผลผลิตข้าวจะทำให้ผลผลิตข้าวเพิ่มสูงขึ้นและช่วยลดต้นทุนการผลิต

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลวิจัยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่เพาะปลูกขนาดเล็ก มีต้นทุนการผลิตต่อไร่สูง ส่งผลให้มีกำไรต่อไร่น้อยมาก เมื่อพิจารณาถึงการวิเคราะห์ต้นทุนพบว่าต้นทุนส่วนใหญ่เป็นต้นทุนค่าแรงงานการเตรียมแปลง ค่าแรงงานค่าเก็บเกี่ยวข้าว ค่าปุ๋ย และค่าเมล็ดพันธุ์ เกษตรกรอาจพิจารณาการลดต้นทุนลงโดยการนำปุ๋ยอินทรีย์มาใช้แทนปุ๋ยเคมีซึ่งมีต้นทุนที่ถูกกว่า ควรส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร เช่นกลุ่มรถไถ รถตัดข้าว เพื่อลดต้นทุนค่าจ้างการเตรียมแปลง ค่าเก็บเกี่ยวข้าว ซึ่งถ้าจ้างบุคคลทั่วไปราคาค่อนข้างสูง ควรส่งเสริมให้เกษตรกรคัดเมล็ดพันธุ์ไว้ปลูกในปีต่อ ๆ ไปด้วยตนเองจะได้ไม่ต้องซื้อเมื่อต้องการเพาะปลูก

1.2 จากผลวิจัยพบว่าเกษตรกรที่ไม่เช่าพื้นที่เพาะปลูกและไม่กู้เงินมาลงทุนมีปริมาณการขายที่คุ้มทุนจำนวนน้อยที่สุด และมีกำไรมากที่สุด เนื่องจากปัจจัย 2 ตัว ปัจจัยตัวแรกต้นทุนผันแปร ประเภทดอกเบี้ยเงินลงทุนระยะสั้น ปัจจัยตัวที่ 2 ต้นทุนคงที่

ประเภทค่าเช่าที่นา เกษตรกรควรทำนาในที่นาของตนเอง และขายข้าวเปลือกในปริมาณที่เกินจุดคุ้มทุนเพื่อนำเงินที่เกินต้นทุนไปชำระเงินกู้เพื่อการลงทุน และเก็บเงินไว้เป็นเงินลงทุนในการทำนาต่อไปโดยไม่ต้องกู้ยืมเงิน ถ้าเกษตรกรไม่สามารถหลีกเลี่ยงต้นทุนค่าเช่าที่นาได้เกษตรกรก็ต้องลดต้นทุนตัวอื่นแทนที่สามารถทำได้ เช่น ต้นทุนค่าเมล็ดพันธุ์โดยคัดเมล็ดพันธุ์ข้าวเก็บไว้ใช้เอง หรือต้นทุนค่าปุ๋ยโดยการทำปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้เองแทนที่จะซื้อปุ๋ยเคมีเนื่องจากมีต้นทุนต่ำกว่า ที่สำคัญเกษตรกรควรให้ความสำคัญในการวิเคราะห์ถึงจุดคุ้มทุนเพื่อหาปริมาณการผลิตและปริมาณการขายที่เกินกว่าจุดคุ้มทุนทุกฤดูกาลเพาะปลูก

1.3 จากผลวิจัยพบว่าถ้าเกษตรกรต้องการกำไรตามที่ต้องการ เกษตรกรต้องขายข้าวเปลือกlebnกปัตตานีในปริมาณที่มากกว่าผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ หากราคาขายข้าวเปลือกต่อกิโลกรัม 8.34 ถึง 8.45 บาท เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่จะทำให้เกษตรกรขายแล้วได้กำไรตามต้องการ คือปัจจัยด้านราคาขาย เกษตรกรควรแปรรูปข้าวเลบนกปัตตานีเป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้า เพื่อให้ราคาขายข้าวเลบนกปัตตานีสูงกว่าเดิม เช่น ทำเป็นข้าวเลบนกหอมมือขาย หรือสีเป็นข้าวสารขาย ส่งผลให้ราคาขายต่อกิโลกรัมสูงขึ้นมากกว่า 2 เท่าของราคาขายข้าวเปลือกต่อกิโลกรัม

1.4 หน่วยงานภาครัฐควรให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรทั้งด้านการผลิต ด้านต้นทุน การผลิต และด้านการตลาด โดยมีนโยบายในการประกันราคาผลผลิตให้เหมาะสมกับต้นทุนการผลิต ควรส่งเสริม อบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกข้าวให้ได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ เช่น ปริมาณการใช้เมล็ดพันธุ์ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ข้าว

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรศึกษาการเพิ่มมูลค่าให้กับข้าวเลบนกปัตตานี เนื่องจากการที่ข้าวเปลือกมีราคาต่ำมาก ทำให้เกษตรกรมีกำไรน้อยมาก หรือได้กำไรไม่เป็นไปตามที่เกษตรกรต้องการ ควรมีการแปรรูปข้าวเลบนกปัตตานีเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). รายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืช (รต.01) แบบราย

ปี. [Online]. Available HTTP :

http://production.doae.go.th/report/report_main_land_01_A_new_2.php [2556, พฤศจิกายน 28]

กรรณิกา มุขตา. (2555) **กำเนิดข้าวเล็บนก**. [Online]. Available

HTTP : <http://tonpocity.blogspot.com/2012/08/blog-post.html>. [2556, พฤศจิกายน 28]

เกรียงไกร มายประเสริฐ. (2545). **การศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนระหว่างการปลูกข้าวหอมมะลิกับข้าวสุพรรณบุรีในอำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร**. ค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชัชชัยสุสา หาญคำ. (2554). **การวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุน ความสามารถในการทำไร่และการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนจากการปลูกข้าวด้วยปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ กรณีศึกษา อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี**. ค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. (การบัญชี). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ต่อศักดิ์ นิยะมาศ. (2548). **ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร หมู่บ้านดอนเจียงตำบลสบปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่**. ค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. (การจัดการอุตสาหกรรมเกษตร). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ไพบุลย์ ผงวงษ์. (2554). **การบัญชีเพื่อการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แสงดาว.

วันเพ็ญ ทุนมาก. (2547). **ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวญี่ปุ่นของเกษตรกรในเขตอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์**. ค้นคว้าอิสระบัณฑิต มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง. (2555). **การผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดพัทลุง**. พัทลุง.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2559). **สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2558**. [Online]. Available

[HTTPhttp://www.oae.go.th/download/download_journal/2559/yearbook58.pdf](http://www.oae.go.th/download/download_journal/2559/yearbook58.pdf) [2559, กันยายน 28]

เอกพจน์ วรธนเลปกร. (2555). **เศรษฐกิจการผลิตและการตลาดข้าวเปลือกใน
จังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานอย่าง
สร้างสรรค์และผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมผ่านความผูกพันต่อองค์การด้าน
จิตใจของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Perceived Organizational Justice on Creativity Work Behavior and
Innovation work Performance: The Mediating Effect of Affective
Commitment of Lecturer at Rajamangala University of
Technology Thanyaburi

นฤมล จิตรเชื้อ⁵, วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์⁶

Naruemon Jituea, Viroj Jadesadalug

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้ความ
ยุติธรรมในองค์การ 3 ด้าน คือ 1) ด้านกระบวนการ 2) ด้านผลตอบแทน และ 3) ด้าน
ปฏิสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์และผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรม
โดยผ่านตัวแปรกลาง คือ ความผูกพันด้านองค์การด้านจิตใจ รวบรวมข้อมูลโดยใช้
แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลกับอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชม
งคลธัญบุรีจำนวน 330 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการ
วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การ 3 ด้าน คือ ด้าน
กระบวนการ ด้านผลตอบแทน ด้านปฏิสัมพันธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความ
ผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พฤติกรรมการทำงานอย่าง

⁵ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
naruemon_j@rmutt.ac.th

⁶ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
viroj_jade@hotmail.com

สร้างสรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การด้านการกระบวนการ ด้านผลตอบแทน ด้านปฏิสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ สำหรับความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ และผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรม พฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรม ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ เป็นตัวแปรกลางในความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความยุติธรรมในองค์การและพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ และผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรม

ประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัยนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดการรูปแบบการทำงาน วางแผนพัฒนาบุคลากร การจัดการด้านบุคลากร ที่สนับสนุนให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ เพื่อเสริมสร้างให้บุคลากรมีพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์และการสร้างผลงานเชิงนวัตกรรมการปฏิบัติงาน อันส่งผลดีต่อองค์การในอนาคต

คำสำคัญ : 1) การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การ 2) ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ 3) พฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ 4) ผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรม

Abstract

This research aimed to examine the relationship between perceived organizational justice, creative work behavior, and innovative work performance through the mediator of affective commitment. The three aspects of perceived organizational justice include procedural justice, distributive justice, and interactional justice. A questionnaire was used as a tool to collect data from 330 lecturers at Rajamangala University of Technology Thanyaburi. The statistics used for data analysis consisted of frequencies, means,

standard deviations, Pearson Product-Moment coefficients, and Multiple Regression Analysis.

The research results revealed that perceived organizational justice in the three aspects consisting of procedural justice, distributive justice, and interactional justice, was, overall, at a high level. Affective commitment was, overall, at a high level. Creative work behavior and innovative work performance were also at high levels. All aspects of perceived organizational justice were positively correlated with affective commitment. Affective commitment was positively related with creative work behavior and innovative work performance. Furthermore, creative work behavior was also positively related with innovative work performance. Thus, the affective commitment was the mediator between the perceived organizational justice and the creativity work behavior as well as the innovation work performance.

The contribution of this research is that it can be applied to enhance creative thinking in work performance as well as build innovative work performance at workplaces through affective commitment, which will have positive impacts on organizations in the future.

Keywords : 1) Perceived organizational justice 2) Affective Commitment 3) Creative Work Behavior 4) Innovative work Performance

บทนำ

การดำเนินงานในองค์การภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และเอกชนจะกระทำภารกิจให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายได้ องค์การจำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าในการดำเนินงาน และการที่องค์การมีทรัพยากรมนุษย์ที่ดี มีคุณภาพ

มีความรู้ ความสามารถ ทำให้ทรัพยากรทางการบริหารอื่นๆ ก็จะได้ตามมาด้วย จึงทำให้องค์การให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จที่เข้ามาช่วยสร้างสรรค์ร่วมมือในการปฏิบัติงานมากกว่าจะมองเป็นเพียงส่วนหนึ่งในทรัพยากรทางการบริหารเท่านั้น ทรัพยากรมนุษย์จึงถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดขององค์การที่ควรได้รับการพัฒนา เพราะองค์การจะขับเคลื่อนไปได้ต้องอาศัยกำลังกายและกำลังสมองของทรัพยากรมนุษย์ ผู้บริหารควรปรับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ตลอดจนธำรงรักษาทรัพยากรมนุษย์ไว้ เพื่อจะช่วยให้องค์การสามารถดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

การรับรู้ความยุติธรรมเป็นเรื่องสำคัญในการกำหนดความรู้สึกและพฤติกรรมของบุคลากร โดยต้องทำให้บุคลากรรับรู้ว่าการปฏิบัติอย่างยุติธรรมในระยะเวลาที่เขาปฏิบัติงานให้กับองค์การ ถ้าหากว่าบุคลากรรับรู้ไม่ได้รับความเป็นธรรม บุคลากรอาจจะแสดงพฤติกรรมการทำงานที่ไม่ดี เช่น เลิกงานเร็ว ขาดงานบ่อย มาทำงานสาย ใช้เวลาไปกับเรื่องส่วนตัวมากกว่าเรื่องงาน จนถึงลาออกจากองค์การไป แต่ในทางกลับกันหากบุคลากรรับรู้ว่าการปฏิบัติอย่างยุติธรรมจากองค์การ จะก่อให้เกิดพฤติกรรมปฏิบัติงานที่ดีและเกิดความผูกพันต่อองค์การ เช่น ทุ่มเทในการทำงานเพิ่มมากขึ้น ระยะเวลาในการทำงานนานกว่าที่องค์การได้กำหนดไว้ และพยายามทำงานให้เกิดประสิทธิภาพกับองค์การอย่างสูงสุดเท่าที่ทำได้ (อาภาณรี สื่อสุวรรณ, 2555)

ความผูกพันด้านจิตใจของบุคลากรที่มีต่อองค์การก็เป็นกุญแจสำคัญอีกอย่างหนึ่งในความสำเร็จขององค์การ และเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องการให้เกิดขึ้นภายในองค์การ เพราะความผูกพันของบุคลากรเป็นความรู้สึกทางอารมณ์ที่มีต่อองค์การ เป็นสิ่งบ่งบอกทัศนคติและแสดงถึงพฤติกรรมของบุคลากรที่จะแสดงออกมาต่อองค์การ ซึ่งพฤติกรรมที่บุคลากรแสดงออกกว่าที่มีความผูกพันต่อองค์การทางด้านจิตใจจะมีลักษณะคือการอุทิศตนทุ่มเทในการทำงาน การทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น มีความศรัทธาในองค์การ ให้ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงาน และพัฒนางานให้ทันสมัยอยู่เสมอ (พรทิพย์ ไชยฤกษ์, 2555 : 4)

ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นสิ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาและการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ที่ดีขึ้นจากเดิมและยังเป็นการเพิ่มศักยภาพในการดำเนินธุรกิจขององค์กรได้ (ศิวัชร ไพรยานนท์, 2554 : 1) เมื่อบุคลากรมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานก็จะเป็นการพัฒนาเป็นสิ่งที่ใหม่ ๆ เกิดขึ้นในองค์การจนกลายเป็นนวัตกรรมในที่สุด (Cook, 1998 : 180) ดังนั้น ความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่องค์การทุกองค์การต้องการให้เกิดขึ้นกับบุคลากรภายในองค์การทุกระดับและในทุกคน โดยความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่สามารถเกิดจากการคิดแก้ปัญหาหรือการจากความต้องการที่จะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงการกระทำหรือสิ่งต่างๆ ซึ่งหากบุคลากรในองค์การนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้ในการปฏิบัติงานก็จะส่งผลให้เกิดรูปแบบการปฏิบัติงานใหม่ ๆ หรืออาจก่อให้เกิดนวัตกรรมในองค์การที่ช่วยให้การดำเนินการขององค์การมีการพัฒนาและประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น องค์การต้องสร้างแรงผลักดันเพื่อช่วยให้อำนาจบุคลากรสามารถนำทักษะ ความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงาน หรือก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ส่งผลให้การดำเนินงานสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด (ภูวนาถ วิสุทธาภรณ์, 2558 : 1013-1014)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงลงพระปรมาภิไธย เมื่อ พ.ศ.2518 ประกอบด้วย 10 คณะ และ 1 วิทยาลัย มีบุคลากรตำแหน่งอาจารย์สายวิชาการทั้งหมด 943 คน ข้าราชการจำนวน 537 คน และพนักงานมหาวิทยาลัย 406 คน โดยแผนพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติ ควบคู่ไปกับการบริหารจัดการให้มีผลงานวิจัยที่ตอบโจทย์ภาคอุตสาหกรรมและสนองตอบความต้องการของประเทศ ชุมชนและสังคมได้รับการเสริมสร้างศักยภาพยกระดับความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และการบริหารจัดการที่เน้นการพัฒนาคนและบริหารร่วมกันอย่างมีเป้าหมาย จากแผนกลยุทธ์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยต้องบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อบริหารกระบวนการทำงานในด้านต่าง ๆ เพราะการบรรลุได้นั้นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีความร่วมมือ ร่วมใจ มีเจตคติที่ดีต่อองค์การ ผู้บริหารจะรักษาบุคลากรที่มีศักยภาพนี้

ไว้ได้ด้วยการให้บุคลากรรับรู้ว่าการให้ความสำคัญและสนับสนุนบุคลากรทุก ๆ ด้าน เพื่อจะช่วยสร้างความพึงพอใจ สร้างความผูกพัน และความพร้อมจะปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ เพื่อส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรในระยะยาว

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์และผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมผ่านความผูกพันต่อองค์กรด้านจิตใจของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เนื่องจากสถานศึกษาจัดเป็นสถาบันที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในสังคม โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่เป็นสถาบันการศึกษาที่จะผลิตทรัพยากรมนุษย์ออกไปปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้ศึกษามาแก่องค์กร สังคม และประเทศชาติ โดยที่บุคคลที่มีบทบาทสำคัญโดยตรงต่อนักศึกษา คือ อาจารย์ ที่ทำหน้าที่ให้ความรู้ตามความเชี่ยวชาญที่ตนเองถนัด การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะสามารถรู้ว่าการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร ความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับใด เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารมีแนวทางในการจัดการรูปแบบการทำงานที่สนับสนุนการรับรู้ความยุติธรรมภายในองค์กร เพื่อให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์กรด้านจิตใจ เมื่อบุคลากรเกิดความพึงพอใจและมีความสุข จะทำให้เกิดพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ และผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรม อันก่อให้เกิดผลดีต่อองค์กร สังคม และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรด้านกระบวนการ ที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรด้านจิตใจของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. ศึกษาการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรด้านผลตอบแทน ที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรด้านจิตใจของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
3. ศึกษาการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรด้านปฏิสัมพันธ์ ที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรด้านจิตใจของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

4.ศึกษาความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

5.ศึกษาความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ ที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

6.ศึกษาพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

7.ศึกษาความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ ซึ่งเป็นตัวแปรกลางที่มีอิทธิพลระหว่างการรับรู้ความยุติธรรมในองค์การและพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

8.ศึกษาความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ ซึ่งเป็นตัวแปรกลางที่มีอิทธิพลระหว่างการรับรู้ความยุติธรรมในองค์การและผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

การทบทวนวรรณกรรมเพื่อสร้างกรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย

1.แนวคิดการรับรู้ความยุติธรรมในองค์การ (Perceived organizational justice)

ความหมายของการรับรู้ความยุติธรรมในองค์การ

Greenberg (1990 : 400) กล่าวว่า การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การ เป็นความยุติธรรมของผลตอบแทนที่องค์การจัดสรรให้กับพนักงานและความยุติธรรมของกระบวนการที่ใช้ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดผลตอบแทน โดย Folger and Cropanzano (1998 : 28) ได้อธิบายว่าความยุติธรรมในองค์การเกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานทางสังคมที่ใช้ในการควบคุม ดูแลจัดสรรผลตอบแทนทั้งในการให้รางวัลและการให้โทษที่พนักงานควรจะได้รับ และรวมถึงกระบวนการที่ใช้ในการตัดสินใจ เพื่อจัดสรรผลตอบแทนและการตัดสินใจในด้านอื่นๆ และการปฏิบัติต่อกันระหว่างบุคคล นอกจากนั้นการรับรู้ความยุติธรรมในองค์การเป็นการที่พนักงานรับรู้ว่าได้ตนได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมจากองค์การ ทั้งในด้านการแบ่งปัน หรือการจัดสรร

ผลตอบแทน กระบวนการในการพิจารณาผลตอบแทน การปฏิบัติต่อกันระหว่างบุคคล ในองค์กร และการปฏิบัติจากองค์การอย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกันระหว่างบุคคล เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และองค์การในภาพรวมทั้งหมด (รุ่งธนา สีทะ, 2554 : 10; วรางคณา ชูเชิดรัตน์, 2557 : 29)

ผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของ **การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร** หมายถึง การตีความหรือการรับรู้ของพนักงานว่าได้รับผลตอบแทนและได้รับการปฏิบัติในเรื่องต่างๆ ด้วยความเป็นธรรม ทั้งในด้านผลตอบแทน กระบวนการในการพิจารณากำหนดผลตอบแทน การปฏิสัมพันธ์ต่อกันระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา รวมทั้งการปฏิบัติจากองค์การอย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกันระหว่างบุคคล เพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชาในภาพรวมทั้งหมด

การจำแนกประเภทของการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร

Singer (1993); Gilliland and Langdon (1998) มีแนวคิดที่คล้ายกัน ซึ่งได้จำแนกประเภทของความยุติธรรมในองค์กรแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ความยุติธรรมด้านกระบวนการ (Procedural Justice) คือ ความเหมาะสมของวิธีการหรือกระบวนการในการตัดสินใจ การประเมินมีความเท่าเทียมกันไม่ลำเอียง และยังพิจารณาจากผู้รับการประเมินมีโอกาสได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในกระบวนการประเมิน

1.2 ความยุติธรรมด้านผลลัพธ์ (Outcome Justice) คือ ความรู้สึกพึงพอใจในการจัดสรรผลตอบแทนที่ได้รับว่ามีความยุติธรรม ซึ่งมีรากฐานมาจากทฤษฎีของ Adams เรื่องความเสมอภาค โดยเป็นการเปรียบเทียบระหว่างผลตอบแทนที่ได้รับกับความพยายามหรือความคาดหวัง รวมถึงเปรียบเทียบกับบุคคลที่อยู่ในสายงานเดียวกัน

1.3 ความยุติธรรมด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interactional Justice) คือ เน้นในการเคารพการให้เกียรติซึ่งกันและกัน หรือความเป็นธรรมในการปฏิสัมพันธ์หรือการสื่อสารระหว่างบุคคลากร โดย มีเกณฑ์ที่วัดต่างกันไป เช่น ความโปร่งใส จรรยาบรรณ ความซื่อสัตย์ ความจริงใจในการให้ข้อมูลที่จำเป็น การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

Folger and Cropanzano (1998) ได้จำแนกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1.การรับรู้ความยุติธรรมด้านกระบวนการ (Procedural Justice) การที่บุคคลรับรู้ถึงหลักการ วิธีการ หรือกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการแบ่งปันสิ่งต่าง ๆ กระบวนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในองค์การที่เกี่ยวกับระบบผลตอบแทนที่มีความยุติธรรม

2.การรับรู้ความยุติธรรมด้านผลตอบแทน (Distributive Justice) การที่บุคคลแต่ละคนรับรู้ถึงผลตอบแทนที่ได้มีความเหมาะสมกับปริมาณงานที่ได้ทำลงไปหรือสิ่งที่ได้ลงแรงไป

3.การรับรู้ความยุติธรรมด้านการมีปฏิสัมพันธ์ (Interactional Justice) คือ การที่บุคคลากรรับรู้ว่าได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่

3.1 ความยุติธรรมด้านข้อมูลข่าวสาร (Informational) คือ ผู้บังคับบัญชามีความรู้และมีข้อมูลในการสื่อสารในเรื่องที่บุคลากรไม่เข้าใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

3.2 ความยุติธรรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal) คือ ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชากับผู้บังคับบัญชา และระหว่างเพื่อนร่วมงานกับตนเอง

จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความยุติธรรมในองค์การในด้านต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงขอจำแนกประเภทการรับรู้ความยุติธรรมในองค์การ 3 ด้าน เพื่อใช้ในการสร้างสมมุติฐานและแบบสอบถาม ดังนี้

1.การรับรู้ความยุติธรรมด้านกระบวนการ (Procedural Justice) หมายถึง การรับรู้วิธีการหรือกระบวนการที่องค์การนำมาใช้ในการพิจารณากำหนดผลตอบแทนหรือเกณฑ์ประเมินผลตอบแทนนั้นอย่างมีเหตุมีผล ถูกต้อง เหมาะสม เท่าเทียมกัน ตลอดจนสามารถเสนอความคิดหรือตรวจสอบได้

2.การรับรู้ความยุติธรรมด้านผลตอบแทน (Distributive Justice) หมายถึง การรับรู้ถึงการจัดสรรการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมในเรื่องตารางการปฏิบัติงาน ภาระของ

งาน หน้าที่รับผิดชอบในงาน ค่าตอบแทน รางวัล อย่างเหมาะสม เป็นธรรม และเท่าเทียมในการปฏิบัติต่อกันระหว่างบุคคล

3.การรับรู้ความยุติธรรมด้านปฏิสัมพันธ์ (Interactional Justice) หมายถึง การรับรู้ถึงการปฏิบัติในเรื่องการพิจารณากระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวกับงานด้วยความมีเหตุผล ตามความเป็นจริง ตามข้อเท็จจริง และสามารถอธิบายเกี่ยวกับการตัดสินใจนั้นได้ มีความสัมพันธ์ที่ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ได้รับการปฏิบัติด้วยการให้ไม่ตรีจิต การให้เกียรติ มีความเท่าเทียมและยุติธรรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และเพื่อนร่วมงาน

2.แนวคิดความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ (Affective Commitment)

ความหมายของความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ

Meyer, Allen and Gellatly (1990) ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ เป็นความรู้สึกของบุคคลที่รู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ ทำงานให้องค์การด้วยความเต็มใจ และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทำให้องค์การบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากบุคลากรมีความพึงพอใจในงานที่รับผิดชอบ รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาและองค์การ และ Allen and Meyer (1990) กล่าวว่า เป็นความรู้สึกที่เกิดจากผูกพันกับองค์การ ต้องการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ท่วมเทและเสียสละให้กับองค์การ เช่น การมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์การ การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอยู่เสมอ และการธำรงรักษาบุคลากรไว้ นอกจากนั้น เมฆา เจริญโชติวิทยา (2557 : 5) ยังอธิบายว่าเป็นความผูกพันความศรัทธาของบุคลากรที่มีต่อองค์การ รู้สึกเต็มใจ และมีความพยายามอย่างแรงกล้าที่จะปฏิบัติงานให้องค์การ การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การอย่างต่อเนื่อง และมีความตั้งใจในการคงอยู่ในองค์การเป็นเวลานาน

จากแนวคิดความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อใช้ในการสร้างสมมุติฐานและแบบสอบถาม ดังนี้

ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ หมายถึง อารมณ์ ความผูกพัน ความรู้สึกต่อองค์การ ที่บุคลากรรู้สึกยึดมั่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์การ มีความรู้สึกภูมิใจที่ได้ก้าวเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ การมีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานและองค์การ มีความรู้สึกที่ท่วมเท อุทิศตน และเสียสละอย่างเต็มที่เพื่อองค์การ

เช่น การให้ความร่วมมือ การมีส่วนร่วมขององค์การในการปฏิบัติงานหรือแก้ปัญหาด้วยความความเต็มใจ เพื่อสร้างและรักษาชื่อเสียงขององค์การไว้

จากการทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปเป็นสมมติฐาน ได้แก่

สมมติฐานที่ 1 การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การด้านกระบวนการ มีอิทธิพลทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สมมติฐานที่ 2 การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การด้านผลตอบแทน มีอิทธิพลทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สมมติฐานที่ 3 การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การด้านปฏิสัมพันธ์ มีอิทธิพลทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

3.แนวคิดพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ (Creative Work Behavior)

คัชพล จันเพชร และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ (2559 : 129) พฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การกระทำของบุคคลในการคิดริเริ่มที่แปลกใหม่แตกต่างกับสิ่งอื่นที่มีคุณค่าหรือมีประโยชน์ต่อองค์การ ประกอบด้วยการสร้างความรู้สึกรวมทั้งต้องมีความรู้และความสามารถอีกด้วย และสุรารัตน์ ธีรธรรมธาดา (2557 : 25) อธิบายว่าเป็นการแสดงออกของพฤติกรรมในการทำงานการสร้างสรรค์ โดยมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน ค้นหาวัตถุกรรมใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในองค์การ การเรียนรู้และคิดวิธีการที่แตกต่างจากเดิม เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนางาน มีแนวคิดใหม่ในการประยุกต์ใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม มีการส่งเสริมจิตใจให้บุคคลเห็นถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ ให้บุคคลแสดงออกในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนำความคิดนั้นไปใช้ประโยชน์ในองค์การได้

ตามแนวคิด De Jong (2008) ผู้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง พฤติกรรมการทำงานเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานเชิงสร้างสรรค์

เสนอว่าพฤติกรรมการทำงานเชิงสร้างสรรค์ เป็นการงานเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานและนำความรู้ที่ได้จากการทำงานนั้นๆ ไปประยุกต์ใช้ได้ เพื่อเป็นการช่วยให้ผลการงานประสบความสำเร็จและช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน ประกอบด้วย การแสวงหาโอกาส การริเริ่มความคิด การสร้างแนวทางร่วม และการประยุกต์ใช้ โดยผู้วิจัยขออธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานเชิงสร้างสรรค์ไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1.การแสวงหาโอกาส (Opportunity exploration) หมายถึง การสำรวจ ค้นหา โอกาส และการมองหาวิธีการใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาปรับปรุง และพัฒนากระบวนการทำงานในปัจจุบันให้ดียิ่งขึ้น

2.การริเริ่มความคิด (Idea generation) หมายถึง การคิดสิ่งใหม่ ๆ การคิดแก้ปัญหา การมองมุมที่แตกต่าง โดยอาจเป็นการคิดปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ได้สิ่งใหม่ โดยนำความคิดที่ได้มาพัฒนาต่อยอดเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน การคิดริเริ่มเป็นทักษะสำคัญที่จะทำให้เกิดการทำงานอย่างสร้างสรรค์

3.การสร้างแนวร่วม (Championing) หมายถึง การนำความคิดที่ได้จากการแสวงหาโอกาส และการคิดริเริ่มมาขยาย พัฒนาต่อ และใช้ในการทำงาน การเป็นผู้นำทางความคิดในที่กระบวนการการชักจูงให้ผู้อื่นคล้อยตาม และเห็นถึงความสำคัญของความคิดที่เกิดขึ้นว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

4.การประยุกต์ใช้ (Application) หมายถึง การนำ ความคิดจากกระบวนการต่าง ๆ มาพัฒนาประยุกต์ใช้ในงานที่ทำประจำ ติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นแก้ไข และพัฒนาให้งานนั้นๆ ดียิ่งขึ้น การประยุกต์ใช้ เป็นขั้นตอนที่แสดงให้เห็นว่าเกิดพฤติกรรมการทำงานเชิงสร้างสรรค์

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกแนวคิดทฤษฎีของ De Jong (2008) มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสมมุติฐานและแบบสอบถามครั้งนี้

4.แนวคิดผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรม (Innovative Work Performance)

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (2559) นวัตกรรม หมายถึง สิ่งใหม่ที่เกิดจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ ที่มีประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสามารถ

แบ่งนวัตกรรมได้ 4 รูปแบบ ได้แก่ นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) นวัตกรรมด้านการบริการ (Service Innovation) นวัตกรรมด้านกระบวนการผลิต (Business Process Innovation) และรูปแบบธุรกิจใหม่ (Business Model Innovation)

ภูวนาถ วิสุทธาร (2558 : 1016) ผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรม หมายถึง สิ่งใหม่ที่เกิดจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและส่งผลให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้รับมอบหมายดียิ่งขึ้น และ Steers & Porter (1983) ได้กล่าวไว้ว่าเมื่อบุคคลากรมีความผูกพันต่อองค์กรแล้วก็จะเกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์กร และจะมีการแสดงออกให้เห็นถึงความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมายขององค์กร ความคาดหวังที่จะใช้ความพยายามเพื่อประโยชน์ขององค์กร ความปรารถนาที่จะธำรงรักษาสถานภาพของการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ผู้ที่มีความรู้สึกผูกพันกับองค์กรมักจะมององค์กรในทางบวก มีความต้องการและมีความตั้งใจที่จะทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ทำให้องค์กรเกิดประสิทธิภาพสูงสุดจนไปสู่นวัตกรรมสิ่งใหม่ ๆ และเกิดความได้เปรียบในการแข่งขันในที่สุด

จากแนวคิดผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมข้างต้น เพื่อใช้ในการสร้างสมมุติฐานและแบบสอบถาม ดังนี้

ผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรม หมายถึง การแสวงหา คิดค้นหาแนวทางหรือสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานเสมอ สิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดใช้ความรู้ความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ผลงานที่ออกมาเป็นสิ่งที่ต่อยอดจากองค์ความรู้หรือความคิดเดิมที่เคยทำปฏิบัติมาก่อน ผลงานนั้นสามารถใช้ในการแก้ปัญหาปรับปรุงงานได้จริงในองค์กร รวมทั้งผลงานที่ออกมาสามารถเป็นต้นแบบให้กับบุคคลอื่นได้ ส่งผลให้การปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมายที่ได้รับมอบหมายได้ดียิ่งขึ้น

**จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปเป็น
สมมติฐาน ได้แก่**

สมมติฐานที่ 4 ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ มีอิทธิพลทางบวกต่อ
พฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ธัญบุรี

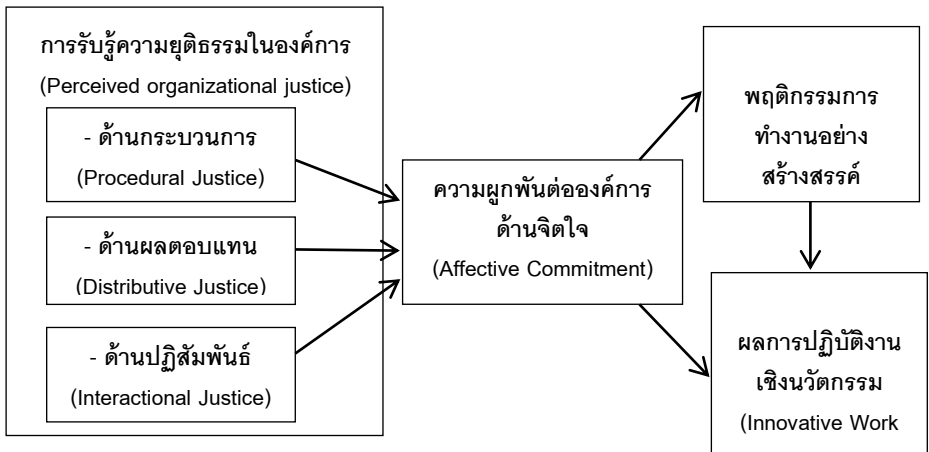
สมมติฐานที่ 5 ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ มีอิทธิพลทางบวกต่อผล
การปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สมมติฐานที่ 6 พฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ มีอิทธิพลทางบวกต่อ
ผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สมมติฐานที่ 7 ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ ซึ่งเป็นตัวแปรกลางที่มี
อิทธิพลระหว่างการรับรู้ความยุติธรรมในองค์การและพฤติกรรมการทำงานอย่าง
สร้างสรรค์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สมมติฐานที่ 8 ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ ซึ่งเป็นตัวแปรกลางที่มี
อิทธิพลระหว่างการรับรู้ความยุติธรรมในองค์การและผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรม
ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้าง
กรอบการวิจัยสำหรับศึกษาปัจจัยสาเหตุ ได้แก่ การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การใน
ด้านกระบวนการ ด้านผลตอบแทน ด้านปฏิสัมพันธ์ ที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยผล
ได้แก่ พฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรม โดยผ่าน
ตัวแปรกลางความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 943 คน (ข้อมูลสถิติบุคลากร กองบริหารงานบุคคล, ณ วันที่ 14 ธันวาคม 2559)

การสุ่มตัวอย่างวิจัย ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างตามหลักทฤษฎีของ Yamane (1973 : 125) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 281 คน แต่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเป็น 330 ชุด เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและควมมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยขั้นแรก ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเก็บกับอาจารย์ทุกคนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ซึ่งมีทั้งหมด 10 คณะ 1 วิทยาลัย และขั้นต่อไป การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) โดยเก็บกลุ่มตัวอย่างคนละละ 30 คน ในทุกคณะ

2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งเป็นแบบสอบถาม ในเรื่อง การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์และผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมผ่านความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยแบบสอบถามเป็นลักษณะปลายปิด แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน คณะ ซึ่งเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ (Check List)

สำหรับตอนที่ 2 ถึงตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามกำหนดระดับความคิดเห็นตามแบบมาตราประมาณค่า(Rating Scale) ของ Likert (1961) โดยแต่ละข้อแบ่งเป็น 5 ระดับ โดยระดับ 1 เท่ากับ เห็นด้วยน้อยที่สุด ถึง ระดับ 5 เท่ากับ เห็นด้วยมากที่สุด โดยมีการวัดตัวแปรดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 2 การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การ มีวัด 3 ด้าน คือ ด้านความยุติธรรมด้านกระบวนการ จำนวน 5 ข้อ ด้านความยุติธรรมด้านผลตอบแทน จำนวน 5 ข้อ และด้านความยุติธรรมด้านปฏิสัมพันธ์ จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรม จำนวน 5 ข้อ

3.การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยมีการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด ของข้อคำถามแต่ละด้านด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alphas Coefficient) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.978 ซึ่งค่ามากกว่า 0.7 แสดงว่า เครื่องมือมีความเชื่อมั่นในระดับที่สูงและยอมรับได้ (กัลยา วานิชย์บัญชา และจิตา วานิชย์บัญชา, 2557 : 159)

4.การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 1 ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลของตัวแปรด้านต่างๆ ของส่วนที่ 2-ส่วนที่ 5 ใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation) โดยเป็นสถิติที่ใช้หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

4.3 การวิเคราะห์ด้วยสถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) คือ การวิเคราะห์สมการเชิงถดถอย (Simple Regression Analysis) และการวิเคราะห์สมการเชิงถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ใช้ทดสอบสมมติฐานที่ 1-8

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และคณะ

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.00 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 43.00 มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.1 รองลงมา อายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.4 โดยมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 62.4 รองลงมาคือ ระดับปริญญาเอก 23.3 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001-35,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมาคือ 35,001-45,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.8 มีระยะเวลาการปฏิบัติงาน 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.7 รองลงมา 20 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 18.8 ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 16.1 รองลงมา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 9.1

ส่วนที่ 2 การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การ ด้านความยุติธรรมด้านกระบวนการ ด้านความยุติธรรมด้านผลตอบแทนด้านความยุติธรรมด้านปฏิสัมพันธ์ ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ พฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ และผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรม

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ความยุติธรรมในองค์การ ด้านกระบวนการ
ด้านผลตอบแทน ด้านปฏิสัมพันธ์ ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ
พฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์และผลการปฏิบัติงานเชิง
นวัตกรรม

ที่	ตัวแปร	MEAN	SD	ความหมาย
1	ความยุติธรรมด้านกระบวนการ	3.62	0.70	มาก
2	ความยุติธรรมด้านผลตอบแทน	3.64	0.75	มาก
3	ความยุติธรรมด้านปฏิสัมพันธ์	3.79	0.75	มาก
4	ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ	4.02	0.59	มาก
5	พฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์	4.00	0.53	มาก
6	ผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรม	3.87	0.61	มาก

จากตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ความยุติธรรมในองค์การ ด้านความยุติธรรมด้านกระบวนการ ด้านความยุติธรรมด้านผลตอบแทนด้านความยุติธรรมด้านปฏิสัมพันธ์ ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ พฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ และผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์

ตัวแปร	ความ ยุติธรรม ด้าน กระบวนการ	ความ ยุติธรรม ด้าน ผลตอบแทน	ความ ยุติธรรม ด้าน ปฏิสัมพันธ์	ผูกพัน ต่อ องค์การ ด้าน จิตใจ	พฤติกรรม การ ทำงาน อย่าง สร้างสรรค์	ผลการ ปฏิบัติงาน เชิง นวัตกรรม
ค่าเฉลี่ย	3.62	3.64	3.79	4.02	4.00	3.87
ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.70	0.75	0.75	0.59	0.53	0.61
Tolerance	.358	.296	.380	.479	.527	.358
VIF	2.789	3.383	2.632	2.089	1.899	2.789
ความยุติธรรม ด้าน ผลตอบแทน	.780**					.780**
ความยุติธรรม ด้านปฏิสัมพันธ์	.698**	.748**				.698**
ความผูกพันต่อ องค์การด้าน จิตใจ	.499**	.535**	.560**			.499**
พฤติกรรมการ ทำงานอย่าง สร้างสรรค์	.428**	.511**	.480**	.661**		.428**
ผลการ ปฏิบัติงานเชิง นวัตกรรม	.340**	.420**	.353**	.464**	.687**	.340**

** P<0.01

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรพบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงนำไปสู่การทดสอบสมมติฐานในลำดับต่อไป

การพิจารณา Variance inflation factor (VIF) ค่า VIF ที่เหมาะสมไม่ควรเกิน 10 หากเกิน แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง (Multicollinearity) จากตาราง พบว่า ค่า VIF มีค่าไม่เกิน 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง (กัลยา วาณิชยปัญญา และฐิตา วาณิชยปัญญา, 2557 : 353) สำหรับค่า Tolerance หากค่า Tolerance < 0.2 แสดงว่าเกิด ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) จากตารางพบว่า ค่า Tolerance ไม่น้อยกว่า 0.2 แสดงว่าไม่เกิด ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Menard, 1995)

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ

ตัวแปรต้น	สมมติฐานการวิจัย/ตัวแปรตาม							
	1	2	3	4	5	6	7	8
	ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ	ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ	ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ	พฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์	ผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรม	ผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรม	พฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์	ผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรม
การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การด้านผลตอบแทน	0.421** (0.040)							
การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การด้านผลตอบแทน		0.420** (0.037)						
การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การด้านผลตอบแทน			0.441** (0.036)				0.161** (0.039)	0.189** (0.054)

ตัวแปรต้น	สมมติฐานการวิจัย/ตัวแปรตาม							
	1	2	3	4	5	6	7	8
	ความผูกพัน	ความผูกพัน	ความผูกพัน	พฤติกรรม	ผลการปฏิบัติงาน	ผลการปฏิบัติงาน	พฤติกรรม	ผลการปฏิบัติงาน
	ต่อองค์การ	ต่อองค์การ	ต่อองค์การ	ทำงานอย่าง	เชิงนวัตกรรม	เชิงนวัตกรรม	ทำงานอย่าง	เชิงนวัตกรรม
	ด้านจิตใจ	ด้านจิตใจ	ด้านจิตใจ	สร้างสรรค์			สร้างสรรค์	
ด้านปฏิสัมพันธ์								
ความผูกพัน				0.589**	0.477**		0.483**	0.352**
ต่อองค์การ					(0.050)			(0.061)
ด้านจิตใจ				(0.037)			(0.044)	
พฤติกรรม						0.792**		
การทำงาน						(0.046)		
อย่างสร้างสรรค์								
Adjusted R ²	0.247	0.284	0.311	0.436	0.213	0.470	0.462	0.239

*p < 0.05, **p<0.01

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุเพื่อทดสอบสมมติฐานสามารถอธิบาย ดังนี้

สมการที่ 1 การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การด้านกระบวนการ มีอิทธิพลทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.421$, $p < 0.05$) โดยสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 24.70 จากผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1

สมการที่ 2 การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การด้านผลตอบแทน มีอิทธิพลทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.420$, $p < 0.05$) โดยสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 28.40 จากผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2

สมการที่ 3 การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การด้านปฏิสัมพันธ์ มีอิทธิพลทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.420$, $p < 0.05$) โดยสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 28.40 จากผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3

มงคลธัญบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.441, p < 0.05$) โดยสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 31.10 จากผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3

สมการที่ 4 ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ มีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.589, p < 0.05$) โดยสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 43.60 จากผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ 4

สมการที่ 5 ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ มีอิทธิพลทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.477, p < 0.05$) โดยสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 21.30 จากผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ 5

สมการที่ 6 พฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ มีอิทธิพลทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.792, p < 0.05$) โดยสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 47.00 จากผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ 6

สมการที่ 7 ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ เป็นตัวแปรกลางที่มีอิทธิพลระหว่างการรับรู้ความยุติธรรมในองค์การและพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.161, 0.483, p < 0.05$) โดยสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 46.20 จากผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ 7

สมการที่ 8 ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ เป็นตัวแปรกลางที่มีอิทธิพลระหว่างการรับรู้ความยุติธรรมในองค์การและผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.189, 0.352, p < 0.05$) โดยสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 23.90 จากผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ 8

สรุปและอภิปรายผล

สมมติฐานที่ 1 การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การด้านกระบวนการ มีอิทธิพลทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใต้สำนึกของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ดังนั้น การดำเนินงาน ในองค์การควรเป็นตามระเบียบข้อบังคับที่ยุติธรรม เกณฑ์การประเมินมีความเหมาะสมกับอาจารย์ทุก ๆ คน มีการแจ้งเกณฑ์ประเมินให้ทราบล่วงหน้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gilliland and Langdon (1998) มีแนวคิดว่าการทำงานควรมีความเหมาะสมของกระบวนการตัดสินใจประเมิน พิจารณาว่าผู้รับการประเมินมีโอกาสได้ให้ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจนั้น และพิจารณาจากความคงเส้นคงวาในการปฏิบัติและกระบวนการตัดสินใจที่ไม่มีความลำเอียง

สมมติฐานที่ 2 การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การด้านผลตอบแทน มีอิทธิพลทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใต้สำนึกของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรมีการจัดสรรความรับผิดชอบ ภาระงาน และจ่ายค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรม จะทำให้ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใต้สำนึกของอาจารย์สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ William G. Castellanho (2012) พบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร ได้แก่ ลักษณะของงาน เพื่อนร่วมงาน ภาวะผู้นำ การรับรู้ถึงความยุติธรรมภายในองค์การ ซึ่งการที่บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์การนั้นจะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี พฤติกรรมเชิงความคิดสร้างสรรค์ ผลการปฏิบัติงานที่ดีขององค์กร ส่งผลต่อผลกำไรขององค์กร

สมมติฐานที่ 3 การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การด้านปฏิสัมพันธ์ มีอิทธิพลทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใต้สำนึกของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ผู้บริหารควรปฏิบัติต่ออาจารย์ด้วยไมตรีจิต และให้เกียรติกันเสมอ รวมถึงเมื่อมีการตัดสินใจเกี่ยวกับงาน หัวหน้างานให้ความใส่ใจต่อความจำเป็นส่วนบุคคลของอาจารย์ อีกทั้งหน่วยงานต้องทำให้อาจารย์มีความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ก้าวเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ และพูดถึงองค์การในด้านดีกับบุคคลภายนอก และเต็มใจที่จะทำงานทุกอย่างเพื่อสร้างชื่อเสียงให้องค์การ ซึ่งหากอาจารย์มีความรู้สึกดังกล่าวจะส่งผลให้มีพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ

ปานสำเนียง (2555 : 129) พบว่า ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความยุติธรรมเสมอภาค มีความจริงใจ อยู่ร่วมกันดุจญาติพี่น้อง และได้รับข้อมูลที่ต้องการ มีเหตุและผล และปราศจากการชอนเร้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นความยุติธรรมทางด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ก่อให้เกิดความผูกพันต่อองค์การทางด้านบวก

สมมติฐานที่ 4 ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี การที่อาจารย์มีความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ก้าวเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ พุดถึงองค์การในด้านดีกับบุคคลภายนอก มีความเต็มใจที่จะปฏิบัติงานทุกอย่างเพื่อสร้างชื่อเสียงให้องค์การ ถือเป็นสิ่งที่ดีที่องค์การต้องการให้บุคลากรมีความรู้สึกที่ดี ๆ ต่อองค์การเกิดขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการสื่อสารกับบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และมีความจริงใจสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ ไชยฤกษ์ (2555 : 114) พบว่า ปัจจัยความผูกพันต่อองค์การที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์โดยรวมของบุคลากร มีจำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการรับรู้ซึ่งมีผลกระทบมากที่สุด และด้านพฤติกรรม ตามมา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Terje Slatten and Mehmet Mehmetoglu (2011) พบว่า ปัจจัยความผูกพันต่อองค์การสามารถนำไปสู่การสร้างพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ของบุคลากรได้ โดยเริ่มผู้บริหารรับฟังข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ให้อิสระในการคิดสร้างสรรค์ และการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ

สมมติฐานที่ 5 ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี การที่อาจารย์มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับ พร้อมที่จะเสียสละและอุทิศตนให้กับการทำงาน ดังนั้น องค์การควรสนับสนุนส่งเสริมแนวคิดที่อาจารย์นำเสนอ ซึ่งจะทำให้อาจารย์สามารถปฏิบัติงานนวัตกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวันท์ ศิวพิทักษ์ (2554 : 183) พบว่า ถ้าพนักงานมีความพึงพอใจในการทำงานสูง จะส่งผลต่อความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และพฤติกรรมการสร้างนวัตกรรมให้แก่องค์การ สอดคล้องกับงานวิจัยของเมฆา เจริญโชควิทยา (2557 : 61) พบว่า การมีความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ ทำให้บุคลากรมีความปรารถนาที่จะเป็นสมาชิกที่ดี และอุทิศตน

ทำงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่องค์การกำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของหัทธกร กิตติมานนท์ และสมอาจ วงษ์ชมทอง (2557 : 78) พบว่า บรรยากาสด้านจิตใจเป็นปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่ทำให้บุคลากรเกิดการรับรู้ในการตั้งเป้าหมายในการทำงาน ซึ่งส่งผลต่อผลการปฏิบัติงาน แสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความผูกพัน และความพึงพอใจในงาน

สมมติฐานข้อที่ 6 พฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี องค์การควรผลักดันให้อาจารย์มีการแสวงหาความรู้ มีความคิดริเริ่มในการปรับปรุงงานหรือทำอะไรใหม่ ๆ พัฒนาตนเองในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ เพื่อนำแนวคิดไปประยุกต์เข้ากับสถานการณ์จริงในองค์การ ส่งผลทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ และเกิดนวัตกรรมใหม่ที่ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ De Jong (2008) เสนอว่าพฤติกรรมการทำงานเชิงสร้างสรรค์ เป็นการทำงานเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานและนำความรู้ ที่ได้จากการทำงาานั้น ๆ ไปประยุกต์ใช้ต่อไปได้ เพื่อเป็นการช่วยให้ผลการทำงานประสบความสำเร็จและช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Kleysen and Street (2001) กล่าวว่า พฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์เป็นการแสดงออกหรือการกระทำของบุคคลในการคิดแนะนำและทดลองนำสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์เพื่อไปใช้ในองค์การ

สมมติฐานที่ 7 และ 8 ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ เป็นตัวแปรกลางที่มีอิทธิพลระหว่างการรับรู้ความยุติธรรมในองค์การและพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กับ ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ เป็นตัวแปรกลางที่มีอิทธิพลระหว่างการรับรู้ความยุติธรรมในองค์การและผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี สอดคล้องกับงานวิจัยของภูวนาถ วิสุทธากร (2558 : 1023) พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานส่งผลต่อการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนการสอนมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ William G. Castellahno (2012) พบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิด

ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร ได้แก่ ลักษณะของงาน เพื่อนร่วมงาน ภาวะผู้นำ การรับรู้ถึงความยุติธรรมภายในองค์กร ซึ่งการที่บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์กรนั้น จะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมการทำงานเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร พฤติเชิงความคิดสร้างสรรค์ ผลการปฏิบัติงานที่ดีขององค์กร ส่งผลต่อผลกำไรขององค์กร

ประโยชน์จากการวิจัย

1.ประโยชน์เชิงการจัดการ (Management Contributions for Research)

1.1 ด้านความยุติธรรมด้านกระบวนการ ต้องมีการกำหนดการประเมินล่วงหน้าเสมอ ใช้เกณฑ์เหมาะสมในการประเมินผลงานกับพนักงานทุกคน และให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของบุคลากรที่ใช้ข้อมูลในการประเมิน

1.2 ด้านความยุติธรรมด้านผลตอบแทน ควรมีการกำหนดความรับผิดชอบ และภาระงานของบุคลากรอย่างเป็นธรรม มีการจ่ายค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม และมีการจัดตารางในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม

1.3 ด้านความยุติธรรมด้านปฏิสัมพันธ์ หน่วยงานควรมีการดูแลความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรให้ดีอยู่เสมอ ด้วยการให้เกียรติ มีอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับงาน เป็นต้น

1.4 ทำให้ทราบถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการนำเสนอต่อผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ วางแผนพัฒนา ที่สนับสนุนให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์กรด้านจิตใจ เพื่อเสริมสร้างให้บุคลากรมีพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์และการสร้างผลงานเชิงนวัตกรรมการปฏิบัติงาน

2.ประโยชน์เชิงทฤษฎี (Theoretical Contributions for Research)

2.1 การศึกษา “การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์และผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมผ่านความผูกพันต่อองค์กรด้านจิตใจของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี” เป็นการนำทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร ก่อให้เกิดการบูรณาการทางทฤษฎีเกี่ยวกับ

การการรับรู้ความยุติธรรมในองค์การ การพัฒนาพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์และส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมเพิ่มขึ้น

2.2 การศึกษา “การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์และผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมผ่านความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี” เป็นกรณีศึกษาที่แตกต่างจากการศึกษาโดยทั่วไปที่ผ่านมาที่นิยมศึกษากับหน่วยงานภาคเอกชนมากกว่า แต่ในการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีเป็นการศึกษาสถาบันการศึกษาของรัฐ ภายใต้การกำกับดูแลการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จึงเป็นการศึกษาในหน่วยงานอีกรูปแบบหนึ่ง และผลของการศึกษาก็สามารถทำให้องค์การทราบแนวทางในการวางแผนพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป (Future Direction for Research)

3.1 ควรศึกษาแนวทาง วิธีการหรือขั้นตอน ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เกิดพฤติกรรมในการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ที่ครอบคลุมงานทุกๆ ด้านของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้านหลัก คือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

3.2 ควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่อง ภาวะผู้นำ การสนับสนุนจากองค์การบริหารภาคีในการทำงาน คุณภาพชีวิตในการทำงาน การสร้างแรงจูงใจ การพัฒนาศักยภาพในการสร้างผลงานสร้างสรรค์หรือนวัตกรรมหรือแนวปฏิบัติที่ดีในการทำงาน

3.3 การศึกษาค้างนี้เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์หรือบุคลากรสายวิชาการ เพราะฉะนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปกลุ่มตัวอย่างควรเป็นบุคลากรสายสนับสนุนการสอนแทน

3.4 การศึกษาค้างนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เพราะฉะนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรที่จะใช้กระบวนการของงานวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กันไป เพื่อให้เกิดตัวแปรและสมมติฐานอื่นๆ ในการนำไปใช้เพื่อทดสอบความสัมพันธ์หรืออิทธิพลต่าง ๆ ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กองบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. (2559). **ข้อมูลสถิติ**

บุคลากร. [On-line]. Available : <http://www.ped.rmutt.ac.th/?p=4946>

[2559, ธันวาคม 14]

กัลยา วานิชย์บัญชา และฐิตา วานิชย์บัญชา. (2557). **การใช้ SPSS for Windows**

ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สามลดา.

คัชพล จันเพชร และวีโรจน์ เกษภูาลักษณ์ (2559). อิทธิพลของการรับรู้ภาวะผู้นำแบบ

เปลี่ยนสภาพที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานเชิงสร้างสรรค์ผ่านความไว้วางใจบน

พื้นฐานอารมณ์ความรู้สึกและความรู้ความเข้าใจ. **วารสารวิจัยราชภัฏพระ**

นคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

11(1) (มกราคม-มิถุนายน 2559) : 125-135.

ปริญญา หล่มเหลา. (2559). การรับรู้การสนับสนุนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่

ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิก ที่ดีขององค์กรผ่านความผูกพันต่อองค์กร

ด้านจิตใจของพนักงาน บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) จังหวัดสระบุรี.

วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 8(2),

(เมษายน-มิถุนายน) : 157-170.

ปาริชาติ ปานสำเนียง. (2555). **การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานและการรับรู้**

ความยุติธรรมในองค์กรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี

ต่อองค์กรผ่านความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสาย

สนับสนุน กรณีศึกษาคณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน

มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พรทิพย์ ไชยฤกษ์. (2555). **ความผูกพันต่อองค์กรและพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์**

ของบุคลากร สถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน (องค์การมหาชน).

วิทยานิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

ภูวนาถ วิสุทธากร และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ (2558). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมของบุคลากร สายสนับสนุนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 8(1), (มกราคม-เมษายน) : 1012-1031.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. (2559). **วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และ**

นโยบาย มหาวิทยาลัย. [On-line]. Available :

<https://www.rmutt.ac.th/about/about-rmutt/vision> [2559, ธันวาคม 14]

เมษา เจริญโชควิทยาน. (2557). การรับรู้ความสัมพันธ์ในองค์กรที่ส่งผลต่อ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรผ่านความผูกพันด้านจิตใจต่อ องค์กรของพนักงาน ธนาครอาคารสงเคราะห์ ฝ่ายภาคใต้และภาค. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาประกอบการ มหาวิทยาลัย ศิลปากร.

รุ่งนภา สีทะ. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างความยุติธรรมในองค์การกับความ ผูกพันต่อองค์การของข้าราชการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบัน ครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ บริญญารัฐประศาสนศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วรางคณา ชูเชิตรีตนา. (2558). แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร และความสามารถในการฟันฝ่า อุปสรรคที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร. บริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.

ศิวนนท์ ศิวพิทักษ์. (2554). การจัดการนวัตกรรมขององค์กรธุรกิจที่มีผลต่อ พฤติกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรมของพนักงาน. ดุษฎีนิพนธ์ บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ศิวพร ไปรยานนทร์. (2554). **พฤติกรรมของผู้นำและสภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์ในงานของบุคลากร : กรณีศึกษาองค์กรธุรกิจไทยที่มีนวัตกรรมยอดเยี่ยมปี 2552**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ) คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2559). **นวัตกรรม**. [On-line]. Available : <http://www.nia.or.th/spring/index.php?page=faq> [2017, January 17]

สุดารัตน์ วีรธรรมธาดา. (2557). **ปัจจัยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ และความฉลาดทางอารมณ์ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร**. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

หทัยกร กิตติมานนท์ และสมอาจ วงษ์ขมทอง (2557). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของผลการปฏิบัติงานของบุคลากรวิชาชีพด้านสุขภาพสังกัดโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. **วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร**. 9(2), (เมษายน-กันยายน) : 70-82.

อภาณวี สือสุวรรณ. (2555). **อิทธิพลในการทำงานของปัจจัยของคำตอบแทนและการรับรู้ความยุติธรรมในองค์การที่ส่งผลต่อความผูกพันของบุคลากร กรณีศึกษา บุคลากรทางพยาบาลโรงพยาบาลราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

Allen, Natalie. J., and Meyer, John. P. (1990). "The Measurement and Antecedents of Affective, Continuance and Normative to the Organizations. Commitment to the Organizations." **Journal of Occupational Psychology**, 63, 1 (March) : 1-18.

Cook, Peter. (1998). The Creativity Advantage is Your Organization the Leader of the Pack?. **Industrial and Commercial Training**, 30, 5 : 179-184.

De Jong, P. (2008). **Innovative Work Behavior: Measurement and Validation**. EIM Business and Policy Research. Zoetermeer The Netherlands.

- Folger and Cropanzano. (1998). **Organizational Justice and Human Resource Management**. Thousand Oaks, CA : Sage.
- Gilliland, Stephen W., and Langdon, Jeffrey C. (1998). **Creating Performance Management System That Promote Perceptions of Fairness**. San Francisco : Jossey-Bass.
- Greenberg, J.(1 9 9 0) . “Organizational Justice : Yesterday, Today and Tomorrow.” **Journal of Management**, 16 : 399-432.
- Kleysen Robert .F, and Street Christopher T. (2001) "Toward a multi-dimensional measure of individual innovative behavior", **Journal of Intellectual Capital**, 2, 3 : 284-296.
- Likert, Rensis A. (1961). **New Patterns of Management**. New York: McGraw-Hill Book Company Inc.
- Menard, Scott. (1995). **Applied Logistic Regression Analysis**. Newbury Park: Sage Publications.
- Meyer, John. P., Allen, Natalie. J., and Gellatly, Ian. R. (1990). “Affective and continuance commitment to the organization: Evaluation of measures and analysis of concurrent and time-lagged relations.” **Journal of Applied Psychology**, 75, 6 (December) : 710-720.
- Singer, M. (1993). **Fairness in Personnel Selection : An Organizational Justice Perspective**. Aldershot : Avebury.
- Steers, R.M., and Porter, L.W. (1983). **Motivation and Work Behavior**. 3rd ed. New York : McGraw-Hill.
- Terje Slatten and Mehmet Mehmetoglu. (2011). “Antecedents and effects of engaged frontline employees: A study from the hospitality industry.” **Managing Service Quality: An International Journal**, 21, 1 : 88-107.

William G. Castellano. (2012). **A new Framework of Employee Engagement.**

[On-line]. Available : http://www.chrs.rutgers.edu/pub_documents/

Employee EngagementWhitePaper Final.

[2017, January 8].

Yamane, Taro. (1973). **Statistics an Introduction Analysis.** (2nd ed). New York

Harper and Row Publisher.

คำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับ

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ขอเรียนเชิญสมาชิกและผู้สนใจทุกท่านส่งบทความวิชาการหรือรายงานการวิจัย เพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฯ ทั้งนี้บทความหรือรายงานการวิจัยที่ส่งต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารอื่นมาก่อนหรือไม่อยู่ในระหว่างส่งไปตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น ผู้เขียนจะได้รับวารสารที่ลงผลงาน จำนวน 3 เล่ม

การกำหนดวาระการออกวารสาร

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต โดยกำหนดวาระการออก 2 ฉบับต่อปี สำหรับฉบับแรกกำหนดให้ออกเดือนธันวาคม 2548 ทั้งนี้เพื่อให้วารสารฉบับแรกมีความสมบูรณ์มากที่สุด สำหรับปี 2549 เป็นต้นไป กำหนดออก 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม

การเตรียมต้นฉบับ

1. ต้นฉบับต้องพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมไมโครซอฟเวิร์ด วินโดวส์ ต้นฉบับภาษาไทย Cordia New Size 14 ต้นฉบับภาษาอังกฤษ Time New Roman size 12 และใช้กระดาษเอ 4 เว้นห่างจากขอบ 1 นิ้วโดยรอบ ความยาวไม่เกิน 10 – 15 หน้า
2. ชื่อเรื่อง (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง ชื่อผู้เขียนพร้อมทั้งคุณวุฒิอยู่ใต้ชื่อเรื่องเยื้องไปทางขวามือ ส่วนตำแหน่งทางวิชาการ และสถานที่ทำงานของผู้เขียนให้พิมพ์ไว้เป็นเชิงอรรถในหน้าแรก
3. ทั้งบทความทางวิชาการและรายงานการวิจัยต้องมีบทคัดย่อภาษาไทย พร้อมทั้งคำสำคัญ (key words) ภาษาไทย 2 - 5 คำ
4. คำแนะนำในการเขียนบทความ
 - 4.1 การเขียนบทความวิจัยประกอบด้วย
 - 1) ชื่อเรื่อง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 2) ผู้แต่ง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

- 3) บทคัดย่อ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 4) คำสำคัญ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 5) บทนำ
- 6) วัตถุประสงค์
- 7) วิธีการวิจัย
- 8) ผลการศึกษา
- 9) สรุปและอภิปรายผล
- 10) ข้อเสนอแนะ
- 11) เอกสารอ้างอิง

4.2 การเขียนบทความทั่วไป

- 1) ชื่อเรื่อง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) ผู้แต่ง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 3) บทคัดย่อ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 4) คำสำคัญ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 5) บทนำ
- 6) เนื้อหา
- 7) บทสรุป
- 8) เอกสารอ้างอิง

4.3 บทวิจารณ์หนังสือ

- 1) ข้อมูลทางบรรณานุกรม ของหนังสือที่วิจารณ์พร้อมปกหนังสือ
- 2) ชื่อผู้วิจารณ์
- 3) บทวิจารณ์

5. ตารางหรือไดอะแกรมจะต้องบรรยายและพิมพ์แยกจากเนื้อหาของบทความ

6. ภาพประกอบ ถ้าเป็นภาพลายเส้นให้เขียนด้วยหมึกดำบนกระดาษอาร์ต
เส้นขนาดพองาม ถ้าเป็นภาพถ่ายให้ใช้ขนาดโปสการ์ด เขียนหมายเลขลำดับภาพ และ
ลูกศรแสดงด้านบนและด้านล่างของภาพด้วยดินสอที่หลังภาพเบาๆ โดยจัดทำเป็นไฟล์
สรุปรูป (กองบรรณาธิการสงวนสิทธิ์การเลือกตีพิมพ์ภาพสี)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

การเขียนเอกสารอ้างอิงใช้ระบบ APA โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง

เมื่อสิ้นสุดข้อความที่ต้องการอ้างอิง ใส่ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์และเลขหน้า ไว้ในวงเล็บต่อท้ายข้อความนั้น คนอื่นๆ ในกรณีที่มีผู้แต่งมากกว่า 6 คนขึ้นไป ให้เขียนชื่อผู้แต่งคนแรกตามด้วย et al หรือ และคนอื่นๆ ในการอ้างอิงทุกครั้ง เช่น

1.1 ผู้แต่ง 1 คน

- ภาษาไทย : (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2544 : 20)
- ภาษาอังกฤษ : (Walker, 1992 : 102)

1.2 ผู้แต่ง 2 คน หรือมากกว่า

- ภาษาไทย : (สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์, สิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์ และสมพงษ์ สิงหะพล, 2542 : 16)
- ภาษาอังกฤษ : (Fitzpatrick, Whall,..., & Avant, 1907 : 50)

1.3 ผู้แต่งมากกว่า 6 คน

- ภาษาไทย : (จุมพล วนิชกุล และคนอื่นๆ, 2543 : 72)
- ภาษาอังกฤษ : (Kneip, et al, 2002 : 2)

2. การอ้างอิงท้ายบทความ ให้ปฏิบัติดังนี้

2.1 เรียงลำดับเอกสารภาษาไทยก่อนภาษาอังกฤษ

2.2 เรียงลำดับตามตัวอักษรชื่อผู้แต่ง ถ้าผู้แต่งคนเดียวกันให้เรียงลำดับปีที่พิมพ์ สำหรับภาษาอังกฤษ ใช้ชื่อสกุลในการเรียงลำดับ

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

บทความจากวารสาร

Kimoski, R., & Palmer, S. (1993). The ADA and the tiring Process in organizations. *Consulting Psychology Journal : Practice and Research*. 45(2) : 10-36.

บทความในหนังสือพิมพ์

ภาคภูมิ บัองภัย. (2542, กรกฎาคม 3). มุมที่ถูกลืมนั้นในพระราชวังบางปะอิน. *มติชน*. หน้า 12.

รายงานการประชุมสัมมนาวิชาการ

นิทัศน์ ภักทรโยธิน. (2540). ตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า. ใน *การประชุมนักบัญชีทั่วประเทศ ครั้งที่ 15 วิสัยทัศน์นักบัญชีไทย วันที่ 27 – 28 มิถุนายน 2540*. หน้า 19-35. กรุงเทพฯ : สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับใบอนุญาตแห่งประเทศไทย.

แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

อรรถศิษฐ์ วงศ์มณีโรจน์. (2542). ประวัติความเป็นมาของวิชาการ *ความอุดมสมบูรณ์ของดิน*. [On-line]. Available : <http://158.102.2001/soil/009hom~1/009421/chap1.htm#eral> [2542, ตุลาคม 25]

หนังสือ

ไพรัช รัชชพงษ์ และกฤษณะ ช่างกล่อง. (2541). *การพัฒนาโครงสร้างขั้นพื้นฐานสารสนเทศแห่งชาติเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.

วิทยานิพนธ์

พรพิมล เฉลิมพลาณภาพ. (2535). **พฤติกรรมการแสวงหาข่าวสารและการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร ของบริษัทธุรกิจเอกชนที่มีต่อยอดขายสูงสุดของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์**
วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และ
สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การส่งต้นฉบับ

1. ส่งบทความต้นฉบับ 2 ชุด พร้อม diskette หรือ แผ่น CD 1 ชุด มายัง
“กองบรรณาธิการวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต” สำนักงานบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ตำบลรัษฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 83000
2. ส่งบทความออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ ได้ที่ [http://www.graduate.pkru.ac. th.203.151.157.202.no-domain.name/index.php](http://www.graduate.pkru.ac.th.203.151.157.202.no-domain.name/index.php)

ใบขอรับเป็นสมาชิก
วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ข้าพเจ้า

ขอสมัครเป็นสมาชิกวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ตั้งแต่ปีที่.....ฉบับที่.....ถึงปีที่.....ฉบับที่.....

โดยจัดส่งไปที่

พร้อมกันนี้ได้ส่งเงิน โดย ☐ ธณานัติ จ่ายในนาม มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
☐ ดราฟต์ จ่ายในนาม มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

อัตราค่าสมาชิก 1 ปี (2 ฉบับ) มูลค่า 200 บาท

ส่งมาที่ กองบรรณาธิการวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
สำนักงานบัณฑิตศึกษา ตึกอำนวยการ ห้อง 113
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ตำบลรัชฎา
อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 83000

